

Konečný, Zdeněk

Dokumenty

In: Konečný, Zdeněk. *Revoluční hnutí v Československu a jeho vztahy k SSSR : Morava a Slezsko : dokumenty, 1879-1938*. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960, pp. 55-285

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/119161>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

II. DOKUMENTY

A. ČESKO-RUSKÉ VZTAHY OD VZNIKU ORGANISOVANÉHO DĚLNICKÉHO Hnutí DO VELKÉ ŘÍJNOVÉ SOCIALISTICKÉ REVOLUCE

1. 1879, duben 23. Praha — Článek L. Zápotockého z *Budoucnosti*, který vysvětluje rozdíl mezi hnutím revolučních narodníků a evropských socialistů.

NIHILISTÉ A JICH POMĚR K SOCIALISMU

Nenalezneme dojista žádného druhého slova, kteréž by v přítomné době tak často vyslovováno bylo, o němž by téměř veškeré časopisy denně se rozepisovaly, jako slovo „nihilismus“ a „nihilista“; avšak zároveň bude také málo slov, která se zejména v časopisech, jimž pro hejno hemžících se v nich cizích slov hnedle nikde nebude rozuměti, vyskytují, jichž význam by byl tak nejasný, jimž by se tak málo rozumělo, jako slovům těmto. Někteří představují sobě pod názvem „nihilista“ člověka, který ničemu nevěří, ničeho sobě neváží a vše chce zničiti, aniž by věděl, co na místě zničeného postavit. Jiní opět ztotožňují nihilisty prostě se socialisty. Jedni i druzí jsou však na omylu. Jak slovo „nihilismus“, „nihilista“ povstalo, o tom zmínili jsme se v Kalendáři dělnictva československého na rok 1879, str. 58; i poukazující tudíž čtenáře k onomu článku, přistoupíme na místě tomto jenom k tomu, co mu pod slovem tímto vyrozumíváme a vynasnažíme se zároveň názory své ve směru tomto odůvodniti.

Dříve však, než k věci samé přikročíme, dlužno nám k lepšímu porozumění poukázati k poměrům, které ve svaté Rusii, v říši vznešeného cara „osvoboditele“ panují, a to proto, poněvadž právě z těchto poměrů ruský nihilismus v nynějším způsobu svém se vyvinul. Ještě před „osvoboditelským“ tažením Rusů na Balkán, kteréžto „osvoboditelské“ dílo stálo tisíce životů junáky ruské a miliony rublů, vydržených z utýraného lidu ruského a kteréž „osvobození“, pak-li se naň zostra podíváme, rozplývá se v dým a páru, vřelo to ve všech vrstvách lidu ruského, kterýž nátlakem sverpého absolutismu carského tak byl uhněten, že hrozilo utluměné hnutí to každým okamžikem v zjevnou vzpuru propuknouti. Tak jako před několika lety Napoleon III. vyvolal k ukojení rozčileného lidu francouzského válku

francouzsko-německou, kteráž skončila, jak známo, pro velikého toho uchvatitele zahrnutím jeho z trůnu, tak vyvolala vláda ruská před dvěma roky válku rusko-tureckou, jejíž následky dle všech objevujících se známek budou absolutní vládě ruské zhoubnými. Před počátkem války namluvilo se lidu ruskému, že válka tato podniká se za osvobození lidu slovanského na Balkáně a trpělivý lid ruský, který při holubičí povaze slovanské věří, třeba byl desetkrát již oklamán, věřil i zde a těšil se, že s vydobytím svobody Slovanům, sténajícím pod krutým žezlem osmanským, i jemu zasvitne dávno želané slunko svobody a v útěše této proléval krev svou. Jaké však bylo jeho zklamání?

Tisíce chrabrých vojinů kleslo, zastihnuto vražedným olovem nepřátelským, tisíce jich zahynulo mrazem a namáháním při přechodu přes Balkán, tisíce jich uvrhnuo horečkou a podobnými nemocemi pod černou zem, a nejen že Slované pobalkánští nebyli osvobozeni, ale lid ruský sám sevřen, možno-li krutějším despotismem, krutější samovládou a hrůznějším tyranstvím, než pod jakým úpěl před válkou. Každé jen poněkud volnější hnutí, každé volnější slovo, ano může se říci, že každá volná myšlenka krutě pronásledována a běda tomu, kdo opovážil by se svou nelibost nad jedním tímto hlasitě najevo dáti. Takový buřič, odvážlivec a nespokojenec zavezen bez výsledku a soudu do Sibíře aneb i odpraven a stalo-li se kdy, že k vůli veřejnosti ubožák takový přece před soud postaven, tedy pronásledování nejen obhájí, kteří jej hájili, ale i soudcové pro vynesení mírného rozsudku; a přece bylo odsouzení k šestileté těžké práci v dolech to nejmírnější, co takovým „neodvislým“ soudním tribunálem proneseno.

Jaký zde div, že nespokojené živly, jichž bylo již před válkou dosti, stále nových a nových přívrženců nabývají, stále více a více se množí? Z počátku pohybovalo se hnutí toto v mezích zcela mírných. Studenti i dělníci hlásící se ku straně, kteráž žádala za opravy v státním zřízení, spokojili se toliko agitacemi, získávající pomocí spisů i pomocí osobní činnosti přívržence pro myšlenku dosažení volnosti pro lid ruský. Když však za tuto snahu dostávalo se jim stále krutějšího pronásledování, ano, když dospěla věc tak daleko, že přikročilo se k jich veřejnému i tajnému odpravování, když nebyl žádný z nich více životem svým jist, tu počali jednati dle příkladu svých pronásledovatelů a tak jako v přírodních zákonech vzbuzuje tlak protiklad, tak stalo se i zde, nihilisté začali odplácet ukrutnost ukrutnostmi, vraždy opětými vraždami.

Prohlásili jsme již mnohokrát, že jsme rozhodnými protivníky všech vražd, ano vyslovením se proti trestu smrti, vystoupili jsme i proti odvetě, která vrcholí v heslu: „Oko za oko, zub za zub“, tudíž také proti oplácení vraždy vraždou, a proto také nesouhlasíme s jednáním nihilistů ruských. Přesto však, že nesouhlasíme s jednáním tímto, nemůžeme a nesmíme také zapomenouti na poměry, z nichž se jednání toto vyvinulo.

Kdo vmyslí se v postavení lidu ruského, kdo vmyslí se do poměrů země, ve které odváží se policejní úředník veškeré ženy z obce, počínaje od 16leté dívky do

60leté stařeny veřejně na násvi nechat prohlížeti, by zvěděl, která z nich porodila a dopátral se takto vražednice dítku; kde týž úředník nechá ženy, kteréž se jednání tomu protiví, mrskati; kde dovolí sobě vládní zřízenec do smrti nechat ubítí sedláka, který nemůže zaplatiti daň; kdo vmyslí se do poměrů země, kde se politický provínilec, třeba bylo provinění jeho sebenepatrnější, zaveze do Sibíře, aneb se dokonce i odpraví; ano, kde neštítí se již ani pro politická provinění odpravovati 18leté dívky, ten uzná, že v takové zemi jest těžko, by oposice nevybočila z kolejí, by neoplácela ukrutenství ukrutenstvím, rovné rovným, a to tím více, an v takové zemi není ani možno poukázati k jakési zákonité mezi, v kteréž by se oposiční živly udržovati měly; ano v takové zemi, kde pouhá libovůle vládne, vůbec ani stínu podobných mezi nestává. Že tomu tak jest, toho důkazem osud studentů, kteří nesli následníku trůnu žádost, která dle svědectví samých nihilistům nepříznivých listů ve vsí slušnosti byla sepsána a v níž se o nic jiného nežádalo, než o udělení ústavy. Studenti ti byli buďto postříleni aneb beze všeho soudu do Sibíře zavlčeni.

Vzdor tomu však, že dopustili a dopouštějí se rušití nihilisté tu a tam výstředností, jichž schvalovati nelze, ku kterýmž výstřednostem je dohánějí politické poměry na Rusi a ukrutnost vlády ruské, mýlí se velmi ten, kdo myslí, že nihilisté nemají žádného jasného cíle před sebou, že nevědí, co chtějí. Jest ovšem pravda, že při poměrech ruských, kde velmi obtížno bez většího nebezpečí jakýsi náhled projeviti, ještě velmi málo o zásadách nihilistů najevo vyšlo; proto však to, co najevo vyšlo, podává dosti jasný názor o tom, co vlastně chtějí.

Nihilisté již mnohokrát se vyslovili ve svých manifestech a podobných spisech, že chtějí opravu nynějšího společenského zřízení a jelikož právě oni, co poddaní ruské libovlády, velmi trpí, vyslovili již také mnohokrát požadavek svůj: odstranění carské libovlády a zavedení ústavního zřízení na Rusi. Jest sice pravda, že snahy ruských nihilistů se vzhledem k požadavku o opravu společenského zřízení ve prospěch utýraného a ujařmeného lidu se snahami socialistů ostatní Evropy stýkají, ačkoliv prostředky k dosažení cíle u ruských nihilistů se vůči prostředkům jakýchž používají poslednější, daleko od sebe rozcházejí; což však s ohledem na stát, jakým právě Rusko jest, které v politickém vývinu svém, ne-li o více, tedy alespoň o padesát let za ostatními státy evropskými pozadu jest, není nic divného. Kdežto v ostatních státech Evropy panuje již dávno ústavní zřízení, které aspoň před tou nejhorší libovůlí lid chrání, panuje na Rusi až dosud pouhá neobmezená libovůle, kterouž trpí nejen obecný lid, ale i kruhy vyšší. Okolností touto vysvětlen poměr, že mezi ruskými nihilisty naleznouti lze lidi všech stavů, počínaje od nepatrného mužíka až do váženého a bohatého šlechtice. V této okolnosti však zároveň dlužno hledati rozdíl panující mezi ruskými nihilisty a socialisty ostatní Evropy. V Rusku jsou nihilisté stranou, která zasazuje se o zvrácení posavadní libovlády kdežto socialisté ostatních zemí zasazují se více méně o změnu poměrů národohospodářských a jest tudíž zjevno, že rušití nihilisté jsou stranou téměř čistě politickou, čímž již sami v sobě od socialistů jiných zemí se liší. Socialisté jiných zemí obrali

sobě za úkol a prohlásili veřejně, že chtí domáhati se snah svých toliko cestou zákonnou, že zavrhnou vraždy a krveprolévání, kdežto ruští nihilisté, jimž zákony ruské neposkytují té nejmenší možnosti směrem tímto kráčeti, vybočili z mezí zákonů a počali domáhati se vyplnění snah svých způsobem, který naplňuje vyšší kruhy ruské hrůzou a zděšením, Evropu pak překvapením. Povážíme-li pak konečně, že Rusko neprodělalo dosud onen převrat hierarchie k buržoasii, že ruský lid dosud nezná ony křiklavé poměry kapitálu ku práci v jich nahotě, tu musíme přijíti k poznání, že nihilistické hnutí ruské nelze ve skutečnosti žádným způsobem naroveň stavěti se socialismem. Jeví se to již v oně shora naznačené okolnosti, že kdežto jinde nachází se hnutí socialistické bez malých výminek v rukou dělníků aneb láskou k lidu prodchnutých učenců, nachází se v Rusku hnutí nihilistické hlavně v rukou studentstva a s tímto spolčených vyšších kruhů, v jichž snahy, jak se praví, i následník trůnu zasvěcen jest; a tu lze se obávati, ano lze to s jistotou očekávati, že kruhy tyto použijí nižších tříd jen k tomu, by jim kaštany z ohně vyhrabaly a dojde-li to k něčemu, tedy že bude se v Rusku v brzké době opakovati to, co roku 1789 a 1792 odehrálo se ve Francii. Tím, doufáme, dokázali jsme, že nelze hnutí nihilistické v Rusku naroveň stavěti s hnutím socialistickým v ostatní Evropě. Necht' však se mají věci jakkoliv, tolik jest jisto, že jest něco shnilého ve „svaté“ říši cara „osvoboditele“ a že v nejbližší době odehrávati se budou v Rusku věci zvláštní, o jichž dosahu dnes nemožno se rozepisovati.

L. Z.

P. spis. Článek tento psán v útulku novoměstské radnice, což podotýkáme zde jen proto, že poslední události v Rusku jsou k němu charakteristickým dokladem, v kterémž ohledu odkazujeme čtenáře ku politickému obzoru čísla dnešního.¹⁾

Budoucnost, 23. dubna 1879.

2. 1887, červen 1. Brno — Zpráva Rovnosti o procesu s ruskými revolučními narodniky, mezi nimiž byl bratr V. I. Lenina A. I. Uljanov.

R u s k o. O procesu petrohradských revolucionářů píše dosti věcně mnichovská „Allgemeine Zeitung“ následovně: „Na lavici obžalovaných sedělo 15 osob, mezi nimiž tři ženy, vesměs obviněny, že náleží k tajné sociální revolucionářské společnosti a na provedení posledního pokusu atentátu byly bezprostředně nebo prostředně zúčastněny, aneb o něm aspoň věděly. Všichni obžalovaní jsou v stáří od 20—26 let; nejstarší mezi nimi, 26 let starý jest Ossipanov, jeden ze tří 13. března pumami ozbrojených studentů, jeho soudruzi byli Generalov a Andrušenko. Nejinteligentnější mezi obžalovanými jest jistý Uljanov, mladý muž 21 let starý, který minulý rok teprv ukončil gymnasiijní studie, vyznamenán byv stříbrnou medailí. Zdá se býti duší celého spiknutí zde na místě a jeden z nejčelnějších jednatelů v cizozemsku meškajícího nihilistického exekutivního výboru. Jeho nejbližším pomocníkem byl jakýsi Šyrjajev, který se taktéž na lavici obžalovaných nachází; taktéž připadla studujícímu zdejší duchovní řecko-ortodoxní akademie Novorossijskému,

značná úloha. Ženy jsou všechny na pohled nepatrné a najmě babka, která v letohrádkovém místě Pargolovo u Petrohrodu zatknuta byla, odporující, surový(?)²) tvor. Největší zájem mezi nimi budí nevěsta Andrušenkova, která je nejméně kompromitována. Předsednictví soudu, sestávajícího ze senátorů a zástupců stavů, vedl tajný rada Deyer, obžalobu zastupoval vrchní prokurátor Nekljudov, jeden z vynikajících ruských právníků. Obhájce měli jen někteří obžalovaní, poněvadž mnozí je odmítli. Celé přelíčení se odbylo za zvláštní tichosti a bylo tajným radou Deyerem s velkou obezřetností řízeno; toť se rozumí, že se odbývalo při uzamčených dveřích; jen několik úředníků justičního ministerstva mělo vstup dovolený a rodiče tří obžalovaných na svá přání, mezi nimi matka Uljanova, která z venkova v den soudu přibyla s úplným přesvědčením, že syn její nevinen a nyní přímo ze železnice do soudní síně přichvátala, z úst syna svého uslyšela o jeho vině, byla celá omráčená. Obžalovaní drželi se pokojně a důstojně, nezapírali nikterak svou vinu a vyjádřili se, že by, kdyby byli propuštěni, právě tak jednali, jak dosud jednali. Větší část jich přímo vyřkla, že nechtějí žádnou milost, že věděli co činili a že byli na konec, který je na lavici obžalovaných přivedl, vždy připraveni; oni padnou jako mrtvé oběti nastávajícího vítězství svých ideí — jedním slovem, potkalo se zde opět s fanatismem z dřívějších soudů již známým pro ideu sociální revoluce, kterou Rusko nezralými(?)²) duchy, kteří sotva dětským střevíčkům odrostli, obšťastněno býti má. Nejrozhodněji a nejjasněji mluvil v této snaze Uljanov, kterému i předsedající pravil, že jemu poslední slovo udělil proto, aby se pokusil, jestli by nemohl něco k svému ospravedlnění přednésti, ne ale, aby se ještě více obžalovával; ostatně může prý mluvit jak chce. Všech 15 obžalovaných bylo k smrti provazem odsouzeno, poněvadž vojenské zákonodárství, podle kterého se vojenské soudy musí řídit, pro účastenství na spiknutí proti životu státní hlavy tento trest předpisuje; soud však sám upotřebil svoji výsadu u cara s podrobným odůvodněním ohledně osmi obžalovaných na zmírnění rozsudku představy činiti. Mezi jiným navrhoval soud u nevěsty Andrušenkovy, která jen tušiti mohla, oč se jedná, ne ale jasně o věci věděti, zmírnění trestu smrti až na vězení dvou let.“

Soud se tedy přece odbýval, ale při uzavřených dveřích, připuštěn nebyl nikdo mimo úřednictvo soudní a několik obhájců, a ti se musili nad to ještě zavázati o jednání soudu nic do veřejnosti podati. Že byli obžalovaní k smrti odsouzeni, netřeba ani zvláštní zmínky, to každý, kdo zná ruské poměry, předem již očekával. — Tito obžalovaní a mstitelé lidské společnosti by tedy byli šťastně odstraněni — jiná jest ale, jestli car nyní bude moci pokojně spát. Za každým keřem a kamenem, za každou záclonou a v každém koutě vidí nové spiklence, kteří ho neustále pronásledují a smrtelné úzkosti mu ustavičně přinášejí. Korupci, oné neskonale špinavé korupci ruské, bude přece jednou konec učiněn, neboť říše již politicky a mravně na nejnižším stupni, klesá den ode dne hlouběji do propasti, z kteréž není žádné osvobození.

Rovnost, 1. června 1887.

3. 1889, září 5. Prostějov — Referát Hlasu lidu o zasedání mezinárodního dělnického sjezdu v Paříži.

MEZINÁRODNÍ DĚLNICKÝ SJEZD

Plechánov uchoпил se slova a ujišťoval, že mezi ruským a západoevropským socialistickým hnutím nestává žádného rozdílu.

Rusko odedávna hrálo úlohu ochránce reakce. Vítězství svobody v Rusku sloužití bude k dobru svobodnému hnutí v celé Evropě. Za jakých však podmínek jest podobné vítězství v Rusku možné? Jistě tenkrát, až hnutí lidem samým šířeno bude. Potud, pokud boj za osvobození jen od ideologů a studující mládeže veden jest, není pro carství žádné nebezpečství.

Hlas lidu, 5. září 1889.

4. 1889, listopad 21. Prostějov — Nekrolog Hlasu lidu k úmrtí N. G. Černyševského.

MIKULÁŠ ČERNYŠEVSKÝ

Dne 17. října 1889 zemřel v Saratově na Rusi muž, který se stal mučedníkem despotické vlády, obětí 27letého utrpení, muž, na něhož by jiný národ byl hrdým — Mikuláš Černyševský.

Černyševský narodil se roku 1828 a dosáhl tedy stáří 61 roků. Vyhnanství i se vším utrpením nepůsobilo škodlivě na jeho zdraví a on svoji duševní sílu a schopnost k práci zachovával. Byl pracovníkem po celý svůj život. Jsa mužem opravdovým, opovrhoval vším nepatrným uznáním a věnoval se úplně ideám socialismu; život jeho počal a také i skončil pro tyto ideje. Byl vždy skromným a netušil ani svoji morální velikost. Jeho jedinou myšlenkou bylo blaho jeho země a vývin socialismu. Jeho víra zůstala neotřesená; sám však nedočkal se onoho okamžiku, až Rusko dvojnásobně kapitalistického a politického otroctví ze sebe svrhne. Probuzení jest neodvratné, živly tohoto probuzení jsou tu a jeho celá práce byla věnována věci proletáře.

Černyševský vstoupil hned z mládí na dráhu literární. Dosti dlouho zůstal nepoznan, až redakce „Současníka“ nahlédla, jak znamenitého pomocníka by v bývalém žáku saratovského semináře pro své snahy získala. Černyševský opustil svoje rodné město a odebral se do Petrohradu, by zde svoje studie ukončil. Otec jeho byl v jednom saratovském kostele duchovním, kteréžto povolání volil též pro svého syna. Černyševský byl jedním z prvních spisovatelů ruských, kteří pošli z lidu. Až potud byla to aristokracie, ze které skoro výhradně spisovatelé vyšli, poněvadž jen tato měla potřebnou prázdnou chvíli k vývinu svých schopností.

Krátce před zrušením nevolnictví sepsal celou řadu pojednání o otázce agrární v Rusku; všechna nalezla živého ohlasu, zvláště pojednání o skoupení selských statků státem. Aniž by byl slovo socialismus ve svých článcích vyslovil, byly tyto čistě socialistické. Tehdejší vláda zdála se míti ty nejlepší úmysly. Všechny liberální a pokročilé živly, které v Rusku tenkrát zastoupeny byly, hleděla k velkému tomu dílu spojití; konečně však vše zmenšila, poněvadž se bála nespokojenosti šlechty, staré to opory trůnu.

Černyševský byl několikrát pozván, by se společený oné redakční komise na poradách podílu bral, a ta vypracovala projekt k osvobození a organizaci selského pozemkového majetku. Bylo tu zapotřebí rady muže, který svůj život sociální otázce zasvětil.

Avšak po roce 1860 počala se úředního světa před velikým morálním vlivem politických a socialistických ideí velikého spisovatele zmocňovat úzkost. Byl podezříván, že běže podílu na spiknutí, nemohlo se mu však nic dokázati. Vzdor tomu byl roku 1863 zatčen a v pevnosti petropavelské uvězněn. Tam napsal svůj proslulý román „Co činiti?“ Za těch časů nedošáhla reakce toho bodu jako dnes. Román ten mohl výjít v „Současníku“ a byl pravou školou socialismu pro ruskou mládež.

Proces Černyševského soudil nejvyšší dvůr soudní. Důkazy jeho účastenství v revolučním hnutí scházely. Klidně a důstojně zodpovídal otázky soudcovy s ironickým úsměvem. Když přišla na řadu otázka, na jakém politickém stanovisku stojí, odpověděl: „Republikán“. Byl odsouzen na 7 roků nucené práce a po uplynutí této lhůty byl ještě 20 roků v Sibiři držen. Poněvadž se vláda bála vlivu, jakým by na vyhnance působil, bylo mu postaveno zvláštní vězení ve východní Sibiři, v zemi Jakutů. Jediná jeho společnost byli četníci a vlci, o nichž se Černyševský vyslovil, že byli poslední lidštější prvních. Zde uprostřed knih a rukopisů, které mu ani ukrutnost ruské vlády neodvážila se odebrati, pokračoval ve svých pracích a udržel si tímto způsobem celou sílu svého rozmaru a talentu, a to vzdor vyhnanství v zemi, kde teplota v zimě klesla na 40—45 stupňů R pod bod mrazu. V této poušti četl díla Marxova a tam napsal mnoho děl, jichž většina dosud tiskem vyjít nemohla.

Před dvěma roky bylo mu dovoleno vrátiti se do Ruska. By sobě výživu opatřil, poněvadž bylo péro vždy jeho pomůckou, pracoval na překladu Wehrových světových dějin a připojil ke každému svazku článek co předmluvu. Jeden z těchto článků jest věnován řečem různých národů.

Čas od času napsal do některých časopisů, aniž by měl dovolení své články podpisovati. „Současník“ („Zeitgenosse“) stal se bibliografickou zvláštností, jest však knihovnám zakázáno jej obecenstvu půjčovati. V tomto časopisu vyšly nejhlavnější díla Černyševského. Jeho překlad politického hospodářství od J. St. Milla s poznámkami, které samy o sobě jeden svazek vyplňují, článek o Lessingovi, o červecové monarchii, řada článků o agrární otázce ruské, o ruských pozemkových

obcích, mnoho polemických a kritických článků, jeho román „Co činiti?“ atd. Hluboký smysl, původnost a jednoduchost ve výrazech, vysoké vzdělání, veliká znalost cizích řečí a literatury, socialistické přesvědčení a nezvratná víra v lepší budoucnost Ruska, tichá energie, otevřená mysl beze vši okázalosti, beze vši mar-
nivosti, upřímná skromnost a prostomyslnost v slovech a skutcích. Tyto vlastnosti
krášlily toho, kterého oplakává celé socialistické Rusko, jehož zásluhy ani jeho
nepřátelé neupírají a jehož jméno bude vždy úzce spojeno s dějinami vývinu soci-
alismu a všemi ideemi emancipace a svobody v Rusku. Pro něho, jakož i pro vše-
chny, kteří pod jeho vlivem byli, jest otázka politická a sociální úzce spojená. Cíl
veškeré činnosti má býti všeobecné blaho, vítězství práce a svobody, boj proti po-
tlačování a potlačovatelům a spojení všech socialistických sil.

Činnost Černyševského byla proslovem onoho hnutí, které Rusko zachrání a
které dříve nebo později jeho osvobození přivodí.

Toť stručný nástin životopisu, činnosti a utrpení muže, který svůj život zasvětil
věci spravedlivé. Ukrotost vlády ruské nebyla ukojena odsouzením muže nevin-
ného, nýbrž ještě po odbytí trestu držela ho uvězněného po 20 roků v Sibiři. Koneč-
ně udělena mu milost. Však jaká to byla milost? Když 27leté vězení v sibiřské
poušti nedovedlo zničití tohoto muže, vymyšlen byl katanský a jen tyranům stře-
dověkým vlastní prostředek podkopati zdraví na smrt nenáviděného učence a udě-
lena mu milostivým carem osvoboditelem milost, však milost taková, že byl převe-
zen ze Sibiře do Astrachanu, krajiny to nanejvýš nezdravé. Touto změnou podnebí
utrpělo zdraví Černyševského tou měrou, že ulehl a více nepovstal. Teprve na smrt
nemocnému muži udělena úplná milost a zároveň svoboda, ze které se však dlouho
netěšil. V srpnu t. r. byla mu udělena milost a povolen návrat do jeho rodného
města Saratova a v měsíci říjnu zemřel. Život jeho dovedla zničití katanská vláda
ruská, avšak duch jeho žítí bude v srdcích lidu ruského a památku jeho budou
ctíti svobodomilovní občané celého světa.

Hlas lidu, 21. listopadu 1889.

5. 1891, duben 2. Prostějov — Článek Hlasu lidu, který rozebírá možnosti rusko-
francouzského spojení, odhaluje reakčnost francouzské politiky a ukazuje
perspektivy nových mezinárodních vztahů za socialismu.

FRANCOUZSKO - RUSKÁ ALIANCE (Ivan Sergejevský)

Ve Francii a v Rusku mluví se dnes jen o zahraniční politice. Možnost na štěstí
velmi pochybné války přivedla opět onu pověstnou francouzsko-ruskou alianci
k řeči. Jest pravda, že aliance tato se zračí jen ve zjeveních: Avšak tato zjevení jsou
dosti zvláštní a nepostrádají jisté originálnosti. Tu jest na jedné straně francouzský
radikální spisovatel, který v jednom listě praví, že ruská samovláda jest mu milejší

než všechny anglické svobody. Na druhé straně prohlásil se Tatiščev, jeden z následníků zemřelého Katkova v Petrohradě, za nejpřímějšího přítele francouzské vlády. Paní Adamová, která nedávno ve svém časopise „Nouvelle Revue“ uveřejňovala socialistické a revoluční články, dnes jako kající Magdalena smáčí boty kozáků slzami. Polouřední časopis „Gazette de Saint Petersburg“ líčí svým ruským čtenářům užitek republikánského zařízení ve Francii. V Rusku zpívají hraběnky svými andělskými hlasy marseillaisu. Ve Francii tleskají nepodajní, bezbožní a republikánští měšťáci ruské hymně „Bože chraň cara“ s bouřlivým souhlasem.

Vyhledka na spojení s Ruskem zaměstnává již dlouhou dobu francouzské politiky. Zde důkaz: ponižující se chování Gambetty naproti ruské vládě, které londýnský časopis „Universel Review“ nedávno odhalil. Zde uvádíme jen několik slov z onoho uveřejnění londýnského časopisu, který o tom byl zpraven jedním nejménovaným Rusem, který více vysoko postavených osobností toho času znal. Můžeme jen ujistiti, že osoba, o kterou se jedná, nám známa jest a že byla schopna dovědět se tajemství ruské diplomacie před 10 roky. Ona vypravuje, že Gambetta po svém zvolení za předsedu sněmovny prostřednictvím ruského vyslance v Paříži s knížetem Gorčakovem vyjednával, že chce-li císařská vláda ukázati se Francií sympatickou — slibuje on, Gambetta, vypovědět několik ruských uprchlíků z republiky, anebo je přímo carovi vydati. Gorčakov odpověděl, že podobnou potřebu necítí.

Avšak „velký tribun“ hledal neustále příležitost, již by se mohl carovi zavděčiti. Roku 1880 zatkla policie v Paříži nihilistu Hartmanna, který byl obviněn, že císařský vlak vyhodil do povětří. Caru Alexandru II. doručen byl telegram ruského vyslance z Paříže, právě když as s 20 pozvanými seděl u tabule, který oznamoval, že Gambetta jest hotov Hartmanna ruské policii vydati. Hosté pryč z radosti nad touto dobrou zprávou carovi navrhli přinést přípitek ku blahu francouzské vlády. Alexander II. chopil se sklenice se šampaňským — tu však počal váhati, postavil konečně sklenici a zvolal: „Opravdu ne, tito lidé jsou nešlechtičtí.“ Zdánlivě nedovoľoval to cit samovládce, by pronesl přípitek republikánské vládě, i když tato provokovala řemeslo dodavatelské třetího oddělení, a pan Gambetta pak Hartmanna propustil.

Nevíme sice, je-li vypravování anglického časopisu ve svých jednotlivostech přesné. Každopádně nesdíleli sluhové a rádcí absolutismu vrtochy carovy, který si na gentlemana hráti chtěl, ani v nejmenším. Tak bylo ruské obecenstvo nemálo udiveno, s jakými ohledy Katkov, tato zmije ruské reakce, ve svých „Moskevských vědomostech“ o Gambettovi, tomto ateistovi a republikánu, psal. Francouzští vlastenci zachovali za to Katkovu bezmeznou vděčnost, která je časem ku komickým jednáním dohnala. Udatný generál a pozdější ministr vojenství poslal při smrti velkého ruského patriota neutěšitelné vdově soustrastný dopis a velký francouzský vlastenec Déroulède cestoval s ohromným věncem od vlastenecké ligy ku pohřbu Katkovovu. Na neštěstí tohoto vlastence a jeho ohromného věnce zavedla ruská

vláda na hranicích dosti dlouhou karanténu, by toho muže a ty republikánské květiny od nákazy očistila a následkem toho přišel pan Déroulède k slavnosti trochu pozdě.

Od té doby se carovo Rusko k výnosnější politice obrátilo a nechá francouzskou buržoasií od placených časopisů a lidí svůdnou vyhlídkou na „přirozenou alianci“ šáliti. Vlastně nemyslí však ruská vláda ani okamžik na to, by s Francií nějaký svazek uzavřela. Ruská vláda ví zcela dobře, že válka, ať už vítězná anebo ne, celému světu všechny ty hanebnosti a celou tu neschopnost její správy zvěstuje a všechny záškodníky samovládce odplaví. A svazek s republikou zdá se jí býti dvojnásob nebezpečný, neboť co spolubojovníci svobodných mužů, chtěli by býti otroci též svobodní. Avšak carství vykořisťuje dle svých nejlepších sil politické následky zabráni Elsasska a Lotrinska. Vpravdě pochází zášť těchto dvou nejosvícenějších národů teprve z oné doby, odpor nezhojitelný a škodlivý pro pokrok a civilizaci. Příklad: když se dva hádají, raduje se třetí, může se tu dobře užítí. Co zatím se Francie a Německo co nepřátelé pozorují, vyprazdňuje jim Rusko kapsy. Nedávno dvořil se Bismarck Rusku a ruská vláda odbyla na berlínském trhu své papíry; dnes vrhá měšťácká republika své ohnivé zraky na „cara“ a ruská vláda odbude své papíry na pařížském trhu. Bez odporu. by ruský absolutismus, který nyní celou Evropu znepokojuje, byl dávno již vzal za své a byl by učinil místo mírumilovnému Rusku, kdyby naši západní sousedé byli jen okamžik své kapsy před drápy carského orla byli chránili.

Než car neodnímá francouzskému národu jen peníze, on olupuje jej o jeho velké mezinárodní postavení. On působí na zřikání se jeho velkého poslání šířiti ideje pokroku, státi se světovým národem. Absolutismus žádá náruživě, by Francie byla šovinistickou, by prahla po odvetě, by se od svého východního souseda odloučila. Měšťácká republika hledí se Rusku, jehož vláda svoje opovržení pro republiku špatně ukrývá, přiblížiti, a to tím, že absolutismu lichotí. Tím odcizuje si Francie nejlepší syny Ruska, kteří bojují pro volný vývin národa a jsou tedy nejspolehlivější spojenci republiky. Výpočty ruské vlády jsou podivné, cynické a jednoduché: Kdyby zítra mezi Německem a Francií vypukla válka, bude se Rusko až do toho dne, kdy oba národy budou vysíleny, chovati klidně; pak teprv opustí medvěd svůj brloh, by vítězi jakož i přemoženému své podmínky diktoval, a to uvrhne Evropu pro celé čtvrtstoletí v barbarství.

Mohli bychom si nad pokrokem lidstva zoufati. Na štěstí však podávají si přes hranice, které vystaveny jsou z bodáků, dělníci své bratrské pravice. Jest to nový svět, který povstává, svět mezinárodního socialismu, který nezná žádného jiného spojence než vykořisťované, žádné jiné nepřátele než vykořisťovatele. Poněvadž tak válečným plánům vlád se vzpírá, poněvadž své síly ku všeobecnému boji mezi kapitálem a prací shromažďuje, budou socialisté pravými nositeli civilizace. Ještě nacházíme se v noci uprostřed neštěstí zvěstujících snů. Avšak ranní červánky počínají již vrhati své paprsky na obzor a brzy se ukáže slunce, které zlověstné sny

rozežene, by svítilo na svobodného muže solidární společnosti.

Hlas lidu, 2. dubna 1891.

6. 1892, květen 25. Brno — *Zpráva Rovnosti o krveprolití při velké stávce v Lodži.*

Z R u s k a. Že to bude ukrutenství, o čem psátí musíme, to uhodnou naši čtenáři zajisté, čtouce nadpis „Z Ruska“ a jak by jinak — z říše tyрана batušky. Kozáci střílí do dělnictva, krajíc svůj hájícího. Bratrský list krakovský „Naprzód“ a z něj „Arbeiterzeitung“ píše: Z Lodže docházejí nás strašlivé zprávy. Od 1. května je v městě i okolí kompletní revoluce a krev dělnická teče. Všechny továrny stojí neb přes 60.000 dělníků stávkuje. Ohromná vojenská moc je v činnosti. Bouřlivá hromadění se po ulicích byla zbrojnou mocí rozháněna; na tisíce dělníků je zatčeno. Přišlo to ke krvavým srážkám mezi lidem a vojskem pokaždé, když dělnictvo své zatknuté soudruhy vysvoboditi chtělo. Vojsko vystřelilo několikrát do stlačených mas dělnictva. Po ulicích leží mnoho mrtvých a raněných. Jízda ruská hnala několikrát proti hromadám dělnictva útokem, zašlapávajíc vše, co jí v cestu přišlo. Na straně vojska je též mnoho mrtvých a raněných. Dělníků je do nynějška mrtvých 140 a raněných velmi mnoho. Dělnictvo všech zemí cítí se solidárním se svými nešťastnými bratřími ruskými a učiní zajisté pro zmírnění stavu pozůstalých rodin padlých dělníků, co bude moci. Moderní boj třídní dostal se již i na Rus.

Rovnost, 25. května 1892.

7. 1892, říjen 5. Prostějov — *Článek Hlasu lidu o počátcích dělnického hnutí a o prvních májových oslavách v Rusku.*

SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE V RUSKU

Podivné, docela zvláštní zprávy přicházejí nyní čas od času z Ruska. V západní Evropě jsou zvyklí z této kulturně zanedbané, despotické země, kde veliký národ jest vydán zvlí absolutní vlády, která se svojí armádou úředníků co nejhanebněji hospodář, buď děsné zprávy o ukrutnostech carství, anebo zprávy o veliké nouzi a otupělosti mas lidových, anebo konečně zprávy o hrdinských činech malého hloučku odvážných šlechetných duchů, kteří jsou nadšeni sympatií pro utlačené masy lidu a bouříce se pýchou spoutaného ducha, sami veliký ten boj proti násilné vládě podnikají, slýchati. Ty dosud sice sporé, avšak přece pravidelně se vyskytující zprávy, které nás docházejí, jsou docela jiného rázu. Ne o vražedných činech vlády zpravují nás, ne o dynamitových exploších a mluví-li se o lidu, činí to docela jiným způsobem. Ano, ony zní docela jinak! Tyto zprávy přicházejí od lidu samého: od lidu mezi lid.

Co skoro nemožným se zdálo, to se děje. Ruský svět dělnický se probouzí a organisuje. A to vzdor tlaku nejbrutálnější a nejukrutnější vlády. Poučný to příklad pro celý svět!

Ani v Rusku se tomu nevěřilo; ani ruští revolucionáři neodvážili se na to myslet. Tak vycházela i sama odvážná sociálně revoluční strana Ruska „Narodnaja Wolja“, strana „vůle lidu“, z té myšlenky, že za stávajících poměrů politických hnutí dělnické v Rusku je nemožné, že jest tedy úlohou všech lidí a svobodu milujících živlů z lepší společnosti, „intelligence“, pro lid politická práva vydobýti. Pro lid a bez lidu! tak jakoby v dějinách, kde vše jen lid učinil, něco bez lidu se státi mohlo.

Jen nepatrná část lidí byla to: Plechanov, Axelrod, Věra Zasuličová a ještě jeden muž, který mnoho roků úpí již v okovech pomstychtivé vlády, kteří především volali: „Obráťte se k dělnictvu! Obráťte se k dělníkům, neboť svoboda politická jest základní podmínkou jejich hospodářského osvobození. Obráťte se k dělníkům, neboť v nich leží síla společnosti; vy sami, co malá hrstka, nepořídíte ničeho. Obráťte se k dělníkům, neboť jakmile se těchto žhavý paprsek sebepoznání dotkne, tak zaplápolá v nich plamen sebevědomí tak mocně, že nic na světě nedovede jej uhasiti.“

A co tito předvíдали, to se stalo. Intelligence nemohla svobodu v Rusku vybojovati. Nyní pozvedá se dělnictvo. Vzdor všem potlačovacím prostředkům pozvedá se a shromažďuje se v zástupy. Toto jest dějinný čin té intelligence ruské, která se se světlem vědy na dělníky obrátila. Jeden díl slávy náleží však organisovanému dělnictvu celé Evropy, neboť jeviště jeho boje to bylo, co v ruských dělnících probudilo třídní uvědomění a ještě nyní učí se příkladům ostatních svých bratří a čerpají z nich zmužilost a naděje na vysvobození.

Ještě je počet organisovaných dělníků velmi malý, teprve skládá se ze set. Avšak z těchto set budou tisíce a statisíce, neboť jsou to sta z lidu samého, která po celý již život s lidem spojena jsou a jsou to sta vyvolených.

Organisovanému dělnictvu celého světa jest známo, že již májová slavnost roku 1891 ruskými dělníky v Petrohradě oslavována byla. 1. máj roku 1892 přinesl lodžskou manifestaci, na které tisíce a tisíce polských dělníků podíl bralo. Nyní leží před námi řeči, které proneseny byly v jedné schůzi ruských dělníků v jednom z největších měst západních gubernií Ruska v den dělnického svátku t. r. Ovšem, vyhlíželo to v této schůzi jinak, než jak to v dělnické schůzi v západní Evropě vyhlíží. Každý, kdo tam přišel, věděl, že obětuje vše, svou existenci, svůj život. A přece přišli. Bylo jich přes sto, mužů a žen. Posvátné ticho tu panovalo a s největší pozorností naslouchal každý řečem, které 3 mužové a 2 ženy promluvili. Panovala tu nálada podobné té, jako při schůzích prvních křesťanů. — Dělníci promluvili k dělníkům: o čem mluvili? Oni vysvětlovali význam 1. května: jak se zástupci dělnictva v Paříži sešli a usnesli, by dělníci na celé zeměkouli první májový den slavili. „Účel této slavnosti byl ten, žádati od kapitalistů osmihodinový den pracovní a ukázati celému měšťáckému světu, k jaké moci se dělnictvo vyvi-

nulo.“ Oni mluvili o velkém roztřídění společnosti. „Celé lidstvo se rozdělilo na dvě třídy: v třídu bohatých, vykořisťovatelů společnosti a třídu bídných dělníků — a ti první jsou našimi zapřísáhlými nepřáteli.“ Oni ukázali, jak kapitalistická společnost povstala a že zajít musí; při tom vyslovili velké jméno, jméno Karla Marxe. „A co našeho dnešního kapitalistického pořádku se týče, tak praví náš učitel Karel Marx, že kapitál za časů feudalismu byl v zárodku a nyní — jak praví Marx — když slupka dnešního kapitalistického pořádku pukne, vzklíčí semeno socialismu a poroste vždy více a více.“ Oni líčili bídné postavení pracujícího lidu, jeho zhanobené společenské postavení. „Srdce jenom puká při pohledu, jak dělník od podnikatele svou mzdu vyžebřává, jak se před ním třese, jako by prosil o almužnu a ne o své krvavě vydělané peníze . . . Nemáme my míti totéž právo žiti a užívati jako podnikatelé? Proč vše toto nám? Snad proto, že jim svými penězi kapsy plníme? My zůstaneme chudí, s námi se vládne dle libosti, nám se nedává a my nejsme v stavu pochopiti, jak a proč a k jakému účelu náš život a naši práci za mizernou mzdu prodáváme.“

Oni ukázali také cestu, kterou si dělníci lepší budoucnost zaopatřiti mohou. Oni poukázali na nutnost organizace. Oni kladli důraz na to, že dělníci v jich osvobozujícím boji jen na sebe sami, na své vlastní odkázáni jsou. „My jsme toho mínění, že nikdo nedokáže to, by potlačené masy vysvobodil ze jha, které je k zemi sklání; jen věda a vlastní energie mohou je z temnoty k světlu přivést.“ Na hnutí svých západoevropských bratrů ukazovali jako na dějinnou úlohu. „Nyní kráčí jako po urovnané cestě k blahobytu, k štěstí celé lidské společnosti, tj. k odstranění soukromého majetku a různosti tříd, k vyhubení nepřátelství mezi národy — k říši svobody, rovnosti a bratrství!“ Oni jednájí dle plánu, aniž by se přenáhli, poněvadž zkušenost stála je potoky krve a mnoho let práce. Oni napomínali k rozvážnosti, nikdo nechť nedá se strhnouti k nepravým krokům. „Avšak my musíme také neustále bojovati. Bez bázně a strachu, nevšímajíce si nebezpečí, nepřátele nepočítajíce, každý na sebe zapomínajíce — tak musíme jednat!“ Oni probouzeli pocit solidarity u dělníků a prohlašovali bratrství dělníků celého světa. „Tak pozvednou rudý prapor dělnictva, na kterém napsána jsou po celém světě se rozléhající slova slavného a geniálního učitele dělníků Karla Marxe: Dělníci všech zemí, spojte se!“ Oni dokazovali, že pro dělnictvo takové nemůže státi rozdíl v náboženství — nestává tedy ani pro židovského dělníka žádné židovské otázky. „Necítí tělo chudého proletáře židovského, který tolik vytrpěl, celou tíží kapitálu na sobě? Nessaje kapitál životní šťávy ze židovských dělníků tak dobře jako z ostatních? Jsou křesťanští kapitalisté lepší než židovští? Nevysávají oni krev svého lidu? A jest židovský vykořisťovatel k židovskému dělníku milosrdnější než křesťanský kapitalista k dělníku křesťanskému? Není žid na hřbetě žida tatáž tíž jako každý jiný na tomtéž hřbetě? Jaké východisko stává pro židovského dělníka? Odpověď: připojiti se k všeobecnému hnutí dělnickému. Panuje-li u našich židů tentýž kapitalismus jako u jiných národů, je-li tentýž proletář jako všude, tak musí býti boj

mezi buržoasií a proletariátem tentýž jako v ostatních zemích.“ Však nejen žádné otázky židovské, též i žádné otázky ženské nemá proletář. „Především nesmíme zapomenouti,“ pravila jedna dělnice v této schůzi, „že otázka ženská není žádnou zvláštní otázkou, nýbrž dílem velké sociální otázky,“ a pak dokazovala to na základě dějin národního hospodářství. O ruských poměrech vyslovili se dělníci následovně: „U nás v Rusku vadí nám především ta okolnost, že není u nás žádné svobody shromažďovací, svobody organizace a vzdělání. Proto musí být prvním naším činem dobytí ústavy. A poněvadž jsme zvláštní třídou, tak musí v parlamentě seděti naši vlastní zástupcové, tj. my nesmíme býti slepými ovce, s kterými se vše dělati dá. My nesmíme se na žádného spoléhati, jen na sebe samy.“ Tak mluvili ruští dělníci. Však zatím co vzali na sebe úlohu vybojovati svobodu, nezapomněli nikterak na ty, kteří před nimi bojovali, kteří ale pro svůj malý počet ničeho vykonati nemohli. „My musíme takovým zářícím hvězdám, jako byl Željabov, který své tělo obětoval rozkouskovaní, věnovati vzpomínku.“

Zdvihá se mocná revoluční moc v Rusku — třída dělnická. V tichosti schází se k umluveným shromážděním. Žádné moci není proti ní, neboť ona jest všude, ona jest lid. A když lid se připravuje k činům, pak jest to velikou dějinnou událostí.

Zbábělá buržoasie ruská se již s vládou vypořádá tím spíše, an vláda se nyní na ni obrátiti musí. Svou hospodářskou svobodu obdrží, o politiku stará se málo. Však ne tříděně uvědomělé dělnictvo. Demokratická ústava je pro ně otázkou životní. A dělnictvo ruské povalí absolutismus k dobru svému a k dobru celého lidstva.

Hlas lidu, 5. října 1892.

„B. V.“

8. 1894, červenec 13. Brno — Zpráva Rovnosti o růstu průmyslu a posilování proletariátu v Rusku.

Rychlými kroky spěje Rusko průmyslem svým k zavádění stejných poměrů, jako jsou v ostatní Evropě, a tím připravuje půdu socialismu. Vláda se všemožně vynasnažuje, aby velkopřmysl zvelebila a 20.000 továren s milionem dělníků je jí dosud málo, poněvadž může lehce výrobky svými opanovati celou střední Asii a zatlačovat taktó Anglii. Vhání ale tímto způsobem sama rolníky z venkova, kde zůstávají konservativními, do měst, kde se z nich stávají revoluční proletáři, kteří stlačeni a sehnáni na středíště průmyslová, počínají poznávat svou stejnou bídu, ale také svou solidaritu. A pakli tuto poznají, pak poznají i cesty, jakými by zlomili pouta kapitalismu a živobyťi své zlepšili. A to bude začátek konce ruského despotickeho carismu.

Rovnost, 13. července 1894.

9. 1896, červenec 3. Kladno — Zpráva Svobody o velké stávce v Petrohradě, výzva k projevům mezinárodní dělnické solidarity.

Stávka petrohradských dělníků jest událostí dějinného významu a otvírá nový oddíl vývinu Ruska. Ruští proletáři vstupují ponejprv na jeviště s vlastními požadavky a směry, po prvé se vede připravovaná a vědomým způsobem od širokých vrstev dělnictva zahájená stávka. Tím vyšlo socialistické hnutí Ruska z oboru politické teorie a vstoupilo na půdu praktického boje třídního a následky této události pro Rusko nenechají na sebe čekat. Jest to ale boj hrozný, neboť vybírá-li ruský dělník na svého stávkujícího spoludělníka, spatřován v tom velký zločin, který se v Rusku přísně trestá a o nějakém povolání v časopisech není ani řeči. Tu se organizace petrohradských dělníků obrací na uvědomělé dělnictvo, na sociální demokraty Západu, zvláště také do Rakouska, a očekávají, že se jim podpora neodepře a že musíme pomýšleti na tu skutečnost, že každé vítězství ruských dělníků v boji se stávajícím pořádkem jest vítězstvím nad úhlavním nepřitelem socialistů celého světa, neboť Rusko jest dle Engelse ochrana a zástita evropského zpátečnictví. Proto ruští dělníci očekávají, že nebudou osamoceni v boji proti dvojnásobnému otroctví, peněžnímu zisku a carství.

Svoboda, 3. července 1896.

10. 1898. červen 17. Brno — Zpráva Volksfreundu o prvním sjezdu Sociálně demokratické dělnické strany v Minsku r. 1898.

Die socialdemokratische Arbeiterpartei R u s s l a n d hat eine geheime Zusammenkunft der Vertreter mehrerer socialdemokratischer Organisationen zusammenberufen. Ein Manifest wurde beschlossen, in welchem verkündet wird, dass die bisherigen Organisationen sich zu einer Partei zusammenschliessen. Vertreter waren die geheimen „Vereine für den Kampf um die Befreiung der arbeitenden Classe“,³⁾ die Redaction der Arbeiterzeitung⁴⁾ und der „Allgemeine jüdische Arbeiterbund Russlands und Polens“. Letzterer tritt der Partei bei als eine autonome Organisation, welche aber nur in den speciellen Angelegenheiten des jüdischen Proletariates selbständig ist. Um eine einheitliche Thätigkeit der Partei zu ermöglichen wurde eine geheimes Comité gewählt.

Volksfreund, 17. června 1898.

[Sociálně demokratická strana Ruska svolala tajnou schůzi zástupců více sociálně demokratických organizací. Usnesli se na manifestu, ve kterém bylo ohlášeno, že dosavadní organizace se spojují v jednu stranu. Zastoupeny byly tajné „Svazy boje za osvobození dělnické třídy“,³⁾ redakce Dělnického listu⁴⁾ a „Všeobecný svaz židovských dělníků Ruska a Polska“. Poslední se přidal ke straně jako autonomní organizace, která je však samostatná pouze ve speciálních záležitostech židovského proletariátu. Aby byla umožněna jednotná činnost strany, byl zvolen tajný výbor.]

11. 1901, květen 1. *Moravská Ostrava.*^{4a}) — *Májové usnesení sociální demokracie z roku 1901, ve kterém ostravský proletariát vyjádřil solidaritu s revolučními dělníky a inteligencí Ruska.*

Společně s třídně uvědoměným dělnictvem všech národů opětně pronášíme svůj požadavek po účinném rozšíření zákonné ochrany dělnictva. Denně jeví se osmi-hodinová doba pracovní, jejíž možnost vědou i praksí stejně byla uznána, víc a více zdravotní, hospodářskou a osvětovou nutností. Žádáme, by hornictvu rakouskému konečně poskytnuta byla zákonem osmihodinová doba pracovní, nevýslovnými obětmi vykoupené to ovoce dlouholetého boje a činíme vládu i parlament zodpovědnými za následky, jež by se nutně musily dostaviti, kdyby horníci byli zklamáni nějakou polovičatostí nebo zdánlivou reformou.

Těžká krise hospodářská, rostoucí nezaměstnanost, znovuhrozící stoupání bída mas znovu nám přivádí k jasnému vědomí, jak neschopným je toto kapitalistické zřízení hospodářské přes všechny technické pokroky, přes všechny skvostné vymoženosti ducha, by vytvořilo lidské poměry a opravdovou kulturu. Slibujeme si proto dnes poznovu, že spojíme všechny síly proletariátu k organizované moci a že boj proti kapitalistickému barbarství povedeme až do konce. Žádáme svobodu pro politickou a odborovou organizaci dělnictva, žádáme plné právo koaliční, žádáme všeobecné, rovné, přímé a tajné právo volební. Protestujeme co nejrozhodněji proti nesnesitelnému nesmyslu privilegovaného parlamentu a volebního řádu, jež dobré právo širokých mas dělnických zkracuje a zrazuje k dobru lidu nepřátelských klik a prohlašujeme, že dělnictvo boj svůj povede dále, až dosaženo bude stejného práva v státu, zemi a obci.

V tuto posvátnou hodinu, jež dělníky všech národů světa spojuje v stejné velké myšlence osvobození, vzpomínáme svých bojujících bratří všech nářečí a vzpomínáme zvláště s vděčnou soustrastí a upřímným obdivem hrdinných protivníků proti ruskému despotismu. Prohlašujeme se solidárními s proletariátem a inteligencí Ruska, kteří nyní stojí v rozhodném boji proti koalici kapitalismu s carismem. Pozdravujeme tyto obětavé bojovníky a přejeme jim vítězství. Protestujeme proti úzkoprsosti šovinismu, jenž je bičem na záda národů rakouských, protestujeme proti hrůzám válek, jež vyvolává loupeživý kapitalismus.

V nerozlučném bratrství branném spojení kráčetí budou třídně uvědomělí proletáři všech zemí a všech národů společnou cestou k společnému cíli osvobození.

StAO PŘO, Pres 1901. čj. 2917.

12. 1902, květen 1. *Moravská Ostrava.* — *Májové usnesení sociální demokracie z roku 1902, ve kterém ostravský proletariát vzpomínal revolučního boje ruského dělnictva s imperialismem.*

Posílení zkušenostmi posledních let, zejména vlekoucí se všeobecnou hospodářskou krizí, mající v zápětí nezaměstnanost tisíců našich spolubratrů všech národů, požadujeme dnes důrazněji než kdy před tím zkrácení pracovní doby na osm hodin denně, kterou prohlašujeme za nejvyšš nalahavou podmínku zdraví a zdárného vývoje společnosti lidské. S uspokojením konstatujeme, že požadavek náš ohledně osmihodinové pracovní doby, dík úsilí organisovaného dělnictva, pozvolna v jednotlivých odborech práce nejnověji u hornictva, blíží se k svému uskutečnění a vybízíme všechny lidi dobré vůle, aby další úsilí dělnictva ve směru tom vydatně podporovali.

Obdivujeme se belgickým našim bratřím pro jejich statečnost jakou dali najevo v nedávném boji za všeobecné, rovné a přímé právo hlasovací, poznovu slibujeme, že i my soustředíme veškeru svoji energii na dobytí politické moci a neustaneme, dokud stejného práva ve státě, zemi i obci nedosáhneme a neučiníme takto konec neodůvodněným výsadám držitelů moci, kteří na oklamání lidu šíří v něm zhoubné záštky národnostní.

Pozdravujíc v posvátné této hodině svých bratří všech národů, vzpomínáme se srdečnou účastí ruských bratří bojujících v době přítomné s hydrou absolutismu a ujišťujeme je svojí dělnickou solidaritou.

V uvážení, že vedle molocha militarismu, tížícího jako můra národy všech států evropských, i jeho bliženec klerikalism jest hrozivým nebezpečím kultury lidstva prohlašujeme, že boj proti těmto dvěma nepřátelům společnosti jest příkazem každého poctivě pokrokového člověka a že zejména my dělníci v zájmu svém budeme je potíratí všemi silami.

Ve vážnou tuto hodinu připomínáme všem soudruhům našim, aby na vlastní program strany: proletariát organisovati, naplňovat jej vědomím o jeho poměrech a úkolech, učiniti a udržeti jej na všech směrech boje schopným pilně pamatovali a připravovali se pro příští vítězné zápasy.

StAO PŘO, Pres. 1902 čj. 3839.

13. 1903, květen 1. *Moravská Ostrava.* — *Májové usnesení sociální demokracie z roku 1903, ve kterém ostravští dělníci vzpomněli revolučních bojů ruského proletariátu.*

Shromáždění lidu na veřejné schůzi (táboru) v den mezinárodního svátku dělnického roku 1903 prohlašuje:

Hospodářská a průmyslová krise přivolaná šílenou nadvýrobou, která zejména

v uplynulém období zimním u tisíců dělnických rodin krvavé stopy zanechala, poučila nás opětně, že zkrácení pracovní doby pracovní na 8 hodin denně stává se železnou nutností a první podmínkou zdraví, vzdělání a zdárného vývoje lidské společnosti. Pozvolna, ale jistě postupuje dělnictvo vpřed za vytknutým cílem. Aby rychleji k němu dospělo, jest třeba, by všichni naši soudruzi a soudružky v práci, v boji i v utrpení usilovně při každé příležitosti zkrácení pracovní doby požadovali a ku dalším vítězným zápasům ve svých odborových i politických organizacích se připravovali.

Pocítujeme palčivou příhanu, že vrstvy majetné těší se ve státě neoprávněným výsadám. Třicet poslanců ústaváckých velkostatkářů zastupuje zájem 1446 svých voličů, deset poslanců sociálně demokratických mluví jménem 597.376 voličů třídy chudé, utiskované! Přes pět miliónů voličů páté kurie má 72 poslanců, 5431 velkých statkářů má k ochraně svých zájmů v parlamentě 85 mluvčích a hlasů. Ne-spravedlivého toho nadprávní vyuzítokují vzpurní boháči ku soustavnému zneužívání moci zákonodárné na svůj prospěch.

Z celé říše přicházejí úpěnlivé nářky na špatné obchody, nezaměstnanost, hlad a bídu. Statisíce lidí strastmi dohnáno utíká za moře. Ale vláda a parlament, ovládaný šlechtou, klerikály a kapitalisty, staví se ku všem těmto hrozným zjevům úpadku hospodářství i zdraví lidu slepým a hluchým. Vlády § 14.⁵) nehrozily se ani krve v Kraslici prolité a zvýšily daně z potravin o 50 miliónů. Do nedávna ochromený parlament jakmile po přání vlády dal se do práce, ihned ukázal svoji skutečnou tvář. Zavedl novou daň nepřímou, daň z jízdních lístků, blahovolně pomohl k větším ziskům hltavým továrníkům cukru, zamítl návrh na snížení daně z cukru, rozmnožil armádu o 74.000 vojáků, zamítl návrh na dvouletou službu vojenskou, povolil nové miliony na vražedné zbraně. Důkladně se snaží, aby nás, lid pracující o svém nepřátelství poučil. Slibované pojištění v stáří a neschopnosti ku práci, reforma tisku, nemocenského a úrazového pojištění, reforma stoletého již zákona trestního a jiné naléhavé požadavky doby ovšem privilegovaným zákonodárcům na srdci neleží.

Zatím co lid hladoví, ve spotřebě chleba se uskovňuje, přichází vláda s jiným požadavkem: se zvýšením civilní listiny o dva miliony.

A jako na výsměch tomu všemu předkládá vláda parlamentu celní tarif, jímž na prospěch několika rakouských a uherských statkářů chudé a střední vrstvy obyvatelstva mají býti odírány.

Protestujeme co nejdůrazněji proti takovému způsobu hospodaření a správy státu. Protestujeme, aby k vůli hrabivosti hrstky privilegovaných široké vrstvy obyvatelstva, rodiče i děti, hladem byli trýzněni, poslední zbytky sil ze zhubeného těla pracujících byly vyssávány. Varujeme, aby pařeníště bídy, tuberkulosity bylo rozšiřováno. Voláme všechny poctivé občany v Rakousku, bez rozdílu povolání, pohlaví a národnosti v úsilovný boj za odstranění privilejí a za jedině poctivou ústavu: všeobecné, rovné, přímé a tajné právo hlasovací do všech sborů zákonodárných a

zastupitelských. Prohlašujeme vážně a slavně: V boji tom neustaneme, dokud i ten nejchudší příslušník ve státě, zemi i obci rovných práv požívati nebude.

U vědomí, že boj dělného lidu proti jeho utiskovatelům musí býti společným a mezinárodním, jako jest vykořisťování samo, zdravíme v posvátnou tuto hodinu všechny naše bojující bratry jiných národů. Soudruhy holandské, italské a ruské ujišťujeme upřímným svým obdivem nad jejich rekovným bojem dnů nedávných a slibujeme opětovně, že odstranění vykořisťování člověka člověkem, znemožnění zhoubného šovinismu a vražedného militarismu, obrození společnosti lidské na zásadách pravé lidskosti, svobody, rovnosti a bratrství jest a zůstane naším cílem. K jeho uskutečnění nelitujeme žádné oběti ani námahy, jsouce pamětlivi, že bez obětí není boje, bez boje není vítězství.

StAO PŘO, Pres. 1903 čj. 4028.

*14. 1904, únor 24. Brno. — Zpráva z tábora lidu v Brně 22. února 1904
o postavení sociální demokracie k rusko-japonské válce.⁶⁾*

Války středověké neměly daleko ten význam a ty následky, jaké mají za dob nynějších. V době naší, kdy jeden národ závislý jest na druhém, kdy pohroma jednoho znamená zkázu i druhého, jest, ježto žijeme v úzkých stycích s jednotlivými národy, válka nanejvýš zavržitelnou. Také právě započavší válka rusko-japonská bude míti špatné následky národohospodářské i politické.

V ohledu národohospodářském pocítí to proletariát nejvíce: potraviny se zdraží, podnikavost se zmenší a tím zaměstnanost dělnictva klesne. V ohledu politickém bude míti pro nás v Rakousku ten následek, že nepokoje na Balkáně dají asi podnět ku zakročení říše naší tamtéž. A kdo jest vlastně fedrovatelem války rusko-japonské? Francouzští velkokapitalisté a s nimi spřežení kapitalisté jiných států, které mají peníze své uloženy v Rusku. Tito působí tiskem na veřejné mínění a chtějí nám vnutiti přesvědčení oprávněnosti této války na dálném východě?

Francouzští sociální demokraté zaujali však ihned správné stanovisko proti velkokapitalistickým vydřiduchům a prohlásili, že chtějí raději povstání než takovou válku. U nás kdyby někdo něco podobného prohlásil, byl by okamžitě stíhán a žalářován. Když sociální demokraté prohlašovali revoluci rozumu, tu bylo jednání takové považováno za zločin, když však nějakému bulharskému knížeti napadne prohlásiti válku a následkem toho všeobecné vraždění, tu nikdo se nesmí ozvati proti podobnému zločinu, nechce-li býti nazván nepatriotem.

Uvažme jen ty následky války evropské! Zemědělství a průmyslu odcizeno by bylo u nás několik set tisíc sil pracovních, nastala by všeobecná bída a následek toho úplný bankrot hospodářský. A co by prospělo Rakousku, kdyby zabralo nějaké to území na Balkáně? Byl prý by tím posílen živel slovanský u nás. Vidíme, co prospělo nám zabrání Bosny. Několik dobrodruhů a zlodějů získalo tam miliony,

za které postavilo si paláce ve Vídni a tvoří nyní sloupy Rakouska. Pro ty že máme bojovat? To ať uváží rozhodující činitelé a tisk.

Promlouvaje o vzniku války rusko-japonské, pravil řečník, že car roní nyní krodylí slzy, že okolnostmi nucen byl prohlásiti válku. Rusko prý jest medvědem, který nemá nikdy dost a stále jest při chuti. Řečníku nenapadá bráti v ochranu Japonsko, poněvadž spočívá na těchž zákládech kapitalistických jako všechny státy evropské. Jest prý jen dobrým žákem Evropy. Řečník nenávidí však a s ním všichni jeho stoupenci Rusko, jež odedávna jest nepřitelem vši svobody a utlačovatelem lidu dělného. V českém národě našli se lidé, kteří posílají pozdravné telegramy carovi, obcují bohoslužbám za zdar ruských zbraní, zapomínajíce, že právě v Rusku páchají se nejvíce zločiny na lidskosti i svobodě. Tak daleko to mladočeští poslanci ve své svobodomyšlnosti dopracovali, že holdují největšímu nepříteli svobody. Kdo tak může klesnout, jest darebák. Stát, který páchá vůči svému obyvatelstvu takové zločiny, zaslouží jen porážku.

Kdybychom měli samostatný český stát a v něm se páchaly takové krivdy na lidu, jak se děje v Rusku, tu zachovali bychom totéž stanovisko vůči němu, jako revolucionáři ruští.

Poslanec Kramář řekl, že prý Rusové bojují za svobodu Evropy a chrání nás před žlutým nebezpečím. Směšno. Národ, který sám svobodu potírá, nemůže pro ni za druhé národy bojovat. Vizme porobu Poláků, Finů aj. A ochrana Rusů národů slovanských na Balkáně rovná se nule. A ono žluté nebezpečí v tom smyslu, jak je poslanec Kramář míní, jest nesmysl. Páni velkokapitalisté bojí se však konkurence japonské a tím ztráty oněch pokladů v Číně a v Japonsku, z nichž dosud plnými rukama se obohacovali. Nám proletářům žádné nebezpečí nehrozí. Věděl bych prostředek proti tomu tak zvanému žlutému nebezpečí, a to jest reforma zřízení států evropských ve smyslu sociálně-demokratickém.

Ovšem kdyby se Rusko přetvořilo ve stát lidový, pak by mělo sympatie i na straně naší, dokud však řízeno jest absolutisticky, nemůže v nás viděti leč své úhlavní nepřátele. Heslem naším buď: „Pryč se všemi válkami, pryč s barbarstvím!“

Darauf ergriff das Schlusswort der Vorsitzende Tusar und sprach ungefähr wie folgt:

Protestujeme nejrozhodněji proti tomu, aby někteří lidé jménem celého lidu českého vyslovovali sympatie carovi. Chtějí-li si však lámat kosti pro něho, tu máme pro ně to jediné přání: ať je vezme čert! My se však pro něho nerozohníme. Některé listy jako olomoucký „Pozor“ vytkl nám, že stojíme se židovským velkokapitalismem na jednom stanovisku ve válce rusko-japonské. Než zajímavo jest, že právě „Neue freie Presse“ přinesla tyto dny článek, plný stranicí vůči Rusům a carismu. Ať se raději páni mladočeští poslanci podívají, kde oni se svou politikou se octli: ve společnosti velkokapitalistických zlodějů a šejdírů!

Lidé, kteří na jedné straně bouří proti militarismu a na druhé straně však povo-

lují miliony na kanony a ve svých polemikách obmezují se na to, mají-li tyto býti z ocele nebo z bronzu, nemají nároku na titul zástupců lidu a zasluhují jen naše opovržení.

Končím svůj doslov s pozdravem naším bratřím na Rusi s tím jediným přáním, aby ona prolitá krev přinesla jim kýžené svobody.

StAB MMP, f. 268 čj. 1203.

Franz Neuschel, m. p.
k. k. Polizei Concept-Praktikant.

15. 1905, leden 24. Brno. — *Usnesení ze schůze sociálních demokratů v Brně 23. ledna 1905, na níž promluvil poslanec Josef Hybeš, zdravící vřele ruský proletariát v revoluci.*

Brněnské dělnictvo shromážděné na veřejné schůzi dne 23. ledna 1905 v Dělnickém domě, sleduje s nevnitřnějším zájmem průběh událostí v Rusku, těší se z toho, že dělnická třída i na Rusi vystoupila činně ku obhájení práv hospodářských i politických lidu a posílají jim vřelý pozdrav, vyslovuje naději, že nynějšími událostmi nastává dějinný obrat v historii ruského národa a blíží se chvíle, kdy národové ruští osvobození budou ode jha tížícího je absolutismu, který není pouze nepřítelem jejich, nýbrž zároveň i nepřítelem pokroku a překážkou postupu svobody i u všech ostatních národů evropských a zároveň naději všech reakcionářů.

Ať žije svoboda ruského lidu, pryč s absolutismem!

StAB MMP, f. 270 čj. 646.

16. 1905, listopad 2. Brno. — *Zpráva Rovnosti o veliké demonstraci v Brně, která oslavovala vítězství ruské revoluce v dosažení carova říjnového manifestu.*

VELIKOLEPÉ OSLAVY RUSKÉ REVOLUCE V RAKOUSKU

Zprávy o velikém vítězství ruské revoluce způsobily všude velikou radost. Milióny lidí byly hluboce dojaty a dávaly své radosti hlučný výraz. Zejména v Rakousku, kde právě bojujeme za všeobecné a rovné právo hlasovací, byl dojem zpráv silný. Na sjezdu strany v úterý dopoledne jednáno právě o všeobecném a rovném právu volebním, když došel telegram o manifestu cara. Soudruh Ellenbogen musel svou řeč přerušit a četl telegram. Sotva přečetl první odstavec, že se povoluje kolektivní a tisková svoboda, vypukli delegáti i galerie v bouřlivé, ohlušující volání: „Sláva ruské revoluci!“, „Sláva všeobecnému a rovnému právu hlasovacímu!“ Pak nastal klid. Všichni delegáti povstali a vyslechli stoje telegram. Po jeho přečtení zaburácela sálem píseň „Rudý prapor“ a „Marsailleisa“. Zpěv zněl sálem neobyčejně prudce a bojovně.

Obrovská demonstrace v Brně.

V úterý ukázala dělnická armáda v Brně svou pohotovost. Ve tři hodiny bylo nám do redakce Rovnosti z Vídně telefonováno, že vídeňští soudruzi půjdou večer před císařský hrad. Okamžitě bylo rozhodnuto: uspořádat též demonstraci v Brně. Do 5. hodiny činěny potřebné přípravy, letáky, telefonické dorozumění se soudruhy a jiné. Teprve po 5. hodině roznesla se zvěst do továren a tak celá demonstrace zagitována za jednu hodinu. Ano v mnohých továrnách nevědělo se do 6. hodiny nic a teprve soudruzi před továrnami čekající vyrozuměli dělníky o demonstraci.

A skutečně jsme byli všichni mohutností demonstrace překvapeni. Ihned po 6. hodině scházeli se dělníci na Velkém náměstí a řadili se v průvod, jenž každou minutu rostl a okamžitě se stal bouřlivým různým provoláváním. Skvostný byl pohled na jednotlivé průvody, které se utvořily přímo z továren. Tak Zámečnickou ulicí došli dělníci ze Starého Brna od Gottlieba a Brauchbara a z jiných továren. Tento pochod několika set dělníků a dělnic byl již shromážděnými bouřlivě uvítán radostným „Na zdar“, jež zase od přicházejících bylo opětováno. Později došel silný průvod dělníků z První brněnské strojírny a ze závodů Waniękkových. Přišli za zpěvu „Rudého praporu“, jenž z Ferdinandovy třídy na Velké náměstí zněl jako orkán. Poslední došel mohutný zástup z Králova Pole.

Když bylo takto všechno dělnictvo pohromadě, začal průvod obcházet celé Velké náměstí a byl při hustých řadách tak obrovský, že obepínal téměř celé náměstí. Při tom nutno pamatovati, že vždy před svátkem největší část dělnictva odjíždí z Brna do svých domovů. V čele průvodu nesen veliký rudý prapor, v průvodě množství tabulek s různými nápisy. Demonstrace byla bouřlivá, z volání znělo nadšení pro ruskou revoluci, bojovnost pro všeobecné a rovné právo hlasovací. Tisíce hlasů volalo:

Sláva ruské revoluci!

Sláva ruským revolucionářům!

Sem se všeobecným a rovným právem hlasovacím!

Pryč s Gautschem! Pryč s tyrany!

A znovu a znovu: Sláva ruské revoluci! Sláva všeobecnému a rovnému právu volebnímu! Obecenstvu, překvapeně se na průvod dívajícímu bylo řečeno, aby se vřadilo do průvodu, že v Rusku též inteligence bojuje za volební právo. Výsledek toho byl smutný. Panstvo z Velkého náměstí uteklo.

Rudolfskou ulicí šlo se pak ku budově Zemského sněmu, kde mluvili na čtyřech místech soudruzi Burian, Merta, Stejskal, Toužil a Freund, Friedjung a Glaser. Mluvili velice ostře za bouřlivého souhlasu shromážděných. Od sněmovny šlo se stále stejně velkým průvodem zpět do města, po Velkém náměstí, Ferdinandovou třídou, kolem nádraží, po Cejlu do Dělnického domu. Na cestě zpíván stále hlučně „Rudý prapor“ a bouřlivě voláno:

Sláva ruské revoluci!

Sláva všeobecnému a rovnému právu hlasovacímu!

Sláva demonstraci před císařským hradem!

Sláva novému Rusku!

Pryč s Gautschem! Pryč s tyrany!

Sláva revoluci!

V Dělnickém domě nastal rozchod. Imposantní demonstrace účastnilo se podle jedněch soudruhů 12.000—15.000 osob, podle jiných 15.000—20.000

Byla to veliká oslava ruské revoluce!

Oslavujme všude ruskou revoluci a volejme po všeobecném a rovném právu volebním v Rakousku!

Rovnost, 2. listopadu 1905.

17. 1905, prosinec 29. Brno. — Článek Rovnosti, který hodnotil moskevské ozbrojené povstání v prosinci 1905.

SLAVNÁ BITVA REVOLUCE

Dne 22. prosince večer byl v Moskvě vojskem rozeznán tábor dělníků. Na to odpověděli revolucionáři zahájením ozbrojeného boje a od té doby trvají až do dnešního dne boje s vojskem. Vláda již 24. prosince telegrafovala do celého světa, že vojsko na celé čáře zvítězilo nad „povstalci“. Avšak od té doby se stala vláda ruská nemluvnou. A má k tomu všechnu příčinu. Tam, kde oproti skvěle ozbrojeným vojákům dovedou revolucionáři bojovat celých sedm dní, tam kde vláda pomocí děl, dragounů a kozáků nejenom nemůže revolucionáře zdolat, nýbrž kde vzdor všemu revoluce stojí pevně, tam věru se musí mluvit o porážce vlády a o přímo slavném vítězství revolucionářů. Co vůči tomu bude znamenat okolnost, že snad přece vládní vojsko za několik dní nad revolucionáři zvítězí?

Dokáže to něco proti revoluci? Rozhodně ne. Vždyť zůstane faktem, že ruské vojsko si v Moskvě proti revolucionářům právě tak špatně vedlo, jako v Mandžurii proti Japoncům. Ovšem pravděpodobně špatně ozbrojení a hladem snad vysilení revolucionáři konečně musí podlehnout obrovské přesile vojska, avšak proto přece jenom každý člověk se zdravým rozumem musí doznat, že revolucionáři vykonali v těchto dnech v Moskvě činy záračné hrdinnosti.

Sedm dní se již bojuje v Moskvě, vojsko postupuje proti revolucionářům s dravou ukrutností, nahrazujíc touto nedostatek schopností, do revolucionářů stílí se z děl, barikády se zapalují, domy se bourají, všechno jako ve válce. A revolucionáři stále se svými revolvéry, puškami a několika strojními puškami se drží statečně; obrovské jsou jejich ztráty, avšak oni přece neustupují, staví vždy nové barikády a vykonávají denně činy lví statečnosti. Bojují pro velikou věc a ta těm špatně ozbrojeným mužům a ženám dodává sílu a odvalu. S rozechvěním čteme všechny ty tak nedokonalé zprávy z moskevského bojiště, kde hřmí ve dne v noci děla, aby

zdolán byl veliký zápas revolucionářů, jenž veden jest s takovým ryzím nadšením, s takovým pochopením pro věc a s tolika válečnými schopnostmi, že nikde ve válce se nemohou vojáci bít udatněji. Boj ten dosud není rozhodnut a proto si přejeme vítězství revolucionářů. Ovšem vláda stahuje do Moskvy nová a nová vojska a proto nám chladný rozum praví, že vůči vojenské přesile konečně revolucionáři podlehnou, avšak proto přece jen na všechny věky zůstanou boje moskevské zaznamenány jako boje, v nichž revoluce osvědčila lví sílu. Zvítězí-li carismus, zvítězí pouze s napětím všech svých sil. Věru; nikdy ještě nebylo ubozejšího vítězství jako onoho, které chce podle zpráv za tři dny dobýt car v Moskvě! „Vítězství“ to si evropská reakce nedá za rámeček, evropští revolucionáři mohou si však po moskevských dnech vykračovat směleji a hrději. Vzдор všemu náleží vítězství revoluci!

Rovnost, 29. prosince 1905.

18. 1906, leden 20. Brno. — Článek Rovnosti u příležitosti prvního výročí vypuknutí ruské buržoasně-demokratické revoluce; hodnotil účast českých zemí na světových oslavách ruské revoluce.

SVĚTOVÁ OSLAVA REVOLUCE

Nezapomenutelný 22. leden petrohradského dělnictva slaví letos dělnická třída celého světa. Od onoho pochodu ku carskému paláci vzplanula ruská revoluce v mocný požár a všude v Evropě zažil proletariát tolik povznášejících okamžiků, že nutně musela vzniknout myšlenka, aby v jeden den prohlásil proletariát celého světa svou solidárnost s ruskou revolucí, aby ve všech státech uspořádána byla oslava ruské revoluce, aby současně všude dalo dělnictvo výraz všem těm šlechetným citům, které jsme všichni za dobu jednoho roku prožili. V tento den mají zazářit všechny ony snahy a myšlenky, kterým boj ruských revolucionářů získal miliony nových stoupenců. Idea osvobození dělníků, osvobození lidstva zní v dosud nebývalé síle, zase jednou jásavě celým světem a tak mezinárodní sekretariát sociální demokracie ustanovil den k tomu účelu, jenž jest dělnictvu současně povinností i nevýslovnou slastí. Všechno to nádherné, co chvěje se v našem srdci a v našem mozku, všechny city, všechny myšlenky, všechno probuzení z otrocké poníženosti ku mužné odvaze, všechno to v tento den oslavujeme, na všechno vzpomínáme, hlásíme se veřejně a otevřeně ku ruské revoluci, ku všem osudům uplynulých a nastávajících bojů na Rusi.

Nekonečně dalekou cestu urazil proletariát ode dne petrohradského dělnictva. Pochod ku carskému paláci byl středověkým průvodem prosících lidí, z nichž pouze malý počet náležel k uvědomělým revolucionářům. Car byl obrovskému počtu přítomných všim, jedněm byl dobrotivým a milostivým člověkem, jenž má pouze zlé

rádce, jiným byl obrovskou mocí, před níž nutno pokorně se sklánět v prach. Dnes těmto samým lidem car není ničím, nanejvý nenáviděnou osobou, tyranem, jenž zasluhuje smrt. Z prosících dělníků stali se dobří bojovníci, obětující své životy ve velikém zápasu za práva všeho lidu. A v celé obrovské říši dělnictvo dotčeno kouzelným rudým proutkem, povstalo a postupovalo rychleji a rychleji. Došlo ku demonstracím ve všech městech, ku velkolepým stávkám polského dělnictva, ku povstání mužstva „Potěmkina“, ku stávce železničních zřízenců a ku všeobecné stávce všeho dělnictva, která vyrvala carovi manifest o ústavě, došlo ku nepokojům vojáků, ku bouřím sedláků, ku revoluci vojáků v Sevastopolu, ku povstání vojska v Asii, ku stávce poštovních a telegrafních zřízenců, ku nové stávce dělnictva a ku hrdiným bojům na barikádách v Moskvě. Co znamená naproti tomu okolnost, že v této chvíli právě „vítězí“ reakce? Žádná dosavadní revoluce nemůže se vykámati takovým počtem velkolepých událostí jako revoluce ruská. V žádné dosavadní revoluci nebylo tolik nadšení a žádná nebyla té rozsáhlosti. V Rusku žene se všechno divoce kupředu. Národnosti se probouzejí a volají po samostatnosti, inteligence šíří idee svobody a rovnosti, dělnictvo si zlepšuje hospodářské své postavení, zemědělské dělnictvo staví se průmyslovému po bok, úředníci se zbavují otroctví, ve kterém je stát poutá, sedláci se bouří a žádají pro sebe všechnu půdu, i ty „nejnižší“ třídy — čeled na venkově a služebné v městě — vstupují do stávky. Výkřik po lidství a důstojnosti stává se konečně tak silný, že se zmocňuje i policajtu a vojáků.

Kdo prožil a procítil povznášející myšlenky našich nedávných demonstrací v Rakousku, dovede si učinit představu, jaké to znovuzrození lidí se odehrává v Rusku. Revoluce není dosud u cíle, avšak lid ruský proměnila již důkladně, za jediný rok vykonala práci sto let klidného vývoje.

Žádná dosavadní revoluce neúčinkovala tak silně na mysle lidí v cizině. Veliká revoluce francouzská nevyvolala v Evropě žádnou revoluční ozvěnu. Masy lidí zůstaly jí nedotčené, pouze několik vynikajících duchů uvedla revoluce v nadšení. Revoluce 1848 byla již širšího rozměru, avšak ponejvíce se omezila na města, venkovské obyvatelstvo nebylo jí silně dotčeno. Nejvíce na mysle mas účinkovalo povstání komunardů v Paříži roku 1871, třídní boj dělnictva byl pařížskými boji mocně podporován. Avšak i to se nenechá porovnat s účinkem revoluce v Rusku. Požár této osvětluje jako pochodeň celý svět a jejím vlivem ve všech státech nastává silné hnutí mas. Proletariát stává se odvážnější a revoluční myšlenky socialismu posunují se více vpřed. Před několika ještě léty byly v mezinárodním socialismu prudké spory o revoluci, měšťáctí učenci z povýšeného stanoviska mluvili o nemožnosti revoluce, sjezdy strany v Německu a ve Francii musily se zabývat otázkami reformy a revoluce. Bylo dokázáno, že jediná oprávněná cesta je ona evoluce mírumilovného vývoje a žádáno na proletariátu, aby co nejvíce ustupoval a se mírnil.

Doba ta je jednou pro vždy odbyta. Revoluce proniká tělesem celého světa. Hnutí dělnictva stává se všude prudším. V Rakousku stojíme ještě ve hnutí za volební právo, v Uhrách boj ještě neutichl, ve Francii vítězí republikánská myšlenka,

v Anglii odehrává se právě před našimi zraky překvapující zrození dělnické strany, v Sasku odvážilo se dělnictvo na ulice, v Prusku je v plném proudu boj za všeobecné a rovné právo hlasovací, krvavé události v Hamburku osvětlují pronikavě revoluční náladu dělnictva.

Poněvadž revoluční, třídně uvědomělé myšlení považujeme za hlavní potřebu dělnické třídy a hnutí mas za hlavní záruku osvobození lidstva, proto žádná revoluce neměla takový účinek jako ruská, žádná dosavadní revoluce nemůže se vykázat takovým skvělým úspěchem. Za jediný rok učinilo lidstvo veliký skok do budoucnosti. Takovýto učiněn byl pokrok: od 22. ledna petrohradského dělnictva stojíme u 22. ledna celého světa.

Proč ale oslavujeme revoluci? Jsme my sociální demokraté tak krvežízniví lidé, že za každou cenu chceme vidět mrtvolky našich nepřátel? Jsme snad tak nadšeni pro násilí? Naopak, sociální demokraté jsou proti násilí a není strany, která by krveprolévání tolik nenáviděla, jako strana naše. Jaký to rozpor!

Pouze zdánlivě je zde rozpor, ve skutečnosti ho není. Sociální demokraté mají pevný a ucelený názor na revoluci, jenž jest čerpán z onoho Marxova historického názoru na svět, na němž jest zbudován všechen náš postup a jemuž se můžeme klidně svěřit při posuzování všech zjevů přítomné doby. Násilí samo o sobě není revolucí; násilí není žádným principem revoluce, nýbrž je to princip reakce. Tato používá vědomě a zúmyslně násilí, všechno panování jest založeno na násilí. Naproti tomu nejsou revolucionáři ruští revolučními proto, poněvadž se chápou zbraní. Též strana sociálně demokratická nejmenuje se revoluční proto, aby používala násilí. Velmi často v tomto právě se spatřuje revolučnost té které strany, kdežto ve skutečnosti může být hlásání násilí též demagogií. Násilí jest tak málo pravou známkou revoluce, že často právě revoluční sociální demokraté musí s celým důrazem vystupovat proti jeho použití a potřeba klidného postupu je tak hluboce zakořeněna v povaze dělnické třídy, že dělníci ruští ze své netečnosti nebyli vyburcováni házením pum, nýbrž oním klidným pochodem dne 22. ledna 1905. Revolučnost spočívá v síle a ne v prostředcích.

Kdo jest pro úplnou přeměnu dnešního společenského řádu, toho teprve lze zařadit do řad revolucionářů. Při tom má evropská revoluce, která jest představována stranou sociálně demokratickou, snahu, aby převrat nastal prostředky míru. V tom smyslu se také vědomě pracuje. Avšak panující třídy nejsou nikde tak rozumné, aby požadavkům pracujícího lidu vyhověly. Za voláním po odstranění absolutismu v Rusku, za voláním po všeobecném a rovném právu hlasovacím v Sasku a Prusku stojí jistě veliká majorita národa. Vzdor tomu se požadovaná a dávno již platná práva této obrovské majoritě upírají, panující kruhy hnutí lidu brutálně znásilňují a tak ovšem dochází k revoluci ozbrojené.

Také pro socialismus bude jistě jednou získána majorita národa a pak ovšem tato bude musit své právo získat za všech okolností. Revoluce ozbrojená není a nebude nikdy vyvolaná vůlí sociální demokracie, avšak dojde k ní jistě všude, kde

se panující třídy budou vzpírat nutným změnám státním a společenským. Takovýmto způsobem stávají se stávky a ozbrojené revoluce nutnými.

A proto žádný potlačovaný nesmí revoluce odsuzovat a potírat. Všechno co dnes lidstvo zove svým, za to děkuje revolucím. Pomocí revolucí dosáhlo měšťáctvo své dnešní postavení, pomocí revolucí zlomili sedláci robotu, pomocí revolucí dosáhli jsme ony občanské svobody, které dnes již nemůže nikdo zkonfiskovat. Ve všech revolucích ujímaly se veliké myšlenky rovnosti, volnosti a bratrství a tak každou revolucí blíže k oné kýžené budoucnosti, v níž nebude ani pánů, ani otroků. Revoluce osvobozují lidi a z nich vane ze všech veliký dech lidstva, jimi bude vydobyta ona společnost klidu a míru, v níž konečně člověčenstvo bude žít šťastně a krásně. A pro tento veliký dar oslavujeme všechny revoluce, minulé, přítomné i budoucí. Pouze ničemové neoslavují boje, jež lidstvu přináší mír.

Revoluce mají zvláštní osud. Za nejslechetnější a nejvyšší myšlenky se v nich bojuje a přece jsou revolucionáři vykřikováni za darebáky, žháře a bandity. Tak dnes ještě se píše o bojovnících veliké revoluce francouzské, revoluce roku osmačtyřicátého i povstání pařížského. Tak se píše v evropském měšťáckém tisku o revolucionářích ruských.

No ovšem, kdyby se tak jednalo o patriotického generála, pak by se psalo jinak. Historikové by uvažovali o šlechetné krvi padlých, mluvili by o jejich dokonalých ctnostech, o jejich hrdinnostech a šlechetnostech. A všechen svět by putoval k jejich hrobům a kořil by se jejich památce. Vlady by ještě potomky takových bojovníků zasypávaly přednostmi, tituly, vyznamenáními.

Prostěji, jednodušeji a upřímněji oslavuje své bojovníky třída — dělnická. Osvojuje si jejich myšlenky a pevně si slibuje, že osvobození lidstva musí být provedeno.

Rovnost, 20. ledna 1906.

E. B.⁷)

19. 1907, červen 22. Prostějov. — Článek Hlasu lidu o rozehnutí státní dумы v červnu 1907, kterýžto čin bývá pokládán za ukončení první ruské revoluce.

OPĚT STÁTNÍ PŘEVRAŤ V RUSKU.

Kdo sledoval politický život několika posledních let v Rusku, musí přiznat, že ruskému samoděržaví nikdo nebyl tak nebezpečným, jako sociální demokracie. Všichni ti dobří, poctiví a nepoctiví fantasti, kteří s revolverem a bombou v ruce domnívali se, že zničí carský absolutismus, všichni ti nebyli ničím jiným, než upevňovateli carské moci, poněvadž jim scházely masy lidu, masy probuzené z lhostejnosti a vědomé svého hrozného postavení.

Teprve když do Ruska vnikla sociální demokracie a celou silou vrhla se na probuzení a organisování lidu ruského, povstávalo neobmezené moci batuškově opravdové nebezpečí a učiněn počátek průlomu do dosavadního režimu.

A ještě znatelnější to bylo po volbách do druhé dумы, která byla nyní carem rozebrána. Jádro opravdové opozice tvořila v dumě výhradně frakce sociálních demokratů. Naši soudruzi hned při volbách prohlásili, že vzhledem ku bezmocnosti dумы, může býti jejich práce v dumě jen ta, aby se z ní široké masy organizovaly a na všechny případy připravovaly.

A kolem sociálně demokratické frakce soustředilo se všechno cítění a myšlení třídně vědomého proletariátu. Proto již od počátku této dумы byla soc. dem. frakce trnem v oku vládě Stolypinově, ale tak jako první, s tím samým právem mohla proti sociálně demokratickým poslancům zakročiti hned na počátku zavedení této druhé dумы.

... Minulý pátek mělo se o 2. hod. odpoledne konati sezení dумы. Ale již před sezením vědělo se, že předsednictvo obdrželo od Stolypina přepis, ve kterém sděluje, že chce učiniti dumě vážné sdělení a žádal, aby bylo zařízeno sezení tajné. Na ulicích bylo vidět sesílení policejní hlídky a ve dvorech domů uschováno vojsko. Před zahájením sezení ukazoval důstojník dumské stráže čtyřem důstojníkům v plné válečné výzbroji vchody a východy z dумы.

Sotva že poslanci v nervozním rozechvění vešli do zasedací síně, nechal předčítat Stolypin vyšetřovací listiny, ze kterých se mělo prokázat, že někteří členové dумы dopustili se zločinu zrady.

A co bylo obsahem těchto vyšetřovacích spisů? Politická policie prý zpozorovala, že šest převlečených vojinů navštívilo frakci soc. demokratickou. Ale těch šest vojinů policie nechtyla a neuvádí jejich jména. Že prý soc. dem. poslanec Gerus navštěvoval menší vojenské kroužky, ale samotným vyšetřováním bylo zjištěno, že Gerus vyptával se pouze na jejich postavení, doporučoval jim aby se zajímali o to, co se v dumě děje, že však by naváděl k revoltě, nebylo lze vyšetřováním prokázat. Další spisy vypráví o tom, že žalobce musel přiznat, že frakce pouze přijímala jich přání, upozorňujíc deputace, že nemůže nic jiného slíbit, než že v dumě se zasadí o zlepšení osudu vojinů. Ze spisů pak čten soc. dem. program, různé usnesení a jiné věci, které ve všech časopisech byly uveřejněny.

A to byl podklad ku žádosti vlády, aby дума přivolila ku okamžitému zatčení 16 soc. dem. poslanců!

Zatčení byli následující poslanci: Zeretelli, Kirilenko, Žeparidze, Mitrof, Ale sinski, Ohsol, Šaltykov, Komar, Gerus, Anikin, Belousof, Lomtatišev, Anisinof, Serof, Vinogradof, Lopatkin.

... A tak v neděli ráno visel již na rozích ulic carův manifest, kterým se дума rozpouští.

Tato ze lži a drzostí splepená slátanina zní:

My, Mikuláš II. z boží milosti císař a absolutní panovník všech Rusů, car polský, velkokníže finský atd., prohlašujeme všem našim věrným poddaným: Vzhledem ku našemu rozkazu a našim údajům učinila naše vláda od rozpuštění první dумы celou řadu opatření, která směřovala k tomu, aby byl v zemi učiněn pořádek a zří-

zena pravidelná činnost naší vlády. Druhá od nás povolána дума byla povolána k tomu, aby vzhledem k naší panovnické vůli přispěla k uspokojení Ruska svojí zákonodárnou činností, bez které trvání státu a upevnění jeho vlády je nemožným, dále ku zkoumání rozpočtu příjmů a vydání, která po pravidelné vyvíjení národohospodářského žití jsou směrodatnými a konečně inspirováním vlády přivésti každou pravdu najevo. Tyto od nás svěřené povinnosti měly býti vyvolenými zachovány a pro utvrzení ruského státu užívány. To byla naše myšlenka, naše vůle, když jsme lidu nový základ státního systému dávali.

K našemu největšímu zármutku nevyhověla největší část dumy druhé, našemu očekávání. Mnoho národem zvolených nezanášelo se přáním Rusko osvěžit a posílit a jeho vládní systém upevnit, nýbrž přicházeli, aby zmatky rozmnožili a úpadek státu přivodili. Činnost těchto osob tvořila nepřekonatelnou překážku a znemožňovala každou práci. Nepřátelský duch byl do dumy zavlečen, který zabraňoval tvoření většiny, která by pro blaho vlasti pracovala. Následkem toho neprojednávala дума námi a naší vládou vypracované předlohy, chovala se v poradách k těmto nepřátelsky a zavrhovala zákony, které směřovaly proti původcům revolucionářského hnutí ve vojsku. Дума neposkytla vládě ani při zřízení pořádku v říši svoji morální podporu a Rusko úpí dále pod hanebnou činností revolucionářských živlů. Дума nezkoumala rozpočet a tím zavinila, že se nedostalo lidu mnohých důležitých potřeb. Právo vládu interpelovati použila дума jakožto prostředek k potírání vlády, k vyvolání nedůvěry lidu k vládě. A konečně učinila дума něco, co dějiny nemohou vykázati: Soudní úřady přišly na stopu spiknutí, které si vzalo za úkol vládu a cara odstraniti. A když naše vláda žádala dumu o vydání 55 poslanců, kteří byli duší spiknutí, neuposlechla a poslance nevydala.

To vše nás přinutilo, úkazem ze dne 16. června po druhé svolanou dumu rozpustiti a její svolání na den 16. září stanoviti.

Jelikož ale v lásku našeho lidu k nám a v lásku jeho k stávajícímu státnímu systému věříme, konstatujeme, že příčinou neplodnosti druhé dumy byla neúplnost volebního zákona a následkem toho byli do dumy vysláni lidé, kteří nerozuměli přáním a požadavkům národa. Proto jsme se odhodlali veškerá práva manifestem ze dne 30. října 1905 lidu dána tomuto nadále ponechati, avšak volební zákon v tom smyslu změnit, aby každý díl národa měl v dumě zastánce. Druhé národnosti k naší říši patřící, musí mít v dumě též svoje zastánce, jejich počet musí však být omezen, aby jim nebylo více možno zabývati se poměry našeho národa. V krajích státu, kde obyvatelstvo nedosáhlo občanské vyspělosti, nebude více stávati volebního práva. Toto naše usnesení nesmí býti budoucí dumou změněto, jelikož dosavadní složení bylo námi uznáno za neschopné naše přání splniti. Jen jedné moci, historické moci, vládci všech Rusů, je možno tento zákon odstraniti a novým nahraditi.

Bůh nám dal moc nad našimi poddanými. Jen Bohu se budeme z našich skutků zodpovídati. Z naší důvěry v mocného Boha čerpáme naději, že se nám podaří

počaté dílo k obnovení Ruska, počaté tím, že jsme lidu dali nový volební zákon, uskutečniti. Od našich poddaných očekáváme, že sjednoceně nás v dílu budou podporovati a národ k bývalé slávě, síle a moci zase přivedou.

Dáno z Petěrhofu, dne 16. června 1907.

M i k u l á š.

... Ruský národ čekají doby těžkých zkoušek. Obstojí-li v nich. Vláda sahá k prostředkům nejbrutálnějším a otevřeně se k nim přiznává.

Sama úřední korespondence sděluje, že ve všech ruských městech provedena byla hromadná zatýkáni, takže prý nejnebezpečnější vůdcové revolučního hnutí jsou již odzbrojeni. To má být uspokojující pilulka zahraničním kapitalistům, s úzkostí očekávajícím příštích dnů.

Sympatie celého světa, pokud není znemraveněn carskými rubly, jsou na straně těžce zápasícího proletariátu a jediné přání, jež žije v srdcích organisovaného lidu celé Evropy je, aby co nejdříve zbaven byl svých bezmezně nesvědomitých, bídáckých utlačovatelů.

Hlas lidu, 22. června 1907.

20. 1912, duben 23. Brno. — Článek Rovnísti o událostech na lenských rýžovištích v Rusku 4. dubna 1912.

LENSKÁ KRVAVÁ TRAGEDIE

Novodobé ruské dějiny jsou psány lidskou krví — hlavně krví pracujícího lidu. Popravy a žaláře vyplňují stránky těchto dějin. Nagajka, jež byla viditelným symbolem carské samovlády v době předústavní, v době konstituční byla nahrazena mnohem výmluvnějším symbolem — šibenicí. „stolypinovým nákrčníkem“.

V paměti jistě máme krvavou petrohradskou neděli ze dne 22. ledna 1905, kdy na sta dělníků zákeřně bylo zastřeleno jen proto, že zcela loyálně — svedeni byvše provokatérem agentem popem Gaponem — chtěli předložití carovi své oprávněné požadavky, prosit ho o to, co jim dle práva patřilo.

To, co se přihodilo letos 13. dubna — v sibiřských lenských dolech na zlato — svou ukrutností a naprostou neodůvodněností bestiálního zakročení vlády a vojáků — v mnoha ohledech upomíná na krvavou neděli v Petrohradě.

Přes 150 zastřelených dělníků, přes 300 raněných — toť krvavá bilance nového zločinu zvrhlé carské vlády, toť nový „triumf“ konstitučního režimu Stolypinova, Kokovceva a jejich nohsledů.

Co provedly nešťastné oběti lenské tragedie, jakého zločinu se dopustily nebo jaký podvrtný protistátní a protivládní útok chystaly?

Celý jejich zločin spočívá v tom, že nechtěly býti více otroky zaměstnavatelů, anglických zlatobaronů, že měli již dost nelidského týrání a bezohledného vykořis-

fování, že chtěly zlepšit své hmotné a existenční postavení tak, aby mohly se podobati lidským bytostem a nebyly tažným dobyt看em majitelů dolů.

Je známo, že letos v souvislosti s grandiosní hornickou stávkou v Anglii — téměř v celé Evropě vypukly větší nebo menší hornické stávky. Ohlas tohoto evropského hornického hnutí dolétl také do vzdálených končin Sibíře — v poříčí Leny, kde je mnoho dolů na zlato. Zejména však nížina, kterou protéká říčka Bodajko — náleží k nejbohatším na tento kov. Zde se nalézají doly, které byly před několika týdny dějištěm hrozné krvavé tragedie, místem, kde spáchán byl hanebný státní a sociální zločin. Jsou to tak zvané Feodosilevské doly, kde těžba zlata zahájena byla roku 1904 a které byly v rukou anglické firmy. Představený anglické důlní společnosti inženýr Hasover — ihned zpozoroval, že zmíněný důl jest opravdu zlatým dolem (z 1600 kg materiálu bylo těženo přes 2 kg ryzího kovu) a že proto nutno jej co nejdříve vykořistiti. Proto těžba zlata byla zde provozována velmi rychlým tempem, bez ohledu na zákonné předpisy a koncesní smlouvu.

Postavení dělníků, zaměstnaných v tomto podniku bylo v pravém smyslu toho slova — otrocké. Platilo se jim za práci ne hotovými, nýbrž všelijakými poukázkami na byt, na koupi potravin atd. Vůbec vládl zde systém placení naturáliemi. Dokud zlata bylo mnoho a pracovalo se přes čas, dělníci měli nějaké výhody z vytěženého přebytkového (přes normu) drahokovu — vše bylo zdánlivě v pořádku. Ale když bylo zpozorováno postupné ochuzování dolu, dělníci ihned byli zbaveni těchto některých „výsad“, ocitli se v nesnesitelném postavení a byli uvrženi do úžasné hmotné bídy při neobyčejné drahotě nejnezbytnějších životních potřeb a k tomu byli ještě nelidsky přetíženi prací v šachtách.

Přirozeně, že tento abnormální stav donutil je ku protestu, ku stávce, jež měla výhradně hospodářskou povahu a již lenští horníci domáhali se zavedení osmihodinové doby pracovní, placení hotovými a stanovení jistého platebního minima, jakož i lidského zacházení s horníky. V tom spočívá celý „zločin“, jehož se dopustili ruští sibiřští horníci — celá jejich „vzpoua“, pro kterou byli bez soudu a bez jakéhokoliv vyšetřování zvířecky a úkladně zastřeleni.

Stávka měla klidný a důstojný průběh. Horní úřady byly na straně dělníků a proti správě dolů, která nechtěla vyhověti požadavkům dělníků. Ani gubernátor nespátroval ničeho protizákonného v postupu lenských horníků. S nimi se mírně vyjednávalo. A jest možné, že celý tento spor byl by projednán a vyřízen zrovna tak klidně, jako v jiných evropských zemích. Ale najednou zcela nenadále a neodůvodněně, na rozkaz žandarmské a policejní správy — byl z počátku zatknut stávkový výbor a když proti tomu protestovali horníci, vyzváno vojsko, jež 18. dubna provedlo známou krvavou vraždu klidně stojícího a nic netušícího dělnického davu. To se stalo právě ve druhý den po tom, kdy ruský ministerský předseda chlubil se před moskevským obchodnictvem, že v Rusku nastal klid a že „Rusko stává se více životaschopným“. Jak tentokráte vládní pochopové přestřelili, je vidno z toho, že jejich krvavé zakročení odsuzují nejenom socialisté a všechny pokrokové živly,

nýbrž i vysloveně zpátečnický tisk („Novoje Vremja“, „Graždanin“, „Zemština“) více méně rozhodně projeví svoji nevoli.

V dumě podány tři pilné dotazy: socialistický, kadetský a dokonce i „okfabristů“. Rozumí se, že dotaz sociálně-demokratické frakce byl zamítnut, ač mluvčí ruské sociální demokracie velmi případně a bez obalu charakterisoval vládní sociální politiku a její počínání vůči ruskému proletariátu, správně poukazuje k tomu, že sám car dal svou sankci k takovým masakrům pracujícího lidu: přímo, když dal svolení k petrohradské neděli, nepřímo, když děkoval vojákům-katům za hromadné střílení dělnictva ve dřívějších otázkách. Tentokrátě však otrocká třetí дума schválila pilnost dotazů o lenských událostech a hned druhého dne ruský ministr vnitra, Makarov, a ruský ministr průmyslu i obchodu odpověděli k této interpelaci.

Ministr Makarov v bezbarvém svém proslovu obhajoval počínání vojska a pravil, že vždy v takových případech bude jednati podobně, „dle něho průběh stávkový nebyl mírný, její povaha byla prý zřejmě socialistická; postup dělnictva nejen že ohrožoval doly, ale i vojsko! Proto zakročení bylo nezbytné.

Naproti tomu ministr obchodu uznal počínání důlní správy za zcela nesprávné a protizákonné.

Sociálně-demokratický poslanec Kuzněcov ironicky poděkoval ministru vnitra za jeho otevřenou řeč jménem dělnictva a ujistil jej, že ruský proletariát bere na vědomí tento proslov a dobře si zapamatuje, že ruská vláda hodlá i napříště zabíjet dělníky pro hospodářské otázky.

Lenskou tragedií jest pobuřeno celé Rusko. Všude se ozývají hlasy nevole a protestu. Všeobecně se žádá přísné vyšetření lenského případu a přiměřené potrestání viníků.

Je to možné? Nebo lépe řečeno — bude to možno? Sotva. Po dumském prohlášení ministra bylo by naivností očekávati něčeho takového.

Vždyť smysl řeči Makarovovy jest nad slunce jasnější: — tak bylo, tak bude. — To znamená: zabíjeli dělníky i příště budou zabíjeti.

Nezbývá tedy, než zase tento nový krvavý zločin carské vlády předložiti evropské veřejnosti a především evropskému proletariátu.

Nechť při té příležitosti vzpomene dělnictvo těch obětí carské sveřeposti, které za to, že žádali o lidské životní podmínky, o větší skývu chleba, byly zákeřně přepadány a zastřeleny.

Rovnost 1912, č. 104.

21. 1917, srpen 3. Brno. — Usnesení brněnského dělnictva z veliké mírové manifestace 2. srpna 1917 v Brně.

Již plná tři hrozná léta prožíváme útrapy války, znamenající pro proletariát hromadění nejtěžších obětí. S rozehvělým srdcem sledujeme obraz válečných hrůz —

pustošení lidské civilisace. Nesčetné hroby, množství mrzáků, vdov a siroteků, úžasné miliardové škody finanční a hospodářské, jsou smutným výsledkem litice války.

Největší a nejtěžší na životech na válečném poli i na životních útrapách doma přinesly třídy pracující. Rozsah tohoto utrpení nemá v dějinách lidstva ani přibližného příkladu. To co dělnictvo vytrpělo a na obětech přineslo, oprávněuje jej vztýčiti všeobecný požadavek míru. Miliony proletářských dětí, miliony žen, miliony matek, volají po ukončení války, po návratu svých otců, mužů, synů a bratrů, po ukončení velkého krvavého světového dramatu.

Proletariát Brna a okolí, zanícený vášnivou touhou po uskutečnění míru, sympatizuje s prohlášením dělnické a vojenské rady revolučního Ruska pro vzájemný mír na podkladě dohody — bez anexí a válečných náhrad a na principu sebeurčení národů. Vláda rakousko-uherské monarchie se vyzývá opětovati v nejbližší době mírovou nabídku s jasnými a určitými zásadami, aby nepřátelské mocnosti neměly možnosti vyhýbati se přímé odpovědi.

Proletariát Brna i okolí upírá nadějně své zraky k mezinárodní mírové konferenci ve Štokholmě, kteráž má se zabývati přivedením míru a vztýčením socialistických mírových zásad, směřujících k trvalému, svobodou všech národů zaručenému a demokracií podepřenému světovému míru, jenž by pro příští doby znemožnil válečné vraždění lidstva, zato však umožnil řešení mezinárodních konfliktů mezinárodními smírčími soudy.

Rovnost, 3. srpna 1917.

**B. ČESKOSLOVENSKO-SOVĚTSKÉ VZTAHY
V PROSTŘEDÍ PRACUJÍCÍHO LIDU OD VELKÉ ŘÍJNOVÉ
SOCIALISTICKÉ REVOLUCE DO UZAVŘENÍ
ČESKOSLOVENSKO-SOVĚTSKÉ SMLOUVY
V ROCE 1934**

*22. 1917, listopad 20. Brno. — Článek Rovnosti, který vyjadřoval sympatie
proletariátu Moravy k revolučnímu Rusku.*

Je radostno bojovati a věřiti!

...⁸) Socialismus je na postupu všude i u nás. My socialisté nemusíme se valně obávat různých socialismů: socialismu srdce, socialismu národního a jiných jeho forem. Nejsou to socialismy, ale každá ta nová forma hlásá kus socialismu, jest to skutečný postup k socialismu třídnímu, tyto nové formy vznášejí ideu socialistickou do vrstev nám méně přístupných a pracujících tak bezděčně v náš prospěch. Není dnes žurnálu, není časopisu, který by se mohl vyhnouti problému socialismu, není státníka a politika, který by mohl přehlížeti pochod vítězícího socialismu. Sympatie třídního proletariátu nemohou býti ani na straně dohodových států, ani to straně států ústředních, jeho sympatie nejsou ani nesmí býti uprostřed, ale musí platiti především osvobozujícímu boji proletariátu ve všech zemích, za hranicemi všech států od pólu k pólu, od hlavního poledníku na východ a na západ, v přítomné době především proletariátu ruskému. Březnová ruská revoluce byla radostně pozdravena v celém světě. Nám socialistům bylo okamžitě jasno, že vlna valící se od východu není pouhou vlnou demokratismu, že je vlnou socialistickou, a že prvotní parlamentní a politická revoluce stane se záhy revolucí sociální. Naše očekávání se splnilo, bolševici, tj. krajně sociálně revoluční křídlo zmocnilo se politické vlády ve státě, Rusku nadešla chvíle, kdy sny utopistů a cíle vědeckého socialismu mají býti provedeny, kdy před našimi zraky má se započítí nová dějinná éra, kdy třídní kapitalistická společnost má býti nahrazena novou organizací společenskou — společností socialistickou. Vítáme tuto druhou ruskou revoluci, jí patří naše nejvřelejší sympatie. Vítězné fanfáry zaznívající z Petrohradu dávají nám tušiti, že konečné vítězství mezinárodního socialismu je nedaleko, že utopie z včerejška stávají se dnes skutečností dřív než nabyl socialismus absolutních většin v hlavách a srdcích lidí, radostné poselství z Petrohradu podepírá slavnostně víru v pokrok a je nám i zárukou, že celá Evropa a celý svět bude zaplaven vlnou socialismu. Jak je v bur-

žoaasním světě? Panuje zděšení. Toho si buržoasie nepřála a důsledků se hrozila. Ve svých intencích mají ovšem pravdu. Moc dohody je tím ochromena, i u nás radikální buržoasní politika mnoho ztrácí. Ale nejen to, celý buržoasní svět cítí nebezpečí, které mu hrozí ze sousedního osvobozeného Ruska. Spoléhati se na baťušku Romanova bylo skutečně proň výhodnější a jistější. Nám se zdá, že myšlenka českého socialistického státního útvaru byla druhou ruskou revolucí posílena, že jsme se snad poněkud vzdálili od uskutečnění českého demokratického třídního státu, za to však že jsme českému socialistickému státu o mnoho blíže, zdá se nám, že naše „zrada“ na třídním stanovisku socialistickém byla obětí zbytečnou.

Ukázali jsme se nedosti pevnými, silnými a věrnými, zato však socialismus zjevil se našim očím v plné síle, jakožto maják nejzářnější. O osudu druhé ruské revoluce není ještě rozhodnuto definitivně, ale bude-li potlačena, přijde třetí a čtvrtá revoluce, poněvadž přijíti musí. Vítězství proletariátu je nejpevnější zárukou míru a lepší budoucnosti. Ruským soudruhům nejvřeější projev sympatie! Je radostno bojovati a věřiti!

Rovnost, 20. listopadu 1917.

23. 1919, červenec 22. Brno. — Článek Rovnosti k revolučním projevům Josefa Hybeše a Edmunda Buriana o ruských bolševicích.

OHROMNÁ MANIFESTACE TŘÍDNĚ UVĚDOMĚLÉHO PROLETARIÁTU V BRNĚ

...⁹⁾ Významná řeč průkopníka socialismu soudr. Josefa Hybeše.

Bezprostředními původci všech válek byli potentáti, carové a králové. Ti z největší části jsou už smeteni, a kde ne (Italie, Anglie atd.), čeká je týž osud. Ale vedle nich byly a jsou tu vrstvy, které jsou vlastními původci válek, které z nich těžily a bohatnou. To je kapitalism a kapitalisté. Považte co vydělali z této války. Jen v bývalém Rakousku je takových chlapů 19, kteří na válce vydělali miliardy. Mnoho je takových, kteří se musili spokojit „jenom“ stamiliony a miliony. To jsou ti druzí a hlavní, kteří si přejí válek. Ty musíme mít na zřeteli, na ty musíme dávat pozor i v naší republice a nesmíme takové lidi připustit k rozhodování. Ti chlapi (řečník úmyslně užívá tohoto termínu) jsou si vědomi svých zločinů, proto vnášejí do řad dělnických zmatek a proto nadávají nám bolševiků.

Kdo jsou to vlastně bolševici? To jsou lidé, kteří odstranili nejen potentáty, ale osvobodili skutečně i lid, zbavili ho i otroctví kapitálu. Buržuové proto chtějí bolševiky zničit. Ale sami na ně nechťejí jít, nýbrž chtějí na ně poslat jen „milovaný“ národ. Měšťáci při tom mluví jménem národa, ale tomu tak není, neboť měšťáci chtějí to, co národ nechce.

A to právě zdůrazňuje dnes i proletariát dohodových zemí, který rovněž vidí

tyto rozdíly. Republika francouzská např. je také republika, trvá již hodně moc dlouho, ale dělníci jak se mají? Vede se jim lépe? Pracují méně? Zda tam i ti kapitalisté pracují? Ne! Tak tomu i u nás: máte víc v hrncích a na mísách, máte víc kabátů, máte víc prostředků k lidštějšímu žití? Nemáte! V naší republice je to prostě pro dělníka jako dříve a všechno by zůstalo takové jako v Rakousku, kdybychom to tak my dělníci nechali.

Z toho mají měšťáci strach, dostávají z toho srdeční záchvaty a proto nás zaměstnávati chtějí intervencemi. Máme prý se bránit proti bolševikům. Ale my těm pánům klidně říkáme: My nic nemáme, my nic nemůžeme ztratit. Bohatství máte vy, braňte si ho tedy. Nacpěte si tornistry a patrontaše a jděte! Na cestu vám štěstí přejeme. Jinak jsme toho názoru, že nejsme na světě proto, abychom se dělali na lenochy. Mají-li pánové strach, že až zvítězíme, budeme přísně soudit, říkáme jim: Ano, my vás jistě odsoudíme, poněvadž víme, že je mezi vámi mnoho darebáků. Ale ten soud bude lidský: odsoudíme vás k tomu, že i vy budete muset pracovat.

Tak to dělají bolševici, v tom se s nimi shodneme, poněvadž „bolševism“ je vlastně sociální demokracie, pokud se týká principu, smyslu a účelu. Co se tam jinak vedle toho stalo, to je důsledek revoluce. Ostatně, kdyby byli vyhráli odpůrci bolševiků, byli by všichni bolševici postříleni a pověšeni a nikdo z měšťáků by nekřičel o teroru.

I my jsme tedy „bolševíky“, ale v taktice jsme jiní lidé, v taktice jsme šťastnější — my to těm velkokapitalistům všechno vyvlastníme, ale bez velkých bojů, poněvadž je nás víc v našem národě než bolševiků bylo v národě ruském. Máme o to snadnější posici, poněvadž u nás ministři nám nevládnou a vládnout nesmí, to jsou jen správci resortů, jimž lid vládne a jež lid kdykoli chce může odvolati.

Proto jdeme tou klidnou cestou a připravujeme se na volby do Národního shromáždění, pro něž je nutno počet hlasů zdvojnásobit. Ještě jednou tolik hlasů a revoluce je hotová, republika bude socialistická, tak jako v Rusku je sovětová, bolševická. Ale musíme si věřit, být sjednoceni, pracovat, agitovat, šířit náš dělnický tisk, využít každé vteřiny, každé hodiny a dne!

Po této řeči předal slovo soudruhu E. Burianovi, jenž v odvážné řeči shrnul všechny přesvědčivé důvody proti intervenci na Rusi a pro solidaritu všeho mezinárodního proletariátu. Nejprve podotknul, že dnešní den bude mít neobyčejný význam v dějinách československé sociální demokracie, poněvadž je vzácnou příležitostí působiti na třídní vědomí dělnictva. Dnes konečně je nám dáno říci, co po dva roky museli jsme smlčovat a co jsme říci nesměli. Třídní vědomí dělnictva musí se dnes projevit a zřetelně vyslovit. Řečník ostře odmítá názor měšťáckého tisku, který bohužel jest vnášen do řad dělnictva, jakoby nám ničeho do akce proletariátu dohodového nebylo. Řečník vykládá hospodářské příčiny souručenství se sovětskými Uhrami a Ruskem. Uhry nepotřebují bomby, granáty a koule našich děl, jimiž bychom měli zabíjet naše spolubratry dělníky, ale potřebují našich lokomotiv a hospodářských strojů. Tím by se uvolnil odbyt našich výrobků a byla by

vyřešena krise průmyslu kovodělného. Dohoda našich výrobků nepotřebuje, má svoje lacinější. Sdílí názor všech rozumných národohospodářů, že naše orientace hospodářská záleží na východě a ne na západě.

Poukazuje na Maxův referát v Národním shromáždění. Rusko má nevyčerpatelné zásoby lnu, vlny, koží, kovových rud a nafty, což vše nemůže samo zkonsumovati a rádo je pošle. „Stačí“, cituje z řeči prof. Maxy, „bude-li náš hospodářský styk s Ruskem organisován tak, že my do Ruska budeme dodávat hotové výrobky, po kterých Rusko lační a budeme odtamtud odvázet suroviny, kterých máme nedostatek a kterých z Ruska dostaneme laciněji, než ze států západních, kam svých hotových výrobků dovážeti nemůžeme a kde suroviny platiti musíme hotoými penězi.“ Dále ostře napadá snahy reakcionářské, soustřeďující se v naší matičce Praze, táže se, kdo je to a jakým právem osobuji si tito lidé zanášet nás v nepřátelství proti sovětským republikám. Co nejdůrazněji musíme protestovati proti tomu, aby někdo po strašných zkušenostech válečných chtěl nás a náš lid znovu uvrhnout pro ničemnost dohodových kapitalistů do nových hrůz válečných. Jsme nasyceni té krve a nebudeme vraždit dělníky sovětských republik.

Přestaňme už chtít nechávat vraždit otce našich rodin, syny našich matek, ženy a rodiny uvrhovat v nesmírné hoře útrap válečných. Naše výroba, jež se dnes nachází v hrozném stavu, byla by stížena krizí daleko hroznější. To jsou hospodářské a hmotné důvody. A což teprve mravní?

Máme-li aspoň ještě trochu pocitu mravní povinnosti, nesmíme se dnes tajit a vyslovit určité sympatie k proletářské revoluci ruské a uherské. My jsme ruské revoluci zavázáni díkem, poněvadž ona to byla, která udělala trhlinu do všemocného kapitálu světového a ona přivodila všechny vymoženosti, jichž dělnictvo Evropy dnes požívá.

Bolševici v Rusku to byli, kdož určili republikánskou formu naší republiky, neboť jak prozradil prof. Masaryk v jednom ze svých článků r. 1917, že český stát dohodou byl projektován jako stát monarchistický. Ruské revoluci děkujeme za to, že máme republiku, a jí děkuje dělnictvo celého světa za svržení německých násilníků a že zřízena je v oněch státech republikánská forma vlády. Řečník dále poukazuje na francouzskou sociální demokracii, která pochopila situaci a otevřeně se staví po bok ruským a uherským soudruhům a volá, ať každý dobře pochopí slova Lenina a Trockého: mají ruské sověty být utopeny v krvi dělnické, má zvítězit dohodový kapitál, aby mohl kořistit z ruských přírodních bohatství? anebo má se toho bohatství zmocnit lid ve svůj prospěch vlastní, svrhnout jeho buržoasního otroctví a nastolit vládu svou ve všech zemích a na celém světě? (Bouřlivý úspěch. Dlouhotrvající potlesk a projevy sympatií k ruským a maďarským dělníkům.) Rozumějme volání nové doby, v činech ruského pracujícího lidu máme drahocenný statek, a nepřipustíme a jsme odhodláni do krajnosti bránit svobodu dělníků, svobodu pracujícího lidu. . .¹⁰⁾

Rovnost, 22. července 1919.

24. 1919, srpen 20. Brno. — Článek Rovnosti o porážce intervenčních vojsk generála Kolčaka, kterou byla zničena další naděje světové reakce na zánik sovětské vlády.

POHRBENÉ NADĚJE SVĚTOVÉ REAKCE

My jsme již několikrát na těchto místech docela jasně vyslovili své stanovisko proti událostem, které se v přítomné době odehrávají v Rusku. Tam, jak známo, dostala se k politické moci třída pracujících. Za tuto metu pracovalo ruské dělnické hnutí od prvních svých počátků, velká ruská revoluce r. 1904-5¹¹) stála ve znamení toho boje. A nejen to. Pro tento cíl bojuje třídě uvědomělý proletariát celého světa a ve svém zápase neustane, dokud cestou třídního boje neuchvátí politickou moc do svých rukou a nepromění kapitalistické řády výrobní v socialistické, komunistické. Lucernská konference znovu před celým světem potvrdila tento revoluční ideál proletariátu a jsme hrdi na to, že se tak právě stalo nyní, v době, kdy masy dělnické všech národů nastupují rozhodný a nesmiřitelný boj s kapitalismem a buržoasií.

O taktiku ruského proletariátu může být i v řadách sociálních demokratů ostrý spor. Ten také stává a myšlenková kolísavost druhé Internacionály je toho charakteristickým výrazem. A le i když bychom připustili, že politické metody třídního boje v Rusku nejsou účelné a neodpovídají tamním daným výrobním, hospodářským poměrům, které pro výběr prostředků boje pro socialismus jsou nejměrodatnějším činitelem, přece jenom v této chvíli musíme mít stále na zřeteli, že ruská pracující třída je při politické moci a že o svoji životní existenci bojuje na život a na smrt. A nebojuje pouze pro své bezprostřední zájmy, nýbrž v zájmu proletářských mas celého světa, neboť mohutný reflex vítězné ruské socialistické revoluce všude pozvedá vykořisťované davy k třídnímu sebevědomí a proti kapitalistickému vykořisťování. V tu hodinu ale, kdyby ruská socialistická federativní republika padla a mezinárodní kapitalism zbaven bude zděšení i obav o své peněžní žoky, černá vlna reakce zaplaví Evropu a proletariát zase bude vržen zpět na řadu let z triumfálního pochodu o své osvobození.

Není proto náhodou, že vývoj politických událostí v Rusku sleduje především kapitalistický svět a jeho tisk s největší pozorností. Veškeré své naděje v posledních měsících skládal do protirevoluční ofensivy carské stvůry admirála Kolčaka. Kapitalistické dohodové vlády ze strachu před vlastním dělnictvem nemohou se přímo zúčastnit reakčních vojenských podniků, ale tím více však podporují ruské protirevolucionáře. Vojensky i finančně. Proto tím větší bolest nad zkázou Kolčakových plánů pocituje dnes světová reakce, kdy vojenské jeho sbory rozprášené prchají přes uralské pohoří na východ a do krajín západní Sibíře proudí postupující armády bolševiků. Přibližují se k Omsku. Odtamtud na východ táhnou se ležení našich legionářů. Vyslovujeme přání, aby nedošlo k žádnému konfliktu s rudým vojskem,

kteří stíhá Kolčaka. Chceme věřit, že i vláda sovětů vyhne se všemu, co by znamenalo zápletku s československým vojskem, zvláště když ví, že přípravy k jeho definitivnímu odjezdu jsou v plném proudu a je informována o striktní neutralitě legionářů, kteří vlastně svůj krajní odpor proti Kolčakově diktatuře dávali jasně najevo.

Zničením Kolčaka je zase jedna naděje světové reakce pohřbena!
Rovnost, 20. srpna 1919.

25. 1920, březen 29. Brno.¹²⁾ — *Udavačský dopis na kancelář presidenta republiky o agitaci mezi vojskem, která je sváděla k následování ruské revoluce 1917.*

Velectěný pane kancléři!

Zjišťuji právě, že z redakce Dělnického deníku a Rovnosti šířena jest během posledních dnů nebezpečná agitace v řadách vojnů a že agitací touto nejpovážlivěji zachváčena jsou kasárna na Údolní ulici. Vojínům brněnské posádky se dokazuje, že nejsou zde proto, aby chránili línou a požívačnou buržoasii a její státní zřízení, aby pomáhali agrárnickým lichvářům a kefasům apod. Vojáci musí prý jíti s dělnictvem tak, jak se to stalo na Rusi a jak to po posledním monarchistickém pokusu vidíme v Německu.

Agitace tato řízena je redaktorem Rovnosti Karlem Votavou a 19letým red. Dělnického deníku Vl. Burianem, bratrem člena Nár. shrom., který agitaci tuto žurnalisticky nemravně podporuje. Druhým takovým podporovatelem je bývalý farář Rouček. Našeptávačem a tajným radou této společnosti je řed. Úraz. pojišť. dělnické Karel Vaněk, který agitaci v kasárnách před vydáním zákazu sám zahájil.

K Votavovi a Burianovi přidružili se dva z internovaných ruských legionářů, Poláček z Husovic a Sotolář z Brna, kteří dokazují, že „pro takovou republiku do legií nevstupovali“ a že všechno to, co se na Rusi podnikalo proti bolševikům zasáhlo soc. demokratické ideje. Mířilo prý se na bolševiky, ale zasažena byla strana soc. dem. A tento způsob boje lze prý pozorovati i u nás.

Agitace tato je nanejvýš povážlivá proto, že vedena je řadou zfanatisovaných a nemyslicích mladíků a podezřelých lidí, kteří celý svůj život nic dobrého neučinili a kteří vzdor všem zákazům podnikají agitační výpravy až před kasárna, výpravy, jež nelze kontrolovati.

V brněnských kasárnách se dnes veřejně mluví, že nutno pracovati k tomu, aby řízení záležitostí veřejných převzalo vojsko s dělnictvem. Jednání a řeči vojnů prozrazují, že se soc. dem. levice dílo daří. To není již agitace volební, to je agitace přímo k násilné revoluci.

Nápravu může zjednat: 1. pražský nebo brněnský výkonný výbor strany soc. dem., který by Votavu, Buriana, Grimichovou, Buriana st. — člena Nár. shrom. — Roučka a jiné přímo zakřikl a agitaci takovou prostě zakázal (Doporučovalo by se

Votavu z Brna vůbec odstraniti). A 2. min. národní obrany, jehož prvou prací asi bude, aby nespolehlivé a bolševictvím otrávené vojsko z Brna odvolalo a poslalo je domů nebo tam, kde nemůže škoditi. Do Brna bude nutno poslat vojsko spolehlivé proto, že je zde celá řada bývalých c. k. soudruhů — sekretářů — kteří se svým nepřátelstvím k republice netají. Dále je zde hlavní sídlo něm. soudruhů, kteří „levičákům“ ve všem a všude pomáhají.

Z Hodonína se mně sděluje, že v Nitranské stolici dovršili a dokonali své ničemné dílo stoupenci bolševického komunismu Koutný a ruští legionáři Holomčík a Štastný, kteří — jak jsem již upozornil — v řadách zemědělského dělnictva a chalupníků na Slovensku agituji pro okamžitou socialisaci veškerého velkostatku. Původce krvavé revolvy v Romanově dlužno hledati pouze a jedině v Hodoníně.

V dokonalé úctě zůstává

[podpis] .¹³⁾

StAB B 40 I. — K., k. 332 čj. 5421.

26. 1920, duben 16. Brno. — Zpráva Rovnosti o manifestačním projevu lidu na Moravě pro mír se sovětským Ruskem; připojeno usnesení z Brna.

SPONTANNÍ PROJEVY NA MORAVĚ PRO MÍR S RUSKEM

Proletariát na Brněnsku, Rosicku, Blanensku, Přerovsku a Olomoucku manifestuje pro mír a rychlé navázání styků s Ruskem a pro socialisování republiky československé.

Včera stála Morava pod mohutným dojmem sociálně-demokratických projevů, které jak svým zevnějším rázem, tak průběhem, zanechaly v myslích statisíců účastníků nesmírné nadšení.

V celé řadě průmyslových měst naší Moravě byly uspořádány spontanní manifestace pro rychlé uzavření míru s Ruskem, pro pronikavou a všestrannou socialisaci a celou řadu nejpálčivějších časových požadavků socialistických. Osvědčená pohotovost pracujících mas, dále radostné nadšení, ani dnešní těžkou dobou a poměry neoslabené, byla všude zjevna. Byla to imponující mobilisace proletářských sil akčních, byl to dokument neustálého vzrůstu třídního uvědomění! Stávkovalo nejen Brno, ale i Rosicko, Přerov, Olomouc, Boskovice, Vyškov, Adamov a řada jiných míst. Byla to manifestace mobilisující všechny proletářské síly k rozhodnému boji s kapitalismem, byla to spontánní výstraha všem temným a zákeřným proudům v republice, které nejen zdržují, nýbrž i maří a karikují uskutečňování životních přání proletariátu.

Resoluční projevy přijaté včera na táborech zní:

Proletáři Velkého Brna, shromáždění 15. dubna na Náměstí svobody, prohlašují: Zastavili jsme dnes práci a vyšli jsme do ulic, abychom slavnostně mani-

festovali pro okamžitý mír se sovětským Ruskem. Roztrpčení neustálými průtahy, jimiž zodpovězení Čičerinovy noty bylo bezdůvodně odkládáno, prohlašujeme dnes před celým světem, že proletariát československý bezvýhradně si přeje, aby vláda Československé republiky ihned zahájila přímé a veřejné vyjednávání se zástupci sovětového Ruska o úpravu vzájemných styků obou republik. Žádáme také, aby vláda naše neostýchala se určitě a jasně říci, že uznává ruskou sovětovou vládu jako skutečnou reprezentantku velikého Ruska. Ač se zadostiučiněním běheme na vědomí, že tlaku dělnictva vláda vyhověla tím, že zodpověděla notu ruské vlády a činí prvé kroky k navázání styků, nemůžeme se spokojiti vysvětlením, že mezi námi a Ruskem vlastně války nebylo a tudíž není potřeba uzavíratí mír.¹⁴⁾ Je nám dobře známo, že kapitalistické vlády dohodových států, zvláště Francie a Anglie vykonávají nátlak, aby s Ruskem uzavírán mír nebyl. Víme také, jak příliš odvislá jest naše oficielní zahraniční politika od vůle a přání dohodových mocností, což zajisté mělo vliv na sestavení noty, kterou vláda naše včera zodpověděla ruskou mírovou nabídku. Znepokojeni tímto stavem věci a do duše roztrpčení opovážlivými plány francouzských a anglických kapitalistů, kteří nás i ostatních malých států míní používatí jako valu proti sovět. Rusku, voláme důrazně po tom, aby vláda naše sebevědomě osvobodila se od politického tláku kapitalistických dohodových vlád. Protestujeme proti tomu, aby naše zahraniční politika řídila se orientací západnickou, která je reakční a kapitalistická, žádáme, aby politika vlády orientovala se na východ. Jako příslušníci národa, který je většinou proletářský a socialistickými ideemi silně prostoupený, přejeme si takových směrnic státní politiky, které uvedly by i oficielní politiku naši v soulad s lidem — a hlavně proletariátem — Ruska i jiných států, zdůrazňující při tom zvláště, že nám více záleží na proletariátu Anglie, Francie a Italie, než na mínění kapitalistů těchto států.

Proniknutí těmito tendencemi, posíláme vítězným proletářům ruským bratrský pozdrav, děkujeme jim za obrovskou práci, kterou pro světový socialismus vykonali a zavazujeme se, že i my neústupně a obětavě bojovati budeme o uskutečnění revolučních cílů socialistických.

Jako tací prohlašujeme, že od nového Národního shromáždění žádáme, aby ihned připročilo k velikému dílu socialisování republiky, kterýžto požadavek je nesen mocnou vůlí všech pracujících lidí tohoto státu. Nechceme se nadále spokojovati sliby a malichernými reformistickými záplatami, žádáme činy, voláme důrazně po opravdovém vyvlastnění dolů, hutí, továren, velkostatků a bank, voláme po socialisaci všec těchto vyvlastněných podniků.

Do té doby než socialisace bude uskutečněna, žádáme bezodkladně přísnou politiku proti lichvě a drahotě, ustavení závodních rad, připuštění zaměstnanců ke správě podniku, podíl na čistém zisku, ustavení cenových a mzdových komisí, což vše budiž provedeno rychle jako provisorium, v němž nevidíme cíl, nýbrž jen prostředek k zmírnění nejhorsích běd, jichž konečné odstranění může nastati jen odstraněním kapitalismu a uskutečněním socialistického řádu výrobního.

K dělnictvu celé republiky voláme, aby se pevně semklo v boji za socialistickou republiku a třídní výchovu proletářskou důkladně si osvojilo, aby bylo připraveno na rozhodující srážku s kapitalismem v republice československé. Předehrou tohoto zápasu o moc ve státě jsou volby do Národního shromáždění, k nimž musí proletariát nastoupit s pevným odhodláním porazit při nich rozpínající se reakci a kapitalism.

Do boje, dělníci a dělnice!

Ať žije sociální demokracie!

Ať žije socialistická republika!

Rovnost, 16. dubna 1920.

27. 1920, říjen 30. Brno, Královo Pole. — Zpráva o veřejné schůzi sociální demokracie-levice v K. Poli 29. října 1920, s přednáškou Ivana Olbrachta o sovětském Rusku.

Z popudu levice čs. strany sociálně-demokratické uspořádána byla dne 29. října 1920 o 1/2 8. hodině večer v hostinci Semilassa v Král. Poli Dělnická akademie přednáška redaktora Ivana Olbrachta „O současném Rusku“ za účasti asi 220 osob.

Schůzi zahájil redaktor Votava, za předsedu byl zvolen soudruh Krček.

Redaktor Ivan Olbracht v úvodu své řeči poukázal na to, že u nás bylo chybou, že nebyla socialisace provedena současně s převratem. Dohodový kapitál stlačil na světovém trhu kurs čs. koruny na nejnižší míru, aby mohl lacino zakoupiti akcie továren, dolů, jakož i dluhopisy velkostatkářů a suroviny, takže dnes v tom ohledu nevládne v čs. republice vláda, nýbrž dohodový kapitál.

Nyní probouzí se v lidu touha po půdě, po socialisaci velkopřemyslových podniků, vláda však může socialisovati jen svůj majetek, na dohodový kapitál nemůže ani sáhnouti. V Rusku tomu předešli ihned zpočátku. Buržoasie sice utekla a sebrala s sebou vše, co se mohlo naložiti do vagonů; továrny, doly a suroviny musela však tam ponechat. Tyto byly odevzdány do správy pracujícímu lidu a tím byla provedena socialisace. Potraviny v Rusku za maximální cenu jsou přidělovány jen osobám pracujícím (1 funt¹⁵) chleba 1,80 rublů), osoby nepracující musí zaplatiti za libru chleba 500 až 800 rublů. Tím jsou donucováni kapitalisté, kteří brzy svůj kapitál vyčerpají, ku práci, kterou jim přidělují sověty dle jejich schopnosti. Tato nucená práce přináší Rusku dobré výsledky, což se letos zjara ukázalo ve značně zlepšené výživě obyvatelstva. Na tato zařízení hledí však žárlivě dohodový kapitál a proto poštlval Polsko do boje proti sovětskému Rusku, které však nebude pokořeno.

Řečník líčil pak podrobněji průběh ruské revoluce, kde po staletí utiskovaný mužík rozkradl po výbuchu revoluce majetek a zničil průmysl. Těmito následky trpí Rusko dodnes. Má pouze 6.000 lokomotiv a nemohou proto býti dostatečně zásobovány odlehlé gubernie, jimž vlastní úroda k výživě nedostačuje.

Sovětské Rusko dnes díky diktatuře proletariátu věnuje se intenzivně práci, vysílá kočující učitele, agronomy, aby poučovali sedláky o moderním hospodářství. Každý, kdo chce půdu obdělávat, obdrží takový příděl, jaký může sám obdělati. K účelnějšímu obdělávání zřizují se hospodářská družstva a tím je dán základ k blahobytu.

Podkladem každé revoluce je dočasný stav hospodářské otázky. U nás je hospodářství v pokročilejším stavu a proto je možná revoluce klidnější. Začátkem revoluce jest, neposlouchají-li jednotlivci a korporace stávajících zákonů a jednájí na vlastní vrub. To se u nás již děje. Stávky propukají hned na východě, hned na západě nebo ve středu republiky, a to ukazuje, že je vše připraveno k převratu.

Řečník se domnívá, že u nás díky hospodářské vyspělosti, pevné organizaci a uvědomění proletariátu je možná revoluce nekrvavá. S provoláním slávy socialistické čs. republiky a všesvětové socialistické společnosti, ukončil Olbracht svoji přednášku. Potom zodpověděl několik dotazů, týkajících se páchání ukrutností rudými vojáky a poměrů školských, načež byla schůze, jejíž průběh byl klidný, ukončena.

StAB B 40 I. — K., k. 332 čj. 14090.

[Nečitelný podpis]

28. 1920, listopad 7. Brno. — Usnesení ze schůze sociální demokracie v Brně 7. listopadu 1920, na počest třetího výročí Velké říjnové revoluce.

Ruští dělníci z Brna a z celé Moravy pozdravují společně s českými dělníky ruskou proletářskou revoluci, pozdravují ruskou sovětskou republiku a posílají hrdinným bojovníkům v Rusku vřelé přání vítězství nad mezinárodním imperialismem, pokoušejícím se zničit plody vítězství ruských dělníků. V tento dějinný den, den oslavy proletářské revoluce, den znamenající vítězství veškerého mezinárodního proletariátu, vyslovují ruští dělníci hlubokou vděčnost československé dělnické třídě, stojící na strážích velikých zájmů ruské a tím i světové revoluce.

Ať žije vítězná veliká ruská revoluce!

Ať žije světová proletářská revoluce!

Ať žije mezinárodní solidarita proletariátu; ať žije solidarita československých a ruských revolučních dělníků!

Rovnost, 7. listopadu 1920.

29. 1920, prosinec 9. Brno. — Zpráva Rovnosti o manifestaci brněnského dělnictva, které se vyslovilo proti intervenci vůči sovětskému Rusku a pro spojení s ním.

VÝZNAMNÝ PROJEV PROLETARIÁTU VEL. BRNA

Na veliké schůzi dělnické rady brněnské, která konala se především večer v tělocvičně na Cejlu a navštívena byla více jak 2000 osobami, přijata byla jednomyslně tato resoluce, navržená poslancem soudruhem Burianem:

Dělnická rada Velkého Brna, porokovavši o ruské proletářské revoluci, prohlašuje znovu své hluboké sympatie k bojujícím ruským revolučním dělníkům, rolníkům a vojákům. Nepříznivé zprávy, které o Rusku sovětském podávány byly na sjezdu sociálně-patriotických socialistů v Praze ve zřejmém nepřátelském úmyslu proti soudruhům ruským, nedovedou zmenšiti lásku a obdiv brněnského třídně uvědomnělého proletariátu k ruským hrdinům a k velikým jejich myšlenkám. Prohlašujeme, že své sympatie k revolučnímu Rusku chceme projevovati také skutky. Za takové skutky pokládáme:

1. Ruští revoluční komunističtí socialisté jsou nám vzorem, jak má býti pracováno pro šíření socialistických revolučních myšlenek. Vidíme neúnavnou jejich práci pro vytvoření silné, čistým socialistickým zásadám oddané strany. Vidíme, jak vše nasazují pro stranu, svůj tisk, své organisace. I my chceme stejně obětavě působiti pro svůj tisk a své organisace. Vidíme dále jejich úsilí, aby překonán byl kapitalismus a aby Rusko bylo socialisováno. I my budeme bojovati proti kapitalismu a neustaneme, pokud Čs. republika nestane se republikou socialistickou.

2. Dnešní hospodářské poměry v Rusku chápeme jako výsledek války kapitalistických států evropských proti ruské republice rad a jako důsledek nutné občanské války komunistických republikánů proti kapitalistickým reakcionářům. Také naše hospodářské poměry jsou však rozvrácené. Proletářská Evropa i proletářské Rusko potřebují nutně obchodních styků. Připomínáme tím znovu celé veřejnosti a přímo obdivujeme ministra zahraničních věcí Beneše, že neučinil ani jediného upřímného kroku k dohodě a míru se sovětským Ruskem. Prohlašujeme, že ministr Beneš dopustil se tím nepřátelského činu proti proletariátu Čs. republiky. Žádáme mír se sovětským Ruskem!

3. Proletariátu československému připomínáme, aby stále stál na stráži a čelil všem pokusům, které ještě vždy mohou vésti k dalším válečným tažením proti ruské republice rad. Heslem dělnictva budiž: Žádné zbraně nepřátelům sovětského Ruska. Kdyby však kapitalisté západních států přes všechna varování přece jen vehnali reakcionářské kapitalistické kruhy Čs. republiky do války proti ruské revoluci, prohlašuje dělnická rada Velkého Brna, že se postaví v čelo revoluční akce proti takovému šílenství a zločinu.

Tímto projevem vyjádřeno jest mínění brněnského proletariátu jasně a určitě.
Rovnost, 9. prosince 1920.

30. 1921, srpen 9. Brno. — Zpráva a usnesení ze schůze KSČ v Brně 8. srpna 1921 o pobytu brněnských delegátů na kongresu Komunistické Internacionály v Moskvě; zúčastnilo se jí 700 osob.

Na schůzi podávali brněnští delegáti poslanec Edm. Burian, M. Galla a Marie Knytllová zprávu o situaci v Rusku a o výsledku III. kongresu v Moskvě. Středem schůze byla obsáhlá řeč poslance Buriana, který mluvil hodně umírněně a zejména

v otázce taktiky komunistické strany v čs. republice klonil se k umírněnému křídlu. Ze všech tří bylo patrné, že zdejší komunisté mají obavy o osud Ruska a řečníci, líčící hospodářské poměry Ruska, přiznávali dosti otevřeně tamní bídné hospodářské poměry. Tísňivý dojem mělo rozptýlení odsuzování persekuce komunistické strany v Jugoslavii.

Průběh schůze, kterou řídil redaktor „Rovnosti“ Jan Doležal, byl tento:

První řečník poslanec Edm. Burian, poukázav na různost názorů o sovětovém Rusku, podmíněnou mentalitou pozorovatelů tamních poměrů, dovozoval, že v Rusku, tak jako v každém jiném státě, ve kterém by se poměry zvrátily, jedná se uchvatitelům moci v první řadě o to, aby nabytou moc udrželi, čímž přirozeně trpí hospodářské poměry. To nikdo nepopírá a nechce také hospodářské poměry líčiti v příznivějším světle. Kde lid jí černý chléb, nelze tvrditi, že žije v blahobytu, kde lid se musí spokojiti s málem, nelze říkati, že žije ve skvělém postavení. Ale tyto hospodářské nedostatky, které jsou v Rusku, jsou zapříčiněny občanskou válkou. Bojovaly-li legionářské voje za šovinistického vedení proti komunistům, bylo-li Rusko hermeticky uzavřeno, byly-li posílány západními velmocemi zbraně jeho nepřátelům, byly-li znemožněny obchodní styky a trpí-li nyní v důsledku toho Rusko, za to nese vinu veškerý evropský proletariát. Západní Evropa byla by se již s leccíms v Rusku smířila, kdyby jí bylo umožněno obnoviti tam kapitalistický řád. Kdyby však ruští revolucionáři slevili něco ze své soustavy sovětské, znamenalo by to, že proletariátu zůstal by tam nedostatek, který má dnes, avšak kromě toho by se mu dostali údělem otroctví, kterého dnes v Rusku není. Je pravda, že ruští proletáři snad po řadu let budou mít hospodářské obtíže, avšak svobodu si uchovají. Rusko zůstane zemí bez pánů, jako je dnes. Rusko je příkladem, že stát je možno udržovati pomocí jednoduchých prostředků, poučováním a přesvědčováním. Proti tomu nikterak nesvědčí instituce rudé armády, která je zřízena proto, aby udržela, co ruský lid si vybojoval. Ta skutečnost, že v Rusku se lidé mají špatně, není důvodem k tomu, aby byla změněna vládní soustava, jako u nás bychom se nezřekli republiky, kdybychom se v ní měli všichni špatně. Jako my bychom se snažili udržet republiku, tak také Rusové se snaží udržet svůj vládní systém.

Rusové jsou přesvědčeni, že vydrží 10 roků. Je to ovšem dlouhá doba. Když Rusové nabízelí obchodní styky, byli západní Evropou odmítnuti a kapitalisté nestáli ani o nabízené koncese, které sovětská vláda byla nucena učiniti, aby pomohla rozvrácenému hospodářství. Je třeba si uvědomiti, že revoluce ruská je ve velkém nebezpečí. Možnost zvrácení vlády rad není sice veliké, avšak je třeba to míti na zřeteli a tlačiti stálým tlakem, aby toto nebezpečí bylo z Ruska sňato. Víme-li, že se Rusku strojí nové úklady, musíme státi na stráži a musíme věděti, co bychom podnikli, kdyby proti Rusku byla podniknuta nová válka. Je naší věcí, abychom nedopustili, aby bylo uskutečněno nové tažení proti Rusku a musíme vědět, jak máme tuto svou povinnost vykonati skutky.

V další části své řeči poukázal Burian na to, že pověsti o tom, jakoby III. internacionála chtěla zničit čs. republiku, jsou liché. Jeden proud v čs. republice chce udržet republiku kapitalistickou, druhý proud žádá, aby byla vybudována republika socialistická. Komunisté usilují o povolení kapitalismu a pracují k tomu, aby pro myšlenku socialistické republiky bylo získáno zemědělské obyvatelstvo.

Zmiňuje se o taktice komunistů, uváděl řečník, že se vyskytují názory, jakoby komunisté neměli na mysli nic jiného, než puče a krveprolití. To není správné. Celá jich taktika směřuje k tomu, aby se stali pány v čs. republice. Dosažení tohoto cíle bez krveprolití není nemožné. Bude-li veškerý proletariát proniknut myšlenkou odstranění kapitalismu a vybudování socialistického řádu, pronikne-li tato myšlenka úsilím proletariátu do jiných vrstev společnosti, zejména mezi zemědělské obyvatelstvo, stanou se komunisté tak ohromnou mocí, že budou mít právo osobiti si vládu. Jak by to bylo úžasné, kdyby se při příštích volbách ukázalo, že komunistická strana ovládá 40 % obyvatelstva, jak se to ukázalo při volbách v Chropini. Kdyby komunisté svým poctivým jednáním získali takové masy, pak by ostatním stranám muselo být jasným, že komunistická strana je povolána k tomu, aby řídila osudy státu. Naproti ucelenému šiku 40 % komunistů stál by roztržitý tábor ostatních stran, z kterého by pod dojmem tohoto vítězství 20 % přešlo ke komunistům. Než ani to by k udržení moci nestačilo a bylo by třeba dále hledati stoupence komunismu ve všech vrstvách. Nestačí získávati pro idee komunismu zemědělce, nýbrž je třeba také získati úřednictvo a vojsko. Kdyby se stalo a velká část vojska byla proniknuta myšlenkou komunistickou, pak by bylo možno provésti přesun sil bez krveprolití. III. internacionála žádá od českých komunistů, aby sformovali svou armádu. Budou-li nuceni komunisté přikročiti k rozhodujícímu boji se svými nepřáteli, nebudou to oni, kteří vyvolají puče, nýbrž budou vyvolány podniky proti nim a pak musí býti komunisté pohotově, aby útok odrazili. Na zákonu proti teroru je viděti, kdo chce dělati puče (výkřiky „Fuj Bechyně!“), kdo chce provokovat. Komunisté se nedají vyprovokovat, budou velice obezřetní a opatrní, jak to žádá III. internacionála. Odpůrci komunistů musí si však uvědomiti, že jsou určité hranice, za které nelze jíti. Komunisté nechtějí podnikati nic lehkovážného, ale jednoho krásného dne mohou říci: až potud a ani krok dále. Komunisté chtějí jíti mírným způsobem, ale to je třeba říci těm, kteří chtějí vládnout, že mohou je donutiti ke všemu.

Na to Metoděj Galla líčil cestu delegátů do Ruska, poukazoval na to, že ruské dráhy jezdí jako naše, uváděl, že Moskva neposkytuje valného zjevu svým zevněškem, zejména četnými krámy, zavřenými kapitalistům, že však lze říci, že 40 % průmyslových závodů je v chodu, zejména dobře je organisována výroba prádla a obuvi. Živobyti továrních dělníků je sice skrovné, avšak dostačuje a dělnictvo je odhodláno nadále trpěti, aby si uchovalo svou svobodu. Dosavadní přiděly byly vesměs dodrženy (výkřiky „My to tady nemáme!“), ruští dělníci však připouštějí, že bude hůře, hlavně následkem neúrody. V Rusku všichni žijí stejně, jak dělníci,

tak komisaři, vláda pečuje o všechny a je všude pozorovati, že Rusko zvolna pracuje na své hospodářské výstavbě. Delegáti odnášeli si z Ruska dojem, že vládu sovětu nelze odstraniti.

Delegátka Marie Knytllová zdůrazňovala, že v Rusku trpí všichni stejně, a vědí také proč, kdežto u nás jedna část trpí, aby druhá mohla hýřit. Dětské ústavy v Rusku by přesvědčily každého, že je vlády sovětů třeba na celém světě, aby se lidstvu vedlo dobře. Knytllová přiznávala, že je velký nedostatek učebných pomůcek, ale opět utěšovala posluchače poukázáním na to, že nedostatkem trpí všechny děti stejně. Delegáti byli v Rusku upozorněni na to, že komunistům ruským se revoluce dělala snadno, v západní Evropě však to tak snadno nepůjde, ježto buržoasie se na boj s proletariátem dobře připravuje. Také proletariát musí se k boji připravit a kráčet pevně za svým cílem, od něž ho neodvrátí žádná persekuce. Stojí pevně na tom, aby vládu převzali lidé, kteří pracují. Pevná víra ve vítězství myšlenky komunistické přenese proletariát přes všechny svízele.

Redaktor Jan Doležal odůvodnil pak krátce resoluce, uveřejněné v příložené „Rovnosti“ čís. 219 ze dne 9. srpna 1921, str. 1. Zdůraznil zejména, že Rusko je tvrzí mezinárodního proletariátu, avantgardou světové revoluce, která bude znamenat odstranění kapitalistického panství a zavedení socialistického zřízení. Všichni, kdo se postavili proti ruské vládě, byli již zdoláni. Mezinárodní reakce ne-dočká se povalení ruské sovětové republiky, ale dočká se toho, že proletariát zatkne své rudé prapory na všech úředních budovách celého světa. Na jugoslávském případě dělnictvo vidí, jak má buržoasie tvrdou ruku a jak je třeba se proti ní úporně brániti. Po odhlasování resoluce byla schůze skončena a účastníci se za zpěvu rudého praporu v klidu rozešli.

USNESENÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ STRANY VELKÉHO BRNA

I. plenární schůze příslušníků komunistické strany Velkého Brna, konaná v pondělí 8. tm. v Dělnickém domě, vyslechla s pozorností zprávu o výsledku III. kongresu komunistické Internacionály a prohlašuje:

Schvalujeme postup naší delegace na III. sjezdu komunistické Internacionály v Moskvě a stavíme se pevně za zásady a směrnice jím usnesené. Zavazujeme se zvláště, že budeme usilovně pracovat k vybudování jednotné komunistické strany v Československu a v důsledcích toho k vytvoření pevné organizační základny ku prospěšnému vedení třídního a revolučního boje dělnické třídy v tomto státě.

Souhlasíme plně s akcí, podniknutou veškerou dělnickou třídou v čs. republice k podpoře strádajících ruských dělníků i rolníků a podrobíme se každému rozhodnutí pomocného dělnického výboru.

Sláva komunistické Internacionále!

Kupředu za jednotnou komunistickou stranu v Československu!

Nechť žije sovětské Rusko!¹⁶⁾

StAB B 40 I.—K., k. 338 čj. 12280; Rovnost, 9. srpna 1921.

31. 1921, srpen 12. Brno. — Zpráva o veřejné schůzi KSC 11. srpna 1921 v Brně, na níž Karel Kreibich hovořil o třetím sjezdu Komunistické Internacionály v Moskvě.

Zpráva o veřejné schůzi, svolané spolkem „Komunistischer Verein“ a konané dne 11. srpna o 1/2 8. hodině večer v Dělnickém domě v Brně za účasti asi 900 osob.

O Rusku a 3. sjezdu komunistické Internacionály mluvil poslanec Karel Kreibich z Liberce. Řeč Kreibichova, která téměř úplně postrádala běžných frází průměrných komunistických agitátorů, nedovedla sice posluchačstvo nadchnouti, avšak byla s to je přesvědčiti. Za Kreibichovy řeči, která, vyjímajíc jediný konečný pasus, nesla se tónem umírněným, stalo se snad v Brně poprvé, že české posluchačstvo po skončení české části referátu neodešlo a vyslechlo až do konce německou část řeči. Kreibich ani slovem nezmínil se o moskevském sporu se Šmeralem, vyhnul se úplně obvyklým útokům na vládu a narážek na presidenta Masaryka. Ani nutnost politické pomoci v případě zhroucení se sovětského Ruska Kreibich neakcentoval a na rozdíl od brněnských delegátů moskevského sjezdu nikterak nelíčil různově nynější poměry v Rusku.

Účast na schůzi, ku které bylo pilně agitováno, byla značná. Je jisto, že hodně táhlo jméno Kreibichovo. Českých komunistů bylo na schůzi 680, německých 150 až 200, ostatní byli zvědavci, hlavně z řad německé sociální demokracie. Průběh schůze byl tento:

Schůzi zahájil krátkým prolovem dr. Felix Loria, řídil ji předseda spolku „Komunistischer Verein“ Jan Hoschitsky, dělník bytem v Husovicích, Svatopluka Čecha č. 26. Poslanec Kreibich, který první, větší část řeči pronesl česky, mluvil asi toto:

Marx dokázal, že přežitá hospodářská soustava padne, popřípadě, že jí bude nově se vytvořivší třídou zasazena poslední rána. Feudálnímu řádu dala tuto ránu v roce 1848 tvořící se třída kapitalistická. Marx i Engels dokázali, že nad kapitalistickou formu není dokonalejší zřízení, ve kterém by mohlo trvati soukromé vlastnictví. Zhynutí kapitalismu musí znamenati zhynutí soukromého vlastnictví. Nový řád může být jediné komunistickým, ve kterém je soukromé vlastnictví odstraněno. Je otázkou, zda v rámci kapitalistické společnosti je třída, která je schopna dáti kapitalismu poslední ránu a vybudovati společnost socialistickou. Touto třídou je proletariát, který nemá možnosti v rámci kapitalistické společnosti vybaviti se ze své poroby. Pád společnosti kapitalistické a vybudování společnosti socialistické je předpokladem osvobození proletariátu. Již v r. 1848 vybízel Marx proletariát, aby dal kapitalismu poslední ránu, aby bojoval o nabytí politické moci, aby buržo-

asii vyrval vlastnictví výrobních prostředků, aby buržoasii jako třídu — ne jako lidi — zničil a na troskách jejích vybudoval socialistický řád.

V r. 1918 nastaly podobné poměry, jaké byly v r. 1848. Buržoasie, když revoluce byla provedena, částečně, řekla dělnictvu: Nyní je klid, je třeba, abyste pracovali. Jsou v čerstvé paměti události po 28. říjnu 1918. Když ustanoven byl demokratický řád, stala se buržoasie ihned třídou protirevoluční jako v r. 1848 po povalení feudalismu. Dle Marxe má proletariát jiný úkol: Když buržoasie ukončí svou revoluci, je úkolem proletariátu bojovati dále, dělati revoluci sociální, nastolit vlastní panství a využítovati jej — ku vybudování vlastního řádu. Marx i Engels uznali v r. 1848 proletariát za zralý ku provádění sociální revoluce, ale sociální demokracii nechce se do revoluce, protože se jí líbí v této společnosti; ona miluje revoluce ve svých řečích 1. května, anebo když je dávno po revoluci, či odehrává-li se revoluce hodně daleko. Čím více se revoluce blíží, tím méně se sociálním patriotům líbí.

Marx i Engels přečeňovali v r. 1848 německou demokracii, která uzavřela kompromis s feudalismem. Tím se stalo, že revoluce v r. 1848, započatá mohla být ukončena teprve ve světové válce. Po roku 1848 proletariát byl nucen po celá desetiletí připravovat se na revoluci, kterou v roce 1848 nemohl dokonati. Během desetiletí se stalo, že tento cíl byl odsunut do pozadí a byl prováděn pouze drobný boj. Proto nepřipravený proletariát, jakmile nastala v r. 1914 revoluční chvíle, kdy stala se aktuální otázka, je-li tu třída, která by zasadila kapitalismu poslední ránu a vybudovala nový společenský řád, úplně selhal. Pouze v jediném státě, když se tam shroutila válka, využítkoval proletariát pádu kapitalismu k nastolení svého panství. V Rusku mohlo se to státi jedině proto, že proletariát prošel tam těžkou ilegální školou a na revoluci se připravil.

Když později nastala chvíle v jiných zemích, nebyla v nich strana bolševická, ale strany sociálně-demokratické, které byly sice schopny parlamentního boje, ale nebyly schopny vésti revoluční boj. Nejlepším příkladem, jak tenkrát měl proletariát moc v rukou, je Německo, kde vojenské rady měly v rukou vojsko a dělnické rady politickou moc. Tyto vložily svou moc důvěřivě do rukou lidových komisařů a ti ji předali kapitalistické třídě, která vytvořila měšťáckou demokracii (výkřiky „Hanba!“). V jiných státech to byla myšlenka národní, která způsobila, že proletariát nevyužil své moci k nastolení vlastního panství, nýbrž pomáhal budovati demokracii. Ta však stala se záclonou, za kterou skrývá se diktatura kapitalismu.

Takto ve všech státech ušla dělnictvu příležitost nastolit své panství. V Německu hrstka revolučního proletariátu byla poražena vlastní dělnickou třídou, což je nejsmutnějším faktem (výkřiky „Hanba!“). U nás v prosinci jsme viděli, že sociální patrioté poškodili věc dělnictva. U nás značná část dělnictva byla v zajetí idee, že proletariát bez revoluce dostane se k moci.

V Moskvě se řeklo: Druhá Internacionála zahynula, protože zradila ideje internacionály Marxovy, naším ideálem je vybudovati internacionálu komunistickou. Během roku 1919 se dělnictvo pomalu probouzelo a ve všech státech byla projed-

návána otázka přistoupení ku III. internacionále. Na druhém sjezdu komunistické internacionály hlásily se k ní již velké masy, ale také četní podezřelí vůdcové. Sjezd se usnesl na známých 21 podmínkách, v nichž oportunistické vůdce zalekla zejména podmínka vybudování ilegální organizace, název strany a odstranění nespolehlivých vůdců. Masy dělnické však tyto podmínky nezalekly.

Třetí sjezd komunistické internacionály stál před tou skutečností, že dělnictvu ušla příležitost, aby povalilo kapitalistický systém, a že tento se dostal ku zdánlivému rozkvětu; nyní to vypadá tak, jako by světová revoluce byla již skončena a sociální demokracie o této revoluci nechce ani vědět. Trocký označil tuto dobu jako přechodné postavení kapitalismu. Na všech stranách propukají krise, které dokazují, že zahynutí kapitalismu, světové revoluci nelze zabránit a ona kráčí dále. Bylo konstatováno na sjezdu, že proletariát ve všech bojích byl poražen. Třetí sjezd měl rozřešit otázku, jak se zachovají komunistické strany. Sjezd se usnesl o taktice, stanoviv, že boj komunistického proletariátu proti této kapitalistické společnosti musí trvat dále a je velikou ofensivou na kapitalistickou společnost. Celý boj je účinný, není však vyloučeno, že tato ofensiva přechodně bude zadržena a jednotlivé části fronty budou nuceny bránit se proti útokům buržoasie. Taková situace byla např. v Německu, kde proletariát byl napaden buržoasií a německý proletariát dopustil se, jak na sjezdu bylo konstatováno, té chyby, že z defensivy udělal ofensivu. Sjezd podrobil kritice i boj italského proletariátu, kterému vytknul, že nedovedl ofensivu rozvinouti. Československému proletariátu bylo vytýkáno, že nálady prosincové nedovedl využít ku vytvoření silné komunistické strany.

III. internacionála je organizací boje, kde je volnost kritiky, aby takto bylo dosaženo nejhodnější taktiky. Dle usnesení III. sjezdu zůstane komunistická internacionála organizací útočného boje proti kapitalistickému světu, ale každá strana má právo řídit se danou situací a šetřit síly proletariátu pro veliké boje, které nastanou. Sjezd prohlásil, že komunistické frakce jsou povinny vytvořit jednotlivé komunistické sekce, což zejména platí pro Belgii a Československo, že strany jsou povinny odstranit zbytky nespolehlivých, aby komunistická strana stala se opravdově revoluční stranou. Ježto komunistická strana je stranou boje, je potřebí discipliny, podrobiti se usnesení exekutivy v Moskvě, tohoto hlavního stanu (výkřiky souhlasu).

Pokračuje německy, Kreibich uváděl dále, že sjezd uložil komunistickým stranám, aby se zmocnily odborových organizací. Dále byly řešeny otázky východní a bylo stanoveno šířit na východě ideje komunistické, aby mohla být zasazena rána anglickému kapitalismu, který musí být první zničen.

Sjezd konal se v Moskvě, hlavním městě země hladu. Rusko je ubohou zemí, avšak zemí, v níž je budováno vše pro pracující třídy. V Rusku uchopili se příznivého okamžiku, dle teorií Bauerových by však byli mohli čekat 50 let. Jádro proletářské revoluce spočívá v tom, že není-li platný produkční systém udržitelný přijde chvíle, kdy dělnictvo zasáhne. Ruští soudruzi se prohřešili proti etiketě so-

ciálně-demokratické tím, že se postavili v čelo dělnictva neuvědomělého, ačkoliv dle receptu Bauerova měli získávati nerozhodné. Dopustili se „zločinu“, že prohlásili, že koaliční a tisková svoboda platí pouze pro dělnictvo a nikoli pro buržoasii. Dr. Kramář se děsí, že v Rusku nevycházejí žádné měšťácké noviny. Bolševici stanovili zásadu: Kdo nepracuje, ať nejí a nemá práv.

Bolševici převzali po zhroucení se války hospodářství rozvrácené, na to pak 3 roky válčili. Po uzavření míru počali budovati, avšak tu se na ně vrhl celý kapitalistický svět. Svě panství uhájili a to je věc, která je hodná obdivu. Nynější hlad je hroznou katastrofou pro Rusko. Povinností proletariátu je Rusko v této chvíli podporovat a hleděti na prsty vládě a ostatním buržoasním činitelům, aby nyní Rusku nevpadli vzad. Kdyby Rusko padlo, znamená to smrt dělnického hnutí na několik roků. Buržoasie svými lžemi o Rusku předčasně triumfuje. Rusko svou krizi překoná. Ačkoliv je Rusko mocné, přece je jenom přední hlídkou světové revoluce. Může se dlouho udržeti, ale jen tenkrát, má-li za sebou silnou armádu, která se s ním může spojit. Rusové delegátům říkají: „Abychom nepadli, následujte nás!“ Když položili Rusové československým delegátům pro ně nejtrapnější otázku: Kdy budou u vás poměry takové jako u nás, nemohli tito na tuto otázku dáti určité odpovědi, nýbrž pouze říci: My máme pevnou vůli, prosaditi náš úmysl a vytvořiti silnou komunistickou stranu.

Nyní patří československý proletariát ku komunistickému revolučnímu proletariátu celého světa. Zavázal se ústy svých delegátů, že vytvoří jednotnou stranu komunistickou, postará se o to, aby strana tato naplněna byla revolučním duchem, aby vytvořila ilegální organizaci, která je s to pracovati ve smyslu svého závazku. Stane-li se vše, pak splní se i poslední cíl: Zřízení Československé socialistické republiky rad.

Na to byla schůze skončena a účastníci se v klidu rozešli. Pouze malý hlouček mladíků táhl Hvězdou, Soudní ulicí a Cejlem za zpěvu dělnické písně, ale i ten se brzy rozešel.

Policejní rada.

StAB B 40 I.—K., k. 338 čj. 12425.

32. 1921, listopad 9. Prostějov. — Oslavy čtvrtého výročí vítězství Velké říjnové revoluce, pořádané KSČ 7. listopadu 1921 v Prostějově.

Zpráva okresního komisaře Antonína Geislera o průběhu veřejné schůze lidu, svolané komunistickou organizací v Prostějově dne 7. listopadu 1921 o 18. hodině do sálu spolkového domu v Prostějově.

Program: Čtvrté výročí ruské proletářské revoluce.

Přítomno: 200 osob mužů a žen: Řečník J. Volek, učitel v Kostelci na Hané. Předseda: J. Jurečka, kovodělník v Prostějově. Zapisovatel: E. Pluskal, obuvník

v Prostějově. Po volbě předsedy a zapisovatele ujímá se o čtvrt na 19. hod. slova hlavní řečník J. Volek, který promluvil v podstatě toto:

Za nynější vymoženosti lidstva nutno považovati zřízení sovětů v Rusku. Byli to první otroci, kteří se pozvedli, aby odstranili vykořisťování. Historie socialismu nemůže se za celé století vykázati takovými úspěchy a činy, co Rusko v poslední době. Trvání ruské komunistické republiky dlužno rozdělit na 5 etap.

I. etapa velmi krátká, trvající asi 10 neděl, ale plná sociálních a moderních zařízení. Všechny nevolnické pořádky zrušeny, emancipace církve provedena, majetek šlechtě a kapitalistům konfiskován, rovnoprávnost žen v každém ohledu uskutečněna. Tato krátká doba postačila k provedení tak význačných reforem, zatím co u nás se každá sociální maličkost napřed studuje a pak se neuskuteční. Vzaly se u nás sice tituly šlechtě, ale nechalo se jí bohatství. Otázka církevní rozřešena v Rusku v krátkosti několika dnů, ale u nás žádá mníšterský předseda dr. Beneš její řešení cestou dohody. Rusko nám ukazuje, jak se má v tomto směru postupovati.

II. etapu možno nazvati ruským mírem. Uzavřením míru v Brestu Litevském dává Rusko najevo svůj pacifický program. Tento mír byl nutný, kde slabší ustoupil silnějšímu a kde utýraný národ ruský potřeboval oddechu k načerpání sil ku další úspěšné práci. Mírem tímto volá Rusko do světa: „zanechte války, dejte mír a chleba národům“. Mír byl velmi nutným a nebyti jej, nebylo dnes sovětů.

III. etapa vyznačuje se občanskými boji a vojenskou obranou proti útokům ze všech stran. Etapa sice plná útrap, ale úspěšného vytrvání. Dohodou organisovány a financovány hordy loupežnické, jež plení a pustoší průmyslová střediska, komunikace a úrodu. Snaha západní kapitalistické Evropy zračí se v soustavném ubíjení hospodářského Ruska a neštítí se ani použití blokády.

Rusko nuceno se na frontách brániti a mobilisovati nejlepší své pracovní síly. Lid se s radostí chápe zbraně k uhájení svých nově nabytých práv. Sedláci, nejhlavnější to složka lidu, s nadšením vstupují pod rudé prapory, neboť se jim dostává půdy z latifundií, Tito právě jsou to, kteří Kolčaka, Denikina a jiné hordy reakcionářské z Ruska vyhánějí.

IV. etapa je doba rozpaků evropského západu, kdy tato reakce začíná chápat pevnost Rudé republiky, cítí se bezbrannou a bojí se vojensky přímo zasahovati.

V. etapa, doba poslední, obírající se bilancí bolševismu. Zásluhou kapitalistického západu má své stinné položky. Nemoce, hlad a zničení velkopřemyslu. Rusko zahajuje nový kurs politický, hledá oddechu a buduje na principu státního kapitalismu. Velkoindustrie chápe se stát sám a malopřemysl dává v pronájem soukromému kapitálu. Kapitalista však nemá volné ruce a musí se přesně řídit zákony sovětové politiky. Rusko volá západ k pomoci, ale dostává se mu cynické odpovědi. Pomoc se nabízí, ale za nepřijatelných podmínek. Jednání toto možno porovnatí jen s lupiči a hyenami. Obzvláště Francie se vyznamenává v bezuzdné akci proti Rusku a i náš národ štve k intervenci proti bolševismu. Vše co vidíme na Rusku,

buď nám vodítkem budoucnosti, učme se poznávat jejich cesty a spějme tak ku komunistické republice.

Máme dosud u nás šlechtu v bohatství žijící a velkými statky vládoucí. Ničeho se proti ní nepodniká, naopak když naši dělníci v Krompachu proti ní pozvedli svých rukou, byli postříleni četníky. Všechno se jim bez milosti musí vzít, musí se sestátnit velkopodniky, zabavit zisky, půda spravedlivě rozdělit, a bude se pak moci dáti všem.

Nedovolíme, aby nám někdo sáhnul na Rusko. Běda tomu, kdo by tak učinil. Cesta proti Rusku vede jen přes naše mrtvoly.

Zapěním internacionály schůze skončila, načež se shromáždění o 1/2 20. hod. v klidu a pořádku rozešlo.

Okresní komisař.

StAB B 40 I.—K., k. 339 čj. 16903.

33. 1922. leden 6. Brno. — Článek *Rovnosti*, který hodnotil pět let práce sovětské vlády.

VÍTĚZNÉ SOVĚTY

Letošního roku vcházíme do pátého léta trvání ruské proletářské revoluce. Je to pouhá chvílka ve vývoji dějin a kapička pro lidstvo. Přes to však za tuto dobu v Rusku pracující národ a s ním celý svět prošel událostmi, které se v historii nepříliš často opakují. Velká ruská revoluce! Co všechno je nahromaděno a skryto v těchto třech slovech! Mohutné revoluční pozdvížení ruského dělnictva i sedláků, vytvoření první proletářské a socialistické republiky světa, vybudování velkolepé rudé armády. Nekonečné utrpení ruského lidu je spjato s tímto heroickým a osvobozujícím činem. Kontrarevoluce vnitřní i zahraniční jako divá zvěř sápara se na ruský průmyslový i zemědělský proletariát. Hospodářská blokáda spojenců měla hladem utýraného dělníka a sedláka donutit ke kapitulaci na milost i nemilost.

Všemu tomu náporu dovedla ruská proletářská vláda vzdorovat. Jako kuželky na hřišti byli smeteni ozbrojeným proletariátem kontrarevoluční generálové. Také nedostatku a hrozně bídě vystupňované letos živelní katastrofou uměly a umí sověty čelit. Nesplnily se toužebné naděje evropské buržoasie, že hlad srazí pracující třídu na kolena a do prosíku. Ruský národ trpí mnoho a strašlivě. Všude je pocífovati všeobecný nedostatek. Nejen že je málo chleba a potravin. Celý hospodářský život je podlomen a jenom těžce a pomalu se křísí ruské národní hospodářství. Proti ruské revoluci nenávisťí soptící buržoasie a krátkozraké maloměšáctvo všechnu vinu za tento stav Ruska přičítá komunistům. A dokonce se najde nejvyšší hlava státu, která z těchto poměrů konstruuje protikomunistickou

filosofii. Proč se nehovoří o zločinné politice dohody proti Rusku, která dosud dusí všechno živé na této zemi? Proč se nevzpomene díla Kolčakova, Judeniče, Denikina, Wrangela? Nebyly to také čs. legie, které pod velením frankofilských velitelů oddělily Ukrajinu a Sibiř od centrálního Ruska a zasadily mu jednu z největších ran? Tuto smutnou kapitolu bude třeba také oživit, aby se jednou definitivně vyřídl.

Dnes již není pochyby o tom, že ruská republika rad je veličinou stálou. Toho jsou si vědomi i státníci předních kapitalistických mocností. Ruská proletářská revoluce může skýtati kapitalistickému světu i hospodářské koncese, ale politicky si musí ruský pracující lid ponechatí ótěže vlády ve své ruce. Nová ekonomická orientace ruská stala se nezbytnou a dlužno ji posuzovati z hlediska sociální i hospodářské krize, kterou prodělává ruský sovětský stát i celý kapitalistický svět. Zato politicky nebyl sovětský režim nikdy tak pevným jako je právě nyní. Buržoasie dělá si zbytečné iluse o možnostech svolání ústavodárného národního shromáždění, rekonstrukce vlády rad v parlamentní vládu koaliční apod. K něčemu takovému mohla by ruská komunistická strana a všechna tamní dělnická třída jenom tenkrát přistoupiti, kdyby se sama odsoudila k smrti. Lenin ale prohlásil, že Rusko raději zahyne, než by se zřeklo principiálních bodů komunistického programu.

Právě teď vstupujeme do nového období ruské otázky, která zaměstnává všechny svět. Sovětské Rusko má býti politicky velmocemi uznáno. Již nestačí s Ruskem pouze obchodovat, ale také politicky jednat! Světový kapitalism cítí, že bez Ruska to nejde! Marně si rozbíjel hlavu o tvrdou rudou pevnost. Sověty nad kapitalismem vyhrály!

Rovnost, 6. ledna 1922.

34. 1922, březen 28. Brno. — Zpráva o veřejné schůzi KSČ v Brně 27. března 1922, na níž hovořili Edmund Burian a Miloš Vaněk o mezinárodní situaci a Sovětském svazu.

Předmět: Veřejná schůze komunistické strany. Svolavatel: Tajemník Karel Kubíček. Program: Mezinárodní situace a sovětské Rusko. Místo: Dělnická tělocvična na Cejlu. Čas: 17. hod. Účast: Asi 750 osob. Předseda: Josef Kapoun. Řečník: Poslanec Edmund Burian a redaktor Miloš Vaněk z Prahy.

P r ů b ě h : Po zahájení schůze Karlem Kubíčkem a zvolení předsedy Jana Kapouna ujal se slova Miloš Vaněk a podal zprávu o vnitřní a mezinárodní situaci sovětského Ruska. Od 6. prosince 1920, kdy byla řečníkem podána zpráva o vnitřní a zahraniční situaci Ruska, se situace sovětského Ruska podstatně změnila. Mnoho se mluví o kapitalistické politice Leninově. Lenin hned po říjnové revoluci chápe, že Rusko je státem agrárním s nedostatečným průmyslem, sta-

novil si přesný program, jenž znamenal v zemědělství soustředování výroby v družstvech a v průmyslu socialisaci. Předpoklad pro tento program bylo vybudování nových organizací, které by pohnáhlu vzaly do státního obhospodařování větší část průmyslu a zemědělství. Mezitím však zahraniční kapitál vznítíl proti Rusku válku a v Rusku bylo všechno znacionalisováno z toho důvodu, že každá banka, obchod a krám byl nepřátelskou pevností, která přála nepříteli sovětského Ruska. Znationalisování bylo důsledkem komunistických válečných opatření a proto po ukončení války na jaře 1921 začalo odbourávání těchto opatření. Nacionalisace byla zrušena a drobný průmysl a obchod dán byl do soukromého vlastnictví, velkopřmysl, zahraniční obchod a nejdůležitější dopravní prostředky zůstaly v rukou státu. Následkem 3½ roku války a živelné hladové katastrofy je tato přestavba dosti těžkou. Dnes je sovětská vláda však přesto pevnější, než kdy jindy a následkem této nové ekonomické politiky organizace práce byla zdokonalena a výroba zvýšena namnoze až o 300 % proti dřívějším rokům. Rovněž průmysl se zotavuje, ve státní zprávě je zavedena jistá normalisace a přibráním kvalifikovaných sil správa zdokonalena. Tyto příznivé podmínky mají také stinné stránky, ježto následkem nové ekonomické politiky vznikla dělnická oposice, která s předáním různých podniků do soukromého vlastnictví je nespokojena. Záruka je v tom, že vláda je v rukou dělnických a celá tato otázka bude vyřízena na sjezdu.

Komunistický výkonný výbor přikročil rovněž k reorganizaci odborových organizací, které se vrátily k svým původním úkolům, totiž k hájení hospodářského a sociálního postavení dělníka, kdežto dřívější jejich funkce jako kontrola výroby a přiděl surovin přešly k orgánům státním. Hospodářské konflikty řeší paritní komise, která je složena ze 3 zástupců zaměstnavatelů, 3 zástupců dělnictva a zástupce státu jako předsedy. Státní moc v rukou dělníků zaručuje spravedlivé řešení těchto konfliktů.

Nová ekonomická politika vedla ku změně ve finančním hospodářství. Dokud nebylo řádné státní správy, která je předpokladem k vybírání daní, žádných pevných hranic a počítalo se s rozšířením revoluční základny na celou Evropu, nepočítala sovětská vláda s udržením peněz a peníze stále klesaly v ceně. Ukázalo se však, že bez volného obchodu následkem zmenšení zemědělské výroby nemožno státním obhospodařováním opatřiti dostatečný vyživovací přiděl a proto volen volný obchod, jímž možno přiděl libovolně doplniti a tím způsobem peníze začaly hráti větší roli. Ve státní zprávě byl zaveden také státní rozpočet, jenž se dělí na vydání a příjmy. Příjmy z velkopřmyslu nestačí, je zavedena řada daní, z nichž platí venkov až ¾. Toto vše nestačí, následkem čehož sovětská vláda si vypomáhá emisí nových bankovek. Mzdy jsou vypočítány na základě mezd předválečných a rovná-li se 1 rubl předválečný nynějším 50.000 R a předválečná mzda se rovná 15 R předválečným, obdrží dělník 750.000 R, kterýžto počet se mění hodnotou sovětského rublu. Finanční situace není skvělou již vzhledem k tomu, že žeň 1921 roku se rovná 50 % předválečné žně. Na podzim 1921 byla ži-

votní úroveň rovna předválečné, na jaře 1922 se silně životní úroveň zhoršila následkem hladové katastrofy. Zahraniční obchod je veden dosti čile, 40% však dovozu zabírá chléb. V zahraničním obchodu nutno namnoze platiti zlatem. Povážlivým zjevem je, že kapitalistické státy dodaly do 1. ledna 1922 sovětskému Rusku pouze 69 lokomotiv z objednaných 900. Z toho vidno, že kapitalistické státy váhají uvést transport sovětského Ruska do pořádku, což nabádá k ostrážitosti. Přes to však zlepšení transportu státní správy a zvýšení výroby je zárukou zlepšení vnitřní situace Ruska. Mezinárodní váha sovětského Ruska stále stoupá a Ruska využila Anglie v rozhovoru s Francií. Mezi Anglií a Francií došlo však k dohodě a zdá se, že dr. Beneš koupil ve Francii mírnější postup proti Německu s ostřejším postupem proti Rusku. V Československu soustřeďuje se největší ruská reakce. Tato zaujímá důležitá místa a zastává veřejné mínění střední Evropy. Dr. Beneš použil této situace v neprospěch Moskvy. Komunisté za této situace zůstanou ve stavu zostřeného pozorování a tomuto nebezpečí budou čelit nejen resolucemi, nýbrž i zdokonalením svých organizací, ježto se zdá, že v Československu se na hlad v Rusku spekuluje více než čs. státu je zdrávo. Z toho vyplývá nutnost v pokračování pomocné hladové akce pro Rusko. Komunisté celého světa mají nyní státi sovětovému Rusku po boku v nynější době, kdy jeho nepřátelé jak vnitřní tak zahraniční chtějí se pouštěti do velké spekulace na hlad v sovětském Rusku dokonce i vojenským zakročením. Nutno pokračovati v pomocné akci a státi pevněji k sovětskému Rusku než kdy jindy.

Poslanec Burian kritizuje nepřátelské noviny, které situaci Ruska líčí černěji než je a vybízí přítomné, aby vytrvali v těchto těžkých dobách jako maďarští komunisté, kteří nyní byli převezeni do Ruska a s nimiž mluvil, zůstali nezvkláni žalářem ve věrnosti ke komunismu. Varuje je, aby nevěřili krásným politickým deklaracím, nýbrž svým agitátorům a aby přesně věděli vždy, o co se jedná. Práví, že situace Ruska je stejná, jako situace dělnictva v celém světě, dělnictvo se nachází v defenzivě, rovněž tak i sovětové Rusko a je nuceno uzavírat kompromis s kapitalistickými státy, nevydá však svou politickou moc. Varuje dělnictvo, aby za této situace nešlo napravo a utěšuje ho, že poměry kapitalistického světa spějí přece jen k vývoji světové sociální revoluce, neboť i kdyby kapitalistické státy přišly k úplné konsolidaci, nastanou nové války.

Dále praví, že je povinností proletariátu pokračovati v pomocné hladové akci Rusku a odsuzuje kapitalistické vlády, které neposkytly takové pomoci, vyjímaje Ameriku, která ovšem z obchodních důvodů vyšla Rusku dosti vstříc.

Obchodní styky s Ruskem jsou možny ve velikých rozměrech, vlády se však k tomu nechtějí odhodlat, je proto povinností proletariátu, aby v tom směru působil na své vlády. Dosud vedou obchod s Ruskem pouze jednotlivci na vlastní pěst vlády mají na obchod s Ruskem nazírání politické. Tak je i u vlády čs., která v té věci podléhá diktátu z Paříže. Mezi obchodníky jsou dva proudy, jeden zastává nutnost obchodování s Ruskem, druhý, jichž ideoví vůdci jsou dr. Kra-

mář a Poincare, zastánci to loupežnického kapitalismu, je proti obchodu s Ruskem za tím účelem, aby byla zničena pracující ruská třída a s ní i proletariát celého světa. V Janově o tom bude rozhodnuto a sovětské Rusko je na druhou eventualitu dobře připraveno majíc rudou armádu v bojové pohotovosti. Uvádí jako vymoženost sovětské vlády, že veškera rudá armáda umí čísti a psátí a cituje výrok Trockého v moskevském sovětu, že budou-li kladeny v Janově tvrdé podmínky, nastoupí rudá armáda pochod na západ. Komunisté tak jako před válkou soc. demokraté jsou proti válkám a musí býti pro tento případ připraveni. Válka proti sovětskému Rusku znamenala by zplanutí občanské války proti těm, kteří by ji uspořádali.

Nakonec mluví řečník o jednotné proletářské frontě, jak je chápána v Moskvě, tj. společný postup s ostatními socialistickými stranami v boji za lepší podmínky životní, avšak politický boj proti těmto stranám.

Nato předseda vyzvav posluchače ku sbírkám ve prospěch hladovícího Ruska a podporování tisku, schůzi ukončil. Řečníci nezavdali žádné příčiny k zakročení. Po schůzi, která měla dosti klidný průběh, se účastníci rozešli v klidu.

Vrch. polic. komisař.

StAB B 40 I. — K., k. 341 čj. 3864.

*35. 1922 duben 4. Jihlava. — Zpráva o veřejné schůzi KSČ v Jihlavě
2. dubna 1922, s přednáškou Zdeňka Nejedlého o politické situaci
a Sovětském svazu.*

Předmět: Plenární schůze. Svolavatel: Komunistická strana v Jihlavě, česká sekce. Program: Politická situace. Místo: Dělnický dům v Jihlavě. Čas: 2. dubna o 20. hod. Účast: 68 osob. Předseda: A. Včelička, důvěrník kom. strany v Jihlavě. Řečník: Profesor Dr. Zdeněk Nejedlý z pražské university.

P r ů b ě h : Řečník, který měl odpoledne v osvětovém sboru přednášku o hudbě, promluvil večer na plenární schůzi komunistické (české sekce). Národní shromáždění, ač má tolik zástupců dělnictva, přece pro dělnictvo nemůže ničeho docílit. Vina spočívá v nynějším systému. Komunisté mají sice výmluvu, že nejsou ve vládě zastoupeni, ale i kdyby tam byli, nemohli by ničeho dělati. Přesto však dlužno ku nastávajícím volbám se již nyní horečně připravovati. Strana komunistická docílí v nich 60 až 70 mandátů a pak budeme viděti, jak se zachovati dále. Důležitějším však nežli otázka většiny neb menšiny v parlamentě jest tč. pro komunisty jednotná fronta všech komunistů a aby s ideály komunismu nebylo šantročeno. Sociální demokraté docílili sice nějakých výsledků, ale jen v rámci nynějšího systému a za cenu vlastních ideálů, od nichž my komunisté se odvrátiti nedáme.

Kapitalismus vykonal sice zpočátku dosti pozitivní práce, ale nyní se již přežil, nevyhovuje duchu doby a proto musí ustoupit nové formě — komunismu.

Komunistické Rusko jest pro komunisty ostatních států jedinou a hlavní oporou. Kdyby komunismus tam padl, pak teprve by nastala u nás persekuce komunistů na celé čáře. V Rusku vidíme také veškeré linie komunistické, kterými jest se nám řídit. Staly se ovšem i tam chyby, ale chybami se učíme. Nedívejte se na vedlejší věci, jako že v Rusku tekla krev, neb že tam jest bída, ale patřte na ten pokrok, jakým je ovládáno sovětské Rusko. University jsou tam přístupné každému, divadlo stojí na výši doby, vědy kvetou, jsou tam anglické vědecké knihovny, kterých bychom u nás marně hledali. Na to vše dlužno poukazovati.

Na dotaz soudního kancelisty Kvasničky, proč náš parlament je bezmocný, prohlašuje řečník, že náš parlament se sice usnází, ale nemá žádné moci výkonné, jako v Rusku. Na otázku J. Heřmánka, sklářského dělníka, zda jest možný v budoucnosti převrat nynějšího kapitalistického řádu a jakým způsobem, odpovídá řečník, že by bylo to možné dvojím způsobem: Buď násilím, což však jest zcela vyloučeno, neboť nelze 2 revoluce dělat za sebou, ježto lidé jsou vyčerpaní a úzkostliví, nebo získáním rozhodující většiny v parlamentě. Tu dlužno pracovati a připravovati se systematickou prací pro docílení většiny a vyčkati až okolnosti samy vynutí si jako v roce 1848 a v Rusku v r. 1917 převrat, kdy na místo starých systému musí nastoupiti nové.

Schůze byla vklidu o 22. hod. skončena, aniž byla zanechala nějakého zvláštního dojmu.

[Bez podpisu].

StAB B 40 I. — K., k. 341 čj. 4696.

36. 1922, srpen 23. Prostějov. — Zpráva z veřejné schůze KSČ 21. srpna 1922 v Prostějově s projevy o eserských procesech v Sovětském svazu.

Předmět: Veřejná schůze lidu. Svolavatel: Krajský sekretariát komunistické strany v Prostějově. Program: Proces s esery v Rusku a policejní hrůzovláda na Slovensku. Místo: Zahrada spolkového domu v Prostějově, Petrská ulice 22. Čas: 21. srpna 1922, 19 hod. Účast: 400—500 osob, mužů i žen. Předseda: Dokoupil Vincenc, kovodělník v Prostějově. Řečník: Hess, taj. kom. strany z Prahy, Volek Julius, učitel z Kostelce, F. Vlček, taj. zeměd. a lesních dělníků z Prostějova.

P r ů b ě h : Řečník Hess o 19. hod.: Buržoasní a kapitalistické třídy západní Evropy jsou si vědomy, jak mocným a zásadním nepřitelem jest jim sovětské Rusko a proto vždy a za každou cenu běsní proti vládě sovětů; tak je tomu i dnes, kdy lidový tribunál prvního dělnického státu vynesl spravedlivý rozsudek nad kontrarevolucionáři. Kdo jsou tito odsouzení? Není mezi nimi jednoho dělníka,

jsou to vesměs příslušníci tříd buržoasních, kteří osnujíce úklady proti sovětskému Rusku, došli nyní zaslouženého trestu. V procesu proti eserům zračí se smýšlení a nálada buržoasních států evropského západu proti Rusku, které však stojí jako nerozborná hradba spoléhajíc na svou rudou armádu plně vyzbrojenou.

Mezi nepřáteli Ruska je i Č.S.R. vybudovaná na principech soukromého vlastnictví, která trestá velezrádce, tj. ty, kdož usilují o přestavbu nespravedlivých řádů a vybudování států proletářských a zapomíná, že každá vláda na bodácích a ozbrojené moci spočívající, jest neudržitelná. Proletariát této republiky musí státi na stráži a nedopustiti ani kroku proti sovětskému Rusku, průkopníku států proletářských, dělnických.

Učitel Volek (19,55) vylíčil, kdo jsou eseri, odsouzení lidovým tribunálem: lidé, kteří se provinili na třídě proletářské v Rusku a vládě sovětské a vyslovil přesvědčení, že v boji proti Rusku je celá Evropa bezmocnou, jsouc sama v hlubším úpadku než Rusko, postižené katastrofami přírodními, blokádou, nepřizní a nepřátelstvím států buržoasních.

Poslední řečník Vlček (20,25 hod.) poukázal na případy zakročení četnictva proti dělnictvu na Slovensku za různých příležitostí a výňatky z Rudého Práva potvrdoval posluchačstvu pravdu svých vývodů jako doklad, že prý nutno napřed doma udělati pořádek a pak teprve volati po nápravě jinde. Nebude-li pořádek zjednán, udělá jej proletariát sám.

Doslovem předsedy o 20,45 hod. schůze skončena a účastníci za zpěvu Rudého praporu se klidně rozešli.

Okr. komisař.

StAB B 40 I.—K., k. 342 čj. 9805.

37. 1923, duben. Brno. — Článek Rounosti o hospodářské situaci v sovětském Rusku, o prvních úspěších nové ekonomické politiky.

HOSPODÁŘSKÉ VYHLÍDKY SOVĚTSKÉHO RUSKA

Dvě léta již uplynula od radikální změny v hospodářské politice sovět. Ruska. Válečný komunismus, udávající od r. 1918 až do jara 1921 směr ve vnitřní politice, byl opuštěn. Nová hospodářská politika byla zahájena, a to jakmile nastala perioda jisté konsolidace v zahraničních politických poměrech.

V tehdejší změně hospodářské politiky spatřovali mnozí kapitulaci bolševiků vůči sedlákům a obrat ku kapitalismu vůbec. Není potřeba nyní po dvou létech s těmito názory už polemizovati. Neboť ti, kteří domněle kapitulovali, jsou silnější než kdykoliv jindy a mají politickou autoritu u pracujících mas uvnitř Ruska i v cizině jako žádná vláda na celém světě. O nějaké skutečné kapitulaci bolševismu nemůže býti proto ani řeči. Komunistická politika v sovětské republice jest

politikou konsolidace takových sociálních sil, které mají za účel zvýšiti výrobnost národního hospodářství a současně mají přinést vzestup politické moci pracujícího lidu. Není žádnou tajností, že ruskému proletariátu a zemědělcům zanechal carism velmi špatné dědictví. A jestliže dnes posměšně mluví se o bezvýslednosti bolševického panství, pak se tím vlastně vědomě chce zakrýti staleté hanebné hospodářství carismu. Otázka spočívá v tom, jak nejlépe toto dědictví překonati a přivésti ruské hospodářství na vyšší doby. Ruská revoluce dala na to odpověď: Nikoliv kapitalistickými cestami buržoasie, nýbrž metodou proletářské diktatury. Proletářská revoluce odklidila sociální i politické překážky, které byly nahromaděny panstvím junkerů a měšťácké třídy. Revoluce rozdrtila stavidla, která brzdila hospodářský pokrok v Rusku.

Co však proletářská revoluce nemohla učiniti, to byla nemožnost navázati úzké světové hospodářské styky. Ale i v tomto ohledu nemohla by ani caristická nebo jiná kontrarevoluční vláda po válce také nic jiného učiniti, jestliže by z Ruska nechtěla udělati kolonii vítězného kapitalistického západu. Měšťácká vláda v Rusku nebyla by schopna většího úvěru nežli vláda sovětů, poněvadž by nebyla schopna provésti nutnou agrární reformu na útraty šlechty a nebyla by s to anulovati vnitřní a zahraniční půjčky. S tohoto hlediska musíme posuzovati výsledky dvouleté periody nové hospodářské politiky. Ta měla za úkol umožniti úplnou reorganisaci produktivních sil a přizpůsobiti je změněným vnitřním a zahraničním poměrům. Především musel se průmysl vzdáti pomoci mezinárodního kapitálu. Při kolosálním ochuzení státu nemohla industrie počítati na finanční pomoc a objednávky státu. Těžký průmysl, který vždy pracoval pro státní potřeby a byl financován zahraničními prostředky, byl donucen, aby se omezil na ochuzený vnitřní trh. Znehodnocení peněz vedlo ku stálému proletarisování sel-ských mas a činilo nahromadění větších peněžních prostředků za účelem opatření větších a nákladnějších nákupů nemožným. Není proto žádný div, když výroba v zemědělství poklesla.

Regulace procesu přizpůsobení ruského hospodářství potřebám a možnostem úplně změněného vnitřního trhu jest jednou z největších a nejobtížnějších úloh, které připadly sovětské vládě. A přesto vše jest ruské hospodářství — díky energii a obětavosti ruského pracujícího lidu — na cestě, aby byla vytvořena zdravá základna jeho existence. Kdyby sovětské Rusko mělo čas a mohlo počítat na hospodářskou pomoc ciziny, pak tento reorganisační a ozdravovací proces mohl být systematictější, delší a byl by vyžadoval méně nákladu. Vzdor tomu všemu ruský proletářský stát pracuje a žije uprostřed imperialistického okolí ve stálém nebezpečí. Reorganisaace hospodářského života, odstranění jeho parazitického charakteru musí býti prováděna rychle. Jedná se o hospodářskou konsolidaci proletářského státu. To není méně důležité než byl vojenský boj proti Kolčakovi, Wrangelovi i Polsku a vyžaduje velké napjetí sil. Že toto napjetí vykazuje již malé úspěchy, toho důkazem jest vzestup výrobnosti ruského hospodářství, uvedená

na posledním sjezdu sovětů. Tak např. celková produkce jeví tento vzestup: 1912 = 100 (před válkou), 1920 = 15,0, 1921 = 17,0, 1922 = 20,3. Průměrně tedy — bez pomoci ciziny — ruský průmysl pohybuje se na výši 20% stavu průmyslu v době předválečné. Přirozeně tento vzestup v jednotlivých odvětvích průmyslových jest větší. V hornictví produkce v roce 1922 dosáhla 36,2% v chemickém průmyslu 30,4%, plátěném průmyslu 72,7%, v průmyslu kožařském až 99%. Naproti tomu v kovodělném průmyslu 7,3% z doby 1912, v dřevařském průmyslu 13,4%, vlněnému průmyslu 15,4%, výroba papíru 17,9%. Že v zemědělství obnáší osevná půda pouze jednu třetinu z doby míru, není žádným špatným znamením. Ale důležitým jest, že státní deficit, krytý papírovými penězi, klesl od ledna 1922 až do prosince 1922 o 90—50%. To je důkaz, že energická opatření sovětské vlády, podporovaná komunistickou stranou a odborovými organizacemi za poslední dvě leta nebyla bezvýsledná.

Janov a Haag podaly důkaz, že na nějakou „pomoc“ mezinárodního kapitálu mohlo by se počítat jenom při hospodářské kapitulaci oproti dohodovým kapitalistům. Nuže dobře! Musí to jít tedy bez této pomoci a půjde to! Těžké doby jsou za námi a těžké úkoly máme před sebou. Je však lehčím splnit tyto úkoly, nežli snášeti diktaturu francouzských nebo německých kapitalistů, protože nebezpečí hospodářské kapitulace nejsou menšími než nebezpečí Wrangela, Kolčaka, versailského míru anebo míru brest-litevského.

Rovnost, 25. dubna 1923.

38. 1924, leden 23. Brno. — *Projev Rovnosti k úmrtí Vladimíra Iljiče Lenina.*

N a d r a k v í.

Ještě jeden den a co smrtelného zbylo na Leninovi, bude uloženo do hrobu. Bude pochován před Kremlem, na jehož nejvyšším cimbuří pyšně do čtyř úhlů světa vlaje prapor vítězného Velké Revoluce ruského národa. Na Rudém náměstí, uprostřed prostých mohyl padlých dělnických revolucionářů, pochová pracující třída Vladimíra Iljiče Lenina, svého vůdce, mistra a učitele. Tam bude zítra putovat celá bělokamenná Moskva a všechna ta široká Rus bude tam svým duchem...

To bude pohřeb, jaký až dosud nikdo neměl v dávné i nedávné minulosti. Tisíce parních pišťal závodů, továren, dílen i lokomotiv se rozevručí a tato hudba továren, řízena pilnou rukou dělníků, splyne v mohutný akord s duněním děl slavné Rudé armády, která svými těly zachránila ruský socialistický stát sovětů před útoky loupeživých, kapitalistických mezinárodních křižáků. Kdož nevzpoměl by při tomto tak neskonale smutném, ale i krásném a velikém splynutí proletářských sil na obrovské dílo, které mozek Leninův vytvořil? Není právě ten zvuk

dílnských sirén a kanonáda Rudé armády symbolem vítězství pracujících mas, lidí chudých a nemajetných nad nepřítelem? Uvažujme: Ve kterém státě má dnes dělnická síla tu moc, aby uvedla do pohybu a nástup své vlastní proletářské, třídní armády?

Ofensiva kapitálu od Pyrenejí až po Varšavu a Bukurešť šlape dělnická těla. ničí proletářské ženy a zabíjí děti chudých lidí. Jen na východě je učiněna hráz a postavena bariera proti tomuto novodobému barbarství. Je to čin Leninův! On věděl, že bez politické moci není dělnická třída ničím. On to byl, který učinil dělníky pány továren, sedlákům dal půdu, rozehnal prohnílý a korupční parlament, vytvořil sověty a pracujícímu lidu dal do ruky pušku a meč! Bez těchto mocenských prostředků, nebyl by vítězný proletariát ničím. Nestvůra kontrarevoluce byla by zadávala mladou proletářskou třídu.

Lenin miloval dělnickou třídu. A právě pro tuto horoucí lásku musel nenávidět buržoasii. Ne osobně, ale třídně, vědecky a vědomě. Musel proto starou třídu zničit, aby udělal nové místo. Vyvrátil její panství z kořene, roztříštil její státní stroj, vyplenil feudalism a nemilosrdně pokácel všechny bůžky, k nimž buržoasie vzhlížela s podivem a úctou. Nezastavil se ani před církví a z tohoto dvoutisíciletého náboženského nástroje potlačovatelů učinil služebníci prvního proletářského státu. Nic nebylo Leninovi vzdálenějšího, nežli měšťácký a reformistický pacifism. Nikoliv proto rozložil v atomy armádu carovu, aby hlásal antimilitarism revisionistů, ale aby ozbrojil proletariát k obraně dělnické vlasti. V tom a především v tom je velikost Lenina: že teoretický marxism, přeměněný v praktický leninism, staví dělníkům jejich stát a dává jim do rukou takové politické páky, kterými provádějí sociální revoluci. Pomalou ale jistou! Z ní se budou rodit nové generace, aby za řadu desítek let byla zorána dělníky rukou i ducha pole tak, aby na nich vykvetly květy komunismu hospodaření i výchovy.

Lenin zemřel! Ale bude žít, sílit a růst idea dělnické třídy, již zasvětil celý svůj veliký, plodný život. A tak stane se Rusko mohutnou baštou, oporou i příkladem dělníkům všech národů! Dělníci ostatních zemí budou tu stát, aby jednou stali se sami kormidelníky svých národů. My proto také s Leninem věříme, a je to víra která hory přenáší, že přijde den kdy nedokončené dílo světové proletářské revoluce se s matematickou jistotou naplní, jako se rodí život milionů lidí. Tento Leninův odkaz splnití, to bude pro nás ten nejslavnější úkol! A tenkrát znovu se rozezvučí sirény a zahoukají děla spojených Rudých armád, aby lidstvu zvěstovaly, že Lenin zvítězil! Že zvítězil proletariát! Že byly vytvořeny spojené státy sovětských socialistických federovaných republik v Evropě!

Na věky budeš žít Vladimíre Iljiči Lenine mezi námi! Po Tvém hrobu se budeme ohlížet, až vzejde u nás povel k povstání ujařmených!

Nechť žije proletářská revoluce!

Rovnost, 23. ledna 1924.

39. 1924, leden 26. Brno. — Zpráva o průběhu smutečního projevu KSČ
26. ledna 1924 v Brně, k uctění památky V. I. Lenina.

Předmět: Smuteční projev k uctění památky Vlad. Iljiče Lenina čl. komunistickou stranou v Brně, tábor lidu. Svolavatel: Za výkonný výbor XVI. kraje komunistické strany taj. František Krček z Brna, Cejl čís. 57. Program: 1. Smuteční chorál. 2. Smuteční průvod městem na Nám. svobody. 3. Proslov o životě a působení V. I. Lenina. Místo: V Brně, Nám. svobody. Čas: Dne 26. ledna 1924 od 14 hod. až do 16 hod. Účast: Asi 1000 osob. Předseda: Tajemník František Krček z Brna. Řečník: Poslanec Ed. Burian z Král. Pole.

P r ů b ě h : Od 14. hodiny začali pomalu scházeti se účastníci do Dělnického domu, jehož zahradu vyplnili. O $\frac{3}{4}$ 15 hod. po krátkém uvítacím proslovu tajemníka Františka Krčky, v němž zmínil se tento o významu dnešní smuteční slavnosti a sdělil program její, zapěl mužský sbor Královopolský smuteční píseň. Nato seřadili se účastníci v průvod, jenž ulicemi Marxovou, Hvězdovou, Soudní, Cejlem, Palackého a Masarykovou táhnul na Nám. svobody. V čele průvodu šlo 20 předáků komunist. strany v Brně, za nimi nesené bylo 8 černě zahalených praporů a za těmi v čtyřstupu následovalo asi 200 žen a dívek a 800 mužů.

Na Nám. svobody dorazil průvod o $\frac{3}{4}$ 16 hod. a účastníci shromáždili se u Mariánské sochy, kde krátce o významu a činnosti zemřelého Lenina promluvil posl. Edmund Burian.

V proslovu svém vyzvednul posl. Burian Vlad. Iljiče Lenina jako ideálního organisátora a vůdce všeho pracujícího dělnického lidu. Pod vůdcovstvím tohoto velkého muže poprvé co svět stojí, zvítězila proletářská revoluce. Kdežto dříve dělný lid krvácel na barikádách zásluhou špatných vůdců nadarmo, aniž by se dočkal vítězného cíle svých revolučních snah, přivedl Lenin důmyslem svým proletáře ruské k neočekávanému dominujícímu postavení. Myšlenka osvoboditi proletariát z pout kapitalismu věnoval Lenin celý svůj život. Tento život jeho a jeho taktika v boji s kapitalismem má pro veškeré dělnictvo ohromný význam. V odkazu svém nabádal Lenin pracující třídu, aby se všemožně snažila nabýti vlivu ve svém státě a použila po případě k tomu i taktiky ruského dělnictva z října 1918 (správně 1917), které se nebálo ani ozbrojené revoluce.

Na to krátce posl. Burian v řeči německé jménem čl. strany komunistické, by zdůraznil internacionálnost její, uvítal soudruhy německé a poděkoval jim, že spolu s českými soudruhy přišli uctít posmrtnou památku největšího vůdce dělnictva.

Když mužský sbor zapěl Internacionálu, byl klidným rozchodem účastníků tábor o 16. hod. ukončen. Po celou dobu smutečního projevu byl zachován naprostý klid a nedošlo ani při pronesených řečech ani po nich k nějakému projevu souhlasu neb pod.

Vrchní policejní komisař.

40. 1924, srpen 31. Brno. — *Zpráva o pozdravu z konference důvěrníků KSČ
přerovského kraje, který uveřejnil sovětský časopis v N. Novgorodě.*

Ruský časopis Molodaja Ratj, vycházející v Nižním Novgorodě, přinesl v čís.
27—28 ze dne 6. června 1924 faksimile tohoto dopisu:

Přerov, 23. dubna 1924.

Členům Nižně-novgorodské organizace Svazu komunistické mládeže sovětského
Ruska.

Konference důvěrníků a funkcionářů přerovského kraje, konaná dne 23. března
tr. zasílá Vám svůj proletářský pozdrav. Jsme potěšeni tím, že máme nyní my,
mladí komunisté Československa, možnost vcházeti ve styk s Vámi a vzájemnými
zprávami udržovati nutnou solidaritu. Právě zakončili jsme v kraji agitační akci,
která nám přinesla pěkné výsledky a posílila naše hnutí. Dnešní konference se
usnesla na bezpodmínečné pracovní povinnosti pro hnutí každého jednotlivého
člena, pročež můžeme počítati i s dalším rozvojem hnutí a získáním dosud indife-
rentní mládeže pro náš boj. Moravský venkov jest ještě příliš zpátečnickým, ale
začíná svítat již i zde. Připravujeme dělnickou mládež pro boj za osvobození děl-
nické třídy, jež Vy jste již zdařile vybojovali.

Práci čest.

Konference důvěrníků a funkcionářů přerovského kraje ml. KSČ.

Kovar Jar., tč. jednatel (L. S.) Ruský František, tč. důvěrník

Žádá se, by sem byla o osobách dopis podepsavších podána informace.

Ze ministra (nečitelný podpis).

StAB B I. —K., k. 350 čj. 13821.

41. 1924, říjen 14. Brno. — *Usnesení konference KSČ v brněnském kraji o poměru
ke Komunistické Internacionále, uveřejněné v Rounosti.*

STANOVISKO XVI. KRAJE KSČ

K V. SVĚTOVÉMU SJEZDU KOMUNISTICKÉ INTERNACIONÁLY

Přijátá resoluce na naši krajské konferenci.

Konference organizací KSČ v XVI. kraji brněnském usnáší se na této resoluci:

V posledním období činnosti komunistické Internacionály vyskytly se v někte-
rých komunistických stranách nebezpečné pravé úchytky. Ve Švédsku odloučili se
od komunistické Internacionály Höglung, poněvadž odmítal přísnou její disciplinu
a dožadoval se uvolnění nezbytného jejího centralismu, tj. její jednotnosti. Ve
Francii byl na čas ze strany vyloučen Souvarin, poněvadž v četných otázkách ob-
jevilo se u něho naprosté neporozumění komunistického stanoviska. V Německu
komunistická strana po nezdaru experimentu saské dělnické vlády rázem z vedení

strany odstranila všechny soudruhy pravých sklonů. V Ruské komunistické straně došlo po veliké diskusi k odmítnutí a potření nebezpečných tendencí, které usilovaly o uvolnění tuhé disciplíny strany. V Polsku bylo několik soudruhů z vedení strany vyloučeno pro nepochopení praktických úkolů revoluční práce. Tyto případy ukázaly komunistické Internacionále, že v době zdlouhavého vývoje sociální revoluce, objevuje se tam i onde slabost, spočívající v pravých úchylnkách. Konference proto vítá, že V. sjezd komunistické Internacionály vystoupil s rozhodností proti všemu pravému nebezpečí a že uložil exekutivě, aby kdekoliv se objevivší pravé tendence potírala. Po V. sjezdu mají všechny komunistické strany povinnost, aby se zbavily všech pravých názorů, poněvadž pevná komunistická zásadovost je nejdůležitějším tmelem komunistických stran. Také komunistická strana Československa má tuto povinnost a musí tudíž opravit svou orientaci dosavadní v několika otázkách.

Ruská proletářská revoluce je hlavní oporou všech dnešních posic dělnického hnutí všech států. Pádem ruské revoluce bylo by zasypáno veškeré dělnické hnutí celého světa. Moc vlády dělníků a rolníků v Rusku je hlavní nadějí v přítomnosti rychleji či pomaleji se vyvíjející socialistické světové revoluce. Hlavní silou ruské revoluce je však pevná ruská komunistická strana. Jakékoliv oslabení ruské komunistické strany znamenalo by těžkou pohromou pro dělnictvo celého světa. Proto prohlašujeme, že v zájmu současného dělnického hnutí i v zájmu světové socialistické revoluce je povinností ruské komunistické strany, aby vzornou svou jednotností a disciplínou držela pevně v ruce meč sociální revoluce ruské i světové. Vítáme, že pokusy o prolomení zvláště tuhé kázně ruské komunistické strany byly zavrženy a potřeny a že stará bolševická garda drží otěže strany pevně v ruce. Bylo chybou, že vedení naší strany v Československu zaujalo v této důležité otázce stanovisko váhavé.

Druhou důležitou posicí vyvíjející se světové revoluce jsou masy ztročeného dělnictva v Německu. V zájmu velikých svých dělnických úkolů musí tudíž právě komunistická strana Německa vynikat vybranou zdatností, zásadovostí a komunistickou bojovností. Komunistická výzbroj dělnictva na tomto nejdůležitějším úseku bitevní fronty mezi dělnictvem a kapitálem musí být nejpečlivější. Vítáme, že komunistické dělnictvo v Německu buduje si nyní stranu na podkladě směrnic nemiřitelného komunismu, prosazovaného levým křídlem strany. Žádáme, aby sjezd naší strany zaujal ke komunistické straně v Německu a k jejímu dnešnímu vedení stanovisko zvláště vřelé a srdečné.

Leč orientace komunistických stran musí být ve všech státech stejná, odmítáme názor, že komunistická strana Československa nemůže být tak zdatnou, jako je ruská. Poukážeme na komunistické strany v Německu a ve Francii, které se velmi namáhají, aby svou zásadnost zdokonalily. Co svedou v Německu a ve Francii, musí se také u nás zdařit. Došlo-li v Rusku k zamítnutí pravých úchylněk, v Německu k radikálním posunům politiky strany na levo, musí se také komunistická strana Československa zbavovat všech svých nedostatků, musí se také naše strana

posunout nalevo, musí překonat všechnu starou soc.-dem. orientaci a musí se postarat o pronikavou komunistickou propracovanost svých přívrženců. V. sjezd komunistické Internacionály nařídil přísnější kurs všem komunistickým stranám. Prohlašujeme, jeho proti pravým omylům namířená usnesení za správná a vyslovujeme s nimi svůj bezvýhradný souhlas. Účelem sjezdu komunistické strany Československa jest, aby postaral se o provedení usnesení mezinárodního sjezdu. Také komunistická strana Československa má povinnost obrátiti svou frontu proti pravým úchytkám, což stane se její bolševisací v organisacích i ve vedení strany. Vedení naší strany byly sjezdem komunistické Internacionály učiněny výtky toho rázu, že v mnohých otázkách jeho orientace nebyla dokonalá a byla nedostatečně komunistická. Pokládáme kritiku tu za správnou a nutnou. Také stoupenci strany nejsou dosud na výši komunistické aktivity. Žádáme provedení nápravy a objasnění všech otázek (organisačních, propagačních, národnostních, akčních a taktických) v duchu zásad komunismu a leninismu.

[konfiskováno]

Dokonalé přiznání se k usnesením V. sjezdu a splynutí s exekutívou komunistické Internacionály je pro komunistickou stranu Československa hlavně též proto nutné, poněvadž tím přestávají ve straně všechny frakční zápasy a je zajištěna absolutní jednota strany.

Zbaviti se všech pravých úchytek, propracovati se k dobré komunistické zdatnosti, opravdově stranu zbolševisovati, překonati všechno, co zcela správně bylo komunistické straně Československa a jejímu vedení na V. sjezdu vytýkáno, lze provésti jen těsným přilnutím naší strany ke komunistické Internacionále. Strana naše musí splniti, co exekutiva KI od ní žádá. Nedostačuje vysloviti souhlas s usnesením KI jen ústy, ale nutno jej projeviti skutky. Delegáti za brněnský kraj na sjezd KSČ zvolení musí svůj souhlas s usnesením V. sjezdu projeviti skutkem při hlasování o všech bodech denního pořádku. Konference ukládá přísně a závazně všem delegátům za XVI. kraj, aby ve všech otázkách, které budou na sjezdu řešeny, zvláště také při hlasování o složení příštího výkonného výboru strany, hlasovali ve smyslu této resoluce a pro takové vedení, které naší straně i exekutivě KI bude zárukou pro provedení usnesení V. kongresu.

K této resoluci usnesen konferencí ještě tento dodatek:

Konference XVI. kraje zdůrazňuje naprostou nutnost usilovné práce ve smyslu usnesení V. kongresu ku zbolševisování strany. Považujeme tento úkol i za cíl diskuse, která jest v listech strany a na plenárních vedena. Delegátů se těžce dotýká, že v řadě článků v „Rovnosti“ i „Pravdě“ uveřejněných nebylo tohoto cíle dbáno. Přechází-li věcná kritika v nevěcné podezřívání, nemůže vésti ku nápravě, ale poškozujee těžce stranu. Konference trvá neochvějně na jednotě strany, kterou v těchto těžkých dobách kapitalistického náporu strana nejvíc potřebuje a žádá proto důrazně, aby i při kritice zachován byl naprosto soudružský a neosobní tón.

Usnesení V. kongresu nenařizuje komunistické straně Československa vyvolání frakčních bojů, ale nařizuje jí, aby snažila se usilovnou činností odstraniti chyby a nedostatky, vymýtiti oportunistické sociálně-demokratické přežitky, zvýšiti svou akceschopnost a stát se opravdu revoluční složkou komunistické Internacionály.

Rovnost, 14. října 1924.

42. 1925, listopad 5. Moravská Ostrava. — Zdravice československých delegátů dělnické mládeže do Sovětského svazu, uveřejněná v Ostravském deníku.

DELEGACE ČSL. DĚLNICKÉ MLÁDEŽE DO SOV. RUSKA

Právě odjíždějící delegáti čsl. dělnické delegace mládeže do sov. Ruska zasílají svým stranickým orgánům (Duchu času a Dělnickému deníku) tento dopis se žádostí o jeho uveřejnění:

Soudruzi a soudružky!

Byli jsme určeni k tomu, abychom společně s delegací československé mládeže dělnické odejeli do Ruska a tam přesvědčili se sami o poměrech, v jakých tamější dělnická mládež žije. Slibujeme vám, že budeme se snažit od prostých dělníků ruských dovědět se co nejvíce a pak vám referovati o našich poznatcích úplnou pravdu. Naše poslání není lehké, neboť buržoasie, která má moc, má také mohutný aparát, zejména tisk, který soustřeďuje ve svých rukou a jímž otravuje veřejné mínění.

Bohužel — i část dělnictva je měšťáckým tiskem ovládána. Zejména v práci, aby získáno bylo mínění prostého dělníka proti sovětskému Rusku, píše tento tisk měšťácký s neobyčejnou chytrostí bajky o barbarských, středověkých poměrech v Rusku za vlády dělníků a rolníků. Jsme prostí dělníci hoši a vzali jsme na sebe velmi těžký úkol: bojovati proti velmoci buržoasní, vyzbrojené všemi prostředky. My však jdeme, abychom přinesli vám, hoši, kteří jste nás vyslali, upřímnou pravdu.

Dnes, kdy loučíte se s vámi odjíždíme, jak správně bylo konstatováno — pro pravdu do sovětského Ruska, slibujeme vám, že budeme vás pravdivě informovati o všem, co uvidíme a uslyšíme; zejména je výhodou, že soudruh Zrza umí dobře rusky a proto nám bude umožněno, abychom se mohli u mladých dělníků a rolníků v Rusku informovat, v jakých poměrech žijí.

Jsme přesvědčeni, že bude nám možno pracující mládeži, ať již jakéhokoliv směru a přesvědčení, zejména však dělnické mládeži indiferentní referovati skutečnou pravdu. Až přijedeme ze své studijní cesty domů, svoláme vás, dělníci hoši a dívky na schůze, kde vám podáme skutečný obraz o poměrech v Rusku zavedených.

Pokud nám to bude možno, budeme vám posílati zprávy ze své cesty prostřednictvím časopisů, které je uveřejní. Poslali jste nás, jdeme! Ale těšíme se na naše brzké shledání.

Se soudružským pozdravem:

Zrza Ladislav, člen župního výboru soc. dem. mládeže v Mor. Ostravě, dělník vítkovických železáren.

Eduard Kraus, člen krajského výkonného výboru mládeže KSČ v Mor. Ostravě, horník bez zaměstnání z jámy Zárubek.

Ostravský deník, 5. listopadu 1925.

*43. 1925, listopad 9. Brno. — Průběh výročních oslav na počest vítězství
Říjnové revoluce 7.—8. listopadu v Brně.*

Letošní obvyklé oslavy výročí ruské revoluce využili komunisté v Brně plně pro volební agitaci. Vědouce, že nejlepší reklamou pro hojnou účast na oslavách je hudba, nelitovali peněz na tuto a zjednali si 10 hudebních kapel pro své průvody na den 8. listopadu dopoledne.

V předvečer oslav, tj. dne 7. listopadu tr. uspořádala místní organizace komunistické strany na Křenové „večerku“, jež ubírala se z Komárova ulici Plotní, pak Čechyňskou zase zpět do Komárova. 9 hudebníků doprovázeno bylo asi 25 mladíky. V čele tohoto průvodu nesen byl jeden rudý prapor.

Dne 8. listopadu tr. v časných hodinách ranních uspořádány byly tzv. „budíčky“ a to v Král. Poli, jehož účastnilo se mimo 12 hudebníků asi 24 osob s 1 rudým praporem a standartou s nápisem: „Dnes oslava 8. výročí vítězné revoluce v Rusku“, pak v Husovicích, kde hudbu doprovázelo asi 10 osob s 1 rudým praporem a konečně v Brně v okolí Dělnického domu, kde ulicemi Bratislavskou, Na Ponávce a Cejlem prošla hudba s 25 účastníky, v jejichž čele nesen byl 1 rudý prapor.

Ostatní část oslav provedena byla přesně dle obvyklého programu oslav 1. května. 7 dílčích průvodů s rudými prapory a hudbou počali se k 10. hod. dopol. scházeti na hlavním seřadišti na Kolišti ve třídě Pařížské, odkud přesně o půl 11. hod. vyrazil hlavní průvod a ubíral se třídou Palackého, nám. Wilsonovým a Kapucinským na Zelný trh, kde se konal tábor lidu.

Původně žádali komunisté o uspořádání tábora lidu ná náměstí Svobody. Povolení k tomu bylo jim však zdejším úřadem odepřeno a proto spokojili se se Zelným trhem. V čele hlavního průvodu jelo rudě ozdobené nákladní auto, na němž stálo 6 mladíků v černých ruských košilích, kteří drželi v ruce dřevěné imitace pušek a 2 staré pušky z divadelní garderoby. Všechny pušky byly jim odebrány. Tato skupina mladíků představovati měla avantgardu rudé armády. Místo pušek vzali si pak tito mladíci do rukou dřevěné tyčky. Na místě tábora byla pak jednomu z mladíků odebrána stará plechová helmice, kterou si tento mladík za průvodu na hlavu posadil. Za autem ubírali se členové komunistické mládeže a děti, za nimi pak dospělí účastníci. Celkem průvod i se členy hudebních kapel, jichž bylo 10, čítal asi 1500 osob. Aby průvod zdál se býti delší, byly mezi jednotlivými oddíly

a organisacemi nechány velké prostory a šlo se ve čtyřstupech. Neseno bylo v průvodu 20 praporů rudých a 22 standart s nápisy celkem nezávadnými jako: „Ať žije ruská revoluce, rudá armáda, vláda dělníků a rolníků, vzhůru psanci této země, ať žije jednotná fronta odborová, proletáři všech zemí spojte se“ a pak řada všeobecných hesel volebních. Podobná hesla provolávala cestou z průvodu komunistická mládež a to tím způsobem, že napřed heslo vyvolal vůdce, ostatní je pak hromadně opakovali. Jinak průvod šel jen za zvuků hudeb bez jakéhokoliv nadšení.

Na Zelný trh došel průvod o 3/4 11 hod. Účastníci shromáždili se kolem nákladního auta, které zajelo na horní konec náměstí a sloužilo jako řečnická tribuna. Tábor zahájil Josef Juran z Rosic. Do předsednictví byli zvoleni: Alois Šťastný z Brna a Josefa Dvořáková z Maloměřic. Jako první řečník promluvil o významu výročí ruské revoluce redaktor Edmund Burian. Poukázal na sociální vývoj ruského proletariátu, jenž spěje k uskutečnění všech komunistických ideálů, citoval výrok anglického tajemníka odborových organizací o přímo skvělém hospodářství v Rusku a vyslovil naděje, že i čsl. proletariát brzy dosáhne vítězství nad kapitalismem. Pak bičoval „zrádnou“ politiku čs. socialistů a sociálních demokratů, s nimiž dělnictvo dne 15. listopadu 1925 důkladně zúčtuje. Své vývody ukončil provoláním „Sláva sovětskému Rusku a komunistické straně!“

V řeči německé promluvil asi totéž tajemník Viturka. Jménem komunistické mládeže prohlásil Karel Stoček z Komárova odhodlanost mladistvých dělníků vytrvat v boji za lepší postavení dělnictva a varoval buržoasní kruhy před posledním vzkazem ústředního výboru v Moskvě, aby vzplála poslední bitva.

Krátkým doslovem vybízel předseda přítomné k čilé volební agitaci v příštích dnech, načež tábor byl zahráním Internacionály o 11.30 hod. skončen. Účastníci se v klidu a pořádku rozešli. Vývody řečníků byly nezávadné. Také na táboru lidu byla mezi posluchačstvem nálada stísněná. Značná část účastníků rozešla se dříve než tábor byl ukončen, takže z původních asi 1500 účastníků tábora zůstala ku konci sotva polovina.

Správce policejního ředitelství.

StAB B 40 I. — K., k. 360 čj. 15947.

44. 1925, listopad 20. Brno. — Článek Rovnosti o nezbytnosti uznání sovětské vlády de jure Československou republikou.

UZNEJTE SOVĚTSKÉ RUSKO!

Porážka národní demokracie je vykládána v časopisech koaliční levice jako porážka kramářovské reakce, která terorisovala v otázce uznání sovětského Ruska nejen celou koalici, nýbrž i zahraničního ministra dra Beneše. Včerejší ústřední orgán strany soc. demokratické prohlašuje, že prvním následkem porážky Kramářovy strany bude uznání sovětského Ruska. Tvrzení, jako by jen dr. Kramář způ-

sobil, že sovětské Rusko de jure dosud uznáno nebylo, je velmi přehnané. Tak naivní výmluvou rozhodně čl. sociální demokracie nezahálí velmi trapnou skutečnost, že za pět let její spoluprády v koalici nedovedla si vynutiti (věříme-li ovšem, že soc. dem. byla po celou tu dobu pro uznání), aby sovětské Rusko bylo uznáno. Než, předpokládáme, že sociální demokracie nevolá skutečně po uznání sovětského Ruska z pouhé demagogie, že se nesnaží sváděti na Kramáře a jeho stranu svou vlastní vinu, nýbrž že své volání myslí poctivě. Jsou přece i v sociální demokracii jednotlivci, kteří si poctivě uznání sovětského Ruska přejí a jenom jejich bezmocností se stálo, že jejich přání nestalo se už dávno podmínkou strany soc. dem. pro další její spolupráci s buržoasií. Pro těchto několik spravedlivých věříme, že soc. dem. vrací se k rozumu a že aspoň nyní, kdy jednotlivé strany budou klásti své podmínky, na jejich základě hodlají vstoupiti do nové koalice, zasadí se o to, aby prvním činem nového parlamentu bylo uznání Ruska de jure. Hlas, který se nyní v Právu lidu ozval, nemůže býti soc. dem., zástupci v parlamentě považován za nějaký podřadný projev jednotlivce, stejně tak jako nemůže býti za něj považován kolektivní hlas soc. dem. literátů, jenž se v témže tónu ozval v Právu lidu již před volbami. Jsou projevy, které zavazují a mezi ně musí soc. demokracie počítati v první řadě své projevy pro uznání sovětského Ruska.

Zabýváme se úmyslně čl. sociální demokracií, poněvadž předpokládáme, že iniciativa ve věci uznání Ruska musí vyjíti v novém parlamentě právě od ní, neboť ona je povinna aspoň trochu napravití své dosavadní pasivní a socialistů nedůstojné stanovisko. Jestliže jde sociální demokracii o prospěch republiky, o její hospodářské i politické zájmy, jakož i o zájmy čl. proletariátu, pak jí nezbývá nic jiného, nežli aby toto své tvrzení prokázala činy. Jestliže mohly strana agrární, klerikální či národně demokratická prosazovati ve vládě a v parlamentě požadavky vyloženě protidělnické, může docela dobře i sociální demokracie protlačiti požadavek, jenž je zřejmě diktován politickými i hospodářskými zájmy republiky, aniž by jej musela vykupovati nějakými zvláštními oběťmi. Doposud se jí dařilo kalit vodu poukazováním na všemožné komplikace, avšak ode dneška, kdy samo Právo lidu přiznává, že není jediného vážného důvodu proti uznání sovětské vlády, všechny její výmluvy definitivně padají.

Nepochybujeme ani okamžik, že uznání sovětského Ruska je možné a že ho lze v novém parlamentě docíliti. Nemožný je naopak stav dosavadní, poněvadž Československu hrozí do budoucna nezměrné hospodářské ztráty. Sovětské Rusko dnes Československo nepotřebuje, avšak Československo potřebuje sovětské Rusko. To musí býti těm, kdož o republice rozhodují jasno. Československo je proti sovětskému Rusku ve všech směrech pouhým trpaslíkem. Je velmi komické, jestliže se trpaslík vzpírá uznati existenci tohoto obra, jehož pomoci se však každé chvíle dožaduje. Dosavadní poměr Československa vůči sovětskému Rusku jest skutečnou ostudou ohromné armády čl. proletariátu, kterou si tato nesmí nechatí nadále líbit.

My komunisté nedopustíme, aby se otázka uznání sovětského Ruska nadále od-

kládala. Jsme dnes v parlamentě mocí, se kterou musí býti počítáno při každé příležitosti. Zvláště, jde-li nám o zájem všeho čl. pracujícího lidu, tedy i o zájem státu, jako při této otázce, musí býti naše požadavky akceptovány. To si i proti buržoasii vynutíme, poněvadž v tomto případě máme jistě za sebou většinu obyvatelstva.

Koaličníkům neslouží ku cti, jestliže je právě živel podle jejich mínění protistátní, komunisté, zahanbuje, jsa státotvornější nežli oni všichni dohromady. Nyní se jim naskytá příležitost, aby svou státotvornost a poctivý zájem o stát ukázali činem, tím, že ihned po svolání nového parlamentu položí na zelený stůl otázku uznání sovětského Ruska de jure. Neučiní-li tak, usvědčí se z páchání zločinů na zájmech republiky a jejího lidu a dokáží, že oni jsou těmi skutečnými vlezrádci, za které dosud vydávali komunisty!

Rovnost, 20. listopadu 1925.

45. 1925, listopad 21. Brno. — Zpráva z veřejné schůze KSČ 20. listopadu 1925 v Brně s projevem Zdeňka Nejedlého o Sovětském svazu.

Předmět: Veřejná schůze. Svolavatel: Sekretariát XVI. kraje komunistické strany Československa, Brno, Cejl 57 (Hynek Konečný, tajemník). Program: Přednáška o sovětském Rusku. Místo: Brno, sál kina v Dělnickém domě, Marxova ul. 8. Čas: 20. listopadu 1925 o 7. hod. 30 min. večer. Účast: Asi 750 osob. Řečník: Dr. Zdeněk Nejedlý z Prahy, universitní profesor.

P r ů b ě h. Schůzi zahájil Hejduk Miloslav, posluchač zemědělství, bytem v Žabovřeskách, Kounicovy koleje, jenž přivítal dra Nejedlého a udělil mu slovo. Dr. Zdeněk Nejedlý uvádí, že jel ještě s třemi universitními profesory do Ruska, aby účastnil se oslavy 200letého jubilea „Akademie nauk“ a při té příležitosti nasbíral z vlastního pozorování tolik poznatků o nynějším Rusku, že zná nynější život Ruska dokonale. Nejde, praví, na rozum, jaké báchoroky se u nás o Rusku rozšiřují a inteligence tomu věří, ač se jí věší na nos nesmysly. Již cestou do Ruska, kterou vyvolil si nejnepříjemnější, totiž přes státečky jako Lotyšsko, Estonsko a Polsko, poznal jaký rozdíl jest mezi pasovou kontrolou v těchto státech a v Rusku. V prvnějších setkal se s ozbrojenými důstojníky, činícími všelijaké překážky cizincům ohledně průjezdu, v Rusku naproti tomu pasovou kontrolu prováděl úplně neozbrojený úředník dělnického vzezření. V státech okolo Ruska je vše smutné, v Rusku radostné. V Rusku mohl jít kam chtěl a co chtěl, mohl viděti. Nic nebylo připraveno, takže viděl vše jak to obyčejně chodí. Díval se, jak je Rusko vlastně rozbito a zruinováno, ale nic takového neviděl. Ruská revoluce, vece, měla zvláštní rys, totiž že byla plánovitě připravena a dělána tak, aby byly co nejmenší ztráty na hodnotách. Akční výbor revoluce dbal úzkostlivě na to, aby lůza revoluci nezneuzila a ji neprofanovala. Nic cenného nepřišlo nazmar. Vše bylo zachováno. Dr. Nejedlý viděl na vlastní oči v museálních sbírkách, podřízených profesoru minera-

logie carské klenoty, viděl úplně zachovalé pokoje bývalých carů v carském zámku v Leningradě, které zachovány prý byly proto, aby návštěvníci viděli jak buržoasně, beze všeho vkusu carové žili. Viděl úplně zachovalé sochy carů, chrámy nedotknuté i s nápisy: Bože, chraň cara. Galerie obrazů nejen že byly úplně zachovány, nýbrž naopak sbírky jejich nadmíru obohaceny. Kdo věřil, že v Rusku se podobné předměty rozkrádaly, ten prý neví jaký jest rozdíl mezi komunismem a zlodějstvím. Při tom jak viděti v Rusku na oněch sbírkách, lze poznati jakou absurdností je soukromý majetek. Rusko za ony 4 léta, v nichž mohlo se restaurovati, učinilo divy. Naučilo psát a číst ruského mužika, zavedlo ochranu matek, starobní zabezpečení. Ač se může o západních státech říci, že i toto jest tam zavedeno, přece, praví řečník, jest rozdíl v tom, za jak krátkou dobu bylo vše učiněno a že nevyplývá z nějaké dobročinnosti soukromé, nýbrž jest ochrana ta právem ruského občana. Dělnické děti mají všude přednost, i na universitu. Musí prodělati nejdříve zkušený běh jednoroční a osvědčí-li se, přijdou na universitní fakultu a odtud na universitu. Universitní profesoři, jak seznal, pochvalují si prý, jaký nyní mají dobrý materiál. Pomluvy emigrace nejsou pravdivými. Slavný zpěvák Šeljapin neměl by mluvíti o Rusku jak činí. Rusko chtělo jej získati nazpět, ale ovšem nemohlo mu zajistiti, že za jediný koncert dostane 100.000 Kč. Proto Šeljapin i druzí vynikající emigranti se nevracejí. Dr. Nejedlý tvrdí, že nejlepší síly z učenců a umělců zůstaly v Rusku a ač nejsou komunisty, chválí si pobyt v Rusku. Dělníci mají přednost i v divadlech před buržoasií. V Rusku jest sice diktatura proletariátu, není demokratická vláda, ale demokracie jest prý tam viděti více, než v zemích demokratických. Členové vlády pohybují se ve společnosti jak rovný s rovným. Nikdo se nestará o jejich příchod neb odchod, ledaže ze sympatie jim zatleská. Národní učenci a umělci mají právo na vydržování státem do smrti a mohou se plně svému oboru oddati jak dlouho chtějí. Nikdo v Rusku nepronásleduje buržoasii a tato se podivuhodně nynějším poměrům přizpůsobuje. Jest vnitřně zlomená. Šatiti se a jísti může každý jak chce a neviděti však v tom směru žádné přestřelky, ježto by se dotyčný styděl za ně. Bytů v Leningradě jest nadbytek, v Moskvě méně, ale přece každému zaručen jest dvoupokojový byt. Úředníkem, učitelem v Rusku může býti i nekomunista. Nikdo se ho na to neptá. Jen ti, kdo vystupovali vysloveně protistátně, museli býti odstraněni, hlavně vypovězením ze země. Strana komunistická má asi 1 milion členů. Mohla by míti hned aspoň 50 milionů, ale jest velmi těžko prý státi se tam členem komunistické strany. Je přijat jen ten, který vžil se úplně v zásady komunismu a pro ně něco vykonal. Proto síla a moc vlády prýští z těchto členů a nejmíc vážený v Rusku je ten, kdo pro komunismus něco dobrého učinil. Povinností členů jest pracovati a vše věnovati státu. Ten, kdo jede do Ruska, aby tam hledal blahobyt, ten ono Rusko profanuje. V Rusku se musí pracovati. Z pohodlí a komfortu nikdy nic pořádného nezvešlo. O emigrantech jest v Rusku špatné mínění; jsou opovrhováni a počítáni mezi zrádce. Milejší jest Rusům cizinec než emigrant.

V Rusku kde kdo ví, že Československo neuznalo Ruska a všichni, nejen bolševici, se tomu diví. Nesmí se národ ruský zaměňovat s bolševiky. Solidarita slovan-ská neuznáním Ruska byla prý ubita. Republika Československá se dělá trochu směšnou, když neuznala dosud takový stát velký, jako je Rusko. Rusko nepotřebuje západních států. Jeho těžiště jest Asie a do ní se dívá, proto též sídlo vlády jest v Moskvě. Nelze myslet si, že když se nepodařila světová revoluce, že se nepodařila revoluce ruská. Evropa musí mít zájem, aby pochopila, že svět jest Asie a kam tato míří.

Přednášející končí výzvou, že inteligent, který chce mluvit něco o Rusku, musí se tam nyní podívat, aby viděl zmohutněný Ruska.

Na to Hejduk poděkováním dru Nejedlému skončil schůzi v 9 hod. 30 min. večer. Rozhod byl klidný bez zpěvu. K úřednímu zakročení nebylo důvodu.

Policejní komisař.

StAB B 40 I. — K., k. 355 čj. 13558.

46. 1925, prosinec 9. Brno. — Oběžník krajského výboru mládeže KSC v Brně všem mládežnickým buňkám o organisaci Leninova měsíce.

Soudruzi a soudružky, kvapem blíží se den, kdy tomu budou dva roky, co neúprosná smrt vyrvala uprostřed výstavby Sovětského Ruska, nejlepšího revoluč-ního bojovníka, soudruha Vladimíra Iljiče Uljanova-LENINA, který se nezapome-nutelně zapsal svým bojem v srdce proletářů celého světa a ukázal mu, jak má bojovat za uskutečnění svých cílů. Jest na nás všech, aby u příležitosti druhého vý-ročí jeho smrti uctili jsme památku jeho co nejdůstojněji. Ne parádními vzpomín-kovými večery a řečmi, ale skutečnou prací a bojem, vybudováním mohutného hnutí, získáním nových členů a založením nových buněk. Rovněž tak vniknouti s jeho učením do řad indiferentního dělnictva, domkařů a malorolníků. Měsíc leden jest pro nás měsícem revolučních bojovníků, kteří padli uprostřed třídního boje a i těch nutno vzpomenouti. Všichni jsou nám vzorem pro skutečnou revoluční práci a my musíme dokázat, že ne nadarmo tito padli obětovali v zájmu vítězství proletariátu své životy.

Krajský výbor mládeže uvažoval jak nejlépe uctíti nezapomenutelné bojovníky a usnesl se pořádati v celém kraji společně se stranou

L e n i n ů v m ě s í c .

Dnes přinášíme Vám celý program naší práce v lednu a na všech buňkách a členech hnutí jest, vše do důsledků provést, organizačně, propagačně i agitačně. Ve výborových schůzích i členských, již nyní jednejte o Leninově měsíci a čiňte: organizační i agitační přípravy, určete si místa, ve kterých budete zasahovati a pů-sobiti. Úkol, který si hlavně vytyčujeme, jest tento:

V Leninově měsíci každá buňka zdvojnásobí počet svých členů a odběratelů a založí nejméně jednu novou buňku ve svém okolí. Rovněž tak každá buňka postará se o svoji řádnou pevnou organizační i politickou výstavbu. Od 1. ledna musí se všechna práce nésti dle uvedeného programu a bude přísně kontrolována. Buňkám budou zaslány pak oběžníky, v nichž udají, co vše splnily. Každá buňka postará se o řádnou kontrolu svých členů, aby prováděli uloženou jim práci, vydá pro ně kontrolní listy, kde se uvede, kdo co vykonal.

Program L e n i n o v a m ě s í c e :

Od 1. do 9. ledna budou se konati plenární schůze, kde již bude vše připraveno a práce se rozdělí. Schůzi tuto oznamte ihned kraji, který na ni vyšle svého člena, jež bude přihlížeti, zda se vše skutečně provádí. Nenechte přípravy až na tuto schůzi, měsíc uběhne a sami již jste se přesvědčili, když se nepřipraví věc řádně, že zkrachuje a nebyli byste schopni něco řádně vykonat.

Od 10. do 15. ledna: agitace pro tisk, kolportovat náš časopis a brožury, které si včas objednejte. V tomto týdnu musíme získat řadu nových odběratelů, akce se provede po domech a v dělnických rodinách, v závodech a v okolních vesnicích. Tuto rovněž dobře připravte.

Dne 16. ledna uspořádáte ve Vašem místě Leninovu tryznu, na niž se pečlivě připravte a vyberte dobrý revoluční program. Dne 17. ledna dopoledne uspořádáte ve Vašem místě i v okolí veřejné projevy s referáty o Leninovi a leninismu, aby jsme tak indiferentní masy seznámili a získali. I to musí být řádně připraveno předem.

Dne 17. ledna odpoledne a večer uspořádá každá buňka ve dvou místech v okolí tryzny s tím samým programem jako v sobotu. Dejte ihned dohromady iniciativní skupiny, ať se učí recitace, zpěvy a ostatní.

Od 18. do 24. ledna uspořádáte ve všech okolních místech, kde hnutí není, po večerech přednášky o leninismu, Leninovi a poslání komunistického hnutí. Již dnes si určujte místa, kam půjdete.

Od 25. do 31. ledna provedete ve všech místech rozsáhlou organizační akci. V tomto týdnu využijeme nálady v masách, vzbuzenou celoměsíční akcí, k získání co nejvíce nových členů do našeho hnutí a k založení nových buněk v závodech, vesnicích a stacích. V tomto týdnu každá buňka nejméně zdvojnásobí počet svých členů a založí jednu novou.

Zde soudruzi vidíte, jak dalekosáhlé a důležité jest provedení Leninova měsíce a zajisté že budete se snažit vykonat co nejvíce. Sami máte přehled, kde ve vašem okrese máme buňky mládeže a proto si rozdělíte všechny vesnice ve vašem obvodu a tyto během akce zpracujete. Vyhledejte si tam mladé hochy a dívky, které znáte, navazte s nimi styk, ať vás informují a pomáhají vám při práci. Leninův týden ukáže, jsme-li skutečně revolucionáři a hodni následovat velikého Iljiče — Lenina . . .¹⁷⁾

Vzhůru k Leninovu měsíci!

47. 1925, červen 19. Brno. — *Dopis dělníků moskevské plynárny brněnskému proletariátu; uveřejnila Rovnost.*

RUŠTÍ DĚLNÍCI DĚLNÍKŮM BRNĚNSKÝM

Buržoasie má veliký zájem na tom, aby naši dělníci nedověděli se pravdu o Rusku, aby se nedověděli jak tam žije proletariát, jak ovládá stát i veškeré hospodářství a aby si jednání ruských dělníků nevzali za vzor. Buržoasní tisk šíří o Rusku všemožné pomlavy, které vyvrátíme nejlépe, necháme-li mluvit o poměrech v Rusku prosté ruské dělníky.

Soudruh Hudec, člen naší delegace k rozšířené exekutivě Kominterny, dostal od dělníků moskevské plynárny přepis, jenž v době revoluce hrál značnou úlohu. Plynárna ani v nejprudších bojích nezůstala státi a dělníci, zbavivše se živlů kontrarevolučních, sami se chopili výroby. Jejich přepis líčí velmi výstižně jeden úsek fronty revolučního boje a náladu ruského proletariátu. Zní:

Dělníci moskevské plynárny SSSR, dělníkům brněnským!

Soudruzí dělníci! Delegace, která nás svého času navštívila v našem závodě, tlumočila nám Váš pozdrav. Jsme šťastni, že můžeme použití této příležitosti a ujistiti Vás o své věrnosti a proletářské solidaritě v zápase za osvobození mezinárodní dělnické třídy. Soudruzí! Minulo osm let od té doby, kdy svrhli jsme ze své šíje prokleté jho carského absolutismu. Toho využila naše buržoasie a za podpory sociálních demokratů, menševiků, chopila se vlády a snažila se další rozvoj naší revoluce zastaviti. To se jí nepodařilo. Dělnická třída v Rusku, která nacházela a nachází ochranu v ruské komunistické straně, dovedla svrhnouti vládu buržoasie a sama uchopiti politickou a hospodářskou moc do svých tvrdých, proletářských rukou. Od 25. října 1917 pevně stojíme na dobytých posicích a každodenně upevňujeme a zesilujeme svou proletářskou moc. Od těch dob uplynulo téměř osm roků. Krátká to perioda v historii světa, ale v této periodě my prožili velmi mnoho. Vám je známo, že mezinárodní buržoasie nemohla se spřáteliti s myšlenkou, že ruské dělnictvo dovedlo zlomit okovy a svrhnouti vládu jejich bratří ve vykořisťování. Mezinárodní buržoasie přišla jim na pomoc a za své peníze organizovala bandy, které napadaly ruské území. Téměř celý buržoasní svět přímo nebo nepřímou byl zúčasten na této válce a na straně těchto nepřátel dělnické třídy ocitli se v jedné frontě i naši sociální demokraté, tito lži-socialisté a lokaji buržoasie. Boj byl velice těžký, celá naše strana povstala na obranu vlády sovětů. Naše rodinné a osobní zájmy zůstaly stranou. Mnohý z nás v této

válečné době byl na několika frontách. Prodělali jsme dobu hladu, zimy a epidemií. Mnozí ztratili své příbuzné, děti, bratry, sestry, otce. To vše nás nezastavilo v boji za osvobození lidu, to bylo příliš málo v porovnání s tím, co bychom byli ztratili, kdybychom bývali byli poraženi. Příliš cenné a svaté bylo heslo vlády rad dělnických, selských a vojenských, jež byla vydobyta v těžkém bezohledném boji. Pro obranu vlády sovětů každý z nás byl ochoten obětovati svůj život.

Díky této bezpříkladné obětavosti dovedli jsme rozbít frontu mezinárodní buržoasie a po vítězství mohli jsme se s veškerým úsilím věnovati obnově našeho hospodářství a průmyslu a tak zlepšiti své postavení a rozvoj naší kultury. Nyní náš průmysl, třeba pomalu, ale jistě spěje k předválečnému stavu. Tento předválečný stav není mezí, kterou bychom nemohli překročiti. Naopak každým rokem zlepšujeme a rozšiřujeme svůj průmysl a tak ulehčujeme i svoje postavení. Mzda našich dělníků rovná se průměrně už 100% předválečné úrovně. Jsou ovšem odvětví, kde mzda dosud nedosáhla tohoto čísla, avšak v jiných odvětvích je překročila. Toto zde je jen povšechný obraz naší situace v SSSR; kdybychom měli napsati všechno čeho by bylo zapotřebí, tu bychom potřebovali na to celé stohy knih.

Prožitá doba, která patří minulosti, zdá se nám pohádkou a rádi vzpomínáme svého účastenství v boji za vládu sovětů.

A nyní několik slov o naší továrně. Nehledě na občanskou vojnu a na všechny možné překážky hladu, zimy, epidemií, my jsme svou plynárnu neopustili, my ji chránili jako zřítelnicí oka svého, my jezdili po šachtách a hledali uhlí pro závod v těch těžkých dnech let 1919/20. Téměř všechny technické síly opustily závod a utekly, zůstali jsme sami téměř bez technických znalostí, ale to nás nezastrašilo. Dali jsme se do práce a zachránili jsme závod, nehledíce k tomu, že jsme pracovali celé dny za kousek chleba, jen abychom udrželi své síly. Za takové těžké oběti jsme plynárnu zachránili. Výroba plynu snížila se ze 600 mil. m³ roku 1913 na 100 mil.; v roce 1920 dosáhla výše 250 mil., v roce 1924 už 450 mil. a v r. 1925 dosáhne 550 mil. V nejbližších letech překročíme číslo předválečné a půjdeme dále. Mzda v našem závodě obnášela v r. 1913 průměrně 1 rubl 50 kopějek denně, v r. 1925 máme 2 zlaté rubly 25 kopějek denní mzdy kromě jiných požitků na základě zákona SSSR. Naše dělnictvo v této době vlastní tři velké domy o 7 poschodích. V těchto domech dříve si hověla buržoasie a vysoká byrokracie, dnes v těchto domech bydlí dělnictvo plynárny se svými rodinami. Máme světlý a útulný klub (Dělnický dům), knihovnu, čítárnu a různé kroužky, kde po denní práci se veselíme se svými rodinami. To je vše co Vám můžeme říci v tomto dopise o svém postavení.

Těšíme se, že i Vy sdělíte nám něco o poměrech, ve kterých žijete, abychom viděli, jaké poměry jsou u Vás a abychom seznali i Váš zápas za osvobození dělnické třídy. Soudruzi! Před Vámi jest velký boj a velké překážky v cestě za vítězství proletářské revoluce, za vítězství vlády sovětů. Boj tento je pro Vás ještě

těžší nežli byl pro nás. My již tyto těžkosti máme za sebou. Tehdy, kdy nám bylo těžko, posilovala nás myšlenka, že bojujeme nejen za sebe, ale za vítězství celé dělnické třídy, za vítězství sociální revoluce. Necht' toto vědomí posiluje i Vás ve Vašem boji za proletářskou revoluci.

Ať žije mezinárodní proletářská revoluce! Ať žije komunistická Internacionála!
Ať žije československý revoluční proletariát!

Perjakov, předseda závodního výboru. — Satalin, jednatel komunistické závodní buňky. — Zabradiň, náměstek ředitele plynárny. — Sergějev, tajemník buňky Svazu ruské komunistické mládeže. — Blablin, tajemník záv. výboru.

Rovnost, 19. června 1925.

48. 1926, leden 15. Brno. — *Projev J. Švermy na Leninově tryzně
15. ledna 1926 v Brně.*

PROSLOV O LENINOVĚ

Nejenom ruský, ale proletariát na celém světě ví, co pro jeho třídu, pro revoluční boj znamená gigantská postava Vladimíra Iljiče Uljanova-Lenina. Jsou tomu dva roky co odešel z našich řad a jiskrová zpráva, jež rozlétna se tehdy do celého světa z Moskvy o jeho skonu, naplnila bolem i vzdorem srdce všech poctivých a třídní věci věrných proletářů celého světa, neboť Lenin, toť ztělesnění třídní síly, třídních zájmů, třídních snah a cíle proletariátu, Lenin znamená boj dělnické třídy, znamená proletářskou revoluci. Dal-li Marx dělnické třídě její ideologii, její světový názor, pak Lenin dovedl vtěliti její masovou sílu v železný revoluční čin. Od svého mládí dával Lenin svoje schopnosti a svoji energii dělnické třídě. Odsouzen na Sibiř, vyštván z Ruska perzekucí, tráví za hranicemi svůj život psance, připravuje a organisuje konečný úder. On zdokonalil metody boje dělnické třídy na nejvyšší míru. Lenin co vládce ruské dělnické třídy již před válkou bojoval proti oportunistu II. Internacionály, za třídní revoluční charakter a linii. Co redaktor Jiskry stal se vůdcem ruské soc. dem. strany. Když část této strany se odchýlila od revoluční linie a železné discipliny revoluční strany, nastává roztržka a Lenin definitivně rozchází se s reformistickými vůdci. Bolševická strana co nástroj revoluce jest organizačním dílem Leninovým. Válka dala za pravdu jeho předpovědím. II. Internacionála se rozpadla, její strany počaly přísluhovati buržoasii i svých zemí, zradily třídní boj, revoluční poslání proletariátu. Jedině Lenin a strana bolševiků jím vedená, zůstává věrna dělnické třídě. Přes všechny nacionální fráze a štvance dovedl zrakem třídního revolucionáře a marxisty odhadnouti příčiny a ženoucí síly války. Válka byla dílem imperialismu, bojem za třídní zájmy kapitalistů různých zemí, s nímž dělnická třída nemá nic společného;

naopak: dělnická třída musí pochopiti svůj zájem, neslučitelný se zájmem vládnoucí třídy kapitalistické, musí se spojit a obrátiti proti buržoasii. Válku válce, proměnit válku kapitalistů v sociální revoluci — to jsou hesla, jimiž Lenin naznačoval jediné možnou cestu třídního boje proletariátu. Ve svém díle — Imperialismus, poslední etapa kapitalismu — hodnotí Lenin příčinu a smysl poslední světové války jako boj kapitalistických skupin o světové bohatství a ve svém spisu: Stát a revoluce, staví jasný revoluční program dělnické třídy celého světa, uchvátiti politickou moc, rozbít buržoasní státní aparát, dosud nástroj vykořisťovatelů pro utlačování a vybudovati nový aparát, stát proletářské třídy, diktaturu proletariátu co pevný nástroj dělníků, jehož pomocí jediné bude možno vybudovati nový řád společenský. A historie staví Lenina od myšlenky hned k činu. Ruský carismus byl smeten únorovou revolucí 1917 a na jeho místo nastoupila vláda ruské buržoasie za podpory všech ruských sociál-patriotů. Věrní třídnímu revolučnímu poslání nespokojili se s porážkou feudálního carismu (bolševici), ale organizovali nový boj o moc, proti ruské buržoasii, o moc dělnické třídy a mas chudého ruského rolnictva. 7. listopadu 1917 dali ruští bolševici pod Leninovým vedením jejich buržoasii a patriotům poslední ránu. Vláda buržoasie byla smetená a na její místo nastoupila vláda dělníků, vojáků a malých rolníků, diktatura proletariátu. 7. listopad jest největší dílo dějin, dílo Leninovo. Za jeho vůdcovství poprvé dělnická třída trvale uchvacuje moc, organizuje se dělnický státní aparát, stává se vládnoucí třídou dosud vykořisťovaný proletariát. Ale dílo není skončeno dobytím moci. Lenin co budovatel státní moci proletariátu, jsa předsedou rady lidových komisařů, organizuje státní aparát proletariátu. Sovětská ústava jest dílem Leninovým, řešení národnostní otázky právem sebeurčení dává Sovětskému svazu nový pevný základ volného spoluzití svobodných národů, reprezentovaných dělnickou třídou. Po upevnění moci nastává ohromný úkol vybudování hospodářského života v sovětském státě. Válečný komunismus prvního období byl nahrazen plodnou socialistickou výstavbou pro uspokojení dělníků a malých rolníků v jejich státě. Lenin razil cestu nové hospodářské politiky jako základ k další centralisaci všech výrobních prostředků. A tak Lenin. dovedl nejen ruskou dělnickou třídu k moci ve státě, on budoval i její státní aparát, co postrach světové buržoasie, on stělesnil tvůrčí sílu dělnické třídy v typ nové formy společenské. Lenin revolucionář stal se Leninem státníkem, budovatelem prvního proletářského státu světa.

Však nevzpomínáme o Leninovi jako o jediném bojovníku, on byl představitelem nejvyspělejšího kádru bojujícího proletariátu, strany ruských bolševiků. Tato strana jediná po zradě II. Internacionály neopustila revoluční cestu třídního boje, vytrvala v tomto až do úplného vítězství. To jest příklad, kterým musí se bráti proletariát celého světa. To jest příklad, který byl vykoupen nespočetnými oběti třídního boje a všichni dělníci uctí památku Leninovu jediné tím, když osvojí si to, čemu Lenin dělníky učí, když zorganizují se v komunistické straně, když

s nadšením a odvahou půjdou do boje za uchvácení třídní moci proletariátem v celém světě spolu s malými rolníky.

StAB B 40 I. — K., k. 356 čj. 735.

49. 1926, leden 17. Brno. — Svědectví brněnského dělníka Stejskala o životě československých dělníků v Sovětském svazu; uveřejnila Rovnost.

JAK SPOKOJENĚ ŽIJÍ ČSL. DĚLNÍCI V SOVĚTSKÉM RUSKU

Brněnský soudruh Stejskal, který odejel před časem s dělnickým družstvem do Pišpeku v sovětském Rusku, poslal nyní svému příteli soudruhu Holcmanovi, místodůvěrníku naší organizace v Žabovřeskách, dopis ze své nové vlasti. Tento dopis vyvrací na celé čáře hanebné výmysly o poměrech ve SSSR, které přinášejí buržoasní a sociálpatriotické listy. Dopis zní:

Drahý příteli a soudruhu!

Nejdříve přijmi ode mne a celé rodiny nejsrdečnější pozdrav, též i na tvoji ženu. Předně ti děkuji ještě jednou za vše, cos mi dobrého prokázal a věř, že na tě nezapomenu nikdy, ani zde v daleké Asii a že rád budu vzpomínat na dobrého přítele v dálné zemi.

A nyní ti vyličím stručně naši cestu sem i poměry, za jakých zde žijem. V Žilíně zdrželi jsme se dva dny. 11. listopadu vyjeli jsme přes Vrútky, Košice a Karpaty do první pohraniční stanice polské a odtud po prohlídce pasů beze všech překážek přes Stryj, Marianopol, Lvov do Voločisk, první ruské stanice. V Podvoločiskách, poslední polské stanici, zachvátila nás všechny zvláštní nedočkavost a vzrušení. Jakmile se vlak hnul, již jsme vystrčili prapory a zpívali Internacionálu. Přijeli jsme k mostu, na jehož polské straně polský voják, na druhé straně však již rudý gardista v čepici se sovětskou hvězdou. Když jsme vjeli do stanice, očekávalo nás velké množství sovětských obyvatel, malých i velkých, přesto že byl již večer a dosti chladno. Rudí vojáci nestačili dělat pořádek. Po prohlídce jenom formální nastěhovali jsme se do těplušek a pak jsme museli celý náklad přeložit, stroje i bedny; bylo toho asi 1600 q, takže nám to trvalo dva dny. Zdejší soudruzi nám při tom uchystali milé překvapení. Uspořádali přátelský večírek na uvítanou. Napřed proslovy za děti, mládež, rudou armádu a místní sovět, pak koncert a divadelní představení. Tak bratrsky a srdečně a upřímně dovede milovat skutečně jen ruský lid. Naše děti byly pozvány na dětskou politickou schůzi, kde se vedly řeči a debaty vysloveně politického rázu, z nichž by mnohého českého buržousta určitě ranila mrtvice. Naše Lidka musela jít též s děvčaty. Přišlo jich

pro ni do vagonu asi 15, odvedly si ji domů a darovaly jí šátky krásně vyšité se srpem a kladivem, dále spony se jménem Lída, ruské knihy i odznaky bolševické, takže jsme byli všichni touto dětskou dobrosrdečností pohnuti. Pak jsme se rozloučili a vlak se hnul za burácejícího zpěvu a mávání šátků dále přes Kijev, Moskvu, přes Volhu, Urál, Aratské moře, Samaru, Orenburk, Arír, Aulie, Ata do Pišpeku.

Město Pišpek je stavěno po asijském vzoru; několik set chat z bláta a proutí uplácáných, palachem pokrytých, to jest asijské město. Ovšem, jsou zde budovy též pěkné, po evropském vzoru. Kirgizové mají zde většinu, ale za málo let budou mít převahu Rusové, neboť město roste každým dnem novými přistěhovalci, zvláště Rusy. Až bude postavena dráha dále až do Věrné, která se bude z jara stavět, bude město růsti dvojnásob. My zde máme skvělou budoucnost. Máme postavenou kolonii, kde bydlí naši lidé, my sami bydlíme zatím ve městě, dokud pro nás nepostaví nový dům. Máme zde již strojnickou dílnu, stolařskou dílnu, slévárnu stavíme, máme pilu, mlýn, koželužnu, svého pekaře, obuvníky, řezníky; z jara budeme stavět velký mlýn, za městem máme několik set měř orné půdy, bude se sázet tisíc ovocných stromů, budou se zakládat vinohrady, zkrátka naše komuna má blahobyť zajištěn. Dovezli jsme si hudební nástroje, takže vbrzku budeme mítí svoji kapelu asi 18 mužů. Až vše postavíme, pak rozhodně na vše nestačíme a budou muset přijet za námi noví soudruzí, kteří doma bídne žijí nebo práci marně hledají. My zde zatím musíme objednávky odkazovat, neboť musíme dříve postavit stroje a uvést vše do chodu. Prosperita komuny a dobrý život zajištěn; lepší si nelze přát!

Musím ti též sdělit, jak se zde máme. Řekl bych dobře, ale to by nebylo výstižné; máme se výborně, považ, za 4,60 kilo výborného masa a já dostávám 400 Kč týdně na stravu, byt a topivo platí družstvo. Za krátký čas budeme dostávat 600 Kč týdně, z toho už se nechá i při dobrém životě něco zašetřit.

Chlapci se učí všichni řemeslu. Jíra a Sláva strojníky; ti mají každý 50 Kč týdně a Jeník se učí stolařem, je již 19 roků stár a bere jako učeň 72 Kč týdně. Lidka chodí do účetního kurzu a potom bude zaměstnána jako kancelářská síla se slušným platem. Doma jsme neviděli kousku masa třeba půl roku a zde jej máme třeba 8 funtů (tj. přes 3 kg) každý den.

Bydlím ve světnici sice ne velké, ale útulné, která má tři okna, jedno do zahrady a dvě na ulici, totiž na náves, neboť — jak jsem již napsal — město to podle našeho vzoru není; jest to ohromná vesnice v topolovém háji. Je zde krásná krajina, po jedné straně — alexandrovské — věčným sněhem pokryté hory, asi přes 3000 m vysoké a dole rovina. K našemu družstvu máme 20 minut a k dráze máme 5 minut. V neděli jdu něco nakoupit do bazaru, kde dostanu vše, co si jen přeji. Žánek přinesl meloun z města, který vážil 16 kg (ovšem nejlepší). Jsou zde jablka tak krásná a veliká, jaká v Evropě nejsou k spatření a výborné chuti. Veliký kohout, který váží přes 2 kg, stojí 8 Kč, 9 kg těžká husa stojí 2 ruble,

tj. 40 Kč, za 7 Kč možno v bazaru koupiti bažanta, který váží 1 a půl kg, veliká slepice stojí 6 Kč. 1 pud (16 a půl kg) bílé mouky stojí 40 Kč a to je nyní mnoho, poněvadž zde není mlýnů, takže se zdaleka dováží. Obleky a obuv jest dosud dražší jako u nás, avšak až sem z jara přijedou naši textiláci, kteří budou denně vyrábět 900 m sukna, klesne i tato cena. Dostaneme zde koupit sušené merunky, hrozny, višně, hrušky atd. Máme zde velké zemědělské hospodářství, které je dvě slabé hodiny odtud. Koupili jsme tam osm domů, nablízku jest pole a velký sad, v němž je 150 ovocných stromů. Cihelna bude vystavěna až na jaře. Staví se zde 10 domů o jedné kuchyni a jedné světnici a jest již postavena škola a nemocnice. Lékaře zde máme zdarma. Jest lži, že zde zemřeli z Ivančic dva synové; nevěřte to nikomu! Kromě malých dětí nezemřel zde nikdo a tu smrt dětí zavinily vlastní matky, neb jim dávaly mnoho masa, což pro děti není. (Tímto způsobem ovšem u nás v Československu chudé děti neumírají. P. r.) Procházková, o které noviny psaly že zemřela, je ovšem úplně zdravá, je tak malá a tak tlustá jako Altrichtrová. Ženy měly strach, že zde budou muset dělat cihle, zatím žádná ženská zde vůbec nepracuje.

Tak jsem ti drahý soudruhu napsal stručně a pravdivě vše, jak to je. Po druhé budu psát zase něco nového. Slibuji ti, že budu psát častěji. Pozdravuj na schůzi všechny soudruhy a soudružky a řekni jim, že jim ze srdce za vše děkuji a že toho, že jsem z té mizerné „vlasti“ odejel, nelituji. S pozdravem „Práci čest!“
Stejskal.

Myslíme, že dopis mluví tak jasnou a srozumitelnou řečí, že netřeba jej doprovázeti žádným doslovem. Vyvrací prostými slovy dělníka rafinované lži nepřátel sovětského režimu stokrátě důkladněji a přesvědčivěji, nežli nesmyslné pomluy sovětského Ruska prostou pravdu.

Rovnost, 17. ledna 1926.

50. 1926, únor 12. *Nový Jičín.* — *Zpráva o veřejné schůzi KSC 11. února 1926 v Novém Jičíně, s programem o životě pracující mládeže v Sovětském svazu.*

Z p r á v a vrchního okresního komisaře dra F. Danka o průběhu veřejné schůze místní organizace komunistické strany v Novém Jičíně, konané dne 11. II. 1926 v místnostech hostince u „Nového Slunce“ v Novém Jičíně s programem: „Jak žije pracující mládež v sovětském Rusku.“ Svolavatel: Místní organizace komunistické strany v Novém Jičíně. Předseda: Josef Konetschny, předseda strany v Novém Jičíně, Marxova ul. 22. Referent: (český) soudruh Kraus z Mor. Ostravy, (německý) soudruh Rubal z Teplic-Šanova (podle jiné verze z Ústí n./L.). Počátek schůze: 20 hod. Konec schůze: 24 hod. Počet účastníků osob okrouhle 350, z nichž asi 30 žen.

Rubal a Kraus byli členy Komunistické československé mise, která studovala instituce sovětského Ruska a referují o zkušenostech v Rusku nabytých, při čemž lze konstatovati, že jejich přednášky jsou sestaveny dle jednotného řádu a plánu.

R u b a l : Učňové pobírají v Rusku mzdu, pracují denně asi 4 hodiny, ostatní 4 hodiny jsou věnovány jejich výchově. Péče o učně a strava je vzorná. Dělníci mají v Rusku placenou dovolenou od 4—6 týdnů, ženy dle potřeby ještě více a jsou postaveny na roveň mužům. Úředníci mají pouze nepatrně vyšší služné, dělnický ředitel (Arbeiterdirektor) má menší mzdu nežli inženýři, kterým musí sovětská vláda poskytovat ještě určitých výhod. Potraviny jsou levnější než u nás, šatstvo, stroje a jiné předměty však až o 100% dražší. Komunistická mládež jest zastoupena také v závodních výborech. Dělnické organizační příspěvky jsou malé. Dělníci jsou také podle své individuality zaměstnáni. Zemědělství jest průmyslovým dělnictvem prakticky podporováno. Podnikový zisk se rozděluje takto: 15% na rozšíření podniku, 10% pro sociální instituce, 10% všeobecnému ruskému průmyslovému fondu, 65% na elektrisaci venkova.

Bytové poměry v průmyslových oblastech se stále zlepšují a stavějí se velké dělnické kolonie. Všude jsou ženy ke správě ve státu připouštěny. Pozemková reforma byla prakticky provedena, bez velkého řízení byla půda dle potřeby a přání jednotlivců rozdělena. Na venkově jsou zřízena konsumní družstva; zdokonalením zemědělského výrobního provozu bude lze zavésti pozvolna také při zemědělství 8hodinovou pracovní dobu.

Rusko řešilo vzorně také národnostní poměry; každá národnost má svůj autonomní stát a dokonce i autonomní vojenské oddíly. Náboženství je soukromou věcí, kdo na duchovenstvo chce přispívat, může tak činiti. Mnoho kostelů bylo přeměněno na kluby, divadla atd. Starobní pojištění jest v sovětském Rusku provedeno, taktéž pojištění proti nezaměstnanosti. Nezaměstnaní pobírají podporu, platí pouze 10% nájemného atd. Pouze obchod jest ještě 50% v soukromých rukou.

Rudá armáda nezná důstojnické kasty, má málo hodnostárních tříd, existuje vojenská rada; provinivšího se vojína trestají jeho soudruzi morálními tresty. Velezrada trestá se však žalářem nebo smrtí. Služební poměr trvá dvě léta a jest tato doba nutná pro školení negramotného lidu. Rudí gardisté pořádají také přednášky a není v Rusku obyčejem jako na Slovensku, aby vojínům byla návštěva komunistických schůzí zakázána.

Teroru v Rusku není. Věznice jsou vedeny v takovém duchu, aby potrestaní se stali zase plnomocnými členy lidské společnosti. Řečník přiznává, že v Rusku tiskové svobody není, jest však lépe, panuje-li v tom ohledu proletářská diktatura místo diktatury občanské. Dělnický lid má se semknouti přes hlavu svých vůdců v jednotnou proletářskou frontu v boji proti kapitalistům a ke konečnému vítězství pracujícího lidu.

Tytéž vývody přednesl i soudruh Kraus z Mor. Ostravy v jazyku českém. Nato

se ujal slova soudruh Veiter, redaktor Ducha času v Mor. Ostravě (soc. dem. strana) a postavil se proti jednotlivým vývodům obou řečníků. Nato nastal velký povyk, řečníkovi bylo vyhrožováno a komunističtí straníci ohrožovali jej. Intervenující úředník upozornil předsedu na jeho povinnost, aby zjednal klid, o což se tento marně pokoušel. Až na hrozbu, že podepsaný rozpustí schůzi, byl během krátké doby zjednan zase klid a řečník Veiter ve své řeči pokračoval. Dále se zúčastnili polemiky soudruh Köller z Nového Jičína (něm. komunista), sekretář Šimíček (lidová strana), František Čep z Nového Jičína (český komunista) a referenti Kraus a Rubal. Průběh schůze byl však již klidný. Na výkřik neznámého účastníka schůze o daních dělníkům předepsaných upozornil intervenující úředník předsedu schůze, že projednávání tohoto předmětu nepřipustí, čemuž bylo vyhověno. Jinak byl průběh schůze klidný. [Podpis]

StAB B 40 I.—K., k. 356 čj. 1876.

51. 1926, únor 19. Brno. — Protest dělníků Králova Pole z 18. února 1926, ve kterém žádali uznání Sovětského svazu de jure.

Protestujeme proti daňovému útisku, proti řádění brněnské censury a energicky žádáme bezodkladné uznání sovět. Ruska de jure.

Včera večer konal se v Králově Poli veřejný projev lidu, kde za hójné účasti občanstva byla po referátu našich soudruhů přijata jednomyslně tato resoluce:

1. Protestujeme co nejrozhodněji proti neslýchanému daňovému útisku v Československu a žádáme vládu, aby slibovanou od roku 1919 daňovou reformu již konečně uskutečnila, v níž by bylo existenční minimum zvýšeno u svobodných na 12.000 Kč, u ženatých na 18.000 Kč. Zároveň žádáme, aby vymáhání dlužných daní na dělnictvu z r. 1919 až 1926 bylo zastaveno a aby veškeré dlužné daně za všechna předcházející léta byly dělnictvu odepsány právě tak, jako velkým továrníkům a velkostatkářům.

2. Žádáme, aby sovětské Rusko bylo uznáno de jure, neboť to vyžadují naše neutěšené hospodářské poměry. Obnovením hospodářských i právních styků se sovětským Ruskem smažeme jen křivdu na sovětovém lidu a státu našimi legionáři spáchanou.

3. Protestujeme co nejostřeji proti řádění brněnské censury, která bezohledně konfiskuje a poškozuje „Rovnost“ a „Právdu“ a dělá tím chudému dělnickému tisku materiální škody. Žádáme, aby svoboda slova a písma, zaručená ústavou, byla také brněnskými úřady dodržována.

Rovnost, 19. února 1926.

o tzv. smyčkách se Sovětským svazem a speciálně s Rudou armádou.

Co je a co chce smyčka? Slovo „smyčka“ je ruského původu a značí spojení, styk. Tím je otázka, co smyčka chce a co je, již zodpovězena. Smyčka má za účel sjednati dobré spojení, dobré styky mezi příbuznými organisacemi. A jelikož mluvíme o smyčce v komunistickém hnutí mládeže, jeví se nám pak smyčka jako snaha zajistiti dobré a stálé spojení mezi jednotlivými částmi našeho hnutí . . .¹⁸

Smyčka se Sovětským Ruskem. Jelikož nejvíce zkušeností ve všech oborech činnosti mládeže má bezesporně komunistické hnutí mládeže v Rusku, je pochopitelné a správné, že prakticky organisuje se dnes v první řadě smyčka s komunistickým hnutím mládeže v Rusku. To tím více, že i ruská komunistická mládež sama a nejen ona, nýbrž veškerá pracující mládež ruská ať měst či venkova jeví čím dále tím větší zájem o situaci v mimoruských státech, o postavení dělnické a rolnické mládeže v nich, stav komunistického hnutí mládeže atd.

Toto hnutí ruského dorostu pro navázání stálých styků, které začalo v širším rozsahu v době říjnových událostí v Německu r. 1923, nabylo tak širokých forem, že byla ustavena zvláštní komise při výk. výborech ruského komunistického svazu mládeže a Kominterny mládeže, která má na starosti výlučně obstarávání pravidelného styku se zahraničím a jeho postupnou politickou i organizační výstavbu.

Tato komise přistoupila k přidělení jednotlivých oblastních organisací ruských, jednotlivým organisacím zahraničním, tak aby mezi nimi byl organisován stálý bezprostřední styk pomocí vedoucích sborů hnutí tam i zde na Západě. Pokud se týče Československa, byla provedena dělba následovně: Pražskému kraji přidělena Nižnij-Novgorodská gubernie ruského svazu, Podkarpatské Rusi gubernie Kievská na Ukrajině, libereckému kraji gubernie Smolenská, plzeňskému a karlovarskému kraji přidělena Stalingradská gubernie. Ruské organizace převzaly nad vyjmenovanými československými organisacemi „šefstvo“, patronát, tj. budou se starati a zajímati politicky i organizačně o hnutí v příslušných českých oblastech.

Smyčka s Rudou armádou. Jak živý a hluboký je zájem ruské mládeže o postavení mládeže v západních zemích a vývoj komunistického hnutí mládeže v nich, o tom svědčí významná okolnost, že i jednotlivé oddíly Rudé armády pěstují pravidelné styky s komunistickým hnutím mládeže v západních zemích. Dne 24. srpna t. r. bylo tomu právě rok, co komunistická internacionála mládeže přijala patronát nad jednou divisí Buděňného jízdy. Komunistická internacionála mládeže pak rozdělila tuto smyčku na jednotlivé sekce. Tak našemu hnutí připadá 58. pluk zmíněné divise Rudé jízdy, o kterém jsme již několikráte psali.

Dosavadní výsledky smyčky. Chceme-li zhodnotiti dosavadní výsledky činnosti na poli smyčky, musíme v měřítku mezinárodním zjistiti: 1. Že spojení nebylo

dosud pevně a pravidelně, nýbrž mělo ráz nahodilosti. 2. Základnu smyčky ne tvořily dosud základní organizační jednotky hnutí, tj. buňky a místní skupiny. 3. Smyčka nebyla rázu výchovného a předně pracovního. Soudruzi omezovali se na zasilání všeobecných materiálů.

Toť hlavní nedostatky vedle kladných stránek, jež byly docíleny a spočívají v tom, že bylo s celou věcí vůbec vážně započato. Je jisto, že řečené nedostatky projevují se výrazně i u nás v Československu. U nás se k nim druží ještě i nedostatky technického rázu.

Nejbližší úkoly v oblasti smyčky. O tom, jak má býti smyčka se Sovětským Ruskem organisována, psali jsme již několikráte. Jednotlivým organisacím byly dány také pokyny. Dnes nutno poukázati otevřeně na to, že tyto směrnice nebyly dosud z valné části provedeny.

Co je proto nyní zapotřebí? Je zapotřebí, aby styk stal se pevnějším a pravidelnějším. Je nutno, aby styk byl vybudován a upevněn předně závodními buňkami. Smyčku dlužno zaříditi tak, aby i československé organisace zasílaly do Ruska nejen pozdravné dopisy atd., nýbrž v první řadě materiál o své praktické činnosti a o svých zkušenostech, písemné i obrázkové ukázky ze svého života atd. První krok musí být učiněn u příležitosti XI. mezinárodního dne mládeže. Každá organisace nacházející se pod ochranou některé organisace ruské nechť zašle této během Železného týdne mezinárodního dne mládeže pozdravný dopis, ovšem rázu politického. Dále nechť každá organisace z mezinárodního dne mládeže zašle pozdravný list 58. pluku Buděnného rudé jízdy, vzhledem k prvnímu výročí ustavení smyčky s ní se strany KIMI.

Zajištění dobré smyčky s bratrskými organisacemi v Rusku umožní nám pak v dohledné době tím snadnější ustavení stálé smyčky s ostatními soudružskými organisacemi v zahraničí.

Pokud se týče komunistické mládeže v brněnském kraji, měl kraj tento udržovati smyčku s 58. plukem divise generála Buděnného. Dosavadní výsledky však byly negativní. V posledním čase byla otázka smyček znovu osvěžena a v brněnském kraji bylo ústředím přikázáno udržovati smyčku s krajem Nižním Novgorodem. Každá brněnská buňka zvolila dva členy, kteří mají napsat po jednom dopisu o poměrech v jejich buňce, dopis zašlou do ústředí do Prahy, a odtud mají být upraveny a odeslány do Ruska. Na vybudování těchto smyček klade důraz v poslední době ústředí a žádá za bezodkladné provedení. Mezi buňkami v Brně a Brno-venkov udržují se částečné styky písemné, a z části udržuje tvar smyčky nově utvořený systém kurýrů.

Každá buňka má zvoleného jednoho člena, který jak často může, dochází do sekretariátu, avšak musí se tam dostaviti nejméně jednou týdně. Přebírá veškeré rozkazy a instrukce pro buňky a dostává dopisy od buněk. Další spojení udržují sbor instruktorů a sbor pozorovatelů. Členové těchto sborů totiž jsou povinni docházeti do schůzí a komisí buněk, zde sledují jednání, mají právo vytýkati

nedostatky, raditi jak tyto odstraniti a uděleti pokyny. O své kontrole pak referují v sekretariátě resp. výkonnému výboru.

StAB B 40 I.—K., k. 357 čj. 4497.

Policejní ředitel.

53. 1926, červenec 24. Moravská Ostrava. — *Telegram krajského výboru KSČ v Mor. Ostravě komunistické straně v SSSR při úmrtí Felixe Dzieržiňského; uveřejnil jej Ostravský deník.*

REVOLUČNÍ OSTRAVSKO K ÚMRTÍ SOUDRUHA DZIERŽIŇSKIHO

Dnes zaslán byl krajským sekretariátem KSČ telegraficky tento projev:

Bratrské Komunistické straně Sovětského Svazu!

Cítíce s Vámi v těchto hodinách hluboký žal, vyjadřujeme Vám jménem deseti-tisíců revolučního proletariátu Ostravska účast nad ztrátou velikého muže dějin sovětské vlasti, který svými vlastnostmi byl zosobněním pevné vůle revolučního proletariátu: chránit dílo revoluce proti všem nepřítelům a zajistit proletariátu navždy proti starému světu nezdolnou moc. Na cestě k hrobu provázíme s Vámi v duchu soudruha Dzieržiňského, skláníce se nad jeho rakví s úctou jako proletáři, obdivující v něm velikého reka revoluce, jehož památka bude nám vždy připomínat, s jakou nemilosrdností vůči nepřítelům a s jakou energií, žhavostí a oddaností musíme na svém úseku pracovat k vítězství světové proletářské revoluce.

Krajská organizace KSČ v Moravské Ostravě.

Ostravský deník, 24. července 1926.

54. 1926, září 26. Moravská Ostrava. — *Projev komunistické mládeže Ostravska, žádající vyslání mládežnické delegace z ČSR do Sovětského svazu; uveřejnil jej Ostravský deník.*

Vyšlete delegaci pracující mládeže do Sovětského Ruska!

Pracující mládeži měst i venkova ostravské župy!

12. dubna t. r. obdržela pracující mládež Československa od svých ruských bratří výzvu k vyslání delegace do Sovětského Ruska. Tato delegace má odcestovati začátkem října.

Proč cestují delegace pracující mládeže do Sov. Ruska?

Buržoasie a její přísluhovači rozšiřují sprosté a neslýchané lži a pomluvy o postavení pracující mládeže Sov. Ruska. Tyto lži mohou být jenom proto rozšiřovány, že pracující mládež v kapitalistických státech nemá jasné představy o vymoženostech velké sociální revoluce v Rusku. Pracující mládež není seznámena s výsledky socialistické výstavby, s pracovními poměry, se mzdami a socialistickou

výchovou v Sovětském Rusku. Ačkoliv již první delegace dělnické mládeže učinila průlom do hradby lži o Sov. Rusku, je přece nutno vyslati ještě jednu delegaci, která úplně rozmetá živé výmysly o SSSR.

Kromě toho má druhá delegace zpravití ruskou pracující mládež o bídném postavení mládeže v Československu a zvláště v ostravské župě a výměnou zkušeností z bojů proti zbídačení utužiti ještě pevněji svazek solidarity.

Jakým způsobem má býti volena delegace?

Na vyslání této delegace má zájem celá dělnická mládež; proto také musí býti provedena volba veškerou pracující mládeží závodů i vesnic ostravské župy. Volba bude proto provedena na župní konferenci pracující mládeže 3. října tr. o 9. hod. dopol. v hostinci „U Slunce“ v Mor. Ostravě, Hornopolské nám. K této konferenci vysílá každý závod a každá vesnice nejméně jednoho zástupce, při více než 200 mladých dělníků nejméně dva zástupce. Tito zástupci zvolí se na závodní nebo vesnické schůzi a mohou přináležeti ke všem politickým směrům (kromě fašistů), jenom když skutečně zastupují masy dělnické a vesnické mládeže. (Zástupcem může tedy býti i politicky neorganisovaný mladý dělník.) Jízdné na konferenci pro zástupce budiž vybráno ihned na schůzi.

Kdo má býti zvolen za delegáta do Sov. Ruska?

Podle usnesení ústřední komise v Praze, která organisuje vyslání druhé delegace mládeže, mají býti vysláni za ostravskou župu dva mladí socialističtí dělníci. Poněvadž se župní vedení soc. dem. organisace mládeže na společné porady nedostavilo, třebaš bylo pozváno, obracíme se přímo na Vás, mladé socialistické dělníky a vyzýváme Vás, abyste se v zastoupení svých závodů a vesnic v hojném počtu zúčastnili konference, aby volba mohla býti provedena podle přání skutečných zástupců mas pracující mládeže. Nenechte se od účasti na této důležité konferenci odraditi svými vůdci, kteří chtějí překaziti, abyste se dověděli pravdy o postavení ruských bratří.

Financování delegace děje se sbírkami na sběrací listiny, zvlášt k tomu určené. Sebrané peníze pošlou se Celoríšskému výboru záv. výb. a rad, Praha, Klimentská 14.

Vyzýváme Vás proto: Uspořádejte ve všech závodech a vesnicích ihned schůze pracující mládeže! Zvolte své zástupce na župní konferenci, kteří se musí vykázati mandátem svého záv. výboru anebo vesnické organisace a dostaví se v neděli 3. října k „Slunci“ v Mor. Ostravě! Mandáty zašlete do 1. října na adr.: Ludvík Havránek, Sl. Ostrava, Palackého 223.

Jedněte rychle, čas kvapí! Konejte sbírky pro delegaci mládeže! Ať žije delegace dělnické mládeže, která jest nejužším spojením pracující mládeže ostravské župy s mládeží Sovětského Ruska!

Komise mládeže M. V. S.

Mor. Ostrava

Revírní akční výbor hornické mládeže,

Petřvald

Krajský výbor mládeže KSČ; Mor. Ostrava.

Ostravský deník, 26. září 1926.

55. 1926, listopad 8. Brno. — *Podrobná zpráva o průběhu komunistických slavností 6.—8. listopadu 1926 v Brně, ve dny devátého výročí Velké říjnové revoluce.*

Předběžná zpráva o přípravách komunistické strany v Brně k oslavám 9letého výročí ruské revoluce v obvodu zdejšího úřadu byla předložena pod čís. 2289/pres. 2 ze dne 5. listopadu 1926.

Možno říci, že oslavy celkově vyzněly dosti uboze, nebylo na nich patrné nijaké zvláštní nálady a také na venek nevzbudily nijaké pozornosti. Konány byly v uzavřených místnostech, a to večer dne 6. tm., pak dopoledne dne 7. tm. v Dělnickém domě a večer téhož dne na Starém Brně a v Žabovřeskách. Dne 6. tm. o 19. hod. večer byl uspořádán v sále restaurace u Semilaso slavnostní veřejný projev, na jehož programu bylo několik čísel recitačních a proslov o významu výročí ruské revoluce. Schůze zahájena za účasti asi 100 osob zapěním Internacionály a skončena o 21 hod. 15 min. zapěním písně „Práce“. O významu dne promluvil tajemník komunistické strany Antonín Vohradník z Brna. Pravil, že revoluční proletariát celého světa oslavuje 9. výročí ruské revoluce a obrací své zraky k sovětskému Rusku s důvěrou v jeho hospodářské a politické vítězství. Hospodářské zotavení se Ruska dalo se za velmi těžkých podmínek a při mezinárodní kapitalistické blokádě. Sovětské Rusko buduje vše ve prospěch proletariátu, jeho hospodářský život se stabilisuje, zatím co hospodářství v kapitalistických státech jest v rozvratu. Poté promluvil řečník o otázkách sociálních a organizačních, jakož i o životních podmínkách a různých vymoženostech ruských dělníků. Zmínil se o otázce daňové, že tyto předepisovány a vybírány jsou dle skutečně výdělkového poměru jednotlivce, dále o tom, kterak se řeší bytová otázka v sovětském Rusku, kde se ve prospěch chudého lidu investují velké náklady na dělnické domy, při čemž všechny dělnické vymoženosti ruského dělníka porovnával tendenčně se situací dělníka v Československu.

Mluvě o národnostní otázce v Rusku pravil řečník, že tato jest tam naprosto spolehlivě a ku spokojenosti všech národností rozřešena. Také otázka náboženská jest provedena do všech důsledků, neboť z klášterů byly zřízeny ozdravovny a zbytečné kostely byly zavřeny. Rudá armáda v Rusku jest založena na podkladě miličním a slouží pouze k obraně dělnického státu. Vybudování rudé armády má velký morální význam pro mezinárodní proletariát celého světa. Komunistická strana v Československu hlásá při oslavách 9. výročí ruské revoluce nutnost brzkého provedení uznání Ruska po právu a navázati s tímto dělnickým státem normálních styků. Průběh této oslavy byl naprosto klidným a pe jejím skončení se účastníci vklidu rozešli.

Téhož dne o 19. hod. uspořádaly komunistické organizace na Starém Brně v restauraci „u Paseků“ Na Bělidlech besídku, na jejímž programu byly rovněž recitace básní S. K. Neumanna, J. Hory, Popelky, dále jednoaktovka od J. Vladimíra Ivana: „Jednotná fronta“ a proslov o významu dne. Besídka započala o 20

hod. a trvala do 22. hod. Zúčastnilo se jí asi 120 osob převážně žen a dětí. O významu dne promluvil Vladimír Matula, městský úředník z Brna, jenž zdůraznil jak v Rusku dělníci, sedláci a vojáci těžko si vybojovali svobodu a zrestaurovali Rusko za těch nejtěžších podmínek. V dalším svém proslovu zmínil se o hospodářských, sociálních, národnostních a náboženských poměrech v Rusku v témže smyslu jako tajemník Vohradník na schůzi v Král. Poli. Ku konci svých vývodů pravil, že proletariát celého světa nejlépe oslaví deváté výročí sovětského Ruska, když půjde za ideálem ruských dělníků a bojovati bude pro tyto ideály nejen frázemi, nýbrž účinnou prací mezi svými druhy v továrnách a závodech a vytrvá věrně v komunistickém programu.

Také tato besídka měla naprosto klidný průběh.

Komunisté v Žabovřeskách oslavili význam výročí ruské revoluce slavnostní plenární schůzí, která se konala dne 7. listopadu tr. večer v restauraci u Hanušů v Žabovřeskách. Program byl týž jako na schůzi konané v Král. Poli. Také týž řečník, totiž tajemník Antonín Vohradník, pronesl na této plenární schůzi proslov, jenž den před tím pronesl v Král. Poli na schůzi. Slavnostní plenární schůze v Žabovřeskách účastnilo se asi 80 osob. Průběh byl klidný. Začala v 19 hod. 30 min. a skončila zapěním Internacionály v 21.30 hod.

S tímž programem, s jakým uspořádána besídka na Starém Brně v hostinci u Paseků, Na Bělidlech, konala místní organizace na Olomoucké ul. dne 7. tm. večer besídku spolu s komunistickou mládeží, na níž za přítomnosti asi 120 osob, z toho dobře dvě třetiny žen a dětí, promluvil o významu ruské revoluce krajský důvěrník komunistické mládeže Karel Skoček z Brna. Porovnával zejména ve svém proslovu výhody ruského dělníka oproti dělníku v Československu a vyprávěl o tom, jak jest v Rusku postaráno o učňovskou výchovu, dále o opuštěnou mládež a děti. Učeň pracuje prý do 14. roku svého věku pouze 4 hodiny denně, do 16. roku pouze 6 hodin a teprve po dokončení 18. roku pracuje plných 8 hodin denně. Pro malé děti jsou zřízeny jesle v zabraných palácích a různé ústavy pro výchovy mládeže. Chce-li náš dělník dosíci téhož, musí spolu se stranou komunistickou pracovati na uvědomování svých druhů v továrnách i závodech.

Průběh této besídky byl naprosto klidným.

Komunisté z Juliánova, Židenic oslavili výročí ruské revoluce dne 6. tm. večer besídkou v Dělnickém domě v Juliánově. Sešlo se k ní asi 100 účastníků. Na programu byly recitace, jednoaktovka a proslov redaktora Juliuse Choráze-Volka, jenž uveden jest již v předchozí zprávě o přípravách k oslavám výročí ruské revoluce.

Také tato besídka, jež trvala asi 2 hodiny, měla naprosto klidný průběh.

Vrcholnou oslavou zmíněných právě projevů v den výročí ruské revoluce byl veřejný projev uspořádaný sekretariátem XVI. kraje KSČ dne 7. tm o 10. hod. dop. v sále Lido-bia v Dělnickém domě. Tohoto slavnostního projevu, který byl zahájen a řízen býv. poslancem Rudolfem Mertou, súčastnilo se asi 500 osob. Na programu byly recitace básní S. K. Neumanna, Jiřího Wolкера a Majakovského

a proslov býv. ministra dra B. Vrbenského z Prahy. Tento připoměl, že den ruské revoluce v roce 1917 znamená mezník v dějinách světa, znamená počátek bojů s dosavadním systémem kapitalistickým. Ruský národ, o němž se tvrdilo, že jest zaostalý, měl tehdy již jasno v hlavě a pod vedením největšího ducha socialistického Lenina provedl činy ohromné. Zastavil světovou válku, zabral půdu a podniky pro stát a zavedl velké reformy. Buržoasie se snažila blokadou překaziti těmto plánům, než marně. Nyní jsou buržoasní státy nuceny uznati sovětské Rusko, neboť ani kontrarevolucionářská agitace a organisování bílých gard nedovedlo rozbourati to, co si dělnictvo vybudovalo. Locarno a Ženeva, tyto prohnané věci, znamenají pouze mír mezi kapitalistickými státy a jsou počátkem příprav proti Rusku. Než komunisté mohou býti klidnými, neboť Rusko má ku své záštitě svou rudou armádu. Kdyby byla revoluce zvítězila ve všech státech, nebylo by armády vůbec třeba. Dále promluvil řečník o sociálních vymoženostech ruského dělníka, o hospodářském postavení Ruska a o národnostních a náboženských poměrech v Rusku celkem již známé věci. Při tom všem porovnával ruské poměry tendenčně s poměry v Československé republice. Kritisoval též výrok presidenta republiky, pronesený v listopadu v roce 1920 v Příbrami, že ne revolucí, nýbrž demokratickým vývojem možno dojíti k socialismu a poukazoval na to, že dnes jest již tomu 6 let, co vývoj tento trvá, výsledkem pak jeho není socialismus, nýbrž zostřený kapitalismus. Podrobněji zdržel se řečník při otázkách úpravy úřednických platů, snižování dělnických mezd a hospodářských návrzích dra Engliše. Ku konci řeči své zmínil se pak o všeobecné průmyslové krisi v Československu, kterou dle jeho mínění vyléčiti může jedině právní uznání sovětského Ruska. Mluvě o nejbližších úkolech strany komunistické pravil řečník, že nyní žijeme ve fázi evoluce, kdy poměry zrají k revoluci. Není potřebí proto prolévati nějaké krve, které by bylo škoda. V této evoluční fázi musí se komunisté snažiti rozumovými důvody získati co nejvíce přívrženců pro Leninovy idee.

Po dru Vrbenském promluvil německy krátce dr. Imanuel Stern, advokát z Brna. Opakoval v krátkosti myšlenky svého předřečníka, při čemž zdůraznil, že dělnictvo musí žíti v naději na lepší budoucnost a vytrvale musí pracovati pro komunistickou myšlenku, na podkladě které jedině může dělnictvu býti lepší budoucnost vybudována.

Po číslech recitačních zapěn byl „Rudý prapor“, načež předseda krátkým proslovem schůzi o 12. hod. polední ukončil. Jak průběh schůze, tak i rozchod udál se v úplném klidu.

Na ulicích města nebylo nijakých demonstračních projevů a také účastníci schůzi se nikde o nějaký pouliční demonstrační projev nepokusili.

Ruští a ukrajínští studenti emigranti, kteří jsou organisováni ve svazu studujících vysokých škol občanů RSFSR. USSR. v Brně, uspořádali společnou oslavu založení sovětského Ruska večírkem dne 6. tm. o 20. hod. večer v restauraci u Hanušů v Žabovřeskách. Večírku tohoto účastnilo se 65 studentů, mezi nimi

8 studentek. Na programu byl zahajovací proslov předsedy ukrajinské odbočky K. Humenného, studujícího v Brně, dále referát o hospodářském životě v SSSR za rok 1926, jež podal předseda ruské odbočky K. Jurevič, studující v Brně a pak volná zábava při stolech.

K. Humenný ve svém proslovu uvítal přítomné a vzpoměl krátce událostí, které se v Rusku odehrály ve dnech 7. a 8. října 1917. Povstáním uctili přítomní památku těch, kteří v této době padli za sovětské Rusko.

Studující K. Jurevič probral historický vývoj v Rusku vůbec až po nynější nejmodernější soustavu hospodářskou — socialismus — která prý se plně osvědčila, neboť výsledky hospodářské politiky v SSSR jsou skvělé. To dokazoval řečník z řady čísel sestavených úřední statistikou. Výroba průmyslová povznesla prý se za poslední 2 léta na 100 % oproti stavu předválečnému. Nynější platy dělnické převyšují předválečné platy průměrně o 4 %. Všeobecně možno říci, že bylo všude dosaženo stavu předválečného, a že se všude houževnatě pracuje na tom, aby stav tento byl zvýšen. Bolestivou zůstává jediné otázka zemědělské výroby, která jest zdržována nedostatkem hospodářských strojů. V cenové politice jeví se snaha snižovati ceny tak, aby v obyvatelstvu venkovském byla získána jistá kupní síla. V zahraničních obchodech lze pozorovati všeobecnou snahu po získání pevné základny pro vývoz obilí a surovin, aby zahraniční obchod mohl býti aktivní. Po proslovu Jurevičově rozpředla se volná zábava při stolech za zvuků hudby ruských balalajek. Večírek skončil v naprostém klidu o 23. a půl hod. Nějakých politických neb agitačních proslovů nebylo a také nezúčastnil se večírku nikdo ze zdejších komunistů.

Policejní ředitel.

StAB B 40 I. — K., k. 360 čj. 15947.

56. 1927, leden 15. Brno. — *Zpráva z veřejné schůze KSČ 14. ledna 1927 v Brně na níž poslankyně Landová-Štychová referovala o poměrech litevského proletariátu; připojeno usnesení.*

Předmět: Veřejná schůze komunistické strany. Svolavatel: František Smetana, za sekretariát XVI. kraje KSČ v Brně-Cejl 57. Program: Postup reakce proti revolučnímu dělnickému hnutí, zejména řádění reakcionářů proti litevskému proletariátu. Místo: Sál kina Dělnického domu v Brně, Marxova 8. Čas: Dne 14. ledna 1927 od 17.45 hod. do 19.25 hod. Účast: Asi 450 osob. Předseda: Senátor Richard Reiter z Brna. Řečník: Poslankyně Landová-Štychová z Prahy a redaktor Rovnosti Julijus Choráz-Volek z Brna.

Průběh:

K dennímu pořádku promluvila jako první řečník poslankyně Landová-Štychová asi takto:

Dnešní politická situace ve všech evropských státech mimo sovětského Ruska ukazuje nám krutý boj buržoasie proti komunistickým předákům, ba proti komunistické straně samé, která jediná ze všech tak zvaných socialistických stran hájí zájmy pracujícího lidu. Tento boj vedený jménem demokracie není nic jiného než diktatura fašismu, který ve všech sousedních státech sovětského Ruska má utvořit jakousi hráz proti komunistickému Rusku, jediné a pravé vlasti pracujícího proletariátu.

Zde v Rusku byl uskutečněn socialistický řád a to cestou sociální revoluce. Kdo tvrdí, že socialismus může zvítěziti nějakým vývojem, je podvodník nebo lhář. Musíme připravovati půdu, aby i u nás mohl býti uskutečněn pravý socialismus. Celá zášť buržoasních kruhů je namířena proti komunistům a to proto, ježto buržoasie dobře ví, že jí hrozí ohromné nebezpečí od této strany, která má za sebou masy trpícího proletariátu. Měšťáctí teoretikové znají důkladně následky, ku kterým vésti musí zkrachovaný společenský řád kapitalistický. Tak ku příkladu ministr financí dr. Engliš ve své poslední řeči otevřeně doznal, že nynější hospodářský řád není schopen každému zajistiti právo na existenci. To dovede jen komunistický stát, který zná pracovní povinnost a ve kterém má práce patřičnou cenu, kdežto u nás vládne spekulace lenochů a dělná třída je zbídačena.

Aby zabráněno bylo brzkému vítězství socialismu, stará se kapitalismus ve všech státech evropských o rezervy reakcionářské, které politickým převratem mají znemožnit rozvoj komunismu. Z těchto všeobecných důvodů lze vysvětliti poslední fašistický převrat dne 17. prosince 1926 v Litvě. Zde vládla levice, která výhodnými smlouvami uzavřenými se sovětským Ruskem umožnila blahobyt proletariátu Litevska. To nebylo nepřátelům litevského dělnictva vhod. Polský sociální demokrat Pilsudský — nyní imperialistický ministr války — spojil se s křesťanskými demokraty v Litvě a pomocí anglického kapitálu nastal převrat, kterým byla vláda levice svržena. Nyní se ukázali klerikálové Litevska v pravém světle. Nastala hrůzovláda jak dosud v celé Evropě nebylo podobného vládního režimu. Přeplněné věznice, popravy komunistických stoupenců, odsouzení všech protivníků politických polním soudem, mučení podvatných elementů způsoby i středověku neznámými jsou příznaky bílého teroru Litevska. Jako první oběti litevské fašistické vlády byli bez dalšího soudního řízení popraveni: Karel Pošella, Josef Greifenberger, Kasisi Gedris a Rafael Čorný. Řada jiných komunistických vůdců je již odsouzena a má býti v nejbližší době odstřelena. Proletariát celého světa protestuje proti tomuto vraždění nevinných politických vůdců. Tím splní přání Pošellovo, které ve svém posledním dopise vyslovil.

(Řečnice předčítá úryvek z dopisu popraveného Pošelly, ve kterém tento líčí útrapy uvězněných komunistů a vybízí světový proletariát k mohutnému protestu proti řádění fašistické vlády v Litvě. Zmínila se při tom, že litevská buržoasie používá k mučení elektrického proudu a plivání sifilistických agentů do úst vyslýchaných, kteří nechtějí zradit své druhy.)

Náš upřímný pozdrav posíláme všem vězňům v Litvě, ale také našim uvězněným stoupcům, neboť poměry vnitropolitické u nás nejsou o mnoho lepší; do konce roku 1926 bylo podáno 78 žalob na komunistické poslance pro jejich parlamentní činnost v zájmu proletariátu. Tak panuje i u nás neustálá persekuce komunistického hnutí. Za takových okolností nestačí více krásná slova, skutků je třeba. Nenecháme se však nikým vyprovokovati; až budeme my chtít, pak budeme jednat. Dnes musíme pamatovati na vdovy a sirotky po popravených a uvězněných a všemi silami podporovati mezinárodní rudou pomoc, která má býti sanitní oddíl proletářského boje a má nám opět vrátiti bojovníky, kteří v našem boji byli nějak zraněni.

Kapitalisté osvojili si naše hesla a také je provádí. Bez rozdílu národnosti a politického přesvědčení tvoří jednotnou, pevnou organizaci, která klidně přejde k útoku na dělný lid. Naproti tomu je dělnictvo nesvorné a roztrženo na různé tábory. Volání komunistické strany po vytvoření jednotné fronty bylo dosud marné. Zde musí nastati náprava než bude pozdě. Čínská revoluce je novým dokladem, že plánovitým třídním bojem dosáhne sjednocený pracující lid hospodářského blahobytu. Proto nutno utvořiti jednotnou bojovou frontu proletariátu třeba i přes hlavy tak zvaných socialistických vůdců, vybudovati odborové organizace a podporovati mezinárodní rudou pomoc.

Jako druhý řečník dal redaktor Julijus Choráz-Volek přehled o posledních mezinárodních událostech a odvozoval z nich poučení pro dělnictvo československé. Pak pokračoval:

U nás tyto dny byla měšťáckým tiskem rozšířena poplašná zpráva, že bolševické nebezpečí hrozí československému státu. Dokonce pražský klerikální deník „Lidové listy“ mluvil o nutnosti likvidovat komunistickou stranu. Je smutným zjevem, že na takové zprávy se nechali nachytat také sociální demokraté a národní socialisté. Požadavek, aby bolševická strana byla likvidována, možno pokládati za první krok k fašistickému převratu i u nás. Jediným účinným prostředkem proti vzrůstajícímu se fašismu je jednotná fronta pracujícího lidu. Sociální demokraté nedbali našeho volání a nechtěli s námi jíti do boje. Následkem toho byla vláda česko-německomaďarská, která svojí politikou způsobí další zbídačení proletariátu. Světový systém kapitalistický prožívá těžké chvíle. Kapitalismus chce nyní dosáhnouti konsolidace hospodářské, a to politickou cestou. Dokud neprosadí buržoasie diktaturu, je vyloučeno, že její úpadkový řád udělá krok kupředu. Proto chce se uchopiti politické moci a vyloučiti z ní veškeré socialistické elementy. Proti této snaze jsou živé síly masového proletariátu. Druhá překážka je komunistická strana jako jádro revolučního hnutí. Proto chce buržoasie v prvé řadě tuto stranu rozdrtit. K tomu účelu používá metod: napřed (po světové válce) tvářila se jako spanilá holčička, která falšování dokumentů se snažila zdiskreditovat komunismus. Nepodařilo se jí to. Pak pracovala vysíláním agentů-provokatérů à la Barták. Poslední špionážská aféra ukázala zřetelně, že komunistická strana neměla s touto aférou nic společného, že to byla vlastně aféra agenta-provokatéra Bartáka. My jsme vyšli z tohoto

procesu silnější, neboť mnohým sociálním demokratům a českým socialistům bylo jasno, že komunistická strana neprováděla žádnou vojenskou špionáž, nýbrž, že agent-provokatér Barták dělal špionáž s cílem diskreditovat komunistickou stranu a umožnit její rozpuštění. I tato metoda selhala. Proto ten vztek antikomunistů, jak z jejich tisku patrno. Lidové listy dokonce radí povoláním činitelům, aby tuto metodu prováděli s větším počtem agentů-provokatérů, možno se pak dostaví zá-
doucí výsledek.

Nechceme provést nějaký puč. Jsme stranou třídě uvědomnělého proletariátu a budeme vždy poctivě a otevřeně pracovat a bojovat pro zájmy dělnictva. Nepřipustíme ale žádnou válku a žádné útoky proti sovětskému Rusku. To je naše svatá přísaha.

Bylo během posledního procesu v Praze řečeno, že máme u každé setniny, v každém úřadě a v každé věznici naše buňky. Kdyby tomu tak bylo, tak bychom rozpustili my schůze a ne naši odpůrci, my bychom zavírali naše protivníky tak, jako to s námi dnes dělá buržoasie. Proti všem buržoasním útokům budeme klidně kráčet jako organisovaná masa dělného lidu na své cestě za zlepšení hospodářských poměrů dělnictva. Kdo na nás útočí, tomu se postavíme na obranu. Bude-li třeba i ozbrojení. Neustále budeme naše stoupence ve smyslu učení Leninova přesvědčovat o tom, že jen vláda dělníků a rolníků je s to uskutečnit pravý socialistický řád.

Poté poukázal předseda schůze senátor Raiter na to, že dle všech příznaků nastává boj mezi kapitalismem a proletariátem celého světa, že kapitalismus si zajišťuje rezervy bojovné ve všech reakcionářských kruzích, což zřetelně vidno u nás z postupu proti fašistickému generálu Gajdovi, jemuž vzdor prokázané vyzvědačské činnosti bylo ponecháno 75 % pensijních požitků a zdůraznil pohotovost a odhodlanost komunistické strany bojovat proti všem odpůrcům. Pak přijaty byly jednohlasně tyto

r e s o l u c e :

I. Shromážděné dělnictvo na veřejné schůzi dne 14. ledna 1927 protestuje proti bezodkladnému brutálnímu postupu fašistické vlády litevské, která hanebně nechala zastřelit 4 členy komunistické organisace a dalších 30 uvrhla do žaláře v úmyslu také je úkladně zavraždit, protestuje co nejdůtklivěji proti tomuto fašistickému činu a varuje co nejdůtklivěji vládu litevskou před utracením jen jediného člena komunistické strany a činíme vládu Litvy za každý i třeba jiným způsobem utracený život dělnický zodpovědnou. Nenecháme vraždit revoluční dělníky. Za každé příkoří třídě uvědomělému dělnictvu vládami fašistickými a polofašistickými učiněné, budeme stejným způsobem se odměňovat ukrutníkům a nepřítelům dělnického hnutí. Soudruhům litevským vyslovujeme své nejvřelejší sympatie a zasíláme bratrské proletářské pozdravy.

Současně varujeme imperialistickou vládu anglického imperia před jejím zaha-

leným spiknutím proti dělnickému státu Sovětské Unie a prohlašujeme, že nedopustíme, aby bylo zahájeno zákeřné tažení proti sovětskému Rusku.

Pryč s imperialistickými snahami kapitalistických států a jejich vlád. Ať žije vláda dělníků a rolníků. Ať žije mezinárodní solidarita všech třídně uvědomělých pracujících vrstev.

II. Protestujeme co nejdůrazněji proti bestiálnímu vraždění komunistů v Litvě a vyslovujeme bratrské litevské straně své nejvřelejší sympatie v jejím boji proti fašistickým diktátorům, ohrožujícím samostatnost Litvy a mír na východě. Protestujeme proti tomu, že 4 komunističtí poslanci, jako otevření a poctiví obhájci dělnické věci mají býti souzeni pro svou proticelní a protikongruovou akci v parlamentu. Vyslovujeme své rozhořčení nad štvanicemi proti KSČ. Pokud se týká snah buržoasie, chtějící dosáhnouti na legální existenci KSČ, prohlašujeme zajisté ze srdce milionové armády voličů komunistické strany, že tyto úklady proti KSČ by byly důrazně odmítnuty. Prohlašujeme, že postup a taktika KSČ směřující v nynější roztržitém dělnické třídy k vytvoření jednotné fronty, je nanejvýš správnou, neboť jedině jednotnou frontou proletariátu a sjednocením odborových organizací vytvoří se účinná hráz proti buržoasní reakci. Ať žije komunistická strana Československa. Ať žije litevská komunistická strana. Pryč s fašistickými vrahy litevského proletariátu. Ať žije komunistická internacionála a úspěšné budování socialismu v Sovětském svazu.

Pak skončil předseda schůzi a účastníci se v klidu a pořádku rozešli. K úřednímu zakročení neměl jsem příčiny. Policejní rada.

StAB B 40 I. —K., k. 361 čj. 710.

*57. 1927, duben 23. Brno. — Usnesení z manifestačního shromáždění KSČ
22. dubna 1927 v Brně proti válečnému nebezpečí a na obranu SSSR.*

Poslední, anglickými imperialisty vyvolané události v Pekinu, Šanhaji, Tientsinu, které spočívaly v tom, že sovětská vyslanectví byla jednak čínskou kontrarevoluční policií obklíčena, prohledána, při čemž, jak svědčí poslední zprávy, byly ženy a děti bity a značná část sloužících odvečena do čínských žalářů, jednak jak dnešní zprávy potvrzují, byla část sovětského vyslanectví v Pekinu obsazena strážemi protokolárních mocností, ukazují, že tyto neslýchané provokace mohly by se státi bezprostředním podnětem k vyhlášení války. Sovětový svaz, zachováváje přímo nadlidsky klid a zdrženlivost, brání se proti těmto drzým a potupným provokacím pouze prostředky diplomatického rázu. Zdrženlivost Sovět. svazu a velké sebezapření však nemůže znamenati, že by imperialistické státy nemohly novými provokacemi samy počítati světovou válku, zahajující ji ve jménu boje proti mezinárodní revoluci. Protestujeme proti těmto metodám imperialistických provokací a prohlašujeme, že stojíme neochvějně na strážích Sovětského svazu.

Také politika imperialistů proti osvobozeneckému boji čínského lidu svědčí o tom, že mezinárodní buržoasii jde o udržení dosavadního bezpráví a nerovnoprávnosti v Číně. Čínská revoluce rozbíjí okovy zahraničního imperialismu a tím chrožuje nadvládu světové buržoasie nad čínskou zemí a národem. Britský imperialismus je odhodlán i za cenu války ruku v ruce s kontrarevolučními armádami Čansolína utopiti v krvi revoluční čínské hnutí. Útok na čínskou revoluci se strany mezinárodních imperialistů je však útokem proti ruské revoluci, neboť mezi oběma panuje přátelství revolučního svazku. I v tomto případě prohlašujeme, že učiníme vše, abychom znemožnili imperialistům porážku čínské revoluce.

Také politická situace v Evropě vyjadřuje veliké napětí, vyjádřené tvořením protisovětského bloku, za vedení Anglie, za účelem útoku na Sovětský svaz. Ovšem imperialisté mezi sebou mají také značné protivy, které hrozí vypuknutím místních válek. Napětí italsko-jugoslávské není dosud likvidováno, Polsko snaží se o záchvat Litvy atd. I tato situace vede neodvratně k válce, k novému neštěstí pro pracující lid.

Prohlašujeme: Dovedou-li imperialisté situaci k vypuknutí války, jestliže masy pracujících, vykořisťovaných a potlačovaných nebudou ji moci zabránit, pak musí vynaložit vše, aby ji využili k tomu, že by systém válečných, imperialistických provokací byl odstraněn jednou provždy. Podotýkáme však, že i válce je možno zabránit, sjednotí-li se proletariát do mohutné jednotné fronty za účelem odstranění válečných plánů imperialistických.

Ruce pryč od sovětského Ruska a revoluční Číny! Ať žije jednotná fronta všech pracujících měst a venkova proti imperialistickým lupičům! Ať žije protiiperialistický svazek ruské a čínské revoluce!

Rovnost, 23. dubna 1927.

58. 1927, červen 30. Brno. — Usnesení z velkého shromáždění KSČ 28. června 1927 v Brně, na němž referovali o svých zážitcích a zkušenostech v SSSR členové čl. družstevní delegace.

Po vyslechnutí zpráv o stavu a obrovském vzrůstu družstev v Sovětském svazu, nemůžeme jinak, než pozdraviti družstevníky ruských republik a vysloviti nejsrdečnější přání dalšího zdaru jejich namahavé a obětavé, mnohými překážkami ztěžované práci na poli socialistického a státního podnikání. Družstevnictví ruské, nesené jsouc třídním duchem, jest dle našeho názoru jedním z důležitých prostředků boje proti kapitalistickým řádům, neboť cílem jeho jest: Hospodářské osvobození pracujícího lidu z pout kapitalistické poroby.

Přejeme družstevníkům v SSSR, aby ku výstavě proletářského státu měli dostatek klidu. Mír potřebují oni, mír musíme mít i my! Nepřejeme si nové litice válečné a pamětlivi jsouce béd, následovavších rok 1914 prohlašujeme: Útok na SSSR jest útokem na lidství a mezinárodní proletariát světa!

S povděkem béřeme na vědomí zprávy delegátů čl. družstev o tom, že výstavba socialistického státu SSSR jest na postupu, že ode dne ke dni se poměry zlepšují. že soustava SSSR jest lidem schvalována a že nejširší vrstvy obyvatelstva jsou odhodlány hájiti svoji sovětskou zemi proti všem útokům.

Tyto zprávy nás přesvědčují o tom, že jest zapotřebí i nám býti připravenými. Naším nejdůležitějším úkolem jest budovati a sjednocovati nejen družstevní, ale celé dělnické hnutí na podkladě třídním a socialistickém a učiniti jej tak mocnou hradbou proti útokům světové reakce.

Prohlašujeme, že všichni spotřebitelé mají za povinnost na tomto úkolu spolupracovati a snažiti se, aby řady dělnictva byly zceleny a sjednoceny v jedinou socialistickou falanx. Chceme, aby konsumenti a zemědělská družstva došla nejužšího styku bez prostředníků soukromokapitalistických. Prostřednictvím našeho družstevního ústředí chceme vybudovati úzké styky s družstevnictvím ruským a za tímto účelem budeme usilovati o uznání SSSR de jure.

Ukažte skutky, že pevně trváme za tímto prohlášením! Staňme se členy dělnických potravních družstev! Jen mohutnou, silnou a ukázněnou organizací můžeme připraviti půdu k dosažení konečných cílů hnutí proletářského.

Vše pro udržení světového míru! Nechť žije, roste a sílí ruské družstevnictví! Vše pro jednotné mezinárodní družstevní hnutí v ČSR! Nechť žije mezinárodní sjednocený světový proletariát, bojující za své osvobození! Nechť žije a mohutní sovětské Rusko!

Rovnost, 30. června 1927.

59. 1927, říjen 13. Brno. — Oběžník krajského výboru KSČ v Brně k oslavám desátého výročí Velké říjnové revoluce.

VÁŽENÍ SOUDRUZI

Zdůrazňujeme několik hlavních úkolů, které se mají vykonati u příležitosti 10letého výročí ruské revoluce.

1. V všech jednotách PT¹⁹) (ve všech okresích XVI. kraje) svolati závazně členské schůze s programem: Proletářská tělovýchova v SSSR a význam sovětů.

2. Organizovati kursy, na nichž bude přednášeno o základních úkolech ruské revoluce, základních problémech socialistického budování v SSSR. Leninské školení vnášeti do jednot, aby odtud dorůstal bolševický kádr straně.

3. Tvořiti společné výbory v dělnickém tělocv. hnutí na obranu hnutí proletářského proti fašismu, reakci a na obranu SSSR a ze zdola tvořiti organizace přátel SSSR.

4. Členstvo povinně zavazovati k účasti na akcích KSČ, aby třídní ráz tělocvičného hnutí se prohluboval. Účast při drobné práci jako osobní agitace, podpora při

kolportáži marxisticko-leninské literatury, při sbírkách pro MRP, rozprodeji odznaků strany atd.

5. Frakčně působiti přes společné výbory k tomu, aby i tisk reformistický psal o významu sovětů.

6. Zpopularisovati v řadách dělnického tělocvičného hnutí otázku dělnických a sportovních delegací do SSSR a soustavnou výchovou zavazovati členstvo k tomu, aby osobní agitací přispívalo k posílení jak posic třídního dělnického hnutí, tak i sovětů.

7. Při všech akcích míti na zřeteli posílení KSČ; prováděním získávací akce: a) pro nové členy a tisk strany, b) do rudých odborů a do jednot proletářské tělovýchovy, c) do družstevního hnutí.

Každá jednota budiž zavázána vykázáti, jak splní vytčené úkoly.

Práci čest.

Krajský výbor XVI. kraje KSČ.

V. Chabera, Fr. Smetana.

StAB B 40 I.—K., k. 366 čj. 15701.

60. 1927, listopad 7. Brno. — Akademie uspořádaná 6. listopadu 1927 v Brně společným výborem pro konání oslav 10. výročí ruské revoluce; přiloženo provolání KI mládeže z října 1927 v Moskvě.²⁰⁾

Předmět: Akademie. Svolavatel: Karel Štěpán, obhájce ve věcech trestních v Brně, Cejl č. 57/I. za společný výbor pro konání oslav 10. výročí ruské revoluce. Program: Dle přiloženého programu. Místo: V Brně, v místnostech sokolského stádia. Čas: Dne 6. listopadu 1927 od 10 do 12.30 hod. Účast: Asi 1300 osob. Předsesta: Karel Štěpán. Řečník: J. Hora, spisovatel z Brna.

Akademie, zahájená varhanovou hudbou internacionály, odbývala se dle přiloženého programu, z něhož byl vypuštěn bod 1. A. Kasjanov: Pět dní a pět nocí. V programu č. 3: J. R. Becher: „Ein russischer Proletariát“ nebyly v 5. odstavci předneseny členem něm. divadla Kalwodou některé verše. Z těchto veršů posledním slovem „wird“ ukončil Kalwoda předchozí verš „dass unser rotes Russland nicht untergeht — wird“. V programu č. 4: „Pád starého světa“ vypuštěno bylo ve vložce IV. oddílu III. ve scéně znázorňující útok na tyrana a jeho náhončí od svázání tyrana a jeho náhončích, což nahrazeno bylo poveláním tyrana na zem, při čemž jeden ze cvičících mu stoupl nohou na prsa a druhý mu držel ruce. V dílu IV. téhož programu byl tyran a jeho náhončí veden volný (nesvázaný) ve středu při odchodu cvičenců. Ostatní program odbyl se nezávadně.

Pokud se týče slavnostního proslovu, předneseného spisovatelem J. Horou, promluvil tento řečník v tomto smyslu:

Ruská socialistická revoluce tvoří v historii světového proletariátu a civiliso-

vaného lidstva mezník, který učinil ze socialismu skutečnost, utvořiv tak starý a nový svět. Když světová válka rozvrátila absolutistický ruský stát, bylo to právě v Rusku, kde vypukla socialistická revoluce. V roce 1917 od březnové ruské revoluce až do října měnila se stále situace, den znamenal tehdy měsíc, ba roky světových událostí. Tehdy nabyl ruský sedlák přesvědčení, že měšťácká vláda nemůže vyvésti ruský lid z pohromy, do níž ho zavedl carismus a do níž dle Kerenského měl jíti znova a bít se za zájmy buržoasie. Tomuto učinili konec vojáci a dělníci, kteří svrhli vládu Kerenského a zamezili tak dalšímu válečnému krveprolití. Evropa po 10 roků dívá se na východ v domnění, že systém sovětský v Rusku se zhroutí, avšak došla k přesvědčení, že se tak nestane. Ba je viděti, že rozdíl mezi Ruskem a Evropou je standartním. Tak dělník po ruské revoluci vstupuje do světových dějin a jejich vývin povede dále. V Rusku je demokracie pracovní a hospodářská a není tam místa pro svobodu buržoasie. Provedením ideí socialistických utvoří se veliká třída dělníků, která bude hromadit hmotné statky a tvořit kulturu pro všechny. Rusko po říjnové revoluci dalo dělníkům sebeurčení a sedlákům půdu, po níž toužili. Dnes kapitalismus a sovětské Rusko proto dobře ví, že nelze jim vedle sebe žít, ježto pod tlakem hromadícího se kapitalismu zvedá se dělnictvo, které také na západě svede s kapitalismem boj, jaký svedlo Rusko. Někteří z kapitalistů sice uznávají zásady sovětského Ruska, ale přece pracují proti Rusku. Komunismus tedy probudil miliony Rusů, kteří, jak sedlák a dělník dobře ví, že zlepšení jejich postavení závisí na rozkvětu sovětského Ruska. Také národnosti v Rusku jsou si vědomy toho, že jen socialismu mají co děkovati, že došlo k jich osvobození. Vykoupení malých národů na podkladě versailského míru bylo na druhé straně vykoupeno zotročením jiných národů, které na příklad utlačuje Anglie. Komunismus ruský osvobodil nejen národy, nýbrž také rasy. Vždyť revoluce ruská nebyla jen revolucí ruskou, nýbrž revolucí mezinárodní. Od roku 1918 je již jisto, že socialismus stane se příštím pánem světa a regulátorem jeho osudu. Za uskutečnění socialistických zásad platí díky ruským socialistickým vůdcům, kteří prosadili, že socialismus nestal se jen utopií, nýbrž má se státi také pravým náboženstvím lidstva. V tomto směru, že mohou v první řadě vzdáti díky Leninovi, který nebyl rudým carem, jak se o něm říkalo. Vždyť Lenin byl prostým člověkem, byl výrazem sebeobětavosti a zůstane stále jejím vzorem. On naučil socialisty celého světa pracovat, když došel k přesvědčení, že v politice není romantiky. Dělnictvo musí si jednou říci, že vztyčí prapory vítězství socialismu a osvobodí se samo od měšťáckého útlaku, kterým nyní trpí.

Řečník končil slovy, že desítileté výročí ruské revoluce lze oslaviti jen socialistickou prací.

Po vyčerpání programu se všichni, po zahrání internacionály, v klidu rozešli. V místnosti nebylo žádných plakátů. Po rozchodu byl též na ulici úplný klid.

Policejní komisař.

10. VÝROČÍ ŘÍJNOVÉ REVOLUCE A PRACUJÍCÍ MLÁDEŽ

Dělnické a rolnické mládeži celého světa!

Soudruzi a bratři!

7. listopadu 1917 odehrála se událost, mající ohromný význam ve světových dějinách. Nad rozsáhlou říší, rozprostírající se od Bílého až po Černé moře, od Finského zálivu až po Tichý oceán, obydlenou 150 miliony lidí, byl vztyčen rudý prapor proletářské diktatury.

Na východě Evropy, odkud carští katové po staletí vysílali své otroky, aby potlačovali revoluční hnutí pokročilejších národů, vyšly červánky nového světa. V slzách a krvi nejzločinnější ze všech válek udusil se a zanikl režim carů a kapitalistů. Nikoliv sladkými frázemi o hradním míru, nikoliv hlasovacími lístky, nýbrž ozbrojeným povstáním dobyli dělníci a vojáci Petrohradu a Moskvu státní moci.

Říjnová revoluce vzbudila velkou radost a naděje v srdcích pracujících a potlačovaných všech zemí a národů. Nahnala všem držitelům moci a všem sluhům zlatého telete zvířecí strach a vzbudila v nich zuřivou nenávist. K zániku zatracený, avšak smrti se bránící svět soukromého vlastnictví a vykořisťování činil vše, co mohl, aby mladou sovětskou republiku rozdrtil, avšak ani proudy krve, ani hlad, zima, děla imperialistů, zrádné řeči „socialistických“ šosáků nemohly dělníky sovětského státu pohnouti. Rudá armáda odolala celé záplavě nepřátel.

V ohni občanské války naučila se dělnická třída nejenom brániti se a spravovati svůj stát tím, že dokázala, že k tomu není zapotřebí ani „vznešeného původu“ ani „síly bohatství“, nýbrž vytvořila také množství nejdůležitějších předpokladů pro změnu výrobních poměrů. Musela se zřící pokusu o okamžité zavedení centralizovaného a plánovitého vedení milionů drobných hospodářství ve městech a zvláště na venkově. Neochvějně však bylo zajištěno státu vlastnictví pozemků, půdy a jeho bohatství, velkopřemyslu, bank a zahraničního obchodu a jakmile dozněl poslední výstřel občanské války, byla uvedena v pohyb kladiva pokojné výstavby a započalo veliké a obtížné dílo, tvoření socialistického hospodářství.

„Vývoj výrobních sil není možný jinak, než na základě zisku jednotlivců, osobního zájmu soukromého vlastníka“, — tak tvrdili po staletí teoretikové a praktické kapitalismu. „V zaostolém Rusku nemůže býti budován socialismus, jeho jediná cesta jest naopak cesta měšťáckého vývoje“ — tak prorokovaly v nescetných řečích i článcích veličiny menševické vědy. Socialismus v sovětském svazu není dosud vybudován, země pracujících nalézá se stále ještě v přechodném období od kapitalismu k socialismu, v němž se pojí zbytky minulosti se zárodky budoucnosti. Ještě žije řád drobné výroby na venkově, ještě existují zbytky soukromého kapitálu, ještě nebyla úplně přemožena bída a nouze, jež Sovětský svaz převzal jako odkaz carův a kapitalistů. Avšak již úplně jsou rozdraceny měšťácko-menševické legendy. neboť stále hlasitěji zní hudba budoucnosti, hudba socialismu v dělnickém státě.

V továrnách a dolech, ve státních prodejnách, ve vesnických družstvech, na

stavbách, všude zde jest kámen na kámen stavěna budova nového šťastného života.

Socialisovaný velkopřůmysl předstihuje zemědělství, překračuje předválečnou úroveň a vyvíjí se rychlejším tempem, než se kdysi vyvíjel americký průmysl. Státní a družstevní obchod zmocnily se velké části trhu ve městech i na venkově a vytlačují soukromý kapitál víc a více. Hmotné postavení dělnické třídy zlepšuje se nepřetržitě rok po roku, její kulturní úroveň se zvyšuje. Na venkově podchy- cuje proletářským státem vedené družstevnictví vždy širší masy pracujícího rolnictva, jeho podíl na celkovém obratu zboží stále vzrůstá a přechází znenáhla ku sespolečenštění výrobního procesu zemědělství. Socialistický ukazatel veške- rého národohospodářství postupuje se stále větší jistotou a vždy s větším úspě- chem proti kapitalistickému a o 10. výročí říjnové revoluce jest již dokázáno, že socialismus v zemi sovětů zvítězí.

Každý proletář může nyní zkoumati, kdo měl pravdu: Komunistická Interna- cionála, nebo Internacionála sociální demokracie. Sociální demokrat Noske splodil Hindenburga, Renner splodil Seipela, Macdonald Baldwinna. Dělníci uvěřivší zrádcům proletariátu, byli vrženi daleko nazpět a vystaveni zuřivým úderům ka- pitalistické ofensivy. Dělníci Sovětského svazu, kteří s důvěrou přijali vedení komunistické strany, jdoucí cestou Marxe a Lenina, oslavují 10. výročí své moci a budují socialistickou společnost.

Za 10 let proletářské diktatury naučil se pracující lid celého světa více než za staletí „mírného“ vývoje. Toto desetiletí ukázalo proletariátu v kapitalistických zemích a potlačovaným národům cestu povstání proti světovému imperialismu.

Sovětský svaz stal se pevnou oporou revolučního hnutí celého světa, vlastní děl- níků a rolníků všech světadílů, všech národů.

Právě proto připravuje mezinárodní imperialismus se světovým četníkem — konservativní Anglií v čele — novou ofensivu proti proletářské diktatuře.

Ochrana Sovětského svazu před všemi jeho nepřáteli — to jest povinností kaž- dého pracujícího!

Porážka dělnického státu znamenala by neuvěřitelné posílení světové reakce a útisku. Jeho vítězství bude pro mezinárodní osvobozovací boj proletariátu a po- tlačovaných národů mohutnou podporou.

Osud dělnické mládeže nemůže býti oddělen od osudu dělnické třídy.

Mladí proletáři ruští byli spolu se svými dospělými bratry vystaveni vykořis- tování v kapitalistické továrně, spolu s nimi prošli carskými vězeními a žaláři. Veškeré své nadšení, veškerou bojovnost, všechnu svou odhodlanost, sebeoběto- vání, postavili do služeb revoluce. Nadarmo nedoporučil vůdce a učitel Vladimír Iljič Lenin, aby mládež byla v rozhodujících okamžicích revoluce postavena na nejzodpovědnější části fronty povstání. Mladí dělníci bojovali v řadách rudé gardy na barikádách říjnové revoluce s bezpříkladnou obětavostí. Nikdy nepodléhali menševikům a eserům a pod bolševickým programem dospěli k vítězství. Když

byla sovětská vlast přepadena armádami zahraniční a domácí kontrarevoluce, vstoupily statisíce mladých dělníků jako prostí vojáci, komisaři i vedoucí do rudé armády a vepsali mnoho skvělých stránek do jejich dějin. Ne pro žoky svých otrokářů, nýbrž věci své vlastní třídy obětovali své mladé životy a nyní pracuje dělnická mládež osvobozené země neúnavně na výstavbě socialistické společnosti, zúčastňuje se socialistické racionalisace průmyslu, pomáhá zřizovat nové průmyslové podniky a elektrárny, zlepšovatí státní aparát, organisovatí družstva, vytvářeti novou kulturu a přebudovávatí veškeré své pracovní i životní poměry podle nových socialistických zásad.

Mnoho obětí vyžádala si proletářská revoluce od dělnické mládeže, neboť jest nemožno, aby systém staletého utlačování byl bez obětí povalen a nahrazen systémem rovnosti a bratrství. Říjnová revoluce dokázala však celému světu, že jedině vítězství proletářského povstání může mládež vyvésti z jejího nesnesitelného postavení. V měšťácké společnosti jest dělnická mládež naprosto bezprávná. V sovětském státu má nejen od 18. roku volební právo, nýbrž dostala také své zástupce ve všech orgánech sovětu i v závodních radách. Jediná otázka, týkající se mládeže, není v Sovětském svazu projednávána bez její organisované účasti. Avšak nejen na poli své práce a vzdělání, nýbrž na celé socialistické výstavbě účastní se pracující mládež s neživější aktivitou stejně jako její dospělí bratři. Proletářská dívka jest v Sovětském svazu rovnoprávnou občankou a zúčastňuje se rovněž aktivně politického i kulturního života. Měšťácké i sociálpatriotické vlády pronásledují revoluční organisace proletářů všemi způsoby. V Sovětském svazu existuje a vyvíjí se Komunistický svaz mládeže, čítající více než dva miliony členů, jenž zastupuje zájmy pracující mládeže, vychovává ji v duchu komunistickém a uskutečňuje vedení proletářské mládeže vůči mnohamilionové mase rolnické mládeže. Vášnivá nenávisť, kterou projevují všichni nepřátelé dělnické třídy vůči Leninskému komunistickému svazu mládeže, jest nejlepším důkazem jeho revoluční vytrvalosti, nejlepší chválou jeho energické činnosti.

Proletářská diktatura mění od základů postavení mládeže ve výrobě.

Činí mládež předmětem obzvláštní péče dělnického státu a uskutečňuje znenáhla ideál Marxův na poli práce a výchovy. Sovětská vláda provedla skutečný zákaz zaměstnání dětí, mladších 14 let v průmyslu. Uskutečnila staré heslo Stuttgartského sjezdu, týkající se 6hodinové pracovní doby pro mladistvé proletáře a šla ještě dále, pro nedospělou mládež od 14 do 16 let zavedla 4—6hodinovou denní pracovní dobu při zachování mzdy jako při 8 pracovních hodinách. V Sovětském svazu jest zakázána noční práce, jakož i práce přes čas u mládeže, stejně tak jako její zaměstnání ve výrobních odvětvích ohrožujících zdraví. Každý mladý dělník dostává každoročně v letních měsících plně placenou měsíční dovolenou a ti, kteří toho nejvíce potřebují, jsou posíláni do domů odpočinku a sanatorií. Do odborů jest mládež přijímána od 14 let a více než 100.000 mladých dělníků a dělnic má v odborech funkce. Ve velkozávodech jest zařízení přes

1000 škol pro dělnickou mládež. Práce učňů těchto škol je organisována na vědeckých základech a jest spojena se všeobecnou technickou a politickou výchovou. Ze závodních škol vychází kvalifikovaní a kulturně vyspělí dělníci, kteří jsou s to, aby ovládli výrobu a zemi cílevědomě vedli a řídili. V těchto školách je vychována více než polovina veškeré dělnické mládeže. Tyto školy rok po roku vzrůstající budou znenáhla podchycovati veškerou pracující mládež. Proletářská revoluce přeměňuje pracovní sílu mladých dělníků z nejlevnější a nejvíce vykořisťované, již byla dříve, v mocný prostředek své socialistické výchovy.

Revoluce probudila v dělnické mládeži Sovětského svazu mohutné kulturní snahy.

Monopol vzdělání, který náležel dříve vykořisťovatelům, byl odstraněn. Mladým proletářům dostává se nyní vyučování nejen v závodních školách. Vysoká škola byla z poloviny dobytá dělníky a rolníky, pro jichž přípravu byly zřízeny zvláštní dělnické fakulty (rabfaky). Sekce mládeže nesčetných dělnických klubů, zvláštní kluby mládeže umístěné v nejlepších budovách, státem i odbory mimořádně podporované, pečují kromě nedělních a večerních škol dělnické mládeže, vyučovacích kursů a universit, o kulturní vývoj mládeže. Mládeži Sovětského svazu byl uvolněn přístup k nejlepším zdrojům umění, k bohatství vědy. Náboženství a šovinismus byly z vyučování vymýceny a toto jest prospyceno duchem vědeckého socialismu.

Rolnická mládež a mládež národů dříve potlačovaných carismem, začíná již zapomínati hrůz prokleté minulosti. Velkostatkáři a kulaci, kteří se snažili karabáčem a nahajkou vnutiti rolnické mládeži otrocké poddanství, byli úplně odstraněni.

Desetitisíce mladých rolníků, zvolených do řad vesnických sovětů, jsou dnes sloupy sovětské moci.

Počet analfabetů se každým rokem zmenšuje. A počet škol pro rolnickou mládež nepřetržitě vzrůstá. Mladí zemědělstí dělníci dosáhli osmihodinného pracovního dne a ochrany práce. Národnostní jho bylo svrženo a neruší národové utvořili svobodné republiky. Jejich mládeži dostává se vyučování v mateřské řeči a jest jí umožněno účastniti se výstavby sovětského státu, v souhlase s potřebami pracujících vrstev vlastního národa. Vliv reakčního duchovenstva jest odstraňován a dívky východu, až dosud bezprávné, byly osvobozeny.

To jsou nejzákladnější vymoženosti mládeže Sovětského svazu v den 10. výročí Říjnové revoluce. V žádné zemi, ve které vládnou kapitalisté a menševici, takové vymoženosti neexistují. Nemohou zde existovati, neboť jedině vítězství proletářského povstání může osvoboditi mládež z pout kapitalistického vykořisťování. Jest v životě mladých proletářů Sovětského svazu ještě mnoho nedostatků, které jsou mladým dělníkům všech zemí s dostatek známy a jichž příčinou jest staleté panování cara a kapitalistů. Ještě nebyla překonána bytová krize v zemi, ve které natropily dvě války obrovská zpusťování. Mnoho obtíží a překážek bude muset

ještě býti překonáno, než bude umožněna neobmezená vláda socialismu v životě mladého dělníka. To však, čeho již dnes dobyli, jest pevná základna, ze které lze podle rozměrů výstavby socialistického hospodářství pevnými kroky kráčet vpřed. Sovětský svaz již rýsuje obrysy slavné budoucnosti pracující mládeže. Jako světlý maják svítí tato budoucnost na cestu mladým proletářům všech zemí.

Mladí rolníci a dělníci Sovětského svazu! Vám dostalo se štěstí a cti, žítí v zemi proletářské diktatury. Každý úspěch, kterého dobudete, jest úspěchem světové armády mladých proletářů. Každý krok, který učiníte na cestě k socialismu, volá současně jako zvonění na poplach vaše potlačované bratry k boji. Každá vaše vymoženost je rána dýkou do zad světového kapitalismu. Tím, že pracujete na výstavbě socialismu, plníte svou povinnost vojinů mezinárodní revoluce. Vzhůru k novým vymoženostem a úspěchům, k likvidaci všech zbytků minulosti, k úplnému vítězství socialismu!

MLADÍ DĚLNÍCI CELÉHO SVĚTA!

V den 10. výročí Říjnové revoluce vyzývá komunistická internacionála mládeže mladé dělníky a rolníky celého světa, aby své zraky obrátili k Rudé Moskvě. Obratě se tváří k proletářské revoluci a odvrátte se od jejich nepřátel a zrádců. Následujte vítězstvím korunovaný příklad Vašich bratrů v Sovětském svazu a spojte se pod rudým praporem komunismu! Spojte se pevně s revoluční mládeží Sovětského státu! Semkněte se pevně jako ocelová zeď kolem prvního státu dělníků a braňte jej proti všem nepřátelům. Buďte pamětlivi toho, že jen bezohledný boj Vás může osvoboditi z Vašeho námezdného otroctví. Vězte, že jen cesta Lenina jest jistou cestou k vítězství dělnické třídy a potlačovaných národů.

VOJÁCI A NÁMORNÍCI MĚŠŤÁCKÝCH ZEMÍ!

Ve výročí Říjnové revoluce připomíná Vám komunistická internacionála mládeže, že Rudá armáda jest vaší armádou, zatím co oddíly, ve kterých jste násilím, hladem a podvodem přinucováni sloužiti, jsou pouhými mocenskými prostředky Vašich třídních nepřátel. Učte se střílet, abyste mohli učiniti konec těm, kteří budou řídití hlavně Vašich ručnic proti Vaším bratrům ze Sovětského svazu!

Ať žije Říjnová revoluce!

Ať žije Svaz socialistických sovětských republik!

Ať žije Říjnová revoluce celého světa!

Ať žije diktatura proletariátu, cesta ku komunismu!

Moskva, v říjnu 1927.

Exekutiva

Komunistické Internacionály Mládeže.

StAB B 26, k. 2196 čj. 3251.

61. 1927, listopad 7. Olomouc. — Zpráva o průběhu oslav desetiletého trvání sovětské vlády, které uspořádala KSČ v Olomouci 6. listopadu 1927.

Předmět: Veřejná schůze strany komunistické v Olomouci. Svolavatel: Okresní výkonný výbor strany komunistické, zastoupený Hynkem Havlíčkem z Olomouce-Černovíra. Program: 10. výročí ruské revoluce. Místo: Městská reduta v Olomouci. Čas: 6. listopadu 1927 o 10. hod. dopolední. Účast: 100 osob. Předseda: Karel Hrdlička z Olomouce-Nového Světa. Řečník: Antonín Bukač, tajemník komunistické strany z Přerova.

Průběh: Předseda Karel Hrdlička zahájil schůzi o půl jedenácté hod. a udělil slovo tajemníku Antonínu Bukačovi, jenž v podstatě uvedl asi toto:

Přál bych si, aby každý pracující člověk mohl být svědkem oslav 10. výročí ruské revoluce, aby tak i pochybovačům byla dána možnost nahlédnouti do radostných srdcí ruských dělníků a rolníků. Nelze podrobně mluvit o výstavbě sovětského státu, o poměrech hospodářských, o kulturním rozmachu a organizaci rudé armády, nýbrž nutno se omezit na několik nejvýznačnějších dat, která dokáží, že ruské dělnictvo není stádem nemyslicích lidí, nýbrž že dobře znalo dosah svých činů a dobře vědělo, co postaví na místě zbořeného systému.

V době našeho zajetí ve světové válce byli jsme v Rusku svědky, jak důstojníci fackovali vojáky a brutálně uráželi jejich lidskou důstojnost, jak dělníci a ženy byli zotročenými oběťmi společenského řádu a chlípných, zkorumpovaných úředníků. Poznáváli jsme, že za takového systému nelze pomýšlet na sjednocení Slovanů pod carem a rodil se v nás apel odstraniti systém carských žandarmů. Ve slovech: „car je daleko a Bůh vysoko“, jest nejlépe patrna nemohoucnost 150tímilionového národa.

Na frontě v roce 1917 nemělo ruské vojsko zbraní ani potravin, ani obrněných aut. V ruském vnitrozemí vydávaly se poukázky na chléb a tyto poměry otevřely oči proletariátu i buržoasii. Demonstrace za svobodu, zemi a mír skončily vítězstvím bez krve. Ruský lid nedal se svést k dalšímu prolévání krve a tak došlo k míru Brest-Litevskému, který se ukázal být vítězstvím ruského lidu.

Dne 7. listopadu 1917 usnesl se lid převzít vládu a v Petrohradě i v Moskvě padlo mnoho stoupců revolučního směru. Náporů protirevoluční byly odraženy a ruští dělníci, mužáci i inteligence prodělali v tomto zápasu tolik, že by tyto útrapy zvikli i mnohého z nás.

V roce 1924 jako účastník sovětského kongresu viděl jsem v Rusku revoluční pořádek, rozmach hospodářský, průmyslový, dopravní i kulturní. Dnes Rusko se nemusí báti o svoji budoucnost. Jeho výrobní schopnost roste, roste i hodnota rublu, přibývá dělnictva a zlepšují se jeho mzdy, zdokonaluje se doprava, roste počet vagonů a lokomotiv, zvyšuje se těžba uhlí, podporuje se družstevnictví, elektrisace i průmysl. Roste význam tisku a náklad časopisů, provedena byla odluka církve od státu, zřízeny byly školy a dělnické fakulty a 31 milionů hektarů orné

půdy dáno bylo do vlastnictví dělnictva. Sociální pojištění platí stát a zaměstnavatelé, dělnictvo má po půlročním zaměstnání nárok na 14denní dovolenou, z paláců a vil buržoasie zřízeny byly ozdravovny pro dělnictvo. Sedm ruských republik je spojeno, není národnostních bojů a pro budoucnost pomýšlí se na velkorysou akci pro opatření bytů dělnictvu, na snížení daně pozemkové, na prominutí nedoplatků daňových a zrušení trestu smrti, který má býti ponechán jenom na zločiny proti státní moci a loupeže.

Bilance 10. výročí ruské sociální revoluce končí aktivem pro Rusko a válečné snahy anglické buržoasie narazily by rozhodně na odpor proletariátu. V zájmu našeho dělnictva a našeho odbytu do Ruska jest nutno, aby správně byl vyřešen poměr náš k SSSR. Národ český ať podá Rusku ruku, aby byl vytvořen velký slovanský stát jako opora všeho Slovanstva. Dělnictvo v továrnách jest třeba informovati o tom, co jest sovětské Rusko a jaké snahy má sovětská vláda.

Řeč svoji ukončil řečník pozdravem ruské revoluci a slovy básníka S. K. Neumanna: „Sovětská Rusi, buď zdráva. Přes hladomor vzrůstej tvoje moc a sláva a rudá armáda“.

Nato přečetla zapisovatelka Heřma Barfusová resoluci ve znění, na kterém se dohodli pořadatelé s intervenujícím úředníkem.

Resoluce posílá pozdrav dělníkům a rolníkům k oslavám 10. výročí ruské revoluce a konstatuje, že v zemi proletářské diktatury pracují energicky na výstavbě socialismu. Resoluce varuje dále buržoasii před válečnými útoky na sovětský stát a prohlašuje, že bude proletariát pracovati na vytvoření jednotné fronty k obraně SSSR po příkladě ruských bratří. Dělnictvo české bude pracovati k tomu, aby buržoasie odvrácena byla od účasti na imperialistických plánech a aby SSSR byl uznán de jure.

Resoluce byla přítomnými přijata, načež předseda skončil schůzi. Schůze byla klidná a rozhod byl proveden v pořádku o 11³/₄ hod.

Jak z průběhu schůze jest patrné, řečník držel se přesně programu 10. výročí ruské revoluce, neprováděl žádné srovnávání s československou republikou a nijak nepobuřoval proti státu pro jeho vznik, proti jeho samostatnosti, ústavní jednotnosti nebo demokraticko-republikánské formě, takže intervenující úředník neměl důvodu, aby v tomto směru zakročil.

Veřejná schůze s udaným programem byla vzata na vědomí výměrem městské rady ze dne 2. listopadu 1927 čís. III-28/863. Týmž výměrem však bylo zakázáno vylepovati plakáty představující postavu Lenina, rozkročeného nad mapou Evropy a Asie, při čemž jedna noha stojí na Československé republice. Počátek schůze byl pořadatelstvem oznámen na 9¹/₂ hod. dopolední, bylo však čekáno celou hodinu v naději, že počet přítomných přece snad se zvýší, což však se nestalo.

StAB B 40 I. — K., k. 365 čj. 14542.

Starosta.

62. 1927, listopad 8. Místek. — Zpráva o veřejné schůzi KSČ 7. listopadu 1927 ve Frenštátě p./R. u příležitosti oslav desetiletého trvání SSSR.

Předmět: Veřejná schůze strany komunistické ve Frenštátě p./R. Svolavatel: František Raška ve Frenštátě p./R. Program: Desetiletí vlády proletariátu SSSR. Místo: Frenštát p./R., hotel Slavia. Čas: 7. listopadu 1927. Účast: 50 osob. Před-
seda: Josef Švrček ve Frenštátě. Řečník: Redaktor Mauer z Mor. Ostravy.

Po zahájení schůze udělil předseda slovo řečníku Mauerovi, který promluvil takto:

Dnes vzpomíná proletariát 10. výročí ruské revoluce, kdy v šestině světa vlád-
nou dělníci a rolníci. Co předcházelo ruskou revoluci? Již 2000 let před Kristem
vyskytuje se hnutí pracujícího lidu v řeckých a latinských zemích. Přichází
Kristus se svým socialistickým učením. Otok Spartakus 78 let před Kristem
vede otroky k odboji proti jich tyranům. Tradice husitská je bojem chudého lidu
za osvobození z drápů církve a šlechty. V Anglii předchází tomuto hnutí, hnutí
Wiklefovo. Tato hnutí se v 18. století organisují a ve století 19. vystupuje k od-
boji proti utlačovatelům pracujícího lidu. I v Rusku samém setkáváme se často
v různých guberniích s povstáním mužiků. Prvá revoluce francouzská zazname-
nává pak krok kupředu a ve století 19. a 20. dosahuje dělnické hnutí své výše.

Z hnutí tohoto vzniká světová válka, která přinesla kapitalistům částečnou
porážku a v šestině světa nový socialistický řád. Kapitalistický stát Anglie byla
nucena poskytnouti svým kolonistům určitou samosprávu a byla odkázána na
vlády koloniální. Stalo se tak mocným vlivem ruské revoluce. Měšťáci vysmi-
vali se socialismu a komunistům, že nemají inteligence, nemají rozum, aby
mohli sami vládnout. Než zmýlili se. Vláda dělníků a rolníků je zajištěna,
dělníci a rolníci nezklamali. Úspěchy za 10 roků jsou velkolepé. Do roku 1922
musel se mužik bránit proti vnitřnímu a zahraničnímu nepříteli. Teprve od roku
1922 začíná v Rusku hospodářská obnova a nyní možno socialistickou výstavbu
zdokonalovat. Hospodářské postavení Ruska v době 10letého jubilea je co nej-
příznivější. Sociální postavení mužika a dělníka bylo pod nulou. Šlechta byla za
zabití mužika odsouzena pokutou 10ti kopějek. V roce 1905 organisoval kněz
Gapon hnutí dělníků. Pořádal průvody, při nichž neseny obrazy svatých a prů-
vodů zúčastnili se též kněží. Než tento lid dočkal se toho, že car poslal na ně
kozáky a odměnou dal olovo. Avšak na odměnu se lid po 12 roků připravoval
a dočkal se také toho, že uchopil se sám vlády a došel sociálního zlepšení.

Postavení ruského dělníka za válečné revoluce bylo špatné, nezaměstnanost
a bída. Po tomto období nastal však obrat. Továrny počaly pracovat až konečně
v den 10letého výročí našli všichni dělníci existenci. Dosaženo za 10 roků vý-
sledku, jakého nedosáhl kapitalismus za mnoho desetiletí. Ruské zemědělství
rovná se dnes předválečnému a průmysl zlepšen až o 300%. Mzdy dělníků zvý-

šeny oproti předválečnému stavu o 6%. Ruský dělník neplatí daně, tu platí závod. Za nemoci a ve stáří dostává dělník tolik, kolik měl před tím na příjmech a není-li práce schopen, dostává důchod. Dělník v Rusku je dnes po stránce mzdové a sociálního pojištění co nejlépe zajištěn. Rovněž tak i sedlák. V letech 1922 a 1923 pracoval ruský dělník 14–16 hodin denně, ale na mzdě bral pouze za 8 hodin a zbývající čas pracoval pro stát. Dnes nepracuje třetina ruských závodů více než 7 hodin. Každá továrna v Rusku je město samo pro sebe, neboť kol této jsou zřízeny kolonie, v nichž dělnictvo bydlí. Mezi mladým a starým dělníkem není více rozdílu. Platí tam zásada — za stejnou práci, stejný plat. V roce 1925 vydal SSSR manifest, kterým promíjí se daně mladým rolníkům, nejchudším a středním nejsou na příště předpisovány a promíjí se státní půjčky jednotlivcům poskytnuté. Mladí lidé pracují s láskou pro sověty. Jsou násilím voděni do školy a musí se učit číst a psát. V tom se jeví diktatura sovětů: Pečováno o vzdělání proletariátu zřizováním dělnických a rolnických universit, kterých je dnes v Rusku na 600. A výsledek po této stránce je veliký. Za carismu bylo v Rusku 80% analfabetů, dnes pouze 14%. Při závodech jsou zřizovány dělnické kroužky pro výchovu dělnictva. V Putilovských závodech, kde pracuje na 12.000 dělníků, je zřízeno na 400 takových kroužků. Při výchově postupují sověty tak, aby všichni znali sovětský systém. Těž práva občanská jsou v Rusku na velikém stupni vývoje. Aktivní a pasivní volební právo má i 14letý dělník. V rudé armádě jsou generály i ženy, ženy zastupují Rusko za hranicemi. Světová sociální revoluce je dnes faktem, který je pouze oddálen. Bude to válka socialistických států proti kapitalistickým, třídy proti třídě. Neví se však kdy to bude. Sovětový svaz má daleko větší zájem na míru, než kterýkoliv jiný stát, neboť chce, aby to co se v Rusku tvoří, se nebouralo ale zdokonalovalo. Vojenské rozpočty jsou v Rusku snižovány. Stav vojska z půldruhého milionu snižen na půl, kdežto v ČSR máme při stavu obyvatelstva 13 milionů 140.000 vojáků. Jaký to ohromný nepoměr. Vojenský výcvik v Rusku je pouze 6ti týdenní a zbytek vojenské služby je využit na vzdělání a vyškolení vojáků, aby z těchto vyšel kádr apoštolů socialismu. Toť poslání rudé armády.

Zasluguje tedy dnešní 10ti leté výročí povšimnutí. Prání měšťáckých šmoků na zničení této vlády se nesplnily. Sám prezident Masaryk pronesl svého času výrok, že ruský dělník a mužik bude schopen udržet si svoji vládu a spolu s Drem Benešem jsou toho názoru, že ruská revoluce měla význam pro vytvoření samostatných států po světové válce. A vmyslíme-li se do práce sovětů, musíme sklonit hlavu. Měšťáci se přesvědčili, že komunisté mají vyhraněný program, že pracují nejen pro dělnictvo, ale i pro střední stavy. Buržoasie sama připravuje cestu k sociální revoluci všeobecnou nespokojeností. Komunisté to pouze předpovídají, že k sociální revoluci musí dojít a že stávající poměry vezmou za své. Proto v den jubilea nemůžeme jinak než provolat: „Ať žije sociální revoluce a osvobození veškerého proletariátu, ať žije ruská revoluce“!

Doslovem ukončil předseda schůzi. Průběh schůze byl klidný a nebylo důvodu k zakročení.

StAB B 40 I. — K., k. 365 čj. 14138.

Okresní komisař.

63. 1927, listopad 21. Blansko. — Zpráva o veřejné schůzi KSČ 20. listopadu 1927 v Blansku, svolaná k oslavám 10. výročí Říjnové revoluce.

Předmět: Veřejná komunistická schůze. Místo: Blansko, sál Dělnického domu. Čas: 20. listopadu 1927, 15. hod. Program: 10 let sovětského Ruska. Svolavatel: Josef Souček, Blansko 526. Účast: 400 osob. Řečník: Oldřich Macháček z Brna,

Schůze byla zahájena v 15 a ¼ hod. a slova se ujal Robert Kalaš z Blanska, který krátce nastínil význam oslav 10ti letého trvání Sovětského Ruska. Prý v posuzování tohoto jubilea jsou dva směry. Jeden hledá pouze špatné věci ve zřízení sovětů, druhý a to jest světový proletariát, oceňuje Rusko podle skutečných jeho zásluh a podle poměrů tam panujících. Jest jisto, že persekuce dělnictva v tom či onom státu není taková jaká byla, nebýt ruské revoluce. Dnes i měšťácké vrstvy musí přiznati, že Rusko vykonalo na poli sociálním a národohospodářském velmi mnoho. Dokonce tohoto týdne jeden klerikální pisatel se rozepsal o Rusku takovým způsobem, oceňuje správně jeho význam, že jest to hanbou pro soc. demokraty, kteří nenašli dodnes pěkného slova pro ruskou revoluci. Pro nás jest význam Ruska, jedné šestiny zeměkoule, obrovský. Rusko udělalo počátek a vykonalo mnoho pro dělnické hnutí. Tam se uskutečnilo kus toho, co jinde se zdá pouhou ilusí. Dnes Rusko je jediným státem, který se snaží, aby světu byl zachován mír. Sověty musely snést mnoho urážek a ponížení způsobené jim velmocemi, které usilovaly o zatažení Ruska do nové války a jeho svržení s nynější výše. Poté se ujal slova Oldřich Macháček.

Podle smýšlení evropských bohatých lidí byli vůdcové ruské revoluce sice lidé chytří, ale také zločinní, neboť dovedli pomocí 800.000 komunistů poroučeti celému ruskému národu v počtu 140 milionů. Tento názor jest však příliš jednoduchý a snadný. Kdybychom tak mysleli my, nikdy bychom nepokládali ruskou revoluci za spravedlivou, jakou skutečně je. Pohlédneme-li do krátké minulosti Ruska, vyzorujeme příčiny, které měly v zápětí osvobození ruského mužika a dělníka z carského jha.

Světová válka nebyla přijata v Rusku s tím nadšením jako v Německu, kde celý národ byl prodchnut myšlenkou bojovat a zvítězit. V Rusku na počátku války bylo sice také nadšení, ale pouze u buržoasie, která se těšila že dobude Haliče, Dardanel a jiných částí Turecka, takže bude mít možnost rozšířiti svoje bohatství. Ale ruský mužik a dělník zůstal apatický, jemu slovo vlast znělo jinak než vrstvám měšťáckým. On viděl pod svou vlastní svoji rodinu, svůj příbytek,

svá pole a snad i újezd nebo gubernii. Bylo mu jasno, že tato vlast ohrožena není, že mu ji nikdo nebere a nemohl tedy pochopiti, že by Rusko mohlo být v nebezpečí. Bojoval však přesto, poněvadž dlouholetou porobou zvykl poslouchat cara, jakožto představitele Boha. Poměry před válkou byly v Rusku hrozné. Do roku 1914 nebylo v Rusku úrazového pojištění ani nemocenského. Ruský dělník žil bídně a nejinak tomu bylo u mužika, který žil mnohdy na horší úrovni než zvíře. Jest pochopitelné, že docházelo za takových poměrů k bouřím a atentátům. Než lidé poznávali, že těmito projevy své nespokojenosti ničeho nespravili. Teprve v roce 1914 měl poznati ruský mužik zradu na vlastním těle, kterou na něm páchali ruští generálové. Pamatujeme se, jak Rusové byli poraženi v bitvách u Sosnové Gory nebo u Mazurských jezer, ruské vojsko bylo pobíjeno ve 100.000, a to vinou ruských generálů, kteří sympatisovali s Německem. Tyto případy poučovaly ruského dělníka, který viděl, že je-li příčinou všech béd jak se říkalo carevna, tedy jest vinen také car a že ho není třeba poslouchat.

Různí hlasatelé se pokoušeli získati sympatie lidu. Tolstojovci říkali, že zlo nutno napravovati dobrem, anarchisti však, že nepřitelem jest car a vládnoucí systém a nutno tedy ho odstraniti, ale bolševici hlásali, že po odstranění cara a jeho generálů bude tu nový car a nová kamarila, takže jest nutno odstraniti celý vládnoucí systém a nahraditi jej vládou docela jinou.

Ruská buržoasie se domnívala, že revoluci dělali pánové Kerenský, Bodzianko a nepochopili, že revoluci vede lid, proto si mysleli, že odstraní cara a na jeho trůn zasedne sama, ruský dělník však byl toho názoru, že svrhne cara a buržoasii. Byla tedy prozatímně vláda Kerenského a ta prohlásila, že jest třeba dále bojovati a zvýšila za tím účelem daně. Půdu nechtěla vyvlastnit, poněvadž prý není peněz na náhradu, počala potlačovati postupující revoluci, což nazývalo se anarchií. U lidu nastal úžas, když viděl tento způsob vlády, třebaže car byl svržen. Bylo zřejmo, že tak zvaná prozatímní vláda se s ruským národem úplně rozešla a proto v roce 1917 se sešla rada dělníků, vojáků a sedláků a prohlásila, že přijímá vládu sama. Nedlouho potom byly zbytky vojska Kerenského poraženy a bolševici přejali tak otěže vlády. Nyní nastala teprve vlastní, takřka vychovatelská činnost bolševiků v ruské revoluci, neboť v roce 1917 nebyla revoluce provedena. Nastalo období občanské války a teprve po těchto bojích počíná hospodářské budování celého Ruska. Tuto dobu až po dnešní den možno rozdělití po stránce hospodářské na 4 období.

1) Agrární revoluce, zaujímající rozdělení půdy, sestátnění bank a průmyslových závodů. Toto období trvalo od roku 1917 do roku 1919.

2) Válečný komunismus, kdy stát všechny potřeby obyvatelstva zaopatřoval sám. Zásoboval pomocí rekvizic na venkově, dodával sám veškeré produkty průmyslové. Období trvalo do roku 1921.

3) Regenerace neboli nová hospodářská politika, která značí hospodářské vybudování státu po všech stránkách.

4) Poslední období, a to jest poslední doba, kdy Rusko podle přijatých směrnic se snaží zvýšiti životní úroveň dělníkovu.

Schůze bylo o 14 a ¼ hod. skončena, průběh byl klidný, k zakročení nedošlo.
Nečitelný podpis.

StAB B 40 I.—K., k. 365 čj. 15187.

*64. 1927, prosinec 5. Brno. — Usnesení přijaté na plenární schůzi KSČ
2. prosince 1927 v Brně, ve kterém komunisté zaujali stanovisko
k vyloučení Zinověva a Trockého z VKS(b).*

Zdejší zprávu ze dne 3. prosince 1927, čís. 2917/pres. 2, doplňuji doslovným textem resoluce, jež přijata byla na shora uvedeně schůzi konané dne 2. prosince t. r. v sále bia Dělnického domu v Brně.

Znění resoluce jest toto:

1) Odmítáme a odsuzujeme co nejostřeji snižování vymožeností Říjnové revoluce ruskou oposicí pod vedením Trockého a Zinověva. Kdo pochybuje o socialistické výstavbě SSSR pod vedením ruské komunistické strany, není komunistou, nýbrž menševikem. Oposice pochybuje i o schopnosti diktatury proletariátu ve SSSR udržeti vymoženosti bolševické revoluce za kapitalistického obklíčení a vyvoláváním rozporů mezi průmyslovým dělnictvem a rolnictvem snaží se oposice podminovati základy sovětské moci a proletářské diktatury, které spočívá ve spojení dělníků a rolníků.

2) Poukazování oposice v období zvláštního nebezpečí válečného na nedostatky socialistického budování a zúmynlné zatajování a zkraslování velikých úspěchů ve výstavbě SSSR a proto takové počínání zavrhuje.

3) Využívání přechodných neúspěchů v čínské revoluci, oposici k útokům na vedení K. I., usvědčuje oposici ze soustavného úsilí, používati všech nahodilých nebo přechodných neúspěchů na revoluční frontě proletariátu proti vedení K. I.

4) Poněvadž sociální demokracie, nacházející se svojí činností v táboře nepřátel revolučního proletariátu, používá všech metod pomluv, hanobení a snižování Říjnové revoluce a sovětského Ruska, jakož i vedení všech sekcí K. I., tu řadí se oposice všech odstínů, pokud se v jednotlivých sekcích K. I. objevují, ke kontrarevoluční sociální demokracii, menševismu.

5) Vyslovujeme úplný souhlas s vyloučením Zinověva a Trockého z VKS(b), jakož i s postupem ústředí KSČ a krajského výboru v otázce oposice a boje za leninskou linii v KSČ a K. I. Schvalujeme disciplinární opatření proti všem, kdož porušují stranickou kázeň a prohlašujeme, že právě v období zuřivých bojů a běsnění reakce proti revolučnímu proletariátu a SSSR semkneme se pevněji kolem komunistické strany a K. I. a srazíme každého, kdo by se pokusil komunistické hnutí poškozovat.

6. Souhlasíme úplně s resolucí ústředního výk. výboru KSČ ze dne 30. října 1927, při čemž zvláště prohlašujeme, že poslání komunistické strany nás zavazuje, abychom svedli energický boj s oportunistickými zbytky na Brněnsku, pokud se o nich také resoluce zmiňuje. Přičiníme se o to, aby brněnskému kraji bylo zabezpečeno, aby nebyl už nikdy v budoucnu zmítán oportunistickými a likvidátorskými zjevy, které se občas zahalují do přetvářky, ale jichž mluvčí používají všech metod k zlehčování hnutí a vedení, vytváří ovzduší nedůvěry, snaží se o zeslabování strany a tím napomáhají všem nepřátelům komunistického hnutí. V bolševisačním procesu rozvinutá strana vymýtí vše škodlivé ze svého středu. Zavazujeme se k plné aktivitě pro stranickou práci a celý kraj nás v tomto závazku zajisté bude následovati. Ať roste, mohutní a sílí leninská bolševická strana v Československu a Komunistická Internacionála.

Dodatečně zjištěno bylo, že z ústředí v Praze dostavil se průběhem schůze zástupce Gottwald, který jest pravděpodobně totožným s Klementem Gottwaldem, 23. února v Dědicích u Vyškova rozeným a příslušným, bez vyznání, ženatým, redaktorem, bytem v Praze VII., U Průhonu čp. 1242. Týž je členem ústředního výboru KSČ, Orgbyra a Politbyra.

Ve shora uvedeně zdejší zprávě nesprávně byl jako řečník z Prahy uveden Dočekal. Policejní ředitel.

StAB B 40 I. — K., k. 366 čj. 15955.

65. 1927, prosinec 15. Brno, Husovice. — Zpráva z veřejné schůze KSČ 14. prosince 1927 v Husovicích, na niž hovořila Božena Rychtalíková z Přerova, členka čl. delegace v SSSR.

Předmět: Veřejná schůze mládeže. Svolavatel: KSČ Sekce III. internacionály v Husovicích. Program: Zpráva delegace ze SSSR a boj proti zhoršení sociálního pojištění v Československu. Místo: V sále Dělnického domu v Husovicích. Čas: Dne 14. prosince 1927 od 19 hod. 30 min. do 22 hod. Účast: 58 osob (z toho 20 dospělých mužů, 8 žen, 25 mladíků a 5 dívek). Předseda: František Huber, soukromý úředník, bytem v Husovicích, Soběšická ul. č. 70. Řečník: Božena Rychtalíková, komptoristka, bytem v Přerově, Kozlovská ul. č. 149.

Průběh:

Po zahájení schůze dělníkem Františkem Hudcem zvolen byl předsedou schůze František Huber, který přivítal znova přítomné, udělil slovo členu delegace Boženě Rychtalíkové, která vyslána byla stranou českých socialistů do Ruska na mezinárodní kongres mládeže. Jmenovaná ve dvouhodinové řeči pravila v podstatě toto:

Delegace československá skládala se z 8 členů a sice 3 členové byli příslušníky strany komunistické, ostatní byli příslušníky ostatních socialistických stran. Po celé cestě v Rusku byla delegace nadšeně vítána. Po té přešla na poměry v Rusku samém a zvláště upozornila, že veřejnost bývá o Rusku nesprávně informována.

Vláda v Rusku není složena jen z komunistů, nýbrž ve vládě zasedají také strany opoziční i bezpartijní. Průmysl je z 65 % v rukou státních a zbytek v soukromých. Úsilí vlády směřuje k tomu, aby v nejbližší době přešel veškerý průmysl do rukou státu. Výroba dosáhla asi 90 % výroby předválečné, polní hospodářství asi 98 %.

Sociální situace jeví se takto: doposavad je 8hod. doba pracovní a do věku 10letého výročí ruské revoluce dala vláda zákon, jímž snižuje se pracovní doba od 1. ledna 1928 na 7 hodin. Osmihodinová doba pracovní nesmí býti nikde překročena a tam, kde je nezbytí, musí býti dvojnásobně honorována.

Dělnický dorost pracuje celkem 8 hodin denně a sice 4 hodiny tělesně a 4 hodiny duševně. Učeň obdrží ihned plat asi 17 rublů a v mnohých případech dosáhne během učební doby vyššího platu, než méně kvalifikovaný starý dělník. Dovolené jsou placené a sice 14denní až dvouměsíční. Při nebezpečných zaměstnáních pracuje mladistvý dělník jen 3 dny, pak se mu přidělí práce lehčí, aby se úplně nevyčerpal. Platy dělníků jsou daleko větší nežli u nás. Dělník obdrží mzdu čistou, všechny srážky platí stát jako zaměstnavatel. Platy dělníků pohybují se mezi 45 až 300 rubly, dle kvalifikace. Potraviny jsou daleko lacinější nežli u nás, pouze textilie jsou o něco dražší než v Československu.

Velkou výhodou pro dělnictvo je i ta okolnost, že stát jako zaměstnavatel přidělí každému dělníku dle jeho odboru zvláštní pracovní oděv, aby byl chráněn před nebezpečím plynoucím z jeho práce. Hygiena v továrnách je vzorná. V každé továrně je lékař, který hlavně pečuje o dělnický dorost, každá továrna má své koupele, klubovny, divadla a přednáškové síně, jichž zařízení vzato bylo ze zabraných paláců boháčů. Vlivem zvláštního sociálního opatření klesly úrazy až na mizivé procento, asi 2.

Bytová otázka řešena je tím způsobem, že každý dělník dostává příplatek 7 rublů měsíčně na byt. Bydlí-li dělník ve státní budově, příplatek odpadá; takto řešena jest otázka ve městech. Jinak tomu je na venkově, kde na útraty státu staví se pohodlné domky dělníkům, na které během 30 roků dělník splácí polovici a po 30 letech přechází celý domek ve vlastnictví držitele. Při každé továrně zřízeny jsou jesle pro nemluvnata, opatrovny pro děti a jídelny pro dělníky.

Odborné školy jsou bezplatné a všemi pomůckami vybavené. Dorost maloživnostenský vymírá a pokud ještě existuje, postaráno je zvláštními kolektivními smlouvami o to, aby nebyl zaměstnavatelem vyssáván. Školné se neplatí, boj proti negramotnosti veden jest energicky a s úspěchem a lze očekávat, že do roku 1931 negramotnost úplně zmizí.

Vysoké školy jsou všem přístupny bez ohledu politického přesvědčení a nábo-

ženství. Velká váha klade se na názorné vyučování, které předchází praxi. V Rusku je úplná svoboda náboženství, odluka církve od státu je provedena do důsledku. Náboženství je věcí soukromou, která nemá se státem nic společného. Většina starých kostelů použita byla k účelům vzdělávacím a pouze význačnější stavby byly zachovány jako památky. Památky z doby carské jsou vesměs zachovány, většinou v museích. V otázce národnosti a jazykové je ponechána každému národu úplná autonomie; úřední řečí je ruština, každý národ může činit podání na úřady ve své řeči, ve které se také záležitost vyřídí.

V Rusku je široká samospráva republik, měst a obcí a každý dle svých schopností může se uplatnit bez ohledu na vzdělání, má-li potřebné vrozené schopnosti. Sovětský vojník je současně vychováván vojensky i politicky, takže vlivem svého politického přesvědčení stává se pevnou oporou státu. Služební doba je dvouletá a může si tuto odsloužit v časových mezerách do 5 roků, obvykle v místě svého posledního pobytu. Žold vojnů pohybuje se od 59 rublů měsíčně a stoupá dle hodnoty. U důstojníků začíná plat 18.036 a končí 3.400. Vyššího platu nelze dosáhnouti. Osmihodinová pracovní doba vztahuje se také na vojsko, rozdíl mezi důstojníkem a mužstvem není. Po osmihodinové době pracovní je vojník občanem se všemi občanskými právy. O hygienu v kasárnách je obdobně postaráno jako v továrnách. Boháči mají právo se z vojenské služby vyplatit a sice z toho důvodu, aby se do armády nedostaly podvrtné živly buržoasie. Výběr důstojníků je co nejpečlivější a může se jím stát jen komunista přesvědčením. Soudnictví je na daleko vyšším stupni než u nás. Trestní řád zná také domluvu a není tedy třeba ihned trestat. Osoby, které obdrží větší trest než 10 let žaláře, propadají trestu smrti. Věznice stojí na výši doby, hygiena v nich je vzorná.

Komunistická propaganda je velkolepě vybudovaná. Ve školách, kasárnách, veřejných budovách, v nemocnicích a všude se s ní setkáváme. Volební právo má mládež od 18 roků. Vstup do komunistické strany je velice ztížen a je nezbytné zapotřebí zkouška inteligence, zkouška politické vyspělosti, uvedení celého předběžného životopisu a pak teprve následuje přijetí na dlouhou zkušební dobu.

Ku konci své řeči četla referáty různých delegátů vyslaných na kongres mezinárodní mládeže, mezi nimiž zvláštní pozornosti budil referát anglického delegáta, který předpovídal světovou válku během dvou roků a vybízel mládež, aby byla pohotova a nedala se překvapit.

Připojená resoluce byla až po slova „Ať žije a sílí Sovětský svaz, první stát dělníků a malých rolníků“ jednohlasně schválena.

Od přečtení druhého dílu bylo upuštěno, poněvadž v nejbližší době svolány budou veřejné schůze, které se obírají budou zhoršením sociálního pojištění v Československu.

Po výzvě předsedy, aby pilně agitováno bylo do vstupu do komunistických buněk, schůze byla o 22. hod. skončena. Průběh schůze byl bezvadný a účastníci se klidně rozešli.

Účastníci shromáždění na veřejné schůzi mládeže v Dělnickém domě v Husovicích dne 14. XII. 1927 zjišťují po vyslechnutí zprávy o poměrech mládeže v SSSR, že jediné v tomto státě dělníků a chudých rolníků se poměry mládeže stále více zlepšují. Je to proto, že v SSSR vládou dělníci a malí rolníci. Naproti tomu v kapitalistickém státě se stále poměry více zhoršují. Buržoasie, která je u moci, za každou cenu svoji nadvládu nad pracujícím lidem chce udržeti a používá vše, i těch nejreakčnejších prostředků pro utlačení a zbídačení dělného lidu, při čemž mládež nejvíce jest postižena. Sovětové Rusko je státem, na který pohlíží celá dělnická třída zářivým okem a dobře chápe, jak ruští dělníci budují svůj nový společenský pořádek a svoje poměry si den co den zlepšují. Toho se buržoasie děsí a usiluje o zničení tohoto státu dělníků a rolníků, připravuje proti SSSR novou imperialistickou válku. My však jako pracující máme ty největší sympatie k sovětskému Rusku.

Voláme všechny pracující na obranu sovětského Ruska.

Pryč s válečnými štváči proti SSSR. Ať žije a sílí Sovětský svaz, první stát dělníků a malých rolníků . . .²¹⁾

StAB B 40 I.—K., k. 366 čj. 16344.

66. 1928, leden 18. Brno. Královo Pole. — Zpráva ze schůze KSČ 15. ledna 1928 v Králově Poli, na níž hovořili delegáti vrátivší se ze Sovětského svazu.

Uliční buňka v Král. Poli, ústředí, zastoupená důvěrníkem Vincencem Ludvíkem z Král. Pole, Palackého tř. č. 3, uspořádala dne 15. ledna 1928 o 10. hod. v sále u Semilasco v Král. Poli veřejnou schůzi, na níž o poměrech v sovětském Rusku promluvil delegát Jan Kučera, soustružník kovů z Olomouce-Neředína. Dělnická ul. č. 38. Schůzi, jíž se zúčastnilo asi 90 osob, předsedal František Koza z Král. Pole, Hálkova ul. č. 2. Tento zahájil schůzi uvítacím proslovem, načež udělil slovo kovodělníku Kučerovi.

Řečník v úvodu své řeči prohlásil, že chce líčiti poměry naprosto nezkresleně, ježto delegace z Československa, čítající 74 členů a složena z příslušníků různých odborů a politických stran, obdržela od ruských úřadů legitimace, měla přístup vždy a všude a mohla se na vlastní oči o tamních poměrech v každém podniku přesvědčiti. Stávající zařízení ruských továren a podniků jest v každém ohledu vzorné a nikde nechýbí jídelna, čítárna, šachovna, dětské jesle apod. Řečník líčí hospodářské a sociální zařízení v sovětském Rusku různými barvami, takže tyto se jeví ve srovnání s našimi poměry pro naše dělnictvo nedosažitelnými ideály.

Proletariát v sovětském Rusku má veškeru výrobu ve svých rukou a každý dělník může činiti návrhy na racionalisaci a zlepšení výroby. Obchodního vedení

podniků jako jest u nás, v sovětském Rusku neznají, ježto tamní dělnictvo vede podniky svědomitě a poctivě a nezná něčeho podobného jako je dělání krachů, falšování bilancí, šizení berních úřadů apod. Lživé jsou tvrzení kapitalistického světa, že v SSSR vládne několik jedinců, totiž diktát nad proletariátem, čehož protidůkazem byla obrovská manifestace 10letého výročí SSSR, které byli členové delegace v Leningradě přítomni. Průvod tento potřeboval plných osm hodin nežli přešel ulicemi leningradskými, za ním teprve následovala rudá armáda a pak ozbrojené civilní batailony továrního dělnictva. K tomu řečník učinil poznámku: Ať se naše vláda odváží ozbrojit veškeré dělnictvo a pak ať jde zhoršovati sociální pojištění.

Dále pokračoval. Ježto kontrarevoluce zvedala v Rusku povážlivě hlavu, ničila podniky, brzdila a znemožňovala znovuzřízení rozvrácených hospodářských poměrů, prohlásila sovětská vláda důležité odvětví hospodářského života za státní majetek a trestala jeho poškozování trestem smrti. Jest pravdou, že sovětská vláda připustila v ojedinělých případech soukromokapitalistické podnikání, což stało se proto, že sovětská vláda nemohla vlastními prostředky a silami tyto podniky uvést do chodu, aneb že tyto podniky byly tak bezvýznamného rázu, že sovětská vláda neměla na jejich chodu žádného zájmu.

Vláda sovětů má veškerá důležitá odvětví hospodářského života ve svých rukou, jako jest veškerá půda, peněžnictví, veškeré bývalé soukromé dráhy, veškerou paroplavbu a zahraniční obchod. Ze všech závodů a podniků jest již 74 % státních nebo družstevních a vlna socialismu v několika málo letech pohltila i zbývající soukromokapitalistické podniky, ježto kapitalismus nesmí mít v SSSR možnost zapustit své kořeny. Tento veliký hospodářský rozmach v SSSR děje se ve prospěch širokých mas lidových a na úkor dřívějšího vykořisťujícího soukromého kapitálu.

Těž proti podloudnému pašování zboží přes hranice zabezpečila se sovětská vláda tím, že vydala dekret, jímž prohlásila rubl za zákonitě zlatem podložené platidlo jen na území sovětského Ruska, který však je bezcenným kouskem papíru za hranicemi a není proto znamenán na žádné zahraniční burse. S ohledem na potěšující hospodářský rozmach a na účinná opatření sovětské vlády není obav, že by se socialistické zřízení mohlo ještě jednou zvrátit.

Sovětská vláda má i dalekosáhlý program kulturní a hospodářský, dle kterého hodlá do roku 1932 zavést všeobecnou zákonnou povinnost návštěvy školní, staví dráhy ve velkém měřítku, jichž bylo před válkou v Rusku 63.000 km a jichž má dnes sovětská vláda 74.000 km. Jako nejbližší důležitý projekt jest stavba kanálu Volha—Don, spojující Kaspické jezero s ostatními moři. Aby sovětská vláda byla v každém ohledu soběstačná, zřizuje v zakavkazských republikách ohromné pěstáře bavlnické, zřizuje anebo znovubuduje podniky všech odvětví a jest nutno konstatovat, že veškeré do SSSR dovážené stroje pochází z Německa a jen něco málo z Anglie. Jiné státy, obzvláště Německo vystihlo brzy situaci, uznalo sovětské Rusko a navázalo s ním nejužší hospodářské styky, čímž získalo odbytiště všech

svých kovoprůmyslových výrobků a bylo Německu umožněno nejen svoje dělnictvo plně zaměstnat a během několika málo let ohromné válečné reparace uhradit, nýbrž rozmach svého ohromného kovoprůmyslu ještě o 20 % zvýšiti.

Jen naše vláda, až do nedávna se socialistickou většinou SSSR dosud neuznala a raději přihlíží k tomu, jak jest dělnictvo hromadně vysazováno a závody zavírány a jak proletariát trpí nezaměstnaností a bídou.

Při odchodu naší delegace z Ruska nežádali sovětští dělníci, aby zjištěné poměry ve své vlasti zkreslovali, ale žádali, aby všichni členové delegace až se vrátí domů, ve svých továrnách a odborech ze všech sil pracovali k tomu, aby se zabránilo válce se sovětským Ruskem, ježto sovětská vláda sleduje důsledně politiku míru a nevejde na žádné imperialistické provokace, jako bylo zavraždění sovětského vyslance Vojkova, které jsou určeny jen k tomu, vyvolati ozbrojený konflikt některého státu se sovětským Ruskem. Ku splnění tohoto přání se všichni členové naší delegace zavázali, že budou vždy vojáky socialismu.

Ku konci vysvětloval řečník na dotaz spor ruské oposice, Trocký-Zinověv a sovětská vláda a domnělé deportování oposice do vyhnanství. Oposice vedená Trockým a Zinověvem, žádala a prosazovala podnícení revoluce ve všech evropských státech i prostřednictvím bodáků rudé armády a žádala vypovězení války Polsku za zavraždění sovětského vyslance Vojkova. Tomuto radikálnímu směru nemohlo se oficiální vedení sovětské vlády přiklonit a proto bylo žádáno, bezpodmínečné podrobení se oposice. Část oposice se podrobila a ostatním byl určen pobyt vzdálený od velkých ústředí, kde jim bude dána možnost se rehabilitovat.

Ježto byla doba již pokročilá, byl odložen projev přítomné delegátky Emilie Spinkové z Brna, načež předseda Koza prohlásil, že budou ve svém okolí pracovat vždy k zamezení války se sovětským Ruskem a že nebudou nikdy vojáky imperialistického kapitalismu, nýbrž jen vojáky socialismu.

Celý referát byl od přítomných vyslechnut s úplným klidem a nebylo slyšeti jediného výkřiku souhlasu aneb nadšení.

Na to ukončil předseda Koza ve 13 hod. schůzi, načež se přítomní v klidu rozešli. Na schůzi intervenoval obvodní inspektor policejního komisařství v Král. Poli Jindřich Ryška.

Zprávu zasílám současně v opise státnímu zastupitelství v Brně k posouzení pokud se týče inkriminovaných výroků řečníka Jana Kučery a předsedy Františka Kozy a k případnému zavedení trestního řízení.

O výsledku bude zpráva předložena.

Policejní ředitel.

StAB B 40 I.—K., k. 367 čj. 4170.

67. 1928, leden 21. Přerov. — Usnesení ze shromáždění lidu uspořádaného 20. ledna 1928 v Přerově komunisty, které vyjadřovalo sympatie přerovských dělníků sovětskému lidu.

Dělníci, shromáždění na veřejné schůzi v Přerově, konané dne 20. ledna 1928, po přednesených referátech delegátů ze SSSR, projevují sympatie s dělníky ruskými a vládou sovětskou, která snaží se postavení dělníků ruských den ode dne zlepšiti, zatímco v kapitalistických státech jsou dělníci víc a více vykořisťováni a připravováni o svá práva. Prohlašujeme, že jsme vždy připraveni brániti stát dělníků a rolníků proti napadení imperialistickými štváči, kteří usilují o jeho zničení.

Ať žije Svaz sovětských socialistických republik.

Ať žije vláda dělníků a rolníků.

StAB B 40 I.—K., k. 367 čj. 1261.

68. 1928, říjen 14. Hodonín. — Zpráva o průběhu schůze KSC 13. října 1928 v Hodoníně, na které promluvil básník Josef Hora o Velké říjnové revoluci.

Předmět: Veřejná schůze. Svolavatel: Antonín Vohradník za XIX. komunistický kraj v Hodoníně. Program: Velká revoluce ruská a říjnový převrat u nás. Místo: Hodonín, sál Besedního domu. Čas: 13. říjen 1928, 20.12 hod.—21.12 hod. Účast: 80—100 osob. Předseda: Josef Kočiš, redaktor „Slovácka“ v Hodoníně. Řečník: Josef Hora, básník a redaktor Rudého práva z Prahy.

Průběh:

Po stručném formálním uvítání předsedy Kočiše ujímá se slova referent Josef Hora a pravil v podstatě toto.

Máme republiku, ne však republiku dělnickou. Jest to demokratická republika patřící buržoasii. Již delší dobu se provádí likvidace sociálních zárodků v zákonodárství. Máme u nás demokracii politickou, nikoliv však hospodářskou. To znamená, že státní politika je politikou protidělnickou, buržoasní. Před válkou útlak sociální byl zároveň útlakem národním a boj dělnictva byl tedy veden směrem národnostním. Za války demokratismus v dnešních západních demokraciích zkrachoval. Dělnictvo bojovalo na frontách proti dělnictvu. Dnes oslavujeme 10leté výročí trvání ČSR. Komunisté nejsou velezrádci, jak se obyčejně říká, oni nejsou proti tomuto státu, ale pro republiku dělnickou. Jinak jest tomu v Rusku. Tam dělnictvo pochopilo, že nesmí smlouvat s liberalismem a provedlo revoluci do důsledku. Stát jest pracující lid, stát jest dělnictvo. V Rusku není ráj, tam musí dělník pracovat i víc než u nás, ale má záruku, že pracuje pro sebe a zvýší-li se životní úroveň vůbec, zvýší se i úroveň jeho. Má záruku, že se mu v budoucnu už hůře nemůže vésti. Dělnictvo se musí u nás zamyslit nad vývojem posledních

10 let. Dělnické uvědomění jest v úpadku, nevěří samo sobě, jest v obraně. V Rusku jest dělnictvo naopak na postupu. V Rusku byl smeten klerikalismus úplně, u nás je dnes v čele státu. Deset let u nás znamená značný kulturní krok zpět. I komunisté musejí vzpomínat 28. října. Dělnictvo si za těchto 10 let právě vlivem socialistických stran nedovedlo sjednat místo, které mu právem přísluší. Musí si uvědomit také cestu světové politiky posledních desíti let. Názory a liberalismus Wilsonův úplně zkrachoval. Pořádají se stále konference o odzbrojení, ale přece všichni se ozbrojují. Dnes je opět nebezpečí nové světové války. Čím silnější však bude Rusko, tím toto nebezpečí bude menší, neboť jen uvědomění dělnictva může válce zabrániti. Jediným prostředkem k tomu cíli jest zmohutnění politické síly dělnictva. Dělnictvo musí státi na stráži toho co má, dnešní mřr byt i vratký musí býti udržen. Dělnictvo musí se přičiniti, aby příštích deset let nebylo utrpením, nýbrž úspěchem. Nesmí dopustiti, aby se dělala protidělnická politika. Republika a demokracie by neměla ceny, kdyby dělnictvo nemohlo v ní viděti republiku svoji a dělnictvo se musí přičinit, aby tato republika byla jeho.

Formálním doslovem předsedy byla schůze, jejíž průběh nebyl ani v nejmenším porušen, skončena, návštěva byla velmi slabá, asi třetina posluchačů byla z řad nekomunistických, kteří si přišli poslechnout řeč básníka Hory.

Komisař politické správy.

StAB B 40 I.—K., k. 371 čj. 16585.

69. 1929, březen 1. *Moravská Ostrava.* — *Prohlášení závodního výboru Vítkovických železáren o uznání Sovětského svazu de jure.*

Závodní výbor Vítkovických železáren pro neprodlené uznání SSSR. Závodní výbor Vítkovických železáren usnesl se ve své schůzi 27. tm. na tomto projevu:

P. T.

Presidium Ministerské rady v ČSR

v Praze.

Podepsaní členové závodního výboru dělnického Vítkovických železáren usnášejí se ve své schůzi, konané 27. února 1929, vyzvati vládu republiky československé, aby tato ihned bez prodlení uznala SSSR právně a navázala se sovětským Ruskem pravidelné obchodní styky.

Podepsaní členové dělnického závodního výboru, zastupující přes 19.000 dělníků, shledali, že ohromnou měrou dodává SSSR práci pro naše železárny a tím zabezpečuje zaměstnanost zdejšího dělnictva.

Dělničtí zástupci proto důrazně vyzývají P. T. vládu, aby již jednou změnila své stanovisko k prvnímu dělnickému státu a ve prospěch všeho obyvatelstva ČSR a navázala normální obchodní styky s SSSR.

Vítkovice, dne 27. února 1929.

Za:

Předsednictvo dělnického závodního výboru ve Vítkovických železárnách:

Klíma František,
jednatel

K. Milata,
tč. předseda

Staněk Bohdan, Pavlica Hynek, Doležílek Fr., Kraus Frant., Bolek Karel, Vencel Frant., Vojtek Frant., Olschak Emil, Fohler Frant., Drobný, Konvička Frant., Válek Adolf, Novák Frant., Kupka Josef, Kračmar Jindřich, Pavera Jan.
Ostravský deník, 1. března 1929.

70. 1929, listopad 7. Brno. — Provolání KSČ k zastavení práce a demonstracím v den 12. výročí Velké říjnové revoluce, které bylo rozšířeno po celé Moravě.

DĚLNÍCI, DĚLNICE,

před 12 roky dobyl ruský proletariát vedený bolševickou stranou rozhodného vítězství nad buržoasií.

Zvažte dnes svojí bídu, jež je vám údělem v „osvobozené vlasti“, kterou vám oslazují pendreky, bajonety a kriminálem.

Srovnajte s poměry dělnictva v Sovětském svazu, kde životní úroveň stoupá, mzdy se zvyšují, je zaváděn 7hodinový pracovní den. Buduje se socialistická společnost. Sovětskému svazu však hrozí nebezpečí. Imperialističtí žraloci jej chtějí zdolat válkou. Tvoří protisovětskou frontu, v níž je i Československo.

Demonstrujte zastavením práce 7. listopadu proti útokům na SSSR, postavte se na revoluční obranu jediné vlasti proletariátu.

Budete tím bojovatí proti vlastní buržoasii za svoje zájmy. Demonstrujte v ulicích, bojujte pod vedením komunistické strany za konečné vítězství proletariátu.

ZASTAVTE PRÁCI

7. LISTOPADU

VYJDĚTE DO ULIC

StAB B 40 I.—K., k. 379 čj. 3249.

71. 1929, listopad 5. Brno. — *Usnesení KSC z manifestačních shromáždění 5. listopadu 1929 ve všech větších městech Moravy, které vyjadřovalo protest vůči vraždění maďarských komunistů a vyjádření sympatií k SSSR.*

RESOLUCE I.

Dělnictvo shromážděné na veřejné schůzi komunistické strany dne 5. XI. 1929 usnáší se: Vyslovujeme svůj nejostřejší protest proti zákeřnému vraždění politických vězňů v Maďarsku. Vyzýváme veškeren proletariát, aby se postavil do boje za záchranu politických vězňů v Maďarsku a pomohl takto v jejich boji proti Horthyovskému bílému teroru.

Dělnictvo zároveň protestuje proti rozsudkům americké třídní justice gastonským textilákům. Tento krvavý rozsudek ukazuje proslavenou demokracii americké plutokracie. Shromážděné dělnictvo vyslovuje zároveň své sympatie bojujícím horníkům v severočeském uhelném revíru. Vyzývá veškeré dělnictvo nejen ku projevům sympatie, ale i ku praktické solidaritě, aby tak bylo dosaženo vítězství bojujících uhlokopů.

Po vyslechnutí referátu vyslovuje dělnictvo svůj souhlas s postupem komunistické strany po volbách a vítá rozhodnutí KSČ, že nikoliv v ministerských křeslech, nýbrž s dělnictvem v závodech a na vesnicích je nutno hledati cestu ke konečnému vítězství pracující třídy.

Resoluce II.

Dělnictvo shromážděné na veřejném projevu KSČ posílá u příležitosti 12. výročí proletářské revoluce ruské všem dělníkům, rolníkům a vojákům Sovětského svazu svůj proletářský pozdrav. Jak celý imperialistický svět a jeho sociálfašističtí nádeníci nenávidí a ohrožují první stát dělníků a rolníků, tak milují třídně uvědomělí dělníci a rolníci Sovětský svaz a budou ho v každém případě proti všem nepřátelům hájiti.

StAB B 40 I.—K., k. 379 čj. 30771.

72. 1930, leden 23. Brno. — *Zpráva ze schůze spolku „Dělnická pomoc v Brně“ 23. ledna 1930, na níž dr. B. Šmeral referoval o hospodářské výstavbě Sovětského svazu.*

Předmět: Veřejná přednáška. Program: Hospodářská výstavba sovětského Ruska a mezinárodní solidarita. Svolavatel: Za spolek „Dělnická pomoc v Brně“ Vojtěch Tichavský, úředník v Brně, Koliště č. 51/55. Místo: Brno, lužánecká

restaurace. Čas: 23. ledna 1930 od 19.35 do 22.35 hod. Účast: Asi 1000 osob. Předseda: Dr. Otakar Chlup, Praha-Troja č. 181. Řečník: Dr. Bohumil Šmeral z Prahy.

Průběh:

Po krátkém zahájení předsedou ujal se hned slova dr. Šmeral. K věci mluvil asi 1½ hodiny. Úvodem řekl, že chce věcně vyložit, co se v Rusku děje na poli hospodářského budování, je velmi obsáhlým úkolem a proto vybere jen nejdůležitější a nejsvráznější věci a o těch promluví obsírně. Základem přednášky bude obsah 5letého plánu. Přednášku rozdělil na čtyři díly: I. Všeobecná charakteristika. II. Provádění industrialisace. III. Řešení zemědělské výroby v kolektivistickém smyslu. IV. Výsledky ad I—III.

Rokem přelomu pro hospodářské poměry byl rok 1927, kdy výroba průmyslová a zemědělská dostoupila stupně doby doválečné. V Rusku se dlouho pustošilo i po roce 1917, kdy se vláda bránila proti kontrarevoluci a zahraničním státům, které byly s Ruskem ve válečném stavu. Od roku 1921 do 1927 se výroba zotavila do doválečné výše. To bylo ale málo pro 160milionové obyvatelstvo, měla se tedy další hospodářská výstavba vyvíjet dle předem sestaveného budovatelského plánu. Byl vybrán směr centralistické plánovitosti; a to je 5letý plán, o němž bude mluvit. Rok hospodářský počítá se v Rusku ode žní do žní, tedy od října dalších 12 měsíců. Časově končí plán 1933.

Vznik plánu: Byl důkladně připraven. Napřed byla sezvána porada domácích odborníků a zahraničních konsultantů, potom byl projednán na konferenci zástupců krajů celého sovětského Ruska, dále o něm rozhodoval sjezd komunistické strany 1927 a konečně byl ve všesvazovém sjezdu sovětů potvrzen. Při tom bylo vzato v úvahu, že opakující se jeden rok neúrody, rok v 5 letech, se zase dostaví nebo nedostaví. Duch a idee plánu: Oboje charakterisují některé citáty z řeči Stalina v době, kdy se plán rodil, tedy v druhé polovici roku 1927 a v první polovici r. 1928. Citoval asi toto: Nutno urychlití hlavně tempo průmyslu, posunouti ho dopředu, rozmnožití zásoby. Základnou jest těžký průmysl, dále nutno dbáti rozvoje výrobních strojů. Rekonstrukce rozvráceného hospodářství jest těžkým úkolem. Vše nutno převádět na velkovýrobu. Je nutna šetrnost a hospodárnost všude, zvýšení vydatnosti práce, jinak budou zadáveni. Musí býti dostatečná průmyslová základna. To se podaří jen za podpory dělnické třídy. Z toho je vidět, že Stalin něco chce a ví co chce.

Cíl plánu je tedy: 1. Urychlití tempo rozvoje průmyslu, 2. hlavní váhu klásti ne na okamžité uspokojení obyvatelstva, nýbrž všichni musí se ještě omezit 5 let aby byla základna pro rozšíření průmyslu spotřebního, 3. malá rolnická hospodářství převést na velká hospodářství kolektivní, 4. vše provést jen z vlastních zdrojů, 5. obrátiti se o pomoc k dělnickým masám za jejich spoluúčast na vládnutí.

Rozsah budování: V roce 1933 má býti výroba průmyslová 2½krát větší než

na počátku roku 1929, výroba výrobních prostředků 3krát větší, elektrické energie 4½krát, litiny 2½krát, z rolnické výroby má být zachváčeno 22 milionů hektarů.

Zda tento plán je splnitelný, o tom lze souditi ze zkušenosti 1½ roku. Výsledky jsou tak dobré, že možno tvrditi, že plán není utopií. Rodí se noví lidé, nových názorů pro solidárnost.

Praktická stránka:

I. V průmyslu: Dle plánu má být zvětšen 2½krát. Počítá do budoucna a vyrábí energii a výrobní prostředky. Řekne co bylo dosud zařízeno. Nechce zakrývatí obtíž, z nichž jednou je malá schopnost Rusů pro stavby průmyslových budov, poněvadž dříve vše bylo v rukou zahraničního kapitálu. Stavělo se zbytečně dlouho, nyní se to již zlepšilo.

1. Výroba energie (elektriny): Staré elektrárny se rozšiřují a nové se zřizují v mnoha městech dle oblastí, zvláště velkým podnikem jest tzv. „Dněprostroj“, velká elektrárna na Dněpru. Mimo to se zřizuje množství menších elektráren v různých oblastech.

2. Uhlí a nafta: Oběma těmito odvětvím vytyčuje plán velké cíle pro výrobu energie a prostředků výrobních. Nejdůležitější je pro uhlí donský revír. I zde jsou těžkosti, poněvadž jest málo odborného dělnictva. Z donského revíru mělo býti letos dodáno 41 milionů tun uhlí z celkového kontingentu 52 milionů tun. Předválečná těžba uhlí v Rusku činila 28 milionů tun. Jsou zúčastněny zahraniční konsultace a firmy. Počítá se, že těch 52 milionů tun výrobě již nestačí a proto má býti poraženo 78 milionů m³ dřeva, částečně pro vývoz a udržení valuty.

Nafty se má vytěžiti letos 16,2 milionů tun, odkrývá se 15 nových jam a jinde se pátrá po nových pramenech. Ruská výroba nafty předstihuje výrobu americkou.

3. V kovodělném a strojírenském průmyslu se staví továrny na traktory a automobily a budou asi koncem 1930 v chodu. Traktory se vyrábí o síle 50 koňských sil. Z toho je zřejmé, že se technická převaha uplatní ve velkých zemědělských oblastech. Strojírny se staví jedna velká v Rostově, tři se přistavují, v jedné továrně se bude za účasti Fordovy vyrábět 100 tisíc aut ročně.

4. Chemickému průmyslu se věnuje velká péče, poněvadž je velmi významný pro obranu země.

5. Doprava: Má býti postaveno asi 14.000 kilometrů železnic, z toho železnice mezi Sibiří a Turkestanem v délce 6.800 km (třetina je hotova) k účelům zásobování obilím. V Turkestanu má býti zřízena obilní komora. Mnohé dráhy se elektrisují.

Na výrobu předmětů denní potřeby se zatím neklade velká váha, ale přesto se dosti čile staví, jen není zatím jistoty o tom, zda se mají stavěti zahradní čtvrtě s malými domky, nebo z důvodů finančních typ kasáren.

II. Zemědělská výroba: Byla a je budována ze zásadního hlediska, že hospodářsky účelnou formou je výroba na velkých celcích. Nepřikročilo se k vyvlastnění

malého rolníka, nýbrž nastoupena cesta zkolektivisování hospodaření a výroby. Tempo nemělo být přehnané, šlo nezměřitelně pomalu a proto bylo počítáno v plánu jen se zachvácením 22 milionů hektarů, ale dnes se již přihlásili majitelé drobných usedlostí s 32 miliony hektary.

V Rusku jsou tři typy zemědělských hospodářství: 1. Státní sovětské velko-
statky, tzv. sovchozy. 2. Kolchozy, tj. kolektivy drobných hospodářství. 3. Typ kombinovaný z obou předchozích. Část práce (zoraní půdy) koná stát a zemědělci zato buď platí, nebo poskytují práci zdarma.

ad 1. Sovchozy začaly před třemi lety z popudu dělnictva samého. Největší je u Rostova, kde se obhospodaruje asi 60.000 hektarů orné půdy se 600 traktory, 200 secími stroji a 7.000 dělníky.

ad 2. Kolchozy: Tu stoupl zachvácení půdy ze 4 milionů hektarů na 32 milionů hektarů. Celé oblasti se združily do 400 velkých kolektivních celků. Sovchozy i kolchozy povstaly ze zkušeností a také instituce artělu s velkou tradicí pomáhala jejich vybudování. Dříve půda nebyla společná, jen se společně pracovalo a výtěžky se dělily. Nyní se vše zceluje a vnáší se jen výrobní prostředky. Kolektivy podporuje účinně stát.

Každé dítě ví o 5letce, každý má zájem, aby se zdařila a zdaří-li se a zvýší-li se v Rusku úrodnost o 30 %, bude mít ruská vláda ohromnou moc nejen doma, nýbrž i v mezinárodním obchodě lacinou konkurencí. Volání po clech v jiných státech se děje nejen pro skutečnou tíseň, nýbrž také pro tísnící již ruskou konkurencí. Výsledky tuto jsou možny jen proto, že vláda sovětů se opírá o široké vrstvy lidu, které mají perspektivu do budoucna, nového společenského ducha.

V závěru řečník pravil: Jsou dva systémy a to kapitalisticko-soukromohospodářský a sovětsko-kolektivistický, který je ve vývoji. Co je lepší, rozhodne budoucnost již velmi blízká. Pětiletý plán má se skončit ne za 5 let, nýbrž za 4 roky a již za 3 roky bude se již u nás cítit výsledek této ohromné práce, bude-li ji podporovati proletariát celého světa. Nevěřící budou musít uvěřit.

V dalším odpovídal řečník na několik písemných dotazů. Vyarestováno 60.000 občanů a malorolníků: Není to pravda, ale kdo je proti sovětům, zavře se a odsoudí. Fronty na chleбенky: Byly vydány legitimace na odběr chleba a masa, aby dělníci dostali laciný chléb a maso, bohatí musí platit více, čímž platí jakousi osobní daň. Chleba je naprostý dostatek.

V případě, že nebude 5letka dobudována: Přejde 20—40 let buržoasní diktatury na světě. Finanční prostředky pro 5letku: Rusko nedalo si nadiktovat míru poplatků za osvobození (zde se strhl velký potlesk obecnstva, požádal jsem předsedajícího, aby řečníka upozornil, aby nemluvil politicky), dělnictvo samo je obětavé a upisuje samo půjčky industrialisačnímu fondu, pracuje přes čas a věnuje výtěžky mzdy témuž fondu.

Němečtí rolníci-vystěhovalci byli ve skutečnosti kulaci a museli proto pryč z Ruska. Národnostní otázka: V Sovětském svazu přiznává se každé národnosti

právo na sebeurčení až do oddělení. V Rusku národnostní otázka neexistuje, tu rozvířily rejdy emigrantů. Protináboženská propaganda byla, ale ne proti malým a věřícím lidem. O koloniaci židů řekl, že není informován. Pracovní doba byla až do nedávna 8hodinová, nyní jest 7hodinová, ale ve skutečnosti ji přijala jen třetina dělnictva. Nezaměstnanost: Právo na podporu v nezaměstnanosti mají kvalifikovaní dělníci ihned, nekvalifikovaní až po 2letém zaměstnání. Toto omezení bylo myšleno proti vpádu venkovského dělnictva do měst. Školství: Přednost mají děti dělníků.

O racionalisaci u nás řekl, že kdyby se racionalisovalo ve prospěch dělnictva, pomáhalo by dělnictvo rádo. Za dnešních poměrů je dobře, že nepomáhá.

Jinak byl průběh přednášky klidný a rozhod udál se také v klidu.

Vrchní policejní komisař.

StAB B 40 I.—K., k. 380 čj. 2298.

73. 1930, březen 18. Přerov. — Zpráva ze schůze KSC 17. března 1930 v Přerově, na níž hovořil Antonín Bukač o připravovaném útoku imperialistických mocností proti Sovětskému svazu.

Předmět: Veřejná schůze lidu. Svolavatel: Bukač Antonín, krajský tajemník komunistické strany, Přerov. Program: Hospodářská a politická situace a útok kapitalistů proti SSSR. Místo: Dělnický dům v Přerově. Čas: 17. března 1930. v 7 hod. večer. Účast: asi 350 osob. Předseda: Kouřilek Karel. Řečník: Bukač Antonín.

Průběh: Schůze zahájena byla v 7 hod. 40 min. večer předsedou schůze, který přivítal přítomnou paní Šmeralovou a udělil slovo Antonínu Bukačovi. Řečník vysvětlil, že přednáška soudružky Šmeralové v ruském jazyce byla okresním úřadem v Přerově zakázána, poněvadž úřad nemá úředníka znalého ruského jazyka a proto prý sám promluví též o rozdílu postavení dělnice v Rusku před a po revoluci podle poznámek, které si jednak již učinil a podle informací, které mu soudružka Šmeralová u řečnického stolku tiše podá. Před revolucí v Rusku byly nejšpatnější pracovní poměry. Nejen že byly nejbídnější mzdy, ale o tyto mzdy byly ještě dělnice okrádány v továrních konsumech, kde si dělnice musely kupovati drahé a špatné zboží. Dělnice musely býti často po vůli ředitelům a dílovedoucím továrny a ochrany neměly žádné. V Donecké uhelné pánvi bylo z celkového počtu bytů 40% zemljanek, tj. děr v zemi vykopaných a nejbídnější střechou pokrytých. V Baku bylo 55 společných nocleháren pro muže a ženy, v nichž byly pro nocleh jen holé dřevěné pryčny. Není tedy divu, že 35% kojenců za takovýchto poměrů umíralo. Zemědělské dělníci byla těšitelem jen víra a bigotnost, která mnohdy hraničila s bláznovstvím. Tak kupříkladu v některých krajích, když byla neúroda, ženy musely se zapráhnout do pluhu a oborat vesnici, aby neúroda zažehnaly. Lékařská pomoc byla naprosto nedostatečná. Žena byla

vůbec podceňována, hlavně v krajích východních. V Mongolsku tvořily třetinu obyvatelstva lámové, jichž žena musila bezpodmínečně poslouchat a tedy býti jim i po vůli. Tito lámové nakazili polovinu obyvatelstva syfilidou. Propagovali nečistotu tvrdíce, že po křtu se nemá nikdo již koupat, aby křest ze sebe nesmyl. V mnohých krajích byla žena uzavřena v čtineďeli ve tmavém koutě světnice, kde k ní nikdo nesměl přijíti. Na Kavkaze po provdání žena nesměla s nikým po 2 léta mluvit a mohla býti svým manželem i zabita, když odhalila svůj obličej před cizí osobou. Ruská vláda tyto předsudky jen podporovala.

Ve válce se poměry ještě zhoršily, až konečně došlo k velkým demonstracím žen, které volaly: „Chceme chléb a mír.“ Mnoho žen zahynulo na frontě občanské války, mnoho se jich však uplatnilo v zázemí, odkud řídily zásobování armády apod. Zvláště se vyznamenaly tzv. delegátky, které pokyny vůdců revolučních převáděly dále a z nichž se staly nyní vůdkyně sovětské vlády. Po revoluci již v r. 1926 dělnice dosáhly 110% předválečné mzdy, nyní je ten poměr ještě daleko lepší a nevyrovná se mu žádný v celém světě. Mezi ženou a mužem není rozdílu, za stejnou práci stejnou mzdu.

Řečník líčí dále pracovní a mzdové poměry dělnictva v Rusku. Lístky na potraviny byly zavedeny proto, aby se potravinami neplýtvalo a byl založen fond státní 100 milionů pudů obilí jako reserva pro případ hladu, války atd. Dělník pobírá na lístky na osobu na den 1 kg chleba a 3 libry masa na týden. Dělnictvo neplatí ničeho na soc. pojištění a dělník pobírá po 4 měsíce nemoci plnou mzdu. Je zavedena v nejvyšší míře ochrana mateřství a zdraví dětí. V Rusku jsou nezaměstnanými jen ti, kteří se hrnou do měst z venkova a nemohou býti ihned do práce umístěni, nezaměstnanosti však stále ubývá. Zákon o manželství byl vydán, když byl prodebatován na mnoha schůzích dělnicemi. Uznává se manželství před úřady registrované a neregistrované. Při rozvodu dají se děti tomu, kdo poskytne větší záruku, že je vychová v proletářském duchu, jinak se dávají do státních útulků. Strana, které byly děti při rozvodu odňaty, musí na ně platit. Děti vychovávají se v kolektivismu, vzrůstá stále počet opatroven a jeslí. Jsou zřizovány společné kuchyně, které v r. 1928 stravovaly 70.000 lidí, nyní stravují 5 a půl milionu lidí. V nich prodává se pro dělníky dobrý oběd za 15 až 20 kopějek. Umělý potrat se nepronásleduje z toho důvodu, že při tajném potratu jsou zdravotně horší následky, avšak na schůzích hledí se ženy vychovávat k tomu, aby k potratu přikročovaly jen v případech nutných. Prostituce se vyskytuje jen v nepatrném množství, trestání jsou ti, kdo ženy k ní využívají. Svaz komunistické mládeže provádí kontrolu nad prostitutkami. Dělnicím je povolena kritika sovětské vlády. Sovětská vláda neudrzuje se tudíž násilím, nýbrž přesvědčením dělníků, že jest to jejich vlast. Za první a největší plán si vytklo Rusko provádění pětiletky, o které už řečník dříve referoval. Jest sice pravdou, že z Ruska jsou vyváženy potraviny, o něž je tam nouze, proto, aby mohly býti kupovány za ně stroje, dělníci však tuto nutnost uznávají. Velmi se zajímají ruští dělníci o život

cizích dělníků a když tito přijedou do Ruska, první otázka je: Proč neděláte revoluci? Za tento výrok byl řečník předsedou schůze na rozkaz vládního komisaře napomenut.

V Rusku není pronásledování náboženství a mučení jeho vyznavačů, jen popi a rabíni jsou zbaveni volebního práva. Řečník líčí zábavní podniky, jichž se mohou dělníci zúčastnit, rozvoj sportu a zmiňuje se o pětidenním pracovním týdnu, který dosud má ten nedostatek, že na manžela-dělníka přijde prázdnou někdy dnes a na jeho manželku zítra, kterážto nesrovnalost však bude též brzy upravena. V Rusku je dnes v politické práci na 17 milionů žen, 5 tisíc žen je předsedkyněmi sovětů, 700 žen je ve vedení továrních a jiných závodů. V Rusku se provádí dobrovolná socialistická soutěž jak mezi závody, pokud se týče zlačinění výroby apod., tak i v domácnostech, pokud se týče udržování čistoty apod.

Školství jest každému přístupné. Ženy jsou zúčastněny i na obraně státu, jsou v generálním štábu i v armádních kroužcích, jsou připraveny položit i život na obranu vlasti. Řečník cituje provolání žen: My nechceme bojovat, my chceme sít, avšak my jsme hotovy pro vlast umřít a my nedáme vymoženosti své revoluce. My nechceme válečné nebezpečí. Podejme si ruce k práci pro vítězství socialismu v celém světě.

Řečník dále se zmiňuje, že sovětskému Rusku hrozí válečné nebezpečí od kapitalistické západní Evropy, což je vidět z toho, že byli osvobozeni padělatelé červonců a defraudanti sovětských peněz a jest to vidět i z útoku papežova. Imperialistické vlády podporují toto veřejné mínění. Pius X. dle nalezených dokladů byl ve spojení s carskou vládou. Protestuje nyní proti pronásledování v Rusku. K mezinárodní reakci papežově připojili se i sociál-fašisté, kteří jsou horší než papež. Kdyby šli dělníci vyvlastňovat majetky, šli by napřed na Bechyni a jiné sociál-fašisty. Po revoluci by se měli sociál-fašisté hůř než za kapitalismu. Neplatí heslo: Řím musí být souzen a odsouzen, dnes by byl odsouzen Hus kdyby hájil svoje zásady. Řečník vypočítává majetky církevní a praví, že účel hájení náboženství jest v tom, aby jejich majetky byly uchovány před revolučním proletariátem. Jedná se o zločinný útok proti SSSR, který proletariát odrazí. My musíme říci: Buďte jisti, že sáhne-li kapitalista mečem na Rusko, mezinárodní proletariát jej odrazí. Tady dávám slovo soudr. Šmeralové, že společně s ruským proletariátem kapitalistický útok mezinárodní proletariát odrazí. Řečník tímto skončil a byl za tento výrok opět na důrazný rozkaz vládního komisaře napomenut.

Řečník skončil v 9³/₄ hod. večer. Předseda oznámil, že soudr. Šmeralová přinese pozdrav ruského proletariátu. Vládní komisař to zakázal, což způsobilo hluk a odpor. Vládní komisař nařídil předsedovi schůze, aby vyzval ku klidu. Nato vysvětlil ještě tajemník Bukač, že soudr. Šmeralová není sestrou Stalinovou ani kněžnou Dolgorukovou, ale že je dělnicí z Tyflisu, která sebevzděláním domohla se předního postavení v SSSR.

Předseda opětně žádal vlád. komisaře, aby dovolil paní Šmeralové pronéstí uvedený proslov a když tento kategoricky zamítl, nastal v obecnstvu opět hluk a výkřiky, které neustaly ani po opětovné výzvě ku klidu. Proto vlád. komisař schůzi rozpustil a vyzval přítomné, aby se v klidu rozešli, čemuž bylo vyhověno. Schůze byla takto skončena v 10 hodin večer.

Vrchní komisař politické správy.

StAB B 40 I.—K., k. 381 čj. 7343.

74. 1930, červenec 11. Brno — *Dopis českého dělníka o dojmech ze zahájení XVI. sjezdu VKS(b), který uveřejnila Rounost.*

Z DOPISU ČESKÉHO DĚLNÍKA, KTERÝ BYL PŘI ZAHÁJENÍ XVI. SJEZDU VKS(b)

Moskva, 27. června. V těchto dnech zasedá v Moskvě hlavní instance bolševické strany, její generální štáb, XVI. kongres. Po šestnácté sjíždí se delegáti ze všech koutů sovětských republik, aby zhodnotil práci, která byla vykonána za prošlé období. Bude jednáno o celé situaci kapitalismu, o krisích, jimiž je zmítán kapitalistický svět a současně provedena přehlídka ohromné práce na poli budování socialismu a narýsována další linie v pokračování v práci a boji za nový život.

Domnívám se, že jednou z hlavních věcí, jež bude zajímat sjezd, bude pětiletká, o níž jistě hodně čtete ve všech novinách. Tato ukazuje tu ohromnou tvůrčí sílu a odvahu, schopnost a odolnost pracujících mas Sovětského svazu na poli práce pro stát dělníků a rolníků.

Ať přijdete kamkoli, všude setkáte se již s jejími výsledky. Pětiletká hřmí celým životem a teď vše je ovládáno posledním heslem, pětiletku ve čtyřech letech!

Toť heslo těch, které buržoasní šmokové v měšťáckých a sociálfašistických plátcích nazývají vrahy, barbary a lupiči, toť heslo, jež uvádí celý kapitalistický svět v šilenství, které projevuje se především přípravami války proti sovětům.

Padělání červonců, snaha po uchvácení východočínské železnice, případ Kutěpovův, atentát na sovětské vyslanectví ve Varšavě a celá řada jiných takovýchto akcí, to jsou projevy přátelství kapitalistů k sovětům.

A různé odzbrojovací konference, cesty generálů-řezníků po státech, jež mají býti nástupištem proti SSSR, to vše ukazuje nám nejlépe úmysly kapitalistů, snažících se zabránit další výstavbě socialistických řádů. Teprve teď si jasněji a ostřeji uvědomují ty rozdíly mezi dvěma světy, na jedné straně sověty zdokonalují svůj průmysl, zvyšující životní úroveň a kulturní úroveň širokých mas, na druhé straně kapitalistické státy se svojí ohromnou krisí, nezaměstnaností, zbídačováním pracujícího lidu, stávkami a boji bouřícího se proletariátu, vření

v koloniích, bursovní krachy a sebevraždy dělníků z bídy, řádění státního aparátu proti dělníkům, to vše tvoří obraz kolem XVI. kongresu. Proletariát SSSR toto vše také chápe a ještě usilovněji pracuje, aby industrialisace státu byla brzy provedena, proto dnes ozývá se i další volání, to je heslo splnit pětiletku za tři a půl roku. Ve znamení této nové vlny schází se XVI. kongres bolševiků, zdraven miliony proletářů celého světa.

Celá Moskva má slavnostní ráz. Na všech závodech, družstvech, domech visí standarty s hesly „Ať žije leninský ÚV!“, „Pozdrav XVI. sjezdu“ apod.

Sjezd byl zahájen 26. m. m. v Gosudarstvennom bolšom teatre (státní velké divadlo). Sloupy u vchodů zdobí 24 praporů revoluce a nad nimi hesla s nápisy s písmenami vytvořenými z rozzářených žárovek zvěstují, že zde zasedá štáb pracujících SSSR.

V den zahájení sjezdu byla provedena demonstrace sympatií a věrnosti proletariátu straně Lenina. Již ráno ve všech závodech bylo promluveno o významu sjezdu. Odpoledne bylo defilé dělníků k sjezdové místnosti. Neodradil nás ani velký liják, který se spustil těsně před demonstrací. Rázem šesté hodiny večer přicházejí první řady obrovského průvodu před velké divadlo. Schodiště naplňuje se delegáty. Hudby v čele průvodu hrají Internacionálu a jiné revoluční písně, před námi vlní se moře hlav a nad nimi les praporů a zástav s hesly ke sjezdu. Každý sborový výkřik z řad delegátů nebo demonstrantů je provázen bouřlivým „Urá“. Mezi delegáty objevil se Buďonnyj, miláček Rudé armády a celé pracující třídy. „Da zdravstvujet Buďonnyj!“ hřmí moře dělníků. Docházejí další průvody mužů, žen a mladíků, studentů a zřízenců, rudoarmějců a námořníků, pozdravujících a dávajících čest sjezdu. Tisíce bojovníků na frontě budování socialismu pochoduje tu pod rudými prapory bolševismu, dokazujících naprosto nezlomnou sílu a veliké odhodlání dojít pod vedením VKS(b) k cíli. Tisíce proletářů prošlých ohněm revoluce a bojem za industrialisaci Sovětského svazu, otužených bojem se všemi záškodníky, kteří chtěli a dosud chtějí ničit dílo Leninovo, dokumentuje tu pohotovost a připravenost každé chvíle vystoupit na obranu vymožeností Října.

Konečně proudy slábnou, už ustaly úplně, proletariát vyplnil svoji povinnost. Dokázal tak, že linie strany je bojovnou linií nejšířších mas a že se za tuto linii staví. Ozvěnou sjezdu žije celá Moskva. Časopisy jsou plné zpráv ke sjezdu. „Pravda“, ústřední orgán strany, vyšla nákladem 1,300.000 výtisků.

Tak probíhá XVI. kongres bolševické strany. „České slovo“ snad zase dostane nějakou zprávu od p. Pojezdného o režii Stalinově apod., no budiž, ať se baví. Bude jim lehčeji, když budou moci usínat s blahou nadějí na rozvrat strany. Proletariát se však tím více a pevněji přimkne ke svému jedinému vůdci, Komin-terně a půjde pod jejím vedením do boje za dokončení výstavby socialismu ve SSSR, za světovou socialistickou revoluci, za světový Říjen.

Rovnost,²²) 11. července 1930.

Český děldop.

75. 1930, listopadu 3. Staré Město. — Usnesení ze schůze rolníků a dělníků
2. listopadu 1930 ve Starém Městě na Moravě, ve kterém nadšeně přijali zprávy
o plnění pětiletého plánu v SSSR.

My malorolníci a dělníci bez rozdílu polit., nábož. a národ. přesvědčení, shromáždění na veřejné schůzi konané v neděli 2. XI. 1930 ve Starém Městě s potěšením bereme na vědomí zprávy dělnické delegace SSSR o postupu socialisace a skvělého pětiletého plánu ve prospěch jak malorolníků tak i dělníků a plně odmítáme všechny lži a fašse nepřátelů Sov. Ruska o útisku rolníků a dělníků. Stavíme se plně za Sov. Svaz, kde vládou sověty dělníků a pracujících rolníků. Jsme dnes plně přesvědčeni, že jen po způsobu pořádku ruských dělníků a malorolníků můžeme si vybudovat to, co od kapitalistického pořádku očekávati nemůžeme. Zároveň ostře protestujeme proti fašistické reakci polské buržoasie v čele s maršálkem Pilsudským, která dnes řadí tam na masy pracujících dělníků a rolníků tím nejbrutálnějším způsobem a vyzýváme všechny pracující lid do boje proti fašistické diktatuře fašismu celého kapitalistického světa, a to jen pod prapory komunistické strany a III. Internacionály, která nám jedině dává záruku poctivého boje až do konečného vítězství a osvobození ze jha kapitalismu jak pracujících dělníků tak i rolníků.

Pryč s klamem a lží sociálfašistů a diktaturou fašismu, do boje proti vyděračským plánům buržoasie, za přenesení všech daňových břemen dělníků a rolníků na ty, kteří denně vydělávají statisíce, žijí a tyjí z krve pracujícího lidu.

Nechť žije KSČ jako jediná vůdkyně boje za lepší budoucnost nás všech dělníků a rolníků.

StAB B 40 I.—K., k. 407 čj. 31537.

76. 1930, prosinec 5. Brno, Husovice. — Zpráva a usnesení ze schůze KSČ
4. prosince 1930 v Husovicích, na níž referoval dr. Bedřich Václavek
o zážitcích z cesty po Sovětském svazu.

Předmět: Veřejná schůze KSČ. Svolavatel: František Pišek, redaktor, Brno, Cejl č. 57. Program: Co se děje v Sovětském svazu. Místo: Dělnický dům v Juliánově, Velké Brno. Čas: Dne 4. prosince 1930 od ½ 20. do ½ 23. hod. Účast: 180 až 200 osob, z toho asi 30 žen. Předseda: Alois Jelínek, bytem v Juliánově, Hybešova 20. Řečník: Dr. Bedřich Václavek, bytem v Židenicích, Vaškova 11, a redaktor František Pišek, Brno, Cejl 57.

Průběh: Schůzi zahájil a jí předsedal Alois Jelínek. První řečník Dr. Bedřich Václavek mluvil v podstatě toto:

Zúčastnil se zájezdu do Ruska jako delegát na kongres kulturních proletářských pracovníků a vyhovuje přání sovětských dělníků, chce pravdivě vylíčiti co se tam

děje a co na vlastní oči viděl. Již na hranicích ruských setkal se s agitačním uměním Sovětského svazu, jehož je potřeba, aby získáno bylo 150 milionů lidí. Vylíčil potom blíže životní poměry v Moskvě. Přiznal, že jsou tam fronty, avšak jejich příčina tkví v obrovském rozmachu industrialisace, přelidnění, zvýšení kupní schopnosti, nejsou to však fronty hladové, hladu v Moskvě není, fronty jsou klidné, organisované a vnikla do nich kolektivní disciplína. Přepychu tam není a nejkrásnější pocit v sov. Rusku je ten, že se tam nesetkáte s příslušníky měšťáckých zahálčivých vrstev. Lid tvoří tu jeden celek a žije dobře. Zprávy o diktatuře Stalinově jsou vylhané. Kdo vykonává tam moc, má ji dotud, pokud tomu chce většina. Zespolečenštění všeho bohatství a moci změnilo lidi, což stojí v rozporu s tvrzením měšťáků, že je třeba nejdříve lid pro socialismus vychovati. Změněným poměrům lidé se přizpůsobili. Konsum v sov. Rusku je ohromný, není tam nadvýroby, není tam však ani nezaměstnanosti. Ve všech oborech projevuje se citelný nedostatek pracovních sil, zvláště kvalifikovaných. Ovšem jsou určité potíže též v Sov. svazu, nejsou však toho druhu jako u nás. Jsou to důsledky růstu a rozmachu hospodářského. Je pochopitelné, že budování Sovětského svazu děsí kapitalisty, kteří vědí, že socialismus bude zajištěn, uskuteční-li se pěti-letka. Proto ty poplašné a vylhané zprávy o Rusku. V dalším zmínil se řečník o nynějším procesu s kontrarevolucionáři v Moskvě, kde obžalovaní vypovídají věci pro mnohé tak nepříjemné. Také tento proces zavedl příčinu k vylhaným zprávám o revoluci v Rusku apod. Řečník kritisoval psaní měšťáckého tisku, zejména Lidových novin o domnělém zbídačení mas. Pověsti o nespokojenosti mas nejsou ničím jiným, než pustou lží. Lid stojí za socialismem a sovětským režimem, je spokojený a obětavý, rád si odřiká a omezí ve svých požadavcích pro velikou věc. Zmínil se dále o tzv. dumpingu a uvedl, že vývoz sovětský nemůže ohrozit svět, že však kapitalismus, jsa v rozvratu, má z něho strach.

Socialismus zvítězí nad kapitalismem. Potom vylíčil řečník rozmach knižní produkce v Sov. svazu, která v r. 1925 dosáhla předválečného stavu a nyní stojí v čele všech států světa. Největší péče ovšem věnuje se tu na kulturní povznesení mas. O pětiletce samé vydáno bylo na 15 milionů brožur. Co se týče spisovatelů, ti jsou v Sovětském svazu velmi oceňováni, váženi a existenčně zabezpečeni. Po vzoru dělnických úderných brigád byly vybudovány i spisovatelské brigády. Styk dělníků se spisovateli je velmi úzký. Všechny tyto zjevy jsou zřejmě kapitalistům nepříjemné. Lid v Sov. svazu odvykl trávit volnou chvíli doma a tráví ji pohromadě v tzv. dělnických klubech, které jsou v každém směru velmi pečlivě a krásně vybaveny. Počet těchto klubů neustále vzrůstá. Ku konci své přednášky pravil řečník, že dojem, který si kulturní pracovník přináší ze sov. Ruska je velmi silný. Lze volati nikoli: „Ruce pryč od Ruska“, nýbrž: „Všechny ruce pro sovětské Rusko“. Tím skončil.

Druhý řečník František Píšek zmínil se o štvavých a vylhaných zprávách o Rusku, vzpomněl papežovy kampaně proti Rusku a sjezdu II. Internacionály,

kteřá v útocih proti Rusku nikterak nepokulhává. Odsoudil názor dr. Kramáře o sovětském dumpingu a pravil, že celý řetěz lživých zpráv o sov. Rusku má své příčiny jen ve strachu kapitalismu před sov. Ruskem. Další příčinou těchto zpráv je též zahájení procesu s kontrarevolucionáři v Moskvě. V dalším zmínil se o průběhu tohoto procesu a vysvětloval sovětům nepřátelskou organisaci tzv. „průmyslovou stranu“, v jejímž čele stál obžalovaný inž. Ramzin. Plány intervenční byly dobře proti Rusku připraveny. Na lavici obžalovaných nepatří pouze Ramzin se svými společníky, nýbrž celá kapitalistická společnost, která chtěla hnáti útokem proti prvnímu dělnickému státu. Kdyby se bylo kontrarevoluci podařilo rozvrátiti Sovětský svaz, bylo by to pocitilo dělnictvo celého světa. Odsoudil zprávy měšťáckého tisku o sov. Rusku a též agrárního časopisu „Večer“. V dalším podal stručný životopis Stalinův a pravil, že právě pro jeho neobyčejné nadání a schopnosti viděla by ho buržoasie ráda zavražděného. Stalin je propagátorem leninského pracovního stylu a dovedl vyvésti zemi z největších obtíží. Byl nejen dobrým revolucionářem, nýbrž také dobrým vojákem a stratégem. Připomněl slova ruského spisovatele M. Gorkého, že pramenem všeho zla je chtivost menšiny, která by se nezdráhala vyvolati ozbrojený konflikt a ničiti poklady dělníkům patřící. Věc dělníků a rolníků jest stejná a jho kapitalismu musí býti svrženo. Zákaz pražský ohledně organisace „Svazu přátel SSSR“ a podobné zázkazy nemohou odvrátiti pracující třídu, aby nestála vždy věrně po boku sovětských dělníků a rolníků. Tím řečník skončil svoje vývody.

Nato přečetl předseda přiloženou resoluci, která byla přijata. Potom schůzi ukončil a účastníci se v klidu a pořádku rozešli.

Průběh schůze byl naprosto klidný a nebylo důvodu k nějakému zakročení. Účastníci schůze pozorně vyslechli referáty obou řečníků. Většinou byli to příslušníci strany komunistické a jen mizivá menšina indiferentních.

Policejní rada.

Resoluce ke schůzím „Co se děje v Sovětském svazu“.

V nezřízených štvanicích měšťáckého a sociálfašistického tisku spatřujeme nezakrytou snahu vyvolati nepřátelskou náladu proti Sovětskému svazu, aby bylo umožněno imperialistickým štváčům zahájití otevřený nástup proti prvnímu dělnicko-rolnickému státu. Tyto štvance mají také odvrátiti pozornost od procesu proti skupině kontrarevolucionářů, vystupujících pod firmou tzv. průmyslové strany a usilujících o rozvrat sovětského hospodářství, snaživších se vyvolati proti-revoluci uvnitř země a připravujících v dohodě s agenturami imperialistických mocností intervenci proti SSSR.

Vyslovujeme svoje proletářské sympatie práci a hrdinnému boji dělníků a rolníků Sovětského svazu, jejich bojovným orgánům, které bděle stojí na strážii zájmů revoluce a nemilosrdně potírají nepřátele a škůdce pracujícího lidu.

Současně protestujeme proti zastavení činnosti Svazu přátel SSSR. Tyto metody jen přesvědčují pracující lid o nutnosti vystupovati vždy a všude na obranu Sovětského svazu před všemi zákeřnými útoky. Byli jsme a zůstaneme věrnými přáteli Sovětského svazu přes všechny zákazy, přes všechny štvance.

StAB B 40 I.—K., k. 407 čj. 31628.

77. 1930, prosinec 7. Třebíč. — Zpráva a usnesení o shromáždění lidu 5. prosince 1930 v Třebíči, s referátem poslance Klimenta o zkušenostech československé delegace v SSSR.

Předmět: Intervence při veřejné schůzi lidu, pořádané komunistickou stranou československou dne 5. prosince 1930. Svolavatelé: Oblastní sekretariát komunistické strany československé v Třebíči. Program: 1) Co viděla dělnická delegace v SSSR. 2) Otázky mezinárodního charakteru. Místo: Národní dům v Třebíči. Čas: Dne 5. prosince 1930 o 8. hod. večer. Účast: Asi 350 osob. Předseda: Bohumil Kubík. Řečník: Poslanec Kliment.

Průběh: Předseda zahajuje o 8. hod. večer schůzi a oznamuje, že řečník Linka nepřijel a že promluví místo něj poslanec Kliment. Řečník poslanec Kliment ujímá se slova a zdůrazňuje, že na všech stranách je vidět novou štvanci proti SSSR, že proti rozvratu a všeobecné krisi ve státech kapitalistických jeví se v Rusku nový pořádek jenž nezná nezaměstnanosti ani útlaku dělnické třídy. Aby kapitalismus tento fakt zakryl, musí o Rusku rozšiřovat nepravdy. Dělnické delegace vysílají se do Ruska proto, aby se na vlastní oči přesvědčily, jak to v Rusku vypadá. Delegace z ČSR odjela asi v polovici července do Ruska a zúčastnili se jí dva příslušníci strany národně sociální a jeden přílušník strany německé sociálně demokratické. Panující systém zabraňuje pak delegátům, aby o tom, co v Rusku viděli, na veřejných schůzích mluvili. Ale delegace mluví přes zákaz. Řečník tlumočí dále názory delegáta za německou sociální demokracii Hillera. Mluví o uvítání na hranicích a o tom, co delegace viděla, v Moskvě. V Moskvě není nezaměstnanosti, nýbrž jeví se citelný nedostatek pracovních sil. Krisi mají v Rusku pouze kněží, jelikož byla v Rusku provedena úplná odluka církve od státu. I v Rusku modernisují se výrobní prostředky, ale úměrně zkracuje se pracovní doba. Dělníci 14 až 16letí pracují 4 hodiny, 16 až 23letí pracují 6 hodin, 23 a výše 7 hodin denně. Ženy pouze 6 hodin. Dělníci vydělávají průměrně v průmyslu kovodělném 85 až 250 rublů měsíčně, v průmyslu textilním 65 až 220 a v průmyslu stavebním 83—300 rublů měsíčně. V nemocenském pojištění dostává onemocnělý dělník po 4 měsíce plnou mzdu, pak jde k lékařské prohlídce, je-li uznán trvale nezpůsobilým k práci dostává doživotní rentu ve výši 75% mzdy, je-li uznán za vyléčitelného, dostává plnou mzdu až do vyléčení. Ženy dostávají

2 měsíce před a 2 měsíce po porodu plnou mzdu a kromě toho při porodu 35 rublů na výbavu pro novorozence. Výdaje na sociální pojištění obnášely, přepočteny na československou valutu 24 miliard Kč. Na ochranu matek a dětí bylo vydáno v posledních třech letech 8½ miliardy, na útulky pro děti 3½ miliardy Kč. V Rusku panují dosud zásobovací potíže, ale hlad není. Nedostatek určitých potravin zavinili kulaci. Rusko vyvázet musí, jelikož to souvisí s prováděním pětiletého plánu. Dražší v Rusku jsou textilie a obuv, z poživatin zejména cukr. Delegation navštívila dále Dněprostroj, což jest největší dílo využití vodní síly na světě. Mezi dělnictvem na stavbě panuje závodění kdo dříve uloženou práci vykoná. K bodu druhému prohlásil řečník, že tisk sociálně demokratický, zejména jeho reprezentant senátor Soukup mluvil nepravdy o SSSR a sice nepravdy takového druhu, že by se za ně musel stydět každý měšťácký tisk. Řečník promlouvá dále o moskevském procesu proti profesorovi Ramzinovi a druhým a obviňuje Francii, že chtěla za přispění ostatních kapitalistických států připravit vojenskou intervenci a rozvznít povstání v SSSR. Oficiální dementy francouzské vlády řečník odmítá. Proletariát ve všech státech kapitalistických je utiskován a jeho mluvčí persekuváni. V Československu je obětí persekuce poslanec Harus. Řečník končí prohlášením, že hospodářská výstavba v SSSR vzdor všemu bojkotu provedena bude.

Další řečník Zvěřina prohlašuje, že po různých obtížích se strany úřadu dostal pas do Ruska a že bude československou veřejnost v rudém tisku pravdivě informovat a že se přičiní, aby ruské dělnické třídy pomohl. Předseda Kubík prohlašuje, že prožíváme poslední období kapitalistického systému, že komunistická strana zve dělnictvo pod svůj prapor, aby pomohlo svrhnouti panující systém. Nebude to ani dnes ani zítra, ale bude prý to brzo. Předseda předčítá resoluci, jejíž opis se připojuje a tvrdí, že ministr Maisner přikročil k rozehnutí Svazu přátel SSSR, jelikož panující systém má z této organizace strach, že by pomáhala komunistické straně svrhnout systém soukromého kapitálu.

Končí prohlášením, že náš dělník se deťat nenechá a vyjde na ulice a že boj skončí vítězstvím dělnické třídy.

Nálada na schůzi byla klidná. Schůze skončila v 10,30 hodin.

Koncip. pol. správy.

Resoluce.

k veřejné schůzi lidu, jež se má konati v pátek 5. prosince 1930
v „Národním domě“ v Třebíči.

Účastníci veřejné schůze v Třebíči nadšeně zdraví proletariát Sovětského svazu a jeho bolševické vedení s neúnavným strážcem GPÚ.

Solidarisujeme se úplně s vaším houževnatým bojem, který vedete proti vnitř-

ním i zahraničním škůdcům, stavíme se plně za tento boj a slibujeme vám plnou podporu.

Ostře odmítáme blbé a vylhané zprávy sociálfašistických a měštáckých plátků, které se snaží všemi způsoby a prostředky zlehčiti první dělnický stát a pomoci mezinárodním imperialistickým a kontrarevolučním banditům a vrahům na cestě poškozování a příprav vojenské intervence. Pro dopadené škůdce žádáme bezohledné a nejpřísnější potrestání.

Taktéž nejostřeji protestujeme proti zákazu Svazu přátel SSSR, což jen dokumentuje otevřeněji účast čsl. na mezinárodních přípravách k napadení proletářského státu.

Radíme se všichni do obranné fronty Sovětského svazu a stáváme se přes všechny zákazy jeho plnými přáteli.

Ať žije jednotná obrana Sovětského svazu.

Ať žije jednotný boj pracujících celého světa.

StAB B 40 I.—K., k. 423 čj. 29079.

78. 1931, květen 9. Brno. — *Návrh usnesení na veřejná shromáždění komunistické mládeže na Moravě, které bylo současně zdravící Sovětskému svazu.*

R e s o l u c e

ze schůze dělnické mládeže dne v

My, mladí dělníci, vyslechnuvše zprávu o připravované intervenci proti Sovětskému svazu, o záškodnické činnosti Ramzina, Kalinnikova, Laričeva a ostatních, řízené a placené imperialistickými státy Francie a Anglie, vyslovujeme největší rozhořčení nad činností těchto nepřátel proletariátu a slibujeme, že uděláme vše, abychom společně s celou dělnickou třídou zmařili plány imperialistů.

Současně zasíláme svůj revoluční pozdrav IX. sjezdu ruského Komsomola, který se koná právě v době zostřeného nástupu kontrarevoluce na dílo sovětského proletariátu. Ruský Komsomol, který má tak ohromné zásluhy na budování socialismu v Sovětském svazu, který dovedl zmobilisovat sovětskou mládež na splnění pětiletého plánu ve čtyřech letech, bude nám příkladem v našem boji o svržení kapitálu a v boji za revoluční obranu SSSR.

Protestujeme současně co nejostřeji proti zákonu o předvojenské výchově mládeže a o trestním soudnictví nad mládeží, které připravuje sociál-fašistická vláda, aby spoutala revoluční mladý proletariát a mohla jej hnát na válečná jatka proti Sovětskému svazu.

Pryč s předvojenskou výchovou mládeže!
Pryč s trestním zákonem proti proletářské mládeži!
Ať žije Leninský Svaz komunistické mládeže v Sovětském svazu!
Ať žije KI a KIM.

N á v r h r e s o l u c e .

Mladí dělníci (rolníci) shromáždění na závodní (veřejné) schůzi v dne po vyslechnutí zprávy o osudu nad kontrarevoluční bandou menševiků v SSSR, o jejich škůdcovské činnosti, o pomoci kterou jim dodávala II. Internacionála, usnáší se:

Protestujeme co nejrozhodněji proti zrádcovské, škůdnické intervenční činnosti sociálfašistů. Vyzýváme všechny mladé dělníky dosud organisované v soc. dem. mládeži, aby jako protest proti boji jejich vůdců, proti vlasti všech pracujících, vystoupili ze svých organisací a zařadili se do *revoluční fronty!*

Zdravíme hrdinný sovětský proletariát a *slibujeme*, že učiníme vše, abychom v rozhodujícím okamžiku stáli aktivně po jeho boku!

StAB B 40 I.—K., k. 403 čj. 12578.

79. 1931, červenec 18. Znojmo. — Zpráva ze schůze KSČ 16. července 1931 ve Znojmě, na které mluvil prof. Jiří Kroha o své cestě do Sovětského svazu.

Svolavatel: Karel Čihák, elektromontér ze Znojma. Řečník: Architekt ing. Jiří Kroha, profesor vysoké české školy technické v Brně. Program: Moje dojmy ze sovětského svazu. Předseda: JUC. Štěpán Plaček z Brna, ul. Bedřicha Smetany 41. Místo: Restaurační sál Dělnického domu ve Znojmě. Účast: 168 osob, z toho 12 komunistů. Čas: 19.27 — 22.46 hod. dne 16. července 1931.

Schůzi zahájil JUC. Štěpán Plaček z Brna, uvítal přítomné jménem „Levé fronty“ a udělil slovo prof. ing. Krohovi, který řekl toto:

Do Ruska jsem jel s konkrétními úlohami. Měl jsem vyšetřiti tamní poměry vzhledem k umístění našeho technického dorostu a shlédnouti moderní ruskou architekturu. Vrátil jsem se odtud jako člověk, který nechce Sovětský svaz politicky propagovat, ale jako člověk, který věc viděl z bezprostřední blízkosti a zaujal k ní kladný poměr.

V Rusku vidíme dosud samé protiklady, které převalí-li se na ostatní nepřipravený svět, způsobí mnoho zla. Celý svět je dnes v duchovní opozici proti Rusku. Brání se duševně proti novému světu, ruskému socialistickému názoru. Vstoupí-li někdo na ruskou půdu, byť byl i socialista, těžko se mu dýchá, neboť život v Rusku je zbaven našich konvencí. Zevnějšek Ruska působí špatným dojmem, obyvatelé jsou ošuměle oblečení. Celá země je ošumělá. Pro pracujícího člověka je však ošumělost samozřejmá.

Před válkou byla v Rusku hrstka intelligence, ostatní obyvatelstvo byli dvounoží živočichové. Dnes vyrostl z nepatrného děčka silný obr. Rusko je jedno staveniště, všude staví se moderní stavby i na venkově. Ve městech staré carské Rusko chátrá, nebo je v ruinách. Právě tak je i s lidmi, bývalou buržoasií. Všude je viděti stopy strašného přerodu a musíme být i o věci dokonale informováni, abychom skutečnost dovedli pochopiti. V Leningradě staré carské budovy jsou rozbourány, za rohem však vidíme nové krásné bulváry, krásné parky. Na místě dřevěných domků na dřívější periferii stojí krásné dělnické vilové čtvrti. Ruský lid dovedl za rozvrat vytvořiti nové hodnoty udivující celý svět. Z Ruska odjíždíme s ohlušením všech smyslů. Všichni vrací se odtud deprimováni obrovitou prací.

V Rusku pracuje se v měřítcích známých u nás jen z projektů. Dnešní svět propadá bezplánovitosti a proto se jeho systém hrotí. Rusko imponuje plánem, pracuje souhrnem nejvědeckějších metod, majetkem to celého světa. Tvrdí se o Rusku, že provádí experiment, protože realisuje světové plány. Nikde však v Rusku nevidíme příznaků hazardu, vše pracuje se dle určitého plánu. Inženýři nejsou tam vyssáváni, na každém projektu pracuje legie inženýrů a nejlepší vytvořený plán se teprve realisuje.

Mluví se mnoho o Ruské pětiletce. Předem uvádím, že pětiletka není záležitost, s níž žije nebo padá celé Rusko. Pětiletka má za úlohu vybudovati platformu, umožňující život socialistického systému. Pětiletka provádí se dle plánů vypracovaných v Americe, Anglii i u nás v Československu. Ruského na ní je jen to, že ruský proletář chce realizovati to, nač netroufá si celý ostatní svět. Inženýr tam ví, že může se spolehnouti na ruského dělníka, že při realizaci plánů nebude mít obtíží a proto troufá si na práce v měřítku utopie. Pětiletka je záležitost vědy a zodpovědnosti, je přínosem ruského dělníka na vybudování moderního Ruska. Tím stala se v Rusku práce dělníka rovnocennou s prací konceptního úředníka. U nás se nechce věřiti, že ruský dělník je nadšen výstavbou moderního Ruska. Tvrdí se, že je do práce nucen. Avšak návštěva v jediné z ruských továren přesvědčí každého o nadšení, s jakým ruský dělník pracuje. Toto nadšení dalo kapitalistickému světu ránu a tento se proto uchyluje k nepravdám. Nadšení v Rusku je organisováno. Jsou tam lajdáci jako všude na světě, pro ty ovšem má i ruský systém donucovací prostředky, nelze však mluvit o tom, že ruský dělník je do práce nucen.

Pro všechna ruská města je příznačné toto: Uprostřed staveniště stojí obrovský stožár, s jehož vrcholu svítí dlouho do noci rudá hvězda. U tohoto stožáru pořádá dělnictvo denně meetingy, kde se dohaduje, co zaříditi lepšího, co se udělalo na stavbě špatného a jak to napravit. Pro neinformovaného dělají tyto meetingy dojem, že se lidé mezi sebou hádají a perou. Nesmíme však zapomenouti, že ruský člověk dře jako mezek, nikdy si však nedá sebrati právo slova. Dělníci se mezi sebou hádají, ne však ve smyslu rozkladném, nýbrž přesvědčují jeden druhého. Dojmem rozháranosti působí také schůzky úředníků, trustů s vedoucími dělníky v továrnách.

Ti se za stolem poperou, pohádají, ale nakonec se vždy sejdou na vůdčí myšlence jak závod zdokonaliti.

Ruský technický plán je něco velkolepého, industrialisace je viditelná všude. Důležitější je však duchovní převrat Ruska. Ruský proletář přijal spontánně první formy vzdělání; důsledek toho je, že ruský lid chce vědět vše. Je tam vidět hlad po literatuře a umění.

V Rusku není bída. Je tam nedostatek potřeb, na který bychom byli i my hrdí. Tento nedostatek potřeb je chloubov tohoto století. Je velký rozdíl mezi bídou a nedostatkem. Přímo překerní je nedostatek kulturních věcí. Vzdělanci ostatního světa doporučují Rusku, aby dalo lidu ve vzdělání trochu odpočinouti; tato rada je sice ušlechtilá, je to však nebezpečný čin odpírati lidu to, po čem touží. Ruská byrokracie, která je přímo hanebná, leze sama do těchto problémů ač ví, že čím vzdělanější lid, tím více obtíží. Stožářem kulturní přestavby Ruska, je ruská škola. Tam vyučuje se všude v museích, na výstavách, v továrnách. Tam připojen je žák přímo k životu, tam se učí na skutečnostech.

Tak jako před museem musí tam státi ve frontách, tak musí státi ve frontách u elektrické dráhy, před jídelnami a prodejny. Dělá to dojem nedostatku. Jsme-li však dobře informováni, vidíme, že jsou příčinou důvody jiné. V Rusku žije většina dělníků způsobem našeho menšího úředníka. Strávují se většinou v restauracích a proto musí čekati ve frontách. Jen menšina stravuje se v domácnosti a ženy těchto dělníků musí státi ve frontách před prodejny, poněvadž celý systém je zařízen na restaurace a jídelny, které mají proto v dodávce potravin přednost. Kdo v Rusku pracuje a je zaregistrován, žije poměrně velmi levně a pohodlně. Tvrdí se, že v Rusku jsou jídla bídná, většinou studená. Prohlašuji sám, že jsem se v Rusku nenajedl až zase doma, ruskému lidu však tato strava chutná.

Ke kulturní přestavbě Ruska patří v prvé řadě organizace kontroly. Plakátiště nejsou polepena reklamami; ruské město je vlastně jediným plakátištěm, je tam polepeno vše fotografiemi a obrázky, ukazujícími, co bylo dříve, co je dnes a jak to bude vypadat v budoucnosti. Jsou také vylepeny obrázky, jak to vypadá jinde. Ruský člověk nevěří novinám, chce všechno vidět. V kapse nosí regionální plán pětilátky, kde má přehledně seřazeny všechny předpoklady a na rozích kontroluje, bylo-li do té doby dosaženo to, co dosaženo býti mělo. Činí tak všichni bez rozdílu, všichni špatně oblečení, ať montér nebo lidový komisař. V Rusku ukazuje se jen nadřazenost v práci, jinak jsou si všichni rovnocenní. Všude kolem sebe vidí ruský dělník fotografie práce; je to dokonalá propagace. Každý ví o vlasti víc, než u nás universitní docent. Vzdělání a touha po vzdělání je spontánní, lid je k tomu od mládí vychováván, proto zná vše a ví o všem. Je to propagace, které se ostatní svět bojí. Všichni tam vědí, že Rusko je klíč k dnešnímu problému celého světa. Ruský dělník ví, že se na jeho práci dívá celý svět a proto je sebevědomý. Ví, že šestihodinová doba pracovní je pro něj jařmo, kterého se musí zbaviti, aby mohl žít kulturně tak, aby dosáhl světoobčanství.

Ruskému lidu řekne se fakt a pravda za každou cenu, byť byla i nepřijemná. Ukazují stále to nejhroší, každého hosta vedou tam, kde to neklape. Každá chyba musí tam býti napravena, opakuje-li se, potrestají vinníka strašlivě. Dělníci sami zavedli si strojovou kontrolu, poněvadž dozorcím orgánům nevěří a upletli si tak na sebe strašlivou metlu.

Inteligence má v Rusku větší zodpovědnost. Tvrdí se, že je tam pronásledována a střílena. Ano; dopustí-li se přestupku, je souzena podle zákona. Zodpovědnost inteligence je nesmírná a proto je pro ni stanoven také vyšší trest. Život intelektuálů v Rusku je nejlepšší na celém světě. Jsou strašně namáháni, žijí tedy a mají proto velkou zodpovědnost. Inteligence je prý v Rusku vytloukána. Není to pravda. Význam její spočívá tam však ve schopnosti pomoci na místě, kde to neklape a nezmizeti. Je to něco dynamického, zasahuje tam, kde masa nestačí. Inteligence žije ve velmi luxusních bytech, které jí dává dělník, protože si toho zaslouží. Ruské procesy nejsou jen důsledkem sabotáže, ale i přepracovanosti inteligence. Při začátku systému měla inteligence veliký úkol. Nevyhověla a proto ji lid vybíral ze sebe. V Rusku je zaměstnáno mnoho světových techniků a universitních profesorů, každý jejich objev musí však býti ihned zhodnocen. Lid je nespokojen, nejde-li to.

Bytová otázka je nejtěžším sociálním problémem Ruska. První baráky nebyly krásné, ale vytvořily základ pro dnešní komunální dům. Na tomto problému je viděti nejlépe, kterak Rusko vlastní prací pokračuje.

V Rusku dovedla se vyvinouti také vysoká škola bez profesorů, která vznikla z nouze o učitele. V této škole studují tovaryši s vyššími schopnostmi, vytvořili si továrnu sami pro sebe, kontrolují a doplňují svoji práci, za 3 roky podrobují se zkouškám a dokázali, že člověk nucený se učit, musí dojít cíle.

Šestihodinová doba pracovní není v Rusku sociální vymožeností. Vymožeností je, že je tam postaráno o člověka mimo práci. V ostatním světě je jistě lepší průmysl, avšak je veliký rozdíl v životě dělníka po skončení práce. Dělníci jdoucí z práce se dohadují, vyměňují myšlenky, jdou se najíst do restaurace, ve velkých městech jdou do lázní, pak do kulturního parku, kde účastní se schůzí, jdou do divadla, hrají šachy apod. Dělalí jednoduše to, co u nás většina lidí dělati nemůže. U nás prý je dělník kulturní. Není, protože nemůže ztrávití to, co mu kultura může dát. Náš dělník je ochromen, spokojí se s kýčem, skutečnému umění nerozumí. Naproti tomu ruský dělník rozumí všemu, poněvadž dává se mu vše nejlepší ve všech oborech umění. Dnešní ruský dělník pracuje tíže, je špinavější, ale otevře-li ústa, udivuje, nestačí mu ani náš inteligent. Tak je tomu ve městech i v kolchozech. Není důležité zkrátiti pracovní dobu, ale upravití dobu po práci. Ruský dělník nemá prošoupaný zadek jen sezením u práce, ale také sezením v museích, která jsou otevřena do 12 hodin v noci. Divy techniky, to není nové v Rusku, je to jen nový život, realizace socialismu. Právě proto, že nešel jsem tam zkoumatí tyto problémy, byl jsem udiven uskutečněním praktického socialismu, který ač má mnoho chyb, je kvalitní a má trvalou hodnotu. Rusko realizuje něco, co se týká celého

světa. Neexistují socialistické these ruské, neboť Rusko realizuje socialistické filozofy celého světa v praxi. Socialismus je tam věc velmi všední a proto zavazuje. Rusko je zemí vysloveně socialistickou se všemi nedomyšlenostmi socialismu.

Co se týče ruského militarismu je pravda, že všude je viděti dosti kanonů a že děti jsou vychovávány militaristicky; ruský stát je vysloveně militaristický, což není hezké. V Rusku ukáže automat za kopějku jak se rodí, jinde jak se tráví, vše i malým dětem. Proto je dítě poučována i o tom dělu. Dětské učebnice jsou snůškou všeho toho, co má dítě věděti. Obsahují vše, od něžností až k tanku. Ruský systém dítěti nic nezatajuje, dává mu pravdu za každou cenu. Je-li něco hrozného, musí to být hrozná a proto není vada v tom, že poučují dítě o dělu, je však vada v tom, že dělo existuje.

Vykládá se o vykrádání a ničení uměleckých hodnot. Co svět chtěl, to Rusové vyvezli, co nechtěl, ponechali si. Co si ponechali, je umělecky vedeno a doplňováno. Boření katedrál provázelo každou revoluci. Musíme si uvědomiti, že pravosláví bylo nejhorší formou křesťanství, tak jako katolictví bylo jeho formou nejlepší. Proto je ruský člověk odstranil, avšak umělecké památky uschoval a restauroval. Bořilo se od základů, avšak s úžasnou noblesou ducha, bořilo se správně. Z domů kultu byly vybudovány domy kultury; z kostelů dnešní ruské kluby. V těchto klubech dostane se každému co si přeje, lze tam dosáhnout světové literatury, originály i překlady. Divadlo je ve službách současnosti, film ve službách denního života. Snad nevěříte, že Rusko je první stát světa. Je to pravda, Rusko učinilo veliké chyby současně povznášející, ale vytvořilo obrovské klady, na příklad problém dětí bez domova. Nebylo většího problému v dějinách mravnosti. To si v Rusku uvědomili, experimentovali a během půl roku tento problém odstranili.

Jel jsem do Ruska s pocitem nebezpečí, cestoval jsem však velmi volně a klidně. Rusko je země bez konvence, každý tam musí všechno umět, ničeho nesmí předstírat. Nechtěl jsem se odtud vrátiti, jen mravní vůle vrátiti se k rodině a dostáti svým povinnostem vůči státu jako vysokoškolský profesor mne dovedla domů. Mluví se o Rusku, ale ptejte se vždy, kdo to o Rusku mluví a jaké má při tom úmysly. Kdo jede do Ruska bez černých úmyslů, musí býti stržen aspoň ruskou prací. Rusko nechce rozbít svět, rozleptá jej však mravně jako francouzská revoluce. Rusko je realizací socialismu. President Masaryk prohlásil: „Když revoluce, tedy revoluce hlavou“. To není fráze, je v tom hluboká pravda; Rusko to dokázalo a musí také dokázati, že dovede vydržet. Intelligence musí pracovati pro revoluci hlavou. Zatím co ostatní svět je bez plánů, Rusko plán má, ne sice ideální, ale přece má.

Z Ruska vrátil jsem se jako atheista, věřící v Ruskou práci.

Tím řečník ukončil o 21.13 hod. a předseda prohlašuje, že z technických důvodů nebude přednáška opakována německy, ježto německá přednáška bude uspořádána v dohledné době a vyzývá přítomné, aby se přihlásili, mají-li nějaké dotazy.

Na dotaz „Jak žijí a pracují ženy zařazené do pracovního procesu“ prof. ing. Kroha odpovídá: Žena je rovnocenna muži. V továrnách pracuje mnoho žen. Je-li

vdána, je postaráno o její děti v opatrovnách zřízených v každém závodě, kde děti žijí jako v ráji. Ženy vykonávají práce lehčí, emancipace dostoupila stupně, který musí být mužům v Rusku velmi nepřijemný. Prostituce v Rusku je velmi rozšířena, jsou jí oddány ženy od 16 do 18 let. Děvčata vyrostlá od revoluce však již nikdy se prostitutovati nebudou.

Na otázku „Co si myslí ruský dělník o nás“ odpovídá, že neví. Ruský dělník je rád, že má za sebou to, co máme my před sebou. Ruský člověk nás nezná, dívá se na nás jako na buržoy. Vidí v nás špatné lidi, kteří chtějí Rusko napadnout a je přesvědčen, že celý svět se řítí do katastrofy.

Na otázku „O justici“ odpovídá: Věc mne nebavila, nejsem odborníkem. Dle tvrzení odborníků má Rusko nejmodernější trestní zákoník. Ruské soudy znám jen z novin, jako všichni ostatní.

Na otázku „Vztah zemědělce k Sovětskému svazu a jeho další vývoj“, odpovídá: Byl jsem na jednom kolchozu, kde v době pracovní byli všichni zaměstnaní, který však v poledne dělal dojem restaurace. Dle statistiky je zachyceno v kolchozech 30 % hospodářství. O další zachycení se stát nestará, poněvadž dosáhl 80 % dřívějšího výnosu půdy. Zemědělství se modernisuje. V zásobování jsou nedostatky, což je způsobeno tím, že klade se větší důraz na kulturu, než na hospodářskou stránku podniků. Kolchozy v Rusku jsou to, co u nás státní školské statky.

Na otázku „Poměry v obchodech, živnostech a kdo je ovládá“, odpovídá: Obchody zmizely, jsou jen prodejny státního monopolu. V těchto prodejnách dostane každý zaregistrovaný věci denní potřeby, mimo věcí vydaných periodicky, jako šatstvo a boty. Prodejny jsou neúpravné a činí dojem odpuzující. Trpí se drobní živnostníci a obchodníci, kteří však živoří.

Na otázku „O nezaměstnanosti“, odpovídá: Nezaměstnanosti v Rusku není, naopak je tam velký nedostatek pracovních sil. V určitých oborech však nezaměstnaní jsou. Jsou to mladíci, synové bývalé buržoasie, kteří však pracovati nechtějí a raději žebrají, dále stařeny z bývalé buržoasie, které se živí prodejem svého majetku. Kdo z buržoasie chtěl, je zaměstnán.

Na otázku „Jak vypadá armáda“, odpovídá: Vojsko činí velmi ubohý dojem, nechodí v řadě, pušku nese každý jak chce, na ulicích vyvádí klukovinu. Je absolutně nedisciplinované. Jinak však vypadá na strážích a ve službě na hranicích. Tam budí respekt a ruský voják je respektován víc než voják v kterémkoliv jiném státě. Budovy strážní rudoarmějci, poněvadž Rusko nemá četnictva a policie. Vykonává službu veřejnou, na příklad při manifestacích, vždy však s cigaretou v ústech. V ruské armádě je disciplína v kolektivu.

Na otázku „Návrat ruské emigrace“, odpovídá: Emigrace se prozatím nemůže vrátit, poněvadž žije v legendě starého Ruska, které nenávratně neexistuje. Kdo bojovali proti dnešnímu režimu, se nemohou vrátit nikdy, ti, kteří se stali emigranty nedobrovolně, jako mládež, se budou moci v dohledné době vrátit.

Tím se dotazy skončily a předseda děkuje přítomným za účast, vyslovuje naději,

že přítomní budou se nyní dívatí na Rusko jinak a doufá, že se stanou členy „Levé fronty“, jejíž odbočka má býti ve Znojmě v dohledné době zřízena. Totéž opakuje německy a slibuje, že v dohledné době bude konána tatáž přednáška německy. Tím byla schůze o 22.46 hod. ukončena a účastníci se v klidu rozešli. Architekt ing. Kroha a JUC. Plaček odejeli autem, kterým přijeli, zpět do Brna.

[Podpis.]

StAB B 40 I. — K., k. 394 čj. 24056.

80. 1932, leden 26. Karviná. — Zpráva o schůzi KSČ 23. ledna 1932 v Karviné, na níž B. Šmeral hovořil o sovětském pětiletém hospodářském plánu.

Předmět: Veřejná přednáška. Svolavatel: Badura Karel, tajemník KSČ v Karviné. Program: O SSSR i pětiletce sovětské. Místo: Hostinec A. Gritnera v Karviné. Čas: Dne 23. ledna 1932 o 15. hod. Účast: asi 600 osob. Předseda: Badura Karel. Řečník: Dr. Bohumil Šmeral z Prahy.

Průběh:

Dr. Šmeral v úvodu své přednášky upozornil, že v rámci této přednášky nemůže reagovat na různé malé útoky na Sovětský svaz, vyskytnuvší se v poslední době v kapitalistickém tisku a prohlásil, že všechny tyto útoky se roztříští o tvůrčí práci v Sovětském svazu. V dalším navázal na základní pojmy o zemi a lidech, kteří jsou zúčastněni na výstavbě SSSR. Zmínil se o rozloze Sovětského svazu, počtu obyvatelstva, jeho zdravotním stavu, o úmrtnosti a o jeho vzrůstu. Zdůraznil pak, že Sovětský svaz liší se od jiných států hlavně svou soustavou vládní. Vláda jest v rukou dělnictva, ústava socialistická vykonávána diktaturou proletariátu společně s malým rolnictvem. Hlavní myšlenkou této vlády na poli hospodářském jest překonat průmyslově a technicky nekapitalističtější státy světa. Proto ústřední výkonný výbor komunistické strany koná nyní porady o rozsahu druhé pětiletky. Dále uvedl doby, které jednotlivé státy potřebovaly pro vývoj svého průmyslu. Spojené státy severoamerické ku příkladu potřebovaly pro tento vývoj 70 let. Japonsko poměrně krátkou dobu 30 let. Sovětský svaz za pomoci proletářských socialistických metod chce takový stupeň průmyslu dosáhnouti nejpozději ještě za 6 let. Na základě statistických dat porovnává celkovou výrobu průmyslovou jednotlivých států. Na celosvětové průmyslové výrobě participoval Sovětský svaz v roce 1928 (tj. na počátku pětiletky) 6 % na pátém místě. Koncem roku 1931 řadí se Sovětský svaz již na druhém místě celosvětového průmyslu (16 %). Tyto základní cifry musí každého upozornit na to, že co se děje v Sovětském svazu na poli hospodářském, jest vážná věc, kterou nelze přehlédnouti. K tomu všemu má Sovětský svaz ještě možnost ohromného rozmnožení obyvatelstva. Bude-li počet obyva-

telstva vzrůstat měrou jako dosud, bude mít za 20 let Sov. svaz takový nadbytek lidí jako Čína.

Jakou soustavou dosahuje Sov. svaz těchto úspěchů? V odpovědi na tuto otázku vyličil řečník poměry, které vytvořila říjnová revoluce v Rusku. Tam, říká, přišla k moci nová třída a ta zakládala nové formy ovládnutí státu. Stát se dostal do rukou dělnictva. Základní státní zákon ustanovuje, že rozhodná místa ve státní správě jsou dostupná jen těm, kteří jsou dělníci anebo původu dělnického. To jest důvod, proč dělníci mohou dát takové úsilí o stát. Každý dělník považuje ten stát za svůj a proto tolik svědomitosti a nadšení pro práci. Říjnová revoluce vyvlastnila dále všechny velké výrobní podniky, které za režimu carského byly všechny v cizích rukou a na poměrně nízké úrovni. Hlavní důvody, proč se přikročilo k vyvlastnění, byly tedy více než méně těž národnostní. Tvrdí, že říjnový převrat nebyl tak krvavý jak se vypravuje a líčil pak převrat na poli rolnictví (zabrání velkostatků, rozdělení půdy atd.). Zvítězivší revoluce měla mnoho nepřátel a ti se pokoušeli povstati proti dělnické vládě. Na tato povstání navazovaly kapitalistické státy a sovětská vláda musela se bránit jak proti vnitřní revoluci, tak proti cizím intervencím. Nyní teprve nastala krvavá válka o udržení vlády. Sovětská vláda zvítězila, ale vítězství toto bylo vykoupeno úplným hospodářským a průmyslovým vyčerpáním. Za 5 let přivedla vláda stát do takového stavu, že rány způsobené kontrarevolucí byly zacelely. To byl rok 1927. To však nestačilo a otázka nové průmyslové výroby stala se nutností. Vláda musela přikročit k provádění nové hospodářské politiky. Veškerý průmysl a úvěrní ústavy převzal stát. Vláda likvidovala všechny dluhy zahraniční, válečné, státní i komunální a provádí monopol zahraničního obchodu (aby zabránila vloudění se cizího kapitálu do Ruska). Vláda, která za těchto okolností je úzce spjata s dělnictvem a požívá jeho plnou důvěru, mohla si vytýčiti velký plán. Tento plán je tzv. pětiletka. Návrh o pětiletém plánu byl dán k propracování nejlepším odborníkům světa a stal se pak zákonem. Duch pětiletky charakterisují nejlépe řeči Stalinovy. Tu řečník přečetl několik citátů ze Stalinových řečí. Sovětská vláda v první pětiletce soustředila všechno k výstavbě těžkého průmyslu a neforsovala průmysl malý, oděvní, potravinářský atd. Opak by byl zkázou sovětského režimu. Sovětská vláda věděla, že musí býti soběstačná ve výrobě uhlí, kovu, elektřiny atd. Výstavba lehkého průmyslu je pak již věcí snadnou. Nynější nedostatky v Sov. svazu jsou tedy přivedeny úmyslně. To jest důkaz síly a ne slabosti a není naděje, že se režim může zvrátit. Jak by jásal kapitalistický svět, kdyby Rusové se vrhli na lenost a pohodlí. Politika prováděná sov. vládou je velmi prozíravá a za touto politikou stojí celý lid. To jest zárukou, že režim jest tvrdý a že lid jde skutečnému blahobytu vstříc. Pětiletý plán jest ovládnut ocelovou vůlí vlády a celého lidu. Kapitalistické státy budovaly svůj průmysl půjčkami, olupováním kolonií a válečnými úhradami. Sov. svaz buduje svůj průmysl z vlastních prostředků. Ukázalo se, že provedení pětiletého plánu je nejen možné, nýbrž že se dá provést i v době kratší. V dalších svých vývodech rozmlouval o stavbách v Sov. svazu

a poukazoval na kvalitativní stoupání techniky ve všech odvětvích průmyslu. Líčí podrobně traktorstroj, dněprostroj, elmastroj, ferrozávody a jiné a přichází k přesvědčení, že jest možno překonat průmyslně všechny kapitalistické státy. Podle posledních zpráv začíná se již pracovati na druhé pětiletce. Při této sov. vláda pamatovala též na vyškolení kvalifikovaných dělníků a inženýrů z domácího obyvatelstva. Cíl druhého pětiletého plánu jest povznést materiální úroveň ruského lidu na trojnásobnou výši úrovně nynější.

Konče prohlásil, že může počítati s tím, že probudil u každého z přítomných otázku, bude-li budoucnost ve znamení socialismu nebo kapitalismu. Kapitalismus se neosvědčuje a z východu přicházejí takové zprávy. Tyto skutečnosti nutno bedlivě studovati a dělnická třída již sama přijde ku svému názoru. Po té několik přítomných kladlo otázky, na které dr. Šmeral odpovídal. Přednáška ukončena o 18. hod. Průběh klidný a pořádek nebyl porušen.

Aktuárský adjunkt.

StAB B 40 I.—K., k. 401 čj. 3562.

81. 1932, duben 11. Zábřeh. — Zpráva o schůzi KSC 10. dubna 1932 ve Štítech, s programem o kulturní revoluci v Sovětském svazu.

Předmět: Veřejná schůze lidu. Svolavatel: Komunistická strana v Šilperku. Program: Kulturní krise v kapitalistickém světě a kulturní revoluce v sovětské unii. Místo Šilperk, hostinec Valenta. Čas: Dne 10. dubna 1932 o 15. hodině. Účast: 70 osob. Předseda: Jan Walllouch ze Šilperka 201. Řečník: Václav Hauptmann z Dolního Gruntu u Liberce. Intervenující: Křístek Alois, komisař politické správy.

Průběh:

V 15,10 zahajuje předseda Walllouch schůzi a předává slovo řečníku Hauptmanovi: Při svém zájezdu do Ruska byl jsem protivníkem komunistické strany, sociálním demokratem a byly proto mé poznatky v Rusku úplně objektivní. Při příjezdu do Ruska byli jsme pozdraveni zahráním Internacionály od vojenské kapely. Hned při prvních kročích bylo vidět úplný rozdíl proti západoevropským státům. Například v kupé seděl generál s obyčejným vojákem, docela kamarádsky se spolu bavili, tykali si, nebylo poznat mezi nimi rozdílu, kdyby generál nebyl měl knoflík znázorňující jeho hodnost. Všichni dělníci jsou jednoduše oblečeni, ale hlavní věc je, že mají plný žaludek a dosti peněz. Závody jsou zařízeny tak, že všude jsou zároveň při nich i byty a vše co dělníci potřebují. Instruktory v závodech jsou Němci. V každém závodě stojí voják, ale ne proto, aby poháněl dělníky v práci, jak tomu bylo za carství, nýbrž proto, že každý závod má svoji závodní armádu, tj. dělnictvo vojensky vycvičené a vyzbrojené. V těchto závo-

dech jsou zároveň studenti, kteří tam prakticky studují 4 hodiny a mimo to jsou vyučováni 4 hodiny teoreticky. Byli jsme delegace skládající se ze 450 osob internacionálního složení. Tato delegace se rozjela různými směry. Mohli jsme si sami stanovit plán cesty dle mapy. V první řadě jsme zjistili velký přírůstek obyvatelstva v městech, následkem jejich rozvoje a fluktuace. V závodech vydělávají i začátečníci dosti. Za účelem povzbuzení k práci je v závodech vyvěšena černá tabule, kde se zapisují dobré a špatné práce, ale to nemá být za účelem snižování mezd, nýbrž aby dělníci byli povzbuzováni k vyšším výkonům. Jaký pokrok nyní Rusko udělalo lze seznat nejlépe jen z toho, že je pokud se týče výroby strojů na světovém trhu hned na druhém místě za Amerikou.

Závody vedou závodní rady. Ředitel se volí na dva roky a to ten nejspolehlivější. Dělník může být z práce propuštěn jen se souhlasem většiny dělnictva a také ředitel může být propuštěn. Při výrobě jsou všechny ochranné prostředky. Výroba je kolektivní. Dělnictvo v závodě dostává mléka 1–2 litry, podle toho jak má těžkou práci a libovolné množství čaje zdarma. Každý závod má vlastní noviny a dělnictvo má svoje kapely, které při každé návštěvě delegace tuto přivítají zahráním Internacionály. Pokud se týče aprovisace má každý závod své silně zásobené skladiště potravin. V Rusku je sice bída o maso, ale to proto, že bílí gardisté při svém pronásledování veškerý dobytek vytloukli. Zato je tam hojnost ryb, které v Rusku umí dokonale připravit. Stravování jsou dělníci v závodech, jsou proto tam zařízeny speciální elektrické kuchyně, v nichž vládne naprostá čistota a jsou tam dokonalé stroje na čištění. Oběd stojí 35 kopějek, 20 kopějek večeře a snídaně, 50 kopějek husí pečeně, chleba se neplatí, je volně k použití. Denní mzda je tam 7 rublů, jejich kurs jest 17 Kč. Není tam žádných starostí pro hospodyně, neboť vaření obstarává závodní kuchyně, praní obstarává závodní prádelna a pro čištění domů jest zvláštní personál. Závody mají své kliniky, ve kterých jsou zvláštní oddělení pro tělocvičny, odpočívárny, čítárny, laboratoře pro zkoumání potravin a podobné. Při té příležitosti nutno se zmínit o tom, když se píše v našich novinách, že tam jsou střílení kulaci. V jednom případě byl zastřelen kulak pro sabotáž, když chtěl otrávit mléko, které šlo pro dělnictvo. Pro každou nemoc je tam zvláštní oddělení, všechno je ústředně vytápěno a jsou tam nejmodernější lékařské aparáty, což bylo zjištěno lékaři, kteří byli členy delegace. Jsou tam oddělení pro poradu povolání dle schopností. O duševní potravu je tam postaráno divadlem, kinem, čítárnami apod. Není tam zato ale šéflékařů, kteří u nás dělnictvo nejvíce pronásledují a berou za to nejvyšší platy. Všude je kniha stížností. Každý nemocný může tak dlouho ležet, až sám jde do práce a ještě pak má zaopatření jako rekonvalescent. Pojištění neplatí dělníci, ale pense mají všichni stejné, 200 rublů za měsíc. Invalidé poškození revolucí dostávají o 50% více. Lidé, kteří v Rusku pracují z idealismu více než jsou povinni, patří k takzvané Stossbrigade, ti mají zvláštní výhody, mají v létě zdarma cesty k moři, případně jiné letní pobyty a ti, kteří tam nemohou zvláště

užit, například slepí, mají doma radio, gramofon a dostávají k němu každý rok určitý počet gramofonových ploten. Těhotné ženy již dva měsíce před porodem nechodí do práce a mají k tomu patřičně zaopatření. V Moskvě samotné je 50 porodnic. Každá ošetřovanka v těchto má pro svou obsluhu zvláště jednu osobu. Pro předčasně narozené děti jsou tam zvláštní zahřívání skleněné skříně, v nichž se potraty hledí zachovat a zesílit. Ruská žena odeše ráno své dítě do opatrovny a večer po práci si je zase může odnésti, ale chce-li jít do kina, nebo někam jinam, pak je tam může nechat přes noc. Tyto opatrovny jsou dokonale zařízeny. Každý kdo vstoupí do této opatrovny, musí obléci bílý kabát a obout si zvláštní trepky, aby nepřinesl sebou prach a neznečistil parkety. Jsou tam zvláštní hrací pokoje, oddělení pro nemocné, každodenní lékařská prohlídka. Všechny děti jsou tam dobře živeny a vše je bezplatné. I tam jako všude jinde je tak zvaný Leninův koutek. Tam se schází všichni zaměstnanci s vedoucími, případně ošetřovanci s lékaři, ošetřovateli apod., a tam si řeknou co se jim nezdá srovnávat s duchem revolučním, tedy zásadami Leninovými. Ošetřovatelky v těchto ošetřovnách jsou dobře školeny a jsou k dětem jako matky. Všude jsou sportovní stadiony se zařízeními pro všechna sportovní odvětví s parkem a pomníkem Leninovým. Dělníci z Rakouska tam mají zvláštní komunu, mají tam svého pařížského kuchaře a mají rádi svůj nový domov. Dělnictvu se v Rusku vyplní každé přání. Dovolenu mají 5—8 týdnů dle obtížnosti práce, ředitelé mají však jen tři týdny dovolené, protože tělesně nepracují. Nemocným může lékař dle volného uvážení prodloužit dovolenu. Je tam každému volně dovoleno provozovat honitbu, ale jen do té míry, pokud zastřelené zvíře potřebuje pro sebe a nesmí s ní obchodovat, jinak se mu odejme právo honitby.

Pracovní poměry v obuvním průmyslu jsou mnohokrát lepší než u Bati, 22 rublů stojí dokonale vysoké boty, 7 rublů střevíce, 1 rubl domácí botky. Každý dělník musí každých 14 dní konat vojenskou cvičení. V této době nedovolí GPU z důvodů bezpečnostních chodit po silnicích a každý musí zůstat doma. Tito GPU nenosí gumových obušků jako naše policie a jsou k lidem velice vlídní a vychází jim vstříc. Každý tam má dvoupokojový byt s koupelnou. Sedláci mají pro každou polní práci stroje a mohou práci střídati. 20% sklizně se musí odvést za půjčení strojů a 40% státu. Všichni zůstávají vlastníky pozemků, ale toto vlastnictví je kolektivní. Jen kulaci, tj. bývalí velkostatkáři a šlechtici jsou vyvlastňováni, ti nemají nároku na družstevní výrobky a musí si sami vše kupovat. V lázeňských místech jsou dělníci, mají do těchto lázní zdarma příjezd a mzda jde jim dále. Se všemi se tam zachází jak toho vyžaduje jejich nemoc. Pokud se týče národností vládne tam úplné sebeurčení, všichni se ale učí německy. Pro zábavu má dělnictvo kluby, noviny, kino, divadla, radio, laciné buffety apod. Pokud se týče žalářů vládne tam zásada, že vězňové nemají být souzeni, ale vychováni a proto mají volně vycházky, dovolenu, smí kouřit, mají radio, kino, knihy ovšem jen revoluční, školu, sami hrají divadla a jako publikum přichází dělnictvo z města na návštěvu.

Vězňové tam neztrácejí cti, ale jsou po propuštění opět váženými občany. To, že se dostali do vězení, zavinila jen výchova náboženská. Ve vězení je samopráva, vězni si sami určují disciplinární tresty, všechno si musí ve vězení vyrobit a všechno také sami prodat. Za práci dostávají mzdu. Delegation naše přišla zrovna v době 7. října, kdy byla paráda na Rudém náměstí. Přehlídce vojska byl přítomen na mausoleu Lenina nejvyšší velitel vojska a cizí diplomaté a byl ohromný rozdíl mezi těmito. Ruský vojenský velitel byl oblečen prostě jako ostatní vojáci, cizí diplomaté vypadali proti němu jako paňáci ověšení tretkami a zlatem. V Kremle je vše zachováno po carství.

Každý dělník dostane pušku a ostré náboje. Aby někdo mohl přistoupit ke komunistické straně, musí nejprve se podrobit půl roku na zkoušku. A když je přijat, i pak nemá žádné výhody. Sám Stalin má pouze o 50 rublů víc než obyčejný dělník. Leninova vdova pracuje v sirotčinci. I bývalá šlechta, která v Rusku zůstala, je spokojena, ale musí si vydělávat chleba vlastní prací. Není pravdou to, co se u nás povídá o deportování dělníků. Dělníci jsou přesazováni jen ti, co se hlásí dobrovolně, a to v případech, když jsou zřizovány nové podniky stejného odvětví a jdou tam jako instruktoři. Je tam svoboda shromažďovací. Je sice pravda, že tam třeba byl stažen z tribuny jeden Nor, ale to proto, že byl opilý. Také v Rusku jsou žebráci, ale to jsou alkoholici, kteří si žebrotou přivydělávají, jelikož je tam alkohol velice drahý. Jsou tam ale tajné palírny, ale ty mají v provozu kněží, kteří lidi opíjejí, aby z nich vytáhli co nejvíce příspěvků, jelikož v Rusku kdo chce být příslušníkem nějaké církve, musí si sám na ni platit.

Co se vykládá, že tam jsou fronty na potraviny, není pravdivým; jenom snad u Leninova mausolea jsou dlouhé fronty a jinak jen kvůli pořádku, poněvadž tam není mnoho obchodů s potravinami. Obleky a látky jsou tam sice drahé, ale to je proto, že to jsou cizí výrobky a jsou zdraženy clem. Prostituce v Rusku není. Je tam 5denní pracovní týden. Škola je tam zařízena tak, že do 10 let děti mimo vyučování mají ruční práce a po 10 letech se chodí dívat do závodu na práci. Ve školách je radio a kino. O náboženství vykládají pouze učitelé a ne kněží. Děti mají v Rusku veliký úkol. Používá se jich k poučování konservativních lidí. Například konservativní sedlák světí svátky. Tu přijdou k němu děti a řeknou mu proč sedí doma, když je venku krásné počasí, zítra snad bude přšet a že kvůli hloupému svátku je okrádán o chleba. Sedlák to uzná a stává se bezvěrcem. Vysvědčení se dětem ve školách nedávají, jednotlivé třídy mezi sebou pouze závodí v tom, která dosáhne většího prospěchu. Vyučovací řád si určují děti samy. Pokud to jde, vyučuje se venku na vycházkách. Děti mají svůj vlastní kárný výbor a určují samy trest pro provinilce. Školní pomůcky jsou zdarma. Každý den se vyučuje hodinu o politice. Rudá armáda není povinná. Je pouze pro obranu a ne pro výboj. Vojáci mají výchovu pro povolání. Služební doba je dva roky. Mají sice menší žold, ale zato dostávají zdarma cigarety, tabák, mají volné jízdné ve vlaku, elektrice, volné vstupné do zábavních podniků.

Disciplina je tam tuhá ale dobrovolná. V manželství je snadný rozvod, jelikož je nerozumné, aby dva lidé, kteří nemají vzájemné porozumění, spolu žili a nemohli se rozejít. Při prvním rozvodu musí manžel platit 10% mzdy na děti, ale při druhém manželství tento příspěvek odpadá. Vyhánění plodu je tam dovoleno, ale jen tenkrát, netrvá-li těhotenství déle jak 3 měsíce a musí operaci provést lékař. Tento zákrok stojí 5 až 15 rublů a v tom je zahrnuta operace a 5 dnů ošetření v nemocnici. Přesto je v Rusku daleko více porodů než jinde, jelikož o budoucnost dítěte je postaráno státem. Bývalé carské sídlo je z části vězením a z části museem a ozdravovnou. Kultura upomínající carství je zachována. V Rusku zachovali památku na šlechtu, ale šlechtu samu odstranili. Je to pravý opak naší papírové revoluce. Bývalá pevnost Petra Pavla je nyní museem. Byla to trestnice v moci kněží. Dnes je tam vidět vše s jakou brutalitou kněží s vězni zacházeli. I sama katedrála jest museem bezvěreckým. Je tam vidět jak kněží s náboženstvím kupčili a jaký měli mravní základ. V Rusku se zavírají kostely jen na základě rozhodnutí většiny, jelikož to je správnou demokratickou formou a když je nedostatek platících věřících.

A podívejme se na poměry jinde. Soc. dem. chtěla kdysi odstranit cara a nyní chce odstranit Stalina. Evropa se chystá přepadnout Rusko. Jediný druh průmyslu, který zkvétá, je válečná výroba. Dělají se odzbrojovací konference a sovětský zástupce Litvínov konstatuje, že se dvojnásobně zbrojí. Kněží agitují pro kapitalismus tím, že mluví pro válku. Rusko však musí zůstat, ale Řím s kapitálem musí zaniknout.

Nato byly podávány na řečníka dotazy a vedena debata. Konec v 18,20 hod. Schůze měla klidný průběh a veřejný pořádek nebyl porušen. Druhá ohlášená schůze se stejným programem v Herolticích byla odřeknuta, snad pro nepovolenou místnost.

Kom. polit. správy.

StAB B 40 I.—K., k. 403 čj 11797.

82. 1932, duben 18. Brno. — Zpráva o průběhu veřejné schůze KSČ 18. dubna 1932 v Brně, kde dr. Bedřich Václavěk a Anna Hrdličková hovořili o hospodářských a sociálních poměrech v SSSR.

Předmět: Veřejná schůze. Svolavatel: Josef Juran, poslanec za sekretariát IX. kraje KSČ v Brně, Cejl 57. Program: Hospodářské a sociální poměry v SSSR. Pětiletka a další budování průmyslových závodů. Místo: Brno, restaurace u Džindžilů, Křížová 52. Čas: Dne 18. dubna 1932 od 20,30 do 22,15 hodin. Účast: 90 osob. Předseda: Polánková Anna, Vinohrady 20. Řečník: Dr. Bedřich Václavěk ze Židenic, Vašíčkova 11, Anna Hrdličková, Židenice, Mikšíčkova 44.

Průběh:

První řečník dr. Václavek promluvil asi takto: Pětiletý plán sovětů bude splněn za 4 roky. Pod tímto plánem nesmíme myslet jen industrialisaci. Pětiletka jest myšlenka všeobecného plánovitého hospodářství. Dívá-li se západní pozorovatel na ohromnou stavbu pětiletky, nemůže pochopit jak jest možno několika lidem obsáhnout a kontrolovat tak nesčetná hospodářství. Pětiletka však není plán několika odborů, nýbrž mnoha hospodářských organizací. Synthesu provedla zvláštní komise.

Historie pětiletky byla asi tato: Napřed se země elektrisovala. Bylo to rozvinutí myšlenky Leninovy. Nato přišel plán zásobovací, plán železnic, plán dobývání nerostů a uhlí atd. Nevědělo se ovšem, na kolik let se má plán rozvrhnouti a po dlouhých poradách zůstalo při pěti létech. Plán však nebyl nějakým nepředloženým pokusem, nýbrž celá věc byla dobře uvážena a podložena na základ vědeckého socialismu. Hlavní myšlenky při tom byly sociální industrialisace, sespolčování. zároveň se zatlačováním soukromého hospodářství, budování průmyslu, a to hlavně zase těžkého.

Otázka tempa přivodila ve straně těžké spory. Někteří mysleli, že nelze rychle prováděti agrarisaci venkova, někteří zase požadovali v této věci prudké tempo, při čemž vesnice měla zaplatiti výstavbu. Vždy však úmysl sovětů byla nezávislost od kapitalistických států. Budování těžkého průmyslu se začalo. Po elektrifikaci byl vybudován průmysl palivový, zvlášt uhelný, pak naftový, hutnický, strojnický, chemický a dřevařský. Otázky bytové, dopravní, školení kádrů a jiné. nezůstaly však nepovšimnuty, nýbrž úsilovně pracováno i v těchto oborech. V dělnické otázce sluší vyzdvihnouti, že v Rusku není nezaměstnanost, naopak je tam nedostatek dělnictva zvláště kvalifikovaného, ačkoliv obyvatelstva v Rusku přibývá tak jako nikde jinde. Reálná mzda dělníkova stoupla, přece však nestačí na výši jeho úrovně. Mezinárodní úřad práce v Ženevě potvrdil, že ruský dělník je placen nejlépe. Vývoj se ubírá ku zvýšení mezd. Pracovní týden obnáší 40,2 hod.

V rozvoji zemědělství a sociálního přetvoření vesnice se učinilo velmi mnoho. Velkostatky byly smeteny po revoluci, nic však nebylo regulováno. Hlad r. 1920 stížil práce, které se opozdily. Nebyl to však úpadek zemědělství, nýbrž jenom tempo se zpomalilo. Kolektivní zemědělská výroba jest nyní daleko předstížena, zejména v kolchozech. Minulého roku bylo zkollektivisováno na 50% hospodářství. Půda se meliorisuje.

Dopravnictví je v sovětském Rusku otázkou ožehavou. Železnic bylo vždy málo a práce na nich naráží všude na obtíže. Rovněž silnice jsou zaostalé. Rok 1931 byl pro hospodářství sovětů rozhodujícím. Industrialisace nabyta takových rozměrů, že sovětské Rusko je průmyslovou výrobou druhým státem na světě.

Další řečnice Anna Hrdličková vyřídila na počátku řeči pozdrav sovětských

dělníků. Vypravovala dále, že deputace se kterou ona jela do sovětského Ruska, navštívila hrob Rosy Luxemburgové a Karla Liebknechta v Berlíně. V Moskvě jim zahráli Internacionálu. Viděla tam krásné továrny, moderně zařízené, ale i továrny špinavé. Divila se krásnému paláci Sovětů, překvapil ji Kreml, kde carové nashromáždili mnoho zlata a stříbra. Na další cestě navštívila Kijev, město kostelů, které však nyní se mění v průmyslové středisko. Navštívila Dněprostroj, Rostov, Baku, Tiflis. V Moskvě se staví továrny, které jsou v každém ohledu zdravé a účelné. Závody vede tak zvaný „trojúhelník“ a „komsomol“ pečuje o čistotu. Továrny mají kluby, čítárnu, radio, kino a jídelnu. Nemocenskou pokladnu platí závody. Nucen do práce není nikdo, ale Rusové rádi pracují. Slehne-li v Rusku žena, dostane podporu a 4měsíční dovolenou. Nemocní mají k dispozici lázně a krásně vybavená sanatoria. Těž chudobince tam vypadají jako paláce.

Do konsumů jsou fronty. Ale ne proto, že by tam nebylo potravin, nýbrž proto, že nakupovat chodí všichni najednou.

Rudoarmějci mají svoje kluby. Neplazí se po kopcích, rodina dostává za dva roky, co slouží komsomolec u armády, podporu. Představeného je voják povinen poslouchat jen ve školách, po škole je představený soudruhem.

V Leningradě jest věznic, vězni však dostanou i volnost, chovají-li se slušně, a peníze, které si vydělají, dostanou z větší části zpět.

Prostitutky se zabývají ve zvláštních ústavech řemeslem a většina jich vyjde po nějaké době jako řádné ženy.

Deputace mluvila s Kalininem a ptala se, proč sovětské Rusko odeslalo delegaci na odzbrojovací konferenci. Kalinin se jí ptal, proč oni volili presidenta.

Vše co viděla přesvědčilo ji, že dělníci musí hledět k tomu, aby sovětským dělníkům nebyl zkršven vlas na hlavě. Za to, že hlásá nyní pravdu o sovětském Rusku, byla vyhozena z řad národně-socialistických. Řečnice vybízela přítomné, aby vstoupili do spolku „Přátel sovětského Ruska“. Pak odpověděla Hrdličková na některé dotazy, při čemž dotaz jednoho účastníka, zda ruští dělníci čekají útok na sovětské Rusko, nebyl na zakročení podepsaného předsedkyně připuštěn.

Po vývodech obou řečníků skončila předsedkyně schůzi s vyzváním přítomných, aby vstupovali do spolku „Přátel sovětského Ruska“.

Schůze byla klidná, bez většího aplausu, jen ku konci vývodů byl jednotlivým řečníkům vysloven souhlas potleskem.

Po schůzi se účastníci v klidu rozešli.

[Podpis.]

StAB B 40 I. — K., k. 403 čj. 12636.

83. 1932, srpen 1. Mor. Ostrava. — *Provolání konference pracující mládeže ostravsko-karvinského uhelného revíru na obranu Sovětského svazu.*

Svolávejte všude šachetní schůze tačníků a vozačů. Volte na nich bojovné výbory proti imperialismu. Tvořte všude výbory ligy protiimperialistické. Volte své delegáty na konferenci celorevírní tačníků a vozačů.

DO BOJE!

Proti nedostatečné kolektivní smlouvě, proti persekuci a teroru mladých dělníků. Bojujte proti závodnímu fašismu a reformismu. Postavte se proti kapitalistické racionalisaci a za báňskou hornickou inspekci z řad dělnictva a mládeže volenou.

Za revisi kolektivní smlouvy a za řádné zvýšení mezd. Za 7hodinovou dobu pracovní, za 14denní placenou dovolenou. Za přiděl uhlí každému mladému zaměstnanému dělníku. Za volební právo mládeže do závodních rad a uznání závodního důvěrníka mládeže. Za zachování a jeho zlepšení hornického pojištění. Za právo shromažďovací a spolkové. Proti militarisaci mládeže a přípravám nové války. Proti přepadení SOVĚTSKÉHO SVAZU.

Postavte se všichni na obranu Sovětského svazu, první to vlasti dělníků.

Na 1. září t. r. u příležitosti XV. Mezinárodního dne mládeže, demonstруйте proti vlastní buržoasii a pro vítězství dělnické třídy. XV. Mezinárodní den mládeže jest demonstrace za všechny naše požadavky a hlavně demonstrace proti nové imperialistické válce, jež je namířena na Sovětský svaz. Mladí dělníci, vozači a tačníci, společně do jednotného boje! Ať žije Sovětský svaz socialistických republik. Ať žije komunistická strana a mládež československá.

Konference pracující mládeže na šachtách na Orlovsku a Karvínsku.

StAB B 40 I. — K., k. 407 čj. 27647.

84. 1932, září 26. Mistek. — *Zpráva o průběhu schůze KSČ 24. září 1932 ve Frýdlantu n./O., s programem o hospodářské výstavbě SSSR a nebezpečí světové války.*

Předmět: Veřejná schůze strany komunistické ve Frýdlantě n. Ostr. Svolavatelé: Novobilský Josef z Frýdlantu n. Ostr. č. 469 a Nádvořník Vladislav z Frýdlantu n. Ostr. č. 93. Program: Nynější stav hospodářské výstavby v SSSR a nebezpečí války na východě. Místo: Frýdlant n. Ostr., hotel p. Dudy. Čas: 24. září 1932

o 19. hod. Účast: asi 250 osob. Předseda: František Šigut z Pržna, okres Frýdek. Řečník: Dr. B. Šmeral z Prahy.

Předseda zahájil schůzi proslovem a udělil slovo řečníku Dru Šmeralovi, který promluvil v podstatě toto:

Podám vám obraz hospodářských poměrů v sovět. Rusku nestranně a věcně, bez zkseslování, tak jak jsem je za svého pobytu v sovětském Rusku sám viděl. Sovětský svaz položil si za úkol v krátké době svým socialistickým hospodářstvím dohnat kapitalistické státy, a to Německo, Anglii, Francii a Ameriku. Podaří-li se tento vytčený úkol, pak to bude rozhodnutím socialistické soustavy světa.

Říjnová revoluce ruská v roce 1917 provedla tyto hlavní změny:

1) Moc ve státě dána do rukou průmyslových dělníků a dělníci vsunuti do celého vládního aparátu. Později byli sice přibíráni do státních služeb bývalí carští úředníci a to na slib, ale tito nebyli ustanovováni na rozhodujících místech, nýbrž byli pod kontrolou. Na důležitých místech úředních jsou skutečnými pány dělníci. Je to opačný poměr než bylo za Rakouska, kde legitimací byla modrá krev, zatím co v Sovětském svazu platí podnes za legitimaci možná ruka.

2) Všechny kapitalistické průmyslové podniky byly soukromým osobám odňaty a prohlášeny za majetek státní.

3) Všechna půda v Rusku, která zpolovice patřila velkostatkářům, byla těmto odňata bez náhrady. Takto zabraná půda nebyla prohlášena za státní majetek, nýbrž způsobem vyrovnávacím rozdělena, takže tím vzniklo v sovětském Rusku 25 milionů malých hospodářství o výměře asi 4½ ha. Půda nesměla býti prodána, aby nemohli vzniknouti noví velkostatkáři a též nesměla býti zadlužována. Bylo tedy v sovětském Rusku provedeno sjednocení průmyslu, kdežto zemědělská půda byla rozdrobena. Toto rozdrobení půdy provedli bolševici proto, aby získali na svou stranu největší počet rolníků, kteří měli býti oporou vlády.

4) Všechny dluhy válečné a dluhy předválečné za cara nadělané, byly prohlášeny za zrušené.

5) Všechnen zahraniční obchod byl prohlášen za státní monopol.

Na těchto základních změnách měli komunisté v Rusku ukázat co umí udělat. Prvé 4 roky (1918—1922) byly roky občanské války. Je přirozené, že každý dějinný ořes a tedy i dějinný ořes v Rusku se neobešel bez krve. Za celý prvý týden říjnové revoluce v Rusku nepadlo více jak 300 osob. Proč? Protože v Rusku byla revoluce tak zralá, že nebylo třeba bojovati. Průmysl v Rusku byl docela jiné povahy než u nás. Carismus utlačoval a přidržoval rolníka při půdě tak, že nemohl utéci od půdy a šlechta zase nepotřebovala zabývat se průmyslem, poněvadž měla v rukou důležité a nejdůležitější funkce úřední a vojenské, které jí vynášely. Za carismu vznikal průmysl jen z důvodů vojenských. Sám car hleděl pro Rusko získat průmyslové výrobky z ciziny. Výpůjčky získané carským Rus-

kem za hranicemi, byly hned ponechány zahraničním kapitalistům, kteří za to dodávali Rusku průmyslové výrobky.

Prohlášení zahraničních dluhů za zrušené, bylo považováno za velký národní čin a za ochranu před koloniací.

Když už byli dělníci u vlády, začal se proti nim organisovat odpor (Denikin, Kolčák atd.), takže dělnická vláda měla v moci jen okruh 100 km kol Leningradu. Tato kontrarevoluce byla zesilována ještě odporem rolníků. Tito rolníci však když viděli, že jsou zavíráni generály kontrarevoluce za to, že jejich pozemky a zámky jsou zpusťošeny, počali si teprve uvědomovati velkých zásluh bolševiků, provedených odnětím velkostatkářské půdy a rozdělením této půdy, takže se postavili proti bílé armádě.

Boje s kontrarevolucí trvaly celé 4 roky a teprve v roce 1921 podařilo se bolševikům zbytky kontrarevolučního vojska rozbítí, takže občanská válka přestala a v roce 1922 bylo již celé Rusko pod jednotnou dělnickou vládou. Než po ukončení občanské války, kdy průmyslová výroba v roce 1922 byla poklesla na 20% a zemědělská výroba na 50%, bylo nutno přinésti osvěžení. A tu vyhlásil Lenin novou hospodářskou politiku, soustřediv celou akci pouze na dvě pole, a to na velký průmysl a na zdokonalení státního aparátu. Rolníka — prohlásil — necháme na pokoji neb o to nemáme teď času se starat. V tom se právě jeví praktičnost sovětského režimu. Nastalo tedy 5tiletí nové hospodářské politiky, kdy všechna průmyslová výroba soustředěna u státu. Zhotoven byl pro dobu nejbližších 5 let plán pro rozšíření průmyslové výroby. Tento plán byl prozkoumán na poradě nejlepších jednotlivců různých oborů a dělnických organisací. Po jeho prozkoumání svolány konference jednotlivých oblastí Ruska, na kterých bylo určeno, co bude v jednotlivých oblastech se prováděti. Celý takto zpracovaný materiál byl pak projednán na sjezdu komunistické strany, kde byl schválen a později uzákoněn.

Heslem Stalinovým bylo, aby provedena napřed industrialisace země (zřízení těžký průmysl) a pak teprve průmysl spotřební, aby tak sovětský Svaz byl neodvislým od zahraničních kapitalistických států. Tato industrialisace měla být provedena z vlastních prostředků. Dalším heslem Stalinovým bylo přijíti kupředu v zemědělství, totiž donutit rolníky ku zcelování pozemků. Zcelování pozemků nesmělo být provedeno kapitalistickou cestou, tj. kupováním půdy jednotlivci, nýbrž přesvědčováním rolníků o výhodách společného hospodaření pomocí techniky na zcelených pozemcích. A Stalin si byl dobře vědom toho, že u zemědělství půjde to daleko hůř než u průmyslu.

Cílem pětiletky bylo zvětšení průmyslového stavu o 2 a ½krát a u těžkého průmyslu o 3krát. A k tomu co Sovětský svaz dnes v průmyslu provedl a během 5 let provede, potřebovaly zahraniční kapitalistické státy 50 let.

Po 15minutové přestávce řečník pokračoval.

Když v roce 1929 započato s realizováním programu pětiletky, hemžilo se to

všude jako v mraveništi. Než u stavebních prací nastaly potíže s ubytováním dělnictva. Pro nedostatek ubikací spalo dělnictvo pod stany a v dřevěných barácích. Než za 1 a 1/2 roku přišly sověty k přesvědčení, že program pětiletky dá se provést za kratší dobu.

Usnesl se tedy zákonodárny sbor na rozšíření pětiletky a na zřízení druhého metalurgického období. To bylo nejlepším důkazem, jak rychle jde uskutečnění pětiletky kupředu. Jaké jsou úsudky o pětiletce? Při společnosti národů je oddělení pro zkoumání průmyslového rozvoje v jednotlivých zemích, které ve svém posudku o tom prohlásilo, že v době od r. 1926—1931 se ve všech zemích průmysl zmenšoval, kdežto v Sovětskému svazu zvětšoval. Toto oddělení přiznalo samo, že při základní číslici 100, zvětšil se průmysl v sovětském Rusku na 219. Než Sovětský svaz tvrdí, že průmysl tento se zvětšil při základu 100 na 295 a nikoliv na pouhých 219.

Berlínský ústav ku vědeckému zkoumání konjunktury sdělil, že od konce roku 1928 do konce měsíce června 1931 bylo toto pořadí v průmyslové výrobě: Amerika, Německo, Anglie, Francie a na pátém místě Sovětský svaz. Než v druhé polovině minulého roku předhonal Sovětský svaz Francii, Anglii, částečně Německo a je v pořadí hned za Amerikou.

Jistý americký velkokapitalista, majitel velké firmy v New Yorku, který byl 6 neděl v Sovětském svazu, na své zpáteční cestě zastavil se v Berlíně, kde právě se konala světová hospodářská konference, prohlásil ná této, že industrialisace Sovětského svazu jde tak kupředu, že nenastane-li její přerušování válkou, stane se Sovětský svaz za 15 let nejvíce vyrábějícím státem.

Je tedy pětiletka vážnou věcí.

Sestavil jsem dle došlých úředních zpráv spisek závodů, které se v Sovětském svazu staví, resp. jsou již postaveny. Jsou to:

- 1) velký závod na hospodářské stroje v Rostově,
- 2) traktorovna v Rostově,
- 3) závod na stroje zemědělské v Šaratově,
- 4) hutě na získání mědi v Krasnojarsku,
- 5) továrna na kuličková ložiska a revol. součástky v Moskvě,
- 6) chemická továrna v Chibinsku,
- 7) lokomotivka v Lugansku,
- 8) automobilka v Nižním Novgorodě,
- 9) továrna na turbíny v Charkově,
- 10) kotlárna v Ufě

a mnoho jiných velkých továrních podniků.

Vedle toho otevřeno 69 nových kamenouhelných dolů a 350 dolů není ještě dokončeno. V provozu je dnes na Urale 26 vysokých pecí, jakých není na celém světě.

Těž v oboru potravního průmyslu staví se továrny na masné výrobky, na konzervy a pak těž cukrovary. V Moskvě a Leningradě jsou ohromné plynárny. Celkem bylo postaveno a rozestavěno v Sovětském svazu 516 nových továrních závodů. Na Dněpru byla právě včera spuštěna do provozu pátá turbína.

V Kuzněcku je ohromný uhelný revír, kde pracuje 65 tisíc dělníků. Tento revír je co do bohatství 10krát větší než v donecké pánvi. Z Moskvy do doneckého revíru staví se druhá železnice.

Než v době, kdy plán pětiletky blíží se ku konci, vyskytují se obtíže. Největší potíže vyskytují se v průmyslu automobilovém, který trpí nedostatkem kvalifikovaných sil. Tyto potíže jeví se dnes na všech závodech. Proto jsou žádáni cizí dělníci, aby zapracovávali a učili dělníky v Sovětském svazu. V Moskvě vyskytují se nejvíce potíže bytové.

Zásobování. Mluvení o hladu v Sovětském svazu není pravdivé. V závodech jsou dělníci dostatečně zásobováni. Nákup na volném trhu znamená ovšem drahotu.

V roce 1929 hlásilo se pouze 40% všech rolníků k družstevnictví. Když komunistická strana zjistila, že 40% rolníků přihlásilo se ku kolektivisaci, počalo se místy tlačit na ostatní rolníky, aby přistoupili ke kolektivisaci, což mělo za následek vzpoury rolníků v některých oblastech. Když však rolníci v době žní v roce 1930 viděli výhody těch, kteří byli v kolektivu, počali dobrovolně do kolektivu vstupovat, takže dnes je v Sovětském svazu 95% všeho rolnictva v kolektivu. Pro každý okres je zřízena traktorová stanice, která má k dispozici vedle traktorů různé jiné stroje hospodářské, kterými na požádání kolektivní pozemek obdělává. Za práci traktorové stanice jsou majitelé kolektivního pozemku povinni dáti státu za maximální cenu část výtěžku. Tato odevzdaná část výtěžku je určena jednak pro zásobování průmyslového dělnictva, jednak pro zvláštní fond na vývoz určený. Ostatní výtěžek mohou majitelé, po uhrazení potřeby na výživu své rodiny a po odvedení části výtěžku státu, volně na trhu zpeněžit. Na trhu ovšem vzniká drahota.

Takové velkorysé budování úkolů pětiletky nelze provést v soukromokapitalistickém státě.

Pro krátkost doby nemohu vám vylíčit hospodářské poměry v Sovětském svazu tak, jak bych si sám přál. Než sledujte sami věcně a nestranně hospodářskou výstavbu v Sovětském svazu. O správné informace této výstavby se nejlépe stará organizace Svazu přátel SSSR, na kterou vás upozorňuji a do které dle možnosti vstupujte.

Tím řečník svůj referát skončil. O druhé části programu, a to „o nebezpečí války na východě“ se vůbec nezmínil.

Na výzvu předsedy k přítomným, zda si přeje někdo slovo, žádali někteří na řečníku zodpovězení jemu položených otázek, jako kupř.: má-li (Dr. Šmeral) též miliony, jaký je Sovětský svaz v poměru k našim dělníkům, kteří tam jdou za

prací, zejména mohou-li si volně vyvézt vydělané tam peníze; co bude v Sovětském svazu až výstavba průmyslová a zemědělská bude dokončena; proč Sovětský svaz provádí dumping a ničí tak náš dřevařský průmysl; jaký je vztah dělníka k představenému a jak to vypadá s náboženstvím v Sovětském svazu aj.

Na kladené otázky odpověděl řečník stručně.

Schůzi ukončil předseda doslovem, ve kterém zejména prohlásil, že kapitalistické státy musí zaniknout a že přijde lepší společenský řád, kterého se jistě dožijeme. Musíme tvořiti jednotnou frontu a solidaritu dělnické třídy. Sovětský svaz je ohrožen kapitalistickými státy. Dnes nebo zítra nastane válečné tažení proti Sovětskému svazu, neboť kapitalisté chtějí řešit krizi válkou. My jako dělnická třída víme, že dokud Sovětský svaz existuje, máme se ještě dobře. Ale až ten bude zničen, pak uvidíme, kde se ocitneme. Nato vyzval přítomné ke vstupu do organisace přátel SSSR, která podává pravdivé zprávy o hospodářství v Sovětském svazu a do boje za osvobození dělnické třídy.

Poděkováním řečníkovi za referát a přítomným za účast, prohlásil schůzi za skončenu.

Průběh schůze byl klidný a nebylo důvodu k zakročení.

Vrchní komisař polit. správy.

StAB B 40 I.—K., k. 407 čj. 30071.

85. 1932, listopad 13. Brno. — Článek Rounosti o životní úrovni sovětských dělníků ke konci první hospodářské pětiletky v SSSR.

Jak žije sovětský dělník ke konci pětiletky?

Sovětský dělník nežije ještě v přepychu a rozkoši. Vědomým plánem bylo v období prvé pětiletky vybudovati napřed základnu těžkého průmyslu a teprve na ni v druhé pětiletce přistoupiti k stejně velkorysému řešení otázek lehkého průmyslu, pracujících pro spotřebu. Tím bylo už předem řečeno, že otázky denní spotřeby v prvé pětiletce plně nebudou rozřešeny. V otázce bytové, v otázce zásobování bylo po celou dobu posledních čtyř let značné napětí. V posledních měsících prvé pětiletky se toto napětí přirozeně ještě zvětšuje. V měsících, kdy se dostavuje, zařizuje a předává výrobě 518 nových továren, musí přirozeně všechny síly býti soustředěny k tomuto úkolu. Většina starých podniků horečně pracuje na dodávkách pro zařízení podniků nových a do krajnosti obmezila výrobu i těch menších předmětů široké spotřeby, které jinak vyrábí. Teď, ke konci pětiletky, docházejí z ciziny ve velkém množství stroje, které po tři roky s nynější dodací lhůtou byly objednány. Tyto stroje musí býti zaplacený a za každou cenu, bez ohledu na vnitřní potřebu, musí býti vyvezeno tolik domácích výrobků, kolik je nutno k opatření příslušného množství valuty. Snížení cen zemědělských výrobků

na světovém trhu má za následek, že SSSR musí dnes k získání stejného množství platebních prostředků vyvéztí více, než by musel vyvéztí před dvěma léty. Konkrétní válečné nebezpečí činí nezbytným utvořití rezervní fond k zásobování armády pro případ války, také udržování obranných sborů na hranici Dálného východu jest pro státní zásobování značným zatížením. Padá i ta okolnost na váhu, že většina kolektivních hospodářství se teprve utvořila a mnohé z nich nejsou ještě dostatečně upevněny, nepracují zcela bezvadně.

V Sovětském svazu pracující vedou zatím skromný, jednoduchý, v některých případech možno říci i v jistém slova smyslu drsný život, ale v úplném rozporu se skutečností a pravdou jest, co se u nás nyní zase stále častěji píše o hrůzách hladu a pod. Každý člověk, jenž pracovati chce, práci dostane a má existenci zajištěnu. Nezaměstnanost jest úplně odstraněna. Naopak, jest citelný nedostatek pracovních sil, zejména odborně kvalifikovaných. Každým rokem se postupně zvyšují mzdy všech odborů. Roku 1931 byly zvýšeny mzdy všech kategorií průmyslových dělníků o 16 procent (u horníků o 28 %, v kovodělné výrobě o 19 %). Letos všechny cifry stoupnutí mezd nebyly ještě oficiálně uveřejněny, ale zvýšení obnáší při nejmenším 12 %. Při tom nutno mít na mysli, že to, co dělník dostává na ruku, jest jenom část mzdy. Celou třetinu dělá to, co dostává od státu v různých formách „sociální mzdy“ (místa v domech oddechu, sanatoriích, kulturní péče apod.). Při tom nutno mít dále na mysli, že normálně nepracuje výdělečně jen dělník sám, nýbrž také jeho žena a všichni vzrostlí členové rodiny. Skoro všeobecnou jest již 7hodinová doba pracovní při 6 nebo 5denním pracovním týdnu. Každý pracující má plně placenou dovolenou 2—4 neděle ročně. Roditelka má plně placenou dovolenou dva měsíce před a dva po porodu. Každý dělník jest sociálním pojištěním zajištěn pro všechny případy (nemoc, stáří, zajištění vdov a sirotků) jako u nás definitivní státní zaměstnanec. Každý ví, čím více bude zvýšena výroba, tím vyšší bude také úroveň jeho osobního života. Nikdo nejedná a nepotřebuje panicky jednat podle hesla: „Zachraň se kdo můžeš!“ Každý ví kam jde, co s ním a jeho dětmi bude za rok, za pět let. „Mě se povede lépe, když se nám povede lépe.“

Tak možno všeobecně charakterisovati život a psychologii ruského dělníka ku konci prvé pětiletky. A nyní několik číslic:

V druhé polovici první pětiletky potřebuje rozvíjející se průmysl každý rok téměř dva miliony nových dělníků. Za dvě leta 1930 a 1931 se počet dělníků a státních zaměstnanců zvětšil dva a půl krát a dosáhl ke konci roku 1931 výše 18,6 milionů osob.

Vzestup průměrné měsíční mzdy (v rublech) u některých oborů postupně v letech 1928, 1931 a 1932 (průměr je vypočten také z mezd nekvalifikovaných dělníků): strojařství 92,94, 120,87, 136,8; tiskárny 90,34, 109,—, 109,75; obuvnictví 86,72, 96,54, 103,88; kovodělný průmysl 85,82, 108,40, 121,40; konfekce 79,79, 82,80, 88,60; železářny 76,61, 102,94, 132,73; potravinový průmysl 67,04, 91,10, 88,92; textilní 59,89, 70,03, 78,43; hornictví 63,27, 93,95, 122,50.

Roku 1932 se staví nových obytných domů s byty pro 3 miliony osob. Jak už dříve bylo uvedeno, při nově budovaných průmyslových střediscích staví se celá moderní velkoměsta. Stavební družstva, v nichž se seskupují dělníci a státní zaměstnanci za účelem svépomoci, mají 1,8 milionu členů. Na stavbu lázní bylo postupně v letech 1930, 1931 a 1932 vydáno 29, 35 a 50 milionů rublů; na zřízení a udržování dětských jeslí v průmyslových místech v těchto letech 12, 47 a 51 milionů rublů. Stálé dětské jesle měly v těchto letech postupně místo pro 56.945, 171.500 a 385.000 dětí. Počet osob zajištěných všeobecným sociálním pojištěním byl roku 1929 12,7, 1931 17,1 a 1932 20,7 milionů. Dělnickými domy oddechu, sanatorii a lázněmi prošlo r. 1928 540, 1931 1600 a 1932 2300 tisíc osob. (Podle zpráv vydaných k IX. sjezdu odborových organizací.) Náklad novin stoupl v SSSR r. 1932 na 40 milionů, to znamená desetkrát tolik jako v předválečném Rusku.

Tyto číslce naznačují nejenom rozsah, v jakém jsou ve SSSR sociální otázky už nyní řešeny. Ony ukazují současně způsob, jak se tyto otázky tam řeší. Dělnická třída, jsouc pánem státu i všech hospodářských podniků jest současně pánem svého vlastního osudu. Dělníci sami mohou se starat a starají se kolektivní, masovou, plánovitou prací o to, aby všechny potíže byly překonány a aby jejich život se stále zlepšoval.

Rovnost, 13. listopadu 1932.

86. 1934, červen. Rýmařov. — Provolání KSČ vojákům před vojenskými cvičeními, nalezene v Rýmařově; vybízí k všemožné ochraně Sovětského svazu.

VOJACI!

V těchto dnech počínají všude, ve všech garnisonách, u všech pluků letní cvičení, zostřovaná týden od týdne, která vyvrcholí v manévrech a střelbě na ostro.

KDO POTŘEBUJE TYTO MANÉVRY?

Vy jistě ne! Avšak buržoasie, která chce si připravit kanonenfutter pro příští válku. V sever. Čechách blíže německých hranic budou důležité manévry. Proč? Pracující lid Německa se šikuje k osvobozovacímu boji proti svým úpírům a potlačovatelům ve vlastní zemi i za hranicemi. Českoslovenští kapitalisté přispěchají okamžitě na pomoc svým německým „smrtným nepřátelům“ — německým kapitalistům, když jim půjde o chřtán! K této katovské práci německému revolučnímu proletariátu máte být zneužití! Proto manévry u německých hranic!

Existuje ale země, kde proletariát sůčtoval nadobro — Sovětský svaz. Zuřivost mezinárodní vykořisťovatelské třídy obrací se proti tomuto jedinému státu dělníků a rolníků. Sovětský svaz má býti zničen válkou a vy, dělníci, rolníci a vojáci — nejen v ČSR, ale celého světa — máte provésti tento krvavý kšeft pro mezinárodní buržoasii.

Buržoasie není osamocena — má věrné pomocníky — sociálfašistické strany a jejich vůdce!

V pomluvách SSSR a v přípravách války proti němu jsou oni na špici.

Jsou pro manévry a válečné přípravy bez omezení!

„Socialistická“ mládež, která zdánlivě se staví proti tomu, chce švindlem získati vaši důvěru, není však o nic lepší, než její staří vůdci.

Proti válečným přípravám, proti sociálfašistickým válečným štváčům, budou demonstrovati 1. srpna miliony dělníků a rolníků na celém světě pod vedením komunistické strany!

Vy nesmíte zůstati stranou! Demonstrujte v kasárnách! Svolávejte schůze ve světnicích! Demonstrujte revolučními písněmi!

Demonstrujte svou pohotovost bojovat po boku Rudé armády, po boku německé a mezinárodní revoluce, proti mezinárodní i československé buržoasii!

Pryč s válečnými štváči II. internacionály!

VŠEMI PROSTŘEDKY NA OCHRANU SOVĚTSKÉHO SVAZU!

CO VÁM PŘINÁŠEJÍ MANÉVRY?

Vojáci! Manévry vám nepřinášejí nic jiného než noční pochody a šikanování, špatnou stravu a špatné bydlení. A zatím co se na vaší stravě, na vašem zásobování šetří každý haléř, vyhazuje stát nesčetné miliony na manévry.

Záložníci! Když jste nezaměstnaní a když vaše rodiny hladovějí, nestará se o vás stát ani za mák; v době manévrů však jste vytrženi z vašeho místa, které potom ztrácíte a vaše rodiny jsou vydány v šanc hladu a bídy a vy jste vysazeni šikanům po dobu manévrů.

Dělníku! Tvoje mzdy denně klesají, tvoje nemocenské pojištění se denně zhoršuje, denně se zavírají závody a nové tisíce dělníků jsou vyhazovány na ulice. A v této době, která vám přináší tolik hladu a bídy, nemá stát pro vás ani haléře, zato však má miliony na manévry a válečné přípravy!

Nezaměstnaný! Bloudíš hladov ulicemi a nemáš přístřeší. Kde jsou ony miliony, jež vám přináležejí jako podpora? Tyto miliony jsou v době manévrů vyhazovány do vzduchu.

Malorolníci a maloživnostníci! Kde jsou peníze zaplacené na daně, které vám násilím odnímá exekutor, pro něž vás vyhání z vašeho domku a pro něž vás uvrhuje do konkursu? Zde jsou ty miliony na manévrech!

CO JSOU MANĚVRY?

Manévry jsou hlad a bída pro pracující lid!

Manévry znamenají šikanování a špatné zacházení pro vojáky.

Manévry jsou válečné přípravy proti SSSR, vlasti všech pracujících!

Pryč s manévry!

DĚLNÍCI, ROLNÍCI A VOJÁCI!

Všichni jste manévry těžce postiženi. Proto musíte se ve společném boji zbratřit proti manévrum!

Pryč s válečnými přípravami proti Sovětskému svazu! Bojujeme za to, aby miliony, jež jsou vyhazovány na manévry, byly použity na zvýšení žoldu a zlepšení stravy vojáků! — na státní podporu rodin záložníků v době manévru! — na státní podporu nezaměstnaným! — na škrtnutí dlužných daní chudých rolníků a živnostníků!

Pracující — bez rozdílu kabátu, který nosíte, bojujte za tyto požadavky!

ZBRATŘETE SE VE SPOLEČNÉM BOJI!

StAB B 40 I. — K., k. 424 čj. 39530.

87. 1934, červenec 16. Moravská Ostrava. — Provolání krajského výboru KSČ v Mor. Ostravě na záchranu německých antifašistů a SSSR.

VŠEM PROLETÁŘŮM V OSTRAVSKÉM KRAJI! SOUDRUZI! BRATŘI! KAMARÁDI!

Dnes zaslali jsme my, komunisté, župním vedením české, německé a polské straně soc. demokratické a straně čsl. nár. socialistů dopis tohoto znění:

„Na výzvu, učiněnou konferencí zástupců patnácti osazenstev ostravských závodů a šachet, konané v neděli 15. července 1934 a odvolávající se na nabídku, kterou učinilo naše ústředí v sobotu dne 14. července 1934, navrhujeme vám jednotnou a společnou akci na záchranu Thälmana a Pavly Walischové, na podporu protifašistického boje německých a rakouských antifašistů, za úplné právo asyly všem protifašistickým emigrantům v ČSR, za volnost solidární a pomocné akce protifašistickým emigrantům v ČSR.

Současně navrhujeme k 20. výročí vypuknutí světové války vzhledem k stávajícímu válečnému napjetí, aby tato navržená akce spojena byla se společnou akcí

proti militarismu a hrozící válce a za mírové a odzbrojovací návrhy Sovětského svazu.

Navrhujeme, aby ve smyslu tohoto návrhu byly konány ve dnech 21. a 22. července tr. a dnech následujících v celém ostravském kraji v místech, obvodech, okresech, závodech společné schůze a projevy. Aby

v Mor. Ostravě byl dne 3. srpna 1934 konán

SPOLEČNÝ CENTRÁLNÍ PROJEV

pod širým nebem na Masarykově náměstí, na kterém by ostravskému proletariátu byla dána příležitost, aby jednotně vyjádřil svoji solidaritu s bojujícím německým a rakouským proletariátem a demonstroval proti fašismu a válce.

Podobné protiválečné projevy navrhujeme konati ve dnech výročí vypuknutí světové války ve všech okresech, místech, před pomníky padlých apod. Jsme přesvědčeni, že společný postup v těchto otázkách uvítalo by dělnictvo na Ostravsku s největším nadšením.

Naše dosavadní zkušenost dávala by nám právo, abychom o vaší upřímné protiválečné a protifašistické snaze pochybovali. Nicméně se na vás obracíme, ježto vycházíme z přesvědčení, že toho zájmy dělnické třídy v tomto okamžiku vyžadují.

Navrhujeme, aby se sešli zástupcové vaši s našimi a na této schůzce aby byly vaše i naše návrhy, resp. jejich provedení podrobně projednány. Tuto schůzku doporučujeme konati ve středu 18. tm. večer o hodině a na místě, které si sami určíte.

Mor. Ostrava, dne 16. VII. 1934.

Kraj. vedení KSČ, Mor. Ostrava. “

Jsme přesvědčeni, že tento náš krok nalezne u vás živý ohlas a souhlas. Jsme si jisti i tím, že nebude jediného poctivého dělníka a protifašisty, kterému by byla jednota dělnické třídy v boji proti fašismu a válce lhostejná.

Od vás nyní závisí, zda dojde k uskutečnění společné fronty všeho dělnictva proti fašismu a hrozcím válkám. Dnes nestačí jen váš souhlas, je třeba ukázati činy směřující k jednotě. Hle, příklad francouzských dělníků, kteří pochopili včas příkaz doby a zahájili sjednocování na závodech, městech a vesnicích a donutili i své vůdce k tomu, aby o nabízeném společném postupu jednali a jej přijali.

Sejděte se soudruzi a kamarádi k poradám a společným schůzím! V závodě a v každém místě jedněte o společném postupu! Tvořte společné jednotné výbory! Usnášejte se na konání jednotných schůzí a demonstračních projevů proti fašismu a hrozcím válkám!

Celým světem jde vlna protifašistického dělnického odporu. Československý proletariát nesmí chyběti v této světové frontě proti fašismu a válce, proti reakci a ka-

pitalistickým brutalitám. To je příkaz doby a k tomu vás voláme ve chvílích rozhodujících.

Krajské vedení komun. strany ČSL v Mor. Ostravě.

StAB B 40 I. — K., k. 423 čj. 29259.

88. 1934, srpen 31. Brno. — Provolání okresního vedení KSČ a mládežnické komunistické organisace, vyzývající k boji proti přípravám imperialistických mocností na SSSR.

Dělníci, dělnice, mládeži!

Drahota stoupá, mzdy klesají. Za souhlasu městské rady zdražil se chleba. Ve Zbrojovce byly nedávno sníženy mzdy o 15 % a nyní se připravuje nové snížení o 5 % a propuštění 1700 dělníků. Klesají podpory v nezaměstnanosti, ale za to neklesá nezaměstnanost. Učedníci jsou po vyučení okamžitě z práce vyhozeni a čeká na ně pracovní tábor podle Hitlerova vzoru. Mašina na přeměnu sebevědomých dělníků v nemyslicí otroky.

Buržoasie se potácí v křečích. A jako sápadající kobyla kolem sebe kope zuřivěji než kdykoliv dřív. Političtí kati prolévají proudy krve nejlepších synů proletariátu. Jako v roce 1914 se vydávají šílené sumy na zbrojení. Československá vláda, vláda hladu a utrpení, zhoršování sociálního pojištění, kapitalistického systému, obilního monopolu a stoupající drahoty, vláda persekuce třídně uvědomělých dělníků, připravuje prodloužení presenční služby na 2 roky.

Japonští imperialisté šíleným tempem připravují přepadení Sovětského svazu. státu dělníků a rolníků, záštity všech vykořisťovaných. Buržoasie celého světa organisuje hlad, fašismus, válku. Proletariát celého světa svírá pěstě a říká:

Takhle to dál nemůže jít, něco se musí stát!

To něco, co je v stavu rozbít veškeré hladové, fašistické válečné choutky Preissů a Petschků, je akční jednota proletariátu.

Komunistická strana a mládež Brněnska se opětovně obrátila na soc. dem. stranu a mládež s nabídkou jednotného postupu. Byla sekretáři, nikoliv členstvem, zpupně odmítnuta. Jí je milejší jednotná fronta s agrárními velmoži, s klerikálními tmáři, s kapitalisty. My komunisté však neustaneme nikdy organisovati akční sjednocení proletariátu. Odmítli-li sekretáři, odvoláme se k členstvu.

Všechny soc. dem. složky pořádají protifašistický projev dne 1. září v 8 hodin večer na Stadionu DTJ.

Dělníci a mládeži, bez rozdílu politického přesvědčení, vy všichni, kteří nenávidíte fašismus a válku jako smrt, vzhůru na tento projev. Postavte se za nás komunisty, abychom dosáhli slovo, přičiňte se, aby touha všech proletářů, akční sjednocení, se stala skutkem. 1. září na Stadionu, ať ve 20. výročí mezinárodního dne

mládeže se spojí sevržené pěti komunistických, soc. dem. a národně socialistických i indiferentních dělníků proti buržoasii, proti fašismu a válce a na obranu Sovětského svazu.

Ať žije akční jednota proletariátu Brněnska proti drahotě, proti zhoršení sociálního pojištění, proti snižování mezd a propouštění Zbrojováků, proti prodloužení presenční služby a přípravám války.

Za osvobození Thälmana a všech protifašistů.

Za obranu Sovětského svazu, proti fašismu, válce, za svržení buržoasie, za sověty.

Okresní vedení KSČ Brno, okresní vedení komsomola Brno.

StAB B 40 I. — K, k. 423 čj. 35822.

89. 1934, prosinec 5. *Moravská Ostrava.* — *Zpráva o průběhu veřejné schůze KSČ 4. prosince 1934 v Mariánských Horách s referátem B. Šmerala o zahraniční politice a obchodu Sovětského svazu.*

Předmět: Veřejný projev. Svolavatel: Šavel Josef, Mar. Hory, Švanova 775, Štefan Karel, Vratimov 199. Program: Zahraniční politika a zahraniční obchod SSSR. Čas: Dne 4. prosince 1934 o 19. hod. 15 min. — 21,50 hod. Místo: Kino Osvěta v Mar. Horách. Účast: Asi 750 osob. Předseda: Šavel Josef. Řečník: Dr. B. Šmeral z Prahy.

Průběh:

O 19,15 hod. zahájil předseda Šavel projev a přikročeno bylo k volbě předsednictva, do něhož byli zvoleni: Holuša, Jamrozi a Chodová. Nato předseda požádal Dr. Šmerala, aby podal svůj referát. Dr. Šmeral mluvil asi takto:

Pro dnešní přednášku vybral jsem dva konkrétní body. Za 1) zahraniční politika, 2) zahraniční obchod SSSR. Není možno o všech otázkách sovětského života mluvit, poněvadž je to takové množství jevů a skutečností, že by k tomu bylo zapotřebí celých knih. Dnes v Sovětském svazu mají všechny kapitalistické státy svá vyslanectví. V Moskvě je neméně než 300 cizích redaktorů buržoasních listů. Ze zpráv těchto buržoasních listů jsou nám poměry sovětského života jakž takž známy.

V jakém stavu vývoj Sovětského svazu se teď nachází? Byl jsem po jisté přestávce v Sovětském svazu jeden rok. Nebyl jsem pouze v Moskvě, měl jsem příležitost provést cestu na Ural a seznámit se tam s uhelným revírem. V běhu roku měl jsem možnost projet a prostudovat uhelný revír na Krymu, Kavkaze a naftový obvod v Zakavkazí. Déle než dva měsíce byl jsem v Mongolii a řeknu vám hlavní dojmy z těchto cest.

Velký rozvoj hospodářského budování určený dvěma pětiletkami úspěšně postupuje kupředu. První pětiletka je splněna a v druhé se pokračuje. Hlavní myšlenkou bylo z Ruska udělat zemi převážně průmyslovou. Sovětskému svazu šlo o to, aby tam byl vybudován těžký průmysl, jako elektrárny, strojírny, továrny na auta a traktory a pak aby přikročeno bylo k řešení lehkého průmyslu. Nyní Sovětský svaz nachází se v tom stavu, že těžký průmysl jest již hotov a přechází se k budování průmyslu lehkého. Už dnes je tam průmysl takový, že každý stroj si může Sovětský svaz zřídit. Před 4 dny byl v Sovětském svazu vydán zákon, kterým se ruší lístky na chleba. Toto tzv. normování potravin v Sovětském svazu zavedeno před 6 lety proto, že bylo nutno zavésti skromnost a šetrnost, zkrátka ohraničit vnitřní spotřebu. To bylo prováděno plánovitě, ne proto, že by snad v Sovětském svazu byl hlad, jak o tom psaly zahraniční noviny.

Oč se v Sovětském svazu celková výroba rozmnožila? Udám dvě cifry, a to ve výrobě železa a v těžbě uhlí. Výroba železa v roce 1933 denně obnášela 19,8 tisíc tun, v lednu letošního roku 30,9 tisíc tun, nyní v listopadu 33 tisíc tun a v lednu 1935 stoupne výroba železa na 35 tisíc tun denně. Uhlí za rok 1929 vytěžilo se 41,8 mil. tun, za 10 měsíců letošního roku 76,6 mil. tun. Připočteme-li k tomu výrobu za dva měsíce do konce letošního roku, bude obnášeti těžba uhlí 84 mil. tun v tomto roce.

Když jsem před třemi týdny jel přes Sibiř a když jsem se blížil k Uralu, kde začíná průmysl, půl dne jsem projížděl rychlíkem průmyslovým krajem. V Moskvě jsem žil do roku 1929 nepřetržitě 4 léta a když jsem tam přijel před rokem, já jsem Moskvu nepoznal. Jsou tam mohutné stavby, až 12poschodové mrakodrapy nejnovějšího typu. Jsou to architektonické divy. V únoru 1935 bude otevřena podzemní dráha. To už není ta veliká asijská vesnice, jak tomu bylo za carského Ruska. Staví se tam průplav spojující řeku Moskvu s Volhou a za dva roky bude spojení s mořem, takže koráby jedoucí z Ameriky, budou moci jeti až do přístavu Moskvy. To říkám proto, aby bylo zjevno, že stát, který nedal národní kapitál do soukromokapitalistických rukou, může stavět ohromné podniky, jaké jiný buržoasní stát stavěti nemůže. Dnes se už hledí v Sovětském svazu na kvaliatu zboží. Sovětskému svazu jde o to, aby zboží, které bude označeno jako ruské, bylo kvalitnější než zboží francouzské, německé nebo anglické. Do konce roku 1937 Sovětský svaz musí — aby jeho průmysl pracoval dobře — vyučiti 5 milionů dělníků, 300 tisíc inženýrů a 900.000 dělníků, jichž výcvik se rovná výcviku našich středních škol průmyslových.

Velký význam má v Sovětském svazu věda. A velmi veliké platy mají vědátoři. Staří universitní profesori chovali se k Sovětskému řádu zdrženlivě, oni se skrývali za zásady čisté vědy, ale pod tím skrývaly se často sabotáže. Dnes se to změnilo. Sovětská akademie věd plně pracuje se sovětskou vládou a zabývá se těmi problémy, které dnes Sovětský svaz řeší. U každé nové továrny se zřídí vědecké laboratoře a továrna je povinna přispívati na tuto laboratoř. Jsou tam velké

psychické přeměny, vyrůstá tam pokolení s jiným duševním přehledem. Myšlení a cítění vyvinuje se tam jedním směrem. Vyrůstá tam kolektivní člověk, který nemá strach o zítřek a který má na mysli prospěch celku. Tam lidé se nestarají o to, co mají pěkného ve kvartýře, ale mají radost, když se postaví nová dráha, továrna atd. Práce se nepovažuje za břemeno, pracuje se s vědomím, že se pracuje pro celek. Současně tam vyniká iniciativa a vynalézavost, socialistické závodění a uctívání pracovních hrdinů. První pětiletka byla bitvou, byl to těžký boj. Dnes je už to překonáno a dnes vidíme u lidu veselost a nastává starost o kulturní potřeby. Dnes se tam zavádí hudba, tanec, otvírají se tam kavárny pro dělníky. To jsem pokládal za nutné předeslati, dříve než přikročím k hlavnímu bodu řeči, totiž k otázce sovětské zahraniční politiky. V posledním roce a v posledních měsících v sovětské zahraniční politice je řada nových zjevů. Upozorňuji na uznání Sovětského svazu Amerikou, na poměr k Francii, na stanovisko k versailleskému míru. Úmyslně zde nebudu mluvit o otázkách politických, které se týkají Československa.

Ty skutečnosti, které v zahraniční politice Sovětského svazu nastaly v poslední době, ty Sovětský svaz připravoval a podporoval. Nejdříve se zmíním o otázce poměru Sovětského svazu ku Svazu národů, do něhož vstoupil Sovětský svaz před dvěma měsíci. Už v prosinci minulého roku Stalín přijal amerického žurnalistu, který mu položil otázku, zda není vyloučeno odmítavé stanovisko Sovětského svazu k Lize národů. Stalin mu odpověděl: Ne vždycky a ne za všech okolností. Nesprávně chápete naše stanovisko. Protože Německo a Japonsko vystoupilo ze Společnosti národů, může se Společnost národů státi brzdou, překážející válečným výbuchům. Když tomu bude tak, není vyloučeno, že my dodáme podpory Společnosti národů, přes její veliké nedostatky. Tak mluvil Stalin v r. 1931. Z toho je zřejmo, že krok k přistoupení Sovětského svazu do Společnosti národů Stalin připravoval.

Otázka války a otázka míru. Už před rokem slyšeli jsme u představitelů Sovětského svazu jiné tóny než dříve. Sovětský svaz je pro politiku míru, kterou považuje za nejvýhodnější, jak s hlediska světového socialismu, tak také s hlediska budování. Nikdy tam nebyla myšlenka rozšiřovat komunistické idee pomocí rudé armády. Sovětští vůdci stáli vždy na stanovisku, že o svém vlastním osudu musí si dělnictvo ve své zemi rozhodnouti samo. To nehlásali z důvodu sentimentálního pacifismu, ale z důvodu mezinárodního socialismu. Jen se podívejte. Finsko, které má 1½ mil. obyvatel odtrhlo se od Sovětského svazu v roce 1918 proto, že tomu chtěl finský buržoasní parlament. Což by rudá armáda nedovedla učiniti pořádek? Ale Stalin byl proti tomu a to pro ztrátu velikého úspěchu ideového, neboť sověty nechťejí roznášet své idee bajonety. Druhý důvod proč nechce Sovětský svaz válku, je hledisko budování. Příští válka bude hroznou válkou. Aeroplány, plyny a pustošení. Jen si představte, jak těžce by se buďovalo našim socialistům, kdyby se rozbily národní hodnoty válečnou bouří. V Rusku je hlásáno: My cizí pudy ne-

chceme, ale své nedáme. V tomto smyslu mluvil Stalin když řekl, že na ránu bude odpovídat Sovětský svaz ranou. Sovětský svaz nechce nikomu vyhrožovat, chce mír a kdo si přeje mír, najde v Sovětském svazu podporu.

Poměr Sovětského svazu k míru versaillskému a poměr k Francii. Stalin praví: My sami nepovažujeme versaillský mír za dokonalý; kdyby to záviselo na nás, byli bychom pro jiné řešení Evropy, než jak ji upravil versaillský mír. Ale nepřejeme si takový mír, jaký by učinil německý fašismus anebo japonský imperialismus. My jsme proti tomu, aby versaillský mír byl měněn novými válkami. Proto dnes sovětská diplomacie vchází ve spojení se státními silami, které nemají zájem na válce a které jsou pro udržení míru. Takový je smysl sovětské zahraniční politiky. A proto Sovětský svaz nevylučuje reálné sblížení. Stalin dále řekl: My se neorientujeme ani na Německo ani na Francii, ale sblížení je možné. Jestliže tedy v posledním roce nastala změna v zahraniční politice Sovětského svazu, pak je to práce Stalinova, který se na to delší dobu připravoval.

Poměr fašismu k Sovětskému svazu. Vývoj událostí v Německu měl na Stalina veliký vliv. On řekl, že nejnebezpečnějšími centry v organisování světové války jsou tři země — Japonsko, Anglie a Německo. Japonsko se svými imperialistickými choutkami na východě, Anglie se svou vrozenou vlastností chtít vládnout cizím národům a Německo svou prazvláštní teorií „čistoty rasy“. Třeba toliko vysvětliti, co by teorie „čistoty rasy“ měla z hlediska světového za následek. Připusťme, že by tuto prazvláštní teorii uskutečnili v praxi. Co z toho může býti? Je známo, že staří Římané pohlíželi na Germány tak, jako nyní Němci pohlížejí na Slovany. A co z toho bylo? Že ne Římané, ale barbaři se spojili s nepřáteli Římanů a obrátili Řím na ruby. Historie se může opakovat.

Jestliže na jedné straně Stalin řekl, že spojení je možné a na druhé straně řekne německému fašismu, že historie se může opakovat, není žádnou vidinou, že by z fašismu německého mohla vyrůstí válka.

Poměr k Francii. Francie ještě v roce 1931 byla sídlem organisací válek proti Sovětskému svazu. Čím se to vysvětluje, že se tam dnes mluví jinak o Sovětském svazu? Abych vysvětlil poměr k Francii, musím se zmíniti o politice a diplomacii Anglie; ježto je položena na ostrově, nemusela se 300 let báti výpadů sousedních států. Peníze, které jiné státy vydaly na válku, Anglie investovala do válečného loďstva. A proto může dnes ovládati ty ohromné kolonie. Anglická diplomacie postavila se vždy na stranu, která se jí zdála býti nejsilnější. Takovým způsobem zbavila se Anglie konkurence Španělska, Portugalska, napoleonské Francie a po světové válce i Německa. Anglie spojila se vždy se silnějším a slabším, který jí byl nebezpečný, porazila. Pak se opět spojila s poraženým a tvořila spojení proti vítězi. Vidíme dnes, že Anglie spojuje se s Itálií, Polskem a není žádnou vidinou, že jednou, jsouc spojena s Německem, mohla by napadnouti Sovětský svaz, aby tak z této strany zbavila se konkurence obchodní na světovém trhu.

Sovětský svaz nebojí se evropského fašismu. Fašismus nemůže se státi pro

Sovětský svaz nepřitelem, neboť fašismus nemůže ovládati Evropu. Fašismus je barbarským výrazem v jednotlivých státech, není mezinárodním pojtkem jako socialismus. Kdyby všechny státy se zfašisovaly, pak to znamená válku a po ní nové státoprávní poměry. Ježto tedy je mnoho příznaků, že Anglie může státi v jedné frontě s Německem, proto Sovětský svaz spojuje se s Francií, které je Anglie, spojená jsou s Německem, stejně nebezpečná jako Sovětskému svazu. Kdyby došlo k válce, byla by buď nová Evropa, nebo návrat do barbarského feudalismu. Sovětský svaz, aby zabránil druhé eventualitě, tj. barbarskému feudalismu, snaží se za každou cenu zabrániti válce a proto v mezinárodní diplomacii postupuje tak, aby zabráněno bylo výbojnosti Anglie, Německa a Japonska.

Otázka Mongolska může dnes v Rusku vésti k podobným převratům jak tomu bylo v Rakousku. Projevují se tam totiž separatistické snahy. K tomu by mohlo dojíti, kdyby Japonsko s Ruskem vstoupili do války. Ale Sovětský svaz se nebojí. Nepravdivá jsou asi slova Stalinova, že válka by se nevedla na ruském území, ale že by se přenesla na území Mandžurie, které by Sovětský svaz očistil od nadvlády Japonska.

Amerika je v rozporu s Japonskem v důsledku dumpingu. Japonsko chce dále polovičku Sibíře, tu se Amerika postavila proti. Japonsko chce vybudovat velkou říši žlutých lidí a pak se zmocniti nadvlády v Tichém oceáně. A toho se bojí Amerika. Amerika by sice dovolila vésti malou válku, aby mohla dodávati válečné zboží, ale když pochopila, že Japonsko chce polovinu Sibíře, tu se Amerika postavila proti japonské politice.

Obchodní otázky Sovětského svazu. Sovětský svaz nebude platiti za to, že byl poměrně pozdě uznán Československou republikou. To se rozumí samo sebou, že za uznání se neplatí. Důsledkem uznání bude uzavírání obchodních smluv. V těchto letech jde zahraniční obchod v Sovětském svazu po linii omezování zahraničních objednávek. Toto omezování započalo už v r. 1932 a bude trvati ještě do konce první polovice roku 1935. Potom nastane velký obrat. Potom Sovětský svaz vrhne do ciziny ohromnou vlnu objednávek, ale za podmínek jiných, výhodnějších nežli byly objednávky první. Sovětský svaz v roce 1929 přijal pěti-letku, že vystaví určité podniky. Tenkrát Sovětský svaz nebyl s to vyrobiti veliké stroje na výstavbu těchto podniků. V té první vlně musel Sovětský svaz objednávat za každou cenu, poněvadž neměl k výrobě potřebných strojů. V r. 1919—32 zahraniční obchod Sovětského svazu byl pasivním. V roce 1932 nastává plánovitě omezování zahraničního obchodu. Až letošního roku ze 2 miliard zlatých rublů klesl zahraniční obchod na 600 milionů zlatých rublů. V této době obchodní bilance byla pro Sovětský svaz aktivní, tj. více se vyváželo než dováželo. Počáteční podmínky byly velmi těžké, úvěr byl krátkodobý a kapitalisté brali až 30procentní úroky. Ale Sovětský svaz nejen že musel, ale i mohl na tyto obchody jíti, poněvadž měl doma ohromné bohatství přírodní. Rusko může si dovolit pasivní obchodní bilanci, a to z těchto důvodů: Rusko má ohromné bohatství zlata, dále si opatřo-

valo Rusko zlato pomocí torxinů, tj. krámů, kde se prodávalo zboží, jmenovitě poživatiny, jen za zahraniční peníze nebo za zlato. Rusko prostě potřebuje peníze a pomáhá si tímto způsobem, neboť Sovětské Rusko chce býti nejpoctivějším dlužníkem. Příštím rokem má Sovětský svaz zaplatiti dluhy vzniklé na počátku pětiletky a proto muselo Sovětské Rusko svoji obchodní bilanci v posledních letech učiniti aktivní. Sovětský svaz bude v r. 1935, kdy splatí všechny své zahraniční dluhy, podnikati veliké stavby, na něž bude rovněž potřebovati kapitál. Kdo se bude chtíti kapitálově účastniti — a není pochyby, že účastníků bude mnoho — může se zúčastniti, ale musí tak učiniti ještě do konce roku 1935, aby nepřišel pozdě. Menší objednávky budou ovšem stále možné. S Československem bude Sovětský svaz vésti obchody kompenzační. Obchodní styky Sovětského svazu s ostatními státy budou konečně upraveny obchodními smlouvami.

Řečníku byly z pléna lístky položeny tři otázky, na něž odepřel odpovědět s poukazem na to, že je považuje za otázky rázu politického, a že to není účelem této schůze. Tím svůj referát ukončil bez jakéhokoliv agitačního závěru.

V závěru učinil krátký projev Holuša, který se zúčastnil zájezdu do Sovětského svazu, pořádaného Svazem přátel SSSR u příležitosti oslav 17. výročí ruské revoluce. Holuša přináší plamenné pozdravy od bratří ze Sovětského svazu, děkuje všem, kteří delegátům umožnili zájezd do Sovětského svazu a končí slovy: My nebudujeme socialismus jen pro nás, ale pro celý svět a proto je nutno, abychom se stali přáteli Sovětského svazu. Prohlašuji, že mojí mravní povinností bude informovati vás o tom, co jsem v Sovětském svazu viděl a zkusil.

Průběh schůze byl klidný. O 21,50 hod. předseda schůzi ukončil a účastníci se v klidu rozešli.

Policejní komisař.

StAB B 40 I.—K., k. 425 čj. 46945.

90. 1934, prosinec 18. Hustopeče. — *Zpráva o veřejné schůzi KSČ
15. prosince 1934 v Žabčicích, na níž poslanec Juran hovořil o vstupu SSSR
do Společnosti národů.*

Svolavatel: Za organisaci komunistické strany v Žabčicích Josef Večeřa, dělník v Žabčicích č. 158. Program: Vstup Sovětského svazu do Společnosti národů. Jeho mírová politika v zahraničí. Řečník: Poslanec Juran. Místo: Hostinská místnost p. Janka v Žabčicích. Doba 20,20—22,45 hod. Účast: 45 osob. Průběh klidný.

Schůzi zahájil svolavatel Josef Večeřa uvítáním přítomných a udělil slovo poslanci Juranovi, který pravil:

Téměř 17 roků kolovaly různé hrůzystrašné zprávy o Sovětském svazu. Ale nyní se již zprávy změnily. Sovětský svaz se stává činitelem, který imponuje, najmě jeho mírová politika. Jakého zločinu dopustili se dělníci a rolníci v Rusku? Dopustili se toho, že dali půdu dělníkům a rolníkům. Je to průlom do soukromého vlastnictví. Dnes Sovětský svaz se může pochlubit velikými úspěchy. Vidíme

budování velikých továren, elektráren atd., není tam nezaměstnaných, kteří by chodili po ulicích a škemrali o práci. Naopak, tam se nedostává pracovních sil.

Versaillským mírem byla rozdělena Evropa a byly smazány některé státy a utvořeny jiné. Nyní jsme svědky různých názorů na tento mír. Jedna skupina (Francie, Malá dohoda) stála za tímto mírem, na druhé straně je skupina revisionistická a to byly státy, kterým byly uloženy různé povinnosti. Tyto skupiny se soustavně vstřebají. A nyní jde Sovětský svaz do Společnosti národů a Německo z ní vystupuje.

Hovoří se o tom, že Sovětský svaz se vzdal svého programu a že inklinuje do systému kapitalistických států. Sovětský svaz však kráčí ve své linii i dále. Jest nutno uvážiti, že Sovětský svaz převzal vyplundrovanou zemi, že byl v začátcích napaden různými armádami (Denikinovou, Kolčakovou, Vrangellovou atd.). Ale Sovětský svaz vyšel z toho jako vítěz. Musel přinésti zpočátku velké oběti. Hladověti musili, práci neměli, ale to vše bylo pro lepší zítřek.

Proč vstoupil Sovětský svaz do Společnosti národů? Ne aby chránil versaillský mír. Staví se sice za něj, ale to proto, že skupina států souhlasící s tímto mírem, nechce válku. Sovětský svaz buduje socialismus dále. A nyní přicházejí lidé s tím, že Sovětský svaz navazuje styky s kapitalistickými státy. Komunistům říkají, že když Sovětský svaz má kladný poměr ke kapitalistickým státům, mají míti komunisté také kladný poměr ke kapitalistickým státům. Říkají, že komunismus v Rusku je konstruktivní, ale jinde destruktivní. Komunisté v Rusku jsou konstruktivní proto, že budují svoje, že pracují ve svém státě. A to je ten velký rozdíl. V kapitalistickém státě továrny jsou kolektivní, ale zisk není kolektivní, náleží jedinci. A to je v Rusku naopak. Jako vzorný příklad kolektivu: Čeljusinci. Ale to bylo možno jen v Rusku, kde stojí jeden za druhým; v kapitalistickém státě by spolkl jeden druhého. A právě touto autoritou si vynutil Sovětský svaz vstup do Společnosti národů.

Po atentátu v Marseilli hrozilo nebezpečí války. Sám Dr. Beneš řekl v poslanecké sněmovně, že letošní rok bude pro střední Evropu rozhodující. A kdo to v Ženevě usiloval o to, aby nenastal válečný konflikt? Byl to zástupce Sovětského svazu Litvínov. Čtete, že zahraniční ministři Malé dohody mají také velký podíl na tom, že konflikt nebyl řešen zbraněmi. My jim to neupíráme, ale konstatujeme, že se nejvíce o to přičinil Sovětský svaz.

Jaký může býti poměr k Sovětskému svazu? Náš poměr musí býti kladný. Tam není vykořisťování člověka člověkem, tam se pracuje kolektivně, zisk se rozděluje kolektivně. V kapitalistických státech majitelé výrobních prostředků nevyrabí pro spotřebu, ale pro svůj zisk.

Byli jsme svědky, že dělníci budovali v Paříži barikády, ve Vídni se bouřili, ve Spojených státech byla stávka, ve Španělsku bylo vzbouření. Toho ale nejsme svědky v Sovětském svazu. Oni žijí v lepším zítřku. Ale dělníci v kapitalistických státech neví, jaký bude zítřek.

Když byl Litvínov pozván na XV. zasedání Společnosti národů, pronesl tam velikou řeč, v níž zdůrazňoval, že Sovětský svaz usiluje o mírovou politiku. Říká se, že tam zbrojí. Sovětský svaz je však stále ohrožen. Rudá armáda ruská není budována na výboj, nýbrž aby ochránila Sovětský svaz, aby ochránila výstavbu socialismu. A proto říkají sovětsí zástupci: Odzbrojte, neboť je to jediná záruka míru. Německo vystoupilo ze Společnosti národů proto, aby mohlo nekontrolovatelně zbrojit. K čemu potřebuje Hitler velikou armádu? Na válku proti Sovětskému svazu. A poněvadž Německo zbrojí také proti Francii, musela Francie najít kladný poměr také k Sovětskému svazu. Musíme být vděční Sovětskému svazu za mírovou politiku. Ale na východě se chystá na Sovětský svaz také Japonsko. Proto musí nám záležet na udržení Sovětského svazu, neboť jinak by zavládl fašismus, nejhorší forma reakce.

Komunistická internacionála obrátila se na II. internacionálu, aby se spojily proti fašismu. Proto je i na nás, abychom my dělníci podali si společně ruce. Ale je to nutno provést včas, neboť čas kvapí. Kapitalisté hledí si prodloužit život stůj co stůj. Jdou do toho nejhoršími zbraněmi, koncentračními tábory, donucovacími pracovními. Je-li na jedné straně snaha udržet mír, na druhé straně toho není. A mír může udržet jen dělnická masa ve společnosti s malými rolníky. Jen jednotný postup nás musí chránit před nebezpečím. Je ovšem otázka, na jak dlouho to zažehnání bude. Kapitalistická společnost je v koncích. Jsme na přelomu dějin. Kapitalistická společnost prodlužuje svůj život za cenu dalšího bídačení.

Můžeme se zachránit, ale to je potřebí semknutí. A dělnická třída má možnost nejen defenzivy, ale i ofenzivy. My musíme naplnit dělníky vírou ve vítězství, abychom jim dodali sebedůvěry.

A proto každý člověk se přičiní, aby tato fronta, která usiluje o mír, byla posílena. Dokud je však kapitalismus, není válka zažehnána, nýbrž naopak ten ji plodí. Když se díváme do dějin, jsme svědky toho, že každý pokrok musí být vykoupen. Proto se musíme ptáti kapitalistů: Co jste udělali pro oddlužení dělníků, rolníků, proč necháváte dělníky žebrot? Marx řekl, že přijde doba, kdy páni budou muset živit své otroky. A to je dnes.

Bylo by potřebí jen letmo se zmínit o poměrech v Československu. Byl u nás zaveden obilní monopol, a to proto, aby se zabránilo zdržení mouky, chleba. Ale nyní v některých skladištích (Náměšti, Ivanovicích) musí obilí kopat krumpáči. A na 1 q obilí vydělá obilní společnost 8 Kč. Proto je potřebí, aby veřejný majetek byl pod řádnou kontrolou.

Žádám vás, abyste si svolali novou schůzi s programem o politické a hospodářské situaci, kde vám uvedu hodně příkladů z toho hospodaření.

Vidíme, že se situace nelepší. Lid je strůjcem svého osudu. Jak budeme reagovat, tak se bude vyvíjet. Nechcete-li, abyste byli uvrženi do katastrofy, je potřebí, abyste se semkli a bránili se.

Nato přihlásil se o slovo František Šulák, dělník v Žabčicích č. 206, člen soc. dem. strany a uvádí, že dělnictvo má předáky, kteří je mají zastupovat, ale nezastupují. Komunistická strana rok od roku upadá. Kdyby to mysleli upřímně, rostla by komunistická strana. My dělníci jsme odhodláni postavit se za všechno, trpět. Ale předáci, ti trpět neumí.

Poslanec Juran odpovídá: Úkolem komunistické strany jest chrániti zájmy dělnictva. My nesedíme ve správních radách, nedostáváme zbytkové statky. Nabídli jsme socialistským stranám souručenství proti fašismu a myslíme to upřímně. Řeklo se nám: Musíte se postavit na půdu republiky a mnoho jiných podmínek se nám kladlo.

My na tom nevyděláváme, my za to trpíme. Vždyť ve sněmovně máme již jen polovici poslanců; ostatní jsou v kriminále. Mohu přece říci, že poslanci jiných stran netěší se takové přízni ministra spravedlnosti.

My nemůžeme státi v jedné frontě s těmi, kteří dávali souhlas k různým opatřením; tiskový zákon, zhoršení sociálního pojištění atd. My se musíme opírat o základy, továrny, hutě a pak můžeme s našimi požadavky vyrazit.

Když si dělnictvo podá ruce, nebude zde síly, která by mohla dělnictvo zlomiti. My chceme budovat hnutí, které bude buditi respekt. Nebude rozhodovat parlament, ale továrny, hutě i s našimi maloroľníky, kteří jsou rovněž postiženi.

Opět se přihlásil o slovo Frant. Šulák a pravil: Proč povstal fašismus? Myslím, že jsou to dělníci nespokojenci, kteří utíkají z ostatních stran a jdou k fašismu. Proč byli v Rusku němečtí konstruktéři, proč ne ze slovanských států? My jsme Čechoslováci, proto je vaší povinností hájiti Československo a náš jazyk. U nás v Československu se dávají velké peníze na militarismus, ale je toho zapotřebí.

Poslanec Juran odpovídá: Nesmíme mluvití otevřeně, musíme mluvití v otaznících. Tvoří-li se oposice, tvoří se proto, abychom se vyjádřiti nemohli. Fašistická oposice bude však za chvíli opozicí státotvornou.

Sovětský svaz neopíral se o Německo. Uchyloval se k jiným státům. Ale kdy se tyto dohody se Sovětským svazem? Nebudeme restaurovat kapitalismus tím, že se budeme klidně dívat na to, jak jsou z dělníků žebráci. Tato společnost to nenapraví. Proto vás chceme k sobě, naplnit vás důvěrou, odhodláním. Myslím, že by to šlo řešit. Když to šlo v jednom státě, musí to jít i jinde. Ty si myslíš, že se kapitalismus sám zhroutí? Když někdo karabáčuje klidně trpícího, nic se nestane. Ale když se vzepřem, karabáčník uteče.

Po několika dalších slovech Šulákových a Juranových uvedl Josef Hromek, dělník v Žabčicích č. 8, že je potřebí, aby se dělnictvo semklo do jedné fronty a pak musí být po fašismu. Nato skončil Josef Večeřa schůzi výrokem, že bude-li dána dělníkům práce, budou všichni brániti stát.

Vrch. kom. pol. správy.

StAß B 40 I. — K., k. 425 čj. 48601.

C. ČESKOSLOVENSKO-SOVĚTSKÉ PŘÁTELSTVÍ V PŘEDVEČER DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

91. 1935, únor 23. Hlučín. — *Provolání okresního vedení KSČ na Hlučínsku, v němž označovaly sověty za jediné východisko hlučinského lidu z bědného postavení.*

VŠEMU PRACUJÍCÍMU LIDU NA HLUČÍNSKU

Soudruzi, přátelé, kamarádi.

Je tomu 15 let co bylo Hlučínsko „osvobozeno“ českou buržoasií. Osvobození hlučinského pracujícího lidu, dělníků, malých rolníků, chalupníků a živnostníků stalo se tak, že hlučinský lid se dostal z jednoho jha pod druhé. Místo německého imperialismu je vykořisťováno imperialismem českým. Hlučinský lid ocitl se pod patou českého imperialismu. Je utiskován národně a sociálně. Německé děti jsou násilím stlačovány do českých škol a německé se zavírají. Německé obyvatelstvo je násilím počestováno. Pozemková reforma stala se taktéž nástrojem čechisace. Čeští četníci hlídají nyní „osvobozený“ hlučinský lid. Tisíce dělníků je bez práce, rodiny hladoví. Drobní rolníci a živnostníci jsou vháněni do katastrofy. Kapitalistům se však nestalo nic, s kapitalisty se dovedlo české panstvo dohodnout o kůži pracujícího lidu. Tak bylo provedeno „osvobození“ hlučinského lidu českou buržoasií.

Pracující lid Hlučínka nemůže také nic očekávat od Hitlera a jeho agenta v Československu, od Henleina. Neboť osvobození hlučinského lidu Hitlerem — to znamená dostat se pod bič nejběsilejší fašistické reakce. To znamená koncentrační tábory, teror a zabíjení, to znamená posílení válečných štvanic proti Sovětskému svazu. To znamená nové ztročení finančním kapitálem, ale znamená to, co hlučinský lid potřebuje: Chléb, práci a svobodu. Cestu osvobození hlučinského lidu, německého i českého, vede přes sbratření všeho pracujícího lidu bez rozdílu. Hlučinský lid musí se sjednotit a jednotně bojovat jak proti

národnému a sociálnímu útisku ze strany české buržoasie, tak ze strany německého fašismu Hitler-Henleinovského.

Jedině sověty přinesou hlučínskému lidu svobodu, chléb a práci. Hle příklad Sovětského svazu, který dal svobodu, kulturu a chléb stovkám potlačených národností.

Nedejte se zneužít ani českým ani německým šovinismem a fašismem. Vaše cesta je po boku mezinárodního proletariátu. Porážkou kapitalismu a fašismu budou poraženi i vaši nepřátelé, kteří vás utiskují. Vítězství revolučního dělnictva přinese vám svobodu.

Ať žije bratrský svazek pracujícího lidu všech národností.

Pryč s kapitalismem a fašismem.

Ať žije bojovné sjednocení pracujícího lidu.

Okresní vedení komunistické strany
na Hlučínsku.

StAB B 40 I.—K., k. 425 čj. 7696.

92. 1935, květen 1. Boskovice. — *Usnesení demonstřujícího lidu v Boskovicích 1. května 1935, ve kterém vyslovili přesvědčení bránit SSSR proti imperialistickým nástrahám.*

My demonstranti, shromáždění na rudém májovém projevu v Boskovicích prohlašujeme, že budeme brániti všemi prostředky vedení komunistické strany proti hrozící imperialistické válce a proti fašistické diktatuře. Nenecháme se imperialisty zneužiti k novému masovému vraždění a budeme chrániti Sovětský svaz, vlast všech pracujících, proti všem imperialistickým lupičům. Pranýřujeme československou sociální demokracii jako hanebného imperialistického štváče, který vydává československý proletariát svojí politikou fašismu právě tak, jako to udělala německá a rakouská soc. demokracie. Odsuzujeme co nejostřeji národnostní šovinismus a bojujeme v nezlomné mezinárodní solidaritě zvláště s chrabrymi rakouskými a německými proletáři, kteří pod vedením jejich hrdinných komunistických stran bojují neohroženě za osvobození od krvavého břemene fašismu. Vyzýváme všechny pracující ČSR k jednotné frontě a k boji proti fašismu a imperialistické válce, za vítězství proletariátu, proti inflačnímu vydírání pracujícího lidu, za chleba a práci, za zvýšení mezd a podpor, proti zbídačení chudých rolníků a pracujících příslušníků středních vrstev, za vyvlastnění půdy velkostatkářů a církve a její bezplatné rozdělení mezi chudé rolníky a zemědělské dělníky.

Proti národnostnímu útlaku, za všeobecné právo sebeurčení všech národů v ČSR. Za politická práva pracujícího lidu, na obranu KSČ, Komsomola a všech revolučních organisací. Proti sociálfašistické zradě a tříštění proletariátu. Za re-

voluční jednotnou frontu. Proti II. internacionále. Za komunistickou internacionálu.

Ať žije revoluční boj, ať žije generální stávká, ať žije vítězství proletariátu.
StAB B 40 I.—K., k. 435 čj. 4085.

93. 1935, červenec 30. Hrušovany n./J. — Zpráva o veřejné schůzi KSČ
28. července 1935 v Hrušovanech n./J. s referátem o mírové politice
Sovětského svazu.

Předmět: Komunistická strana, veřejná schůze v Hrušovanech n./J. dne 28. VII. 1935. Svolavatel: Dominik Fuchs, dělník z Hrušovan n./J. 191. Program: Proti válce a fašismu, pro mírovou politiku Sovětského svazu. Místo: Hostinec Hausner v Hrušovanech n./J. Čas: 20,45—22,10 hod. Účast: 62 osob. Předseda: Štěpán Neubauer, dělník v Hrušovanech n./J. č. 243. Řečník: Dr. Alfréd Ressler z Brna, Dobrovského ul. 10.

Průběh:

Schůzi zahájil předseda Štěpán Neubauer uvítáním přítomných a udělil slovo Dru Alfr. Resslerovi, který řekl toto:

Bude tomu 21 roků, co vypukla světová válka. V roce 1914 rozpoutal se zápas největších imperialistických mocností o trhy v otevřený válečný konflikt. Zápas jednotlivých zemí o místo na slunci dospěl v roce 1914 takového stadia, že nemohl býti rozřešen jinak než válkou, která se stala světovou. Proletariát všech zúčastněných zemí platil vlastními životy konkurenční boj vládnoucích tříd. Fantastické jsou číslice smrti a zkázy, které přinesla světová válka. 10 milionů mrtvých, 30 milionů raněných, 5 milionů mrzáků, nečítaje hmotné škody, které šly do miliard.

Po skončení války, po strašlivých čtyřech letech vraždění přichází mír a versailleská smlouva. Tehdy se volalo: „To byla první a poslední světová válka, nikdy víc válku“, avšak již tehdy Lenin řekl, že versailleská smlouva se stane v nejbližších letech původcem nového válečného nebezpečí. Vývoj dal těmto slovům za pravdu. Dnes vstupujeme do nového stadia válek, do nového řešení hospodářské krise, do nových konfliktů.

Je několik zemí, které štvou do války jen pro ukojení choutek, nebo proto, aby udržely stávající režim. Je to v prvé řadě císařské Japonsko, které nemá pro svoje dělníky ani hrst rýže, avšak potřebuje nová území pro svůj lid a pro ukojení svých válečných choutek. Nestačilo jim obsazení Mandžuska, chtějí také obsadit Čínu, Tibet atd. Tento asijský stát, v němž metody přijaté z Německa jsou kombinovány s barbarstvím a feudální zaostalostí, vidí v Sovětském svazu překážku svého dalšího imperialistického výboje v Asii, překážku Japonsku, které dnes

pracuje na úplném podmanění Číny a netají se tím, že i území Sovětského svazu je mu trnem v očích.

Zřídlem neklidu v Evropě je Hitlerovské Německo. V hospodářském životě přinesl Hitlerův režim dokonalé vyplundrování kapes dělnictva a středního stavu, které znamenalo katastrofální prohloubení hospodářské krise. Ukázalo se, že ani nejuživější antisemitské štvance, ani nejdokonalejší rasistická teorie nedají dělníkům chléb. Ve versailském míru viděl německý člověk příčinu své bídy, jak mu bylo nacionalistickými vůdci stále hlášáno a tito vůdcové vydali heslo: „Odčinění Versailles.“ Pod tímto heslem chce Hitler vésti znovu německý lid proti národům Evropy, tím chce ospravedlnit ještě strašnější krveprolévání, než bylo minulé a potlačování druhých národů. Hitler, jehož režim jest režimem koncentračních táborů a hrozného útisku, proti němuž i carský režim byl beránkem, vede válku proti německému lidu a připravuje boj za nové rozdělení světa, boj proti ostatním národům, boj proti národům malým a slabým. Ale jeho hlavní útok je naměřen proti Sovětskému svazu. Proč právě tam? Hitlerův fašismus je úhlavním nepřítelem socialismu, jehož je Sovětský svaz baštou. Existence socialistického státu je přitažlivým vzorem pro ujařmené německé dělnictvo a je proto stálým nebezpečím pro hitlerovský režim. Německý fašismus osnuje válečné plány a Sovětský svaz mu je kříží a vytváří proti němu frontu míru. Tak tu stojí Německo jako úhlavní nepřítel Sovětského svazu a jako hlavní nebezpečí pro mír v Evropě. Je směšné tvrzení vůdců Německa, že zbrojí jen proto, aby byla znemožněna válka.

Také Polsko přitahuje k Německu dobytčácké choutky po sovětské Ukrajině a za tím účelem kráčí s Německem ruku v ruce. S tím Německem, které dnes ohrožuje svobodu malých národů, čítaje v to i svobodu českého národa a ohrožuje državu Francie ve střední Evropě. Proti této frontě stojí její hlavní odpůrce, Sovětský svaz, který ve snaze po udržení míru a odvrácení války není osamocen. Dnes je řada kapitalistických států, které nemají zájmu na válečném dobrodružství. Jsou státy, kterým by válka rozhodně nemohla přinésti užitku, které by musily na válku doplatit. Takovým státem je dnes Francie, která si nepřeje války z těch jednoduchých důvodů, že by v ní mohla ztratit. Sovětský svaz přijímá ochotně Francii do mírové fronty, jelikož životní zájem Francie je udržení míru a na této linii se sešla se Sovětským svazem. Stejně tak se sblížilo se Sovětským svazem i Československo, neboť česká buržoasie jest si vědoma, že ve válce může jen ztratit. Sovětský svaz nečachruje se zájmy malých národů a je dnes jedinou záštitou československé národní samostatnosti. Musíme si býti též vědomi, že k těm, kteří chtějí válku, patří též strana Henleinova, která je pokračováním strany DNSAP vzdor tomu, že její bývalí vůdcové se nezúčastňují aktivně politiky. Propaganda této strany pro odtržení zněmčených území a připojení jich k Německu je též nebezpečím pro mír. Dobře jim řekl ministr Beneš, že si nenecháme vzít ani kousek půdy, která nám patří a kterou budeme hájiti do krajnosti.

Dnes však nehrozí válka jen proti Sovětskému svazu. Důkazem toho je, že v Evropě je řada nebezpečných válečných konfliktů a jedním je s Habeší. Válka o Habeš je důsledkem zápasů konkurenční skupiny Itálie—Anglie, jejíž oběti se má státi samostatnost habešského národa. Itálie je nucena vnitropolitickou situací k výbojnému postavení, poněvadž italský fašismus nepřinesl pracující třídě očekávané vykoupění. Krise rapidně stoupá a strašný stav dělnické třídy v Itálii dávno zabil nadšení pro Duceho, který musí obnoviti nadšení pro svůj režim umělou injekcí a tou má býti válka s Habeší. Dnes již vložil do tohoto dobrodružství příliš velkou sumu, než aby bez vnitřního otřesu mohl od něho ustoupiti. Všechno nasvědčuje tomu, že k této válce dojde a že tato bude míti pravděpodobně evropskou dohru. Evropský proletariát je proti tomuto válečnému dobrodružství, staví se na obranu malého, o svou svobodu bojujícího národa Habeše.

V dnešní době, nabité válečnými konflikty, uzavírá Sovětský svaz s řadou států pakty. Jsou to úmluvy jednotlivých států na udržení míru a na společnou obranu proti útočníkovi. Pakty posilují státy nepřející si války, oslabují Německo a jeho spojence, křížují a stěžují jejich válečné plány. Různí přítelíčkové Sovětského svazu spustili demagogický řev, že Sovětský svaz opouští revoluční zásady, což není pravdivé. Nejde jim o nic jiného než oslabit ohromné sympatie, kterým se svaz, díky své mírové politice těší.

Mezi státy, které uzavřely pakt o vzájemné pomoci se sověty, je také Československo. Důvody pro sovětofilskou politiku ČSR tkví v její těžké zahraniční situaci. Obavy před Hitlerovým útokem postavily ČSR vedle sovětů. Ale pracující třída má všechna oprávnění k tomu, přilíší se na spojenectví české buržoasie v boji za mír se Sovětským svazem nespoléhati.

Skutečnou a jedinou zárukou paktu může býti jediný poctivý a oddaný spojenec Sovětského svazu a tím je pracující třída Československa. Je povinností pracující třídy Československa vši vahou a energií postaviti se za dodržení a splnění paktu. Již dnes musí dělníci velmi bedlivě sledovati pány Kramáře, Stříbrného a Gajdy, kteří dávají různým způsobem na jevo svoje skutečné protisovětské smýšlení.

Stojíce před nebezpečím nového válečného konfliktu, považujeme za svoji povinnost alarmovati pracující třídu v ČSR do boje proti novým válkám. Všechno dělnictvo, také soc. dem. a nár. soc. vyzýváme, aby v tyto dny strašného výročí projevilo jednotně odpor k chystaným válečným dobrodružstvím. Nejširší lidová fronta pracujících musí demonstrativním způsobem dáti na jevo, že je připravena k obraně míru, obraně Sovětského svazu a mírovému paktu. Pracující třída Čsl. musí postaviti jednotnou frontu jako hráz proti útokům Hitlerova Německa, jako hráz proti fašistickým snahám, proti imperialistické válce, na obranu Sovětského svazu a na obranu mírového paktu. Pracující třída neustane bojovati za to, aby pakt se Sovětským svazem byl do poslední písmenky dodržen a splněn a v čas nebezpečí, aby náš voják šel po boku s vojákem sovětským.

Jelikož volných návrhů nebylo, přečetl předseda přiloženou resoluci, která byla

přijata a ukončil schůzi s přáním, aby jednotnost fronty všech pracujících byla alespoň v Hrušovanech a okolí uskutečněna, aby tato jednotnost byla ukázkou, že s dobrou vůlí je možno přivést jednotu všech pracujících ke zdárnému konci.

Průběh schůze byl bezzávadný a účastníci se v klidu rozešli.

Policejní agent.

StAB B 40 I. — K., k. 430 čj. 28410.

94. 1935, červenec 31. Kujov. — Zpráva o veřejné schůzi KSČ v Koryčanech (30. července 1935), na které hovořil Josef Juran o válečných manévrech Hitlera a mírové politice SSSR.

Předmět: Veřejná schůze v Koryčanech. Svolavatel: Ferdinand Rosák, dělník v Koryčanech 78. Program: Hitlerova politika a mírová politika Sovětského svazu. Místo: Koryčany, sál Občanské záložny. Čas: 30. července 1935 o 20. hod. Účast: asi 100 osob. Předseda: Josef Červinka, dělník v Lískovci. Řečník: Josef Juran, senátor v Rosicích u Brna.

Schůzi zahájil ve 20.15 hod. svolavatel schůze Ferdinand Rosák, naznačením programu schůze. Pak udělil slovo řečníku Josefu Juranovi, senátoru v Rosicích, který v podstatě přednesl toto:

Jest tomu 21 roků, kdy císař František Josef volal národy na obranu Rakouska. Nastala válka, byla jednou z největších a vyžádala si obrovských obětí. Deset milionů mrtvých, třicet milionů raněných, z nichž je 5 milionů mrzáků, kteří se ještě dnes plíží ulicemi jako strašlivé stíny. Na válečnou dobu se musí vzpomínat s odpořem. Lidstvo nebylo osvobozeno, ale zotročeno. Nikdo válkou ničeho nezískal a ani vítězové na tom nejsou dobře. Proto každý soudný člověk si musí přát, aby mír byl zachován a aby lidstvo nebylo honěno na válečné jatky. SSSR jest činitelem míru. Armáda jeho není budována na výboj. Tato okolnost jest všemi státy uznávána uzavřením mírových paktů s SSSR. Dnes jest tomu podobně jako před 21 lety. Všude se šíleně zbrojí. Zejména ve fašistických státech. V prvé řadě jest to Německo. Jeho vystoupení ze Společnosti národů a zavedení všeobecné branné povinnosti naznačuje, že chce za každou cenu odčinití utrpenou porážku. Zbrojí proto, aby svůj fašismus za pomoci války zachovalo. Fašismus v Německu mnoho dělnictvu sliboval, ale ze slibů se ničeho neuskutečnilo. Dělnictvu se v Německu slibovala práce, avšak dělnictvo tam není zaměstnáno. Pokud pracuje, pracuje v koncentračních táborech. Německý fašismus podmiňuje svoji vládu terorem a násilím. Kapitalismus německý nemůže se o demokracii již opírat. Proto volí fašismus, aby si tak prodloužil život. Prostředky se k tomuto účelu nevybírají. I lidé jsou tam zabíjeni. Hitler ale naráží na odpor. Vede boj proti židům a katolíkům. To proto, aby byla odvrácena pozornost od válečných příprav. Církev jest oporou kapitalistických států a přece proti ní Hitler vystupuje. Německo ohrožuje mír. Nebýti So-

větského svazu jistě bychom již s Německem válčili. U nás zvítězil Henlein — Hitlerův agent. Má jeho program. Proti Henleinovi se nedostatečně bojuje. Agrární strana ho chtěla i do vlády. Kromě toho se u nás fašismus projevil i v politické straně Národního sjednocení. Dělníci musí býti na stráži, aby u nás fašismus nebyl zaveden.

Kromě Německa jest ještě jiné ohniště války. Itálie — Habeš. Už prý se tam válčí. V Habeši se křížují zájmy i jiných států. Litvinov řekl, že mír je nedělitelný, avšak cizí státy tohoto hesla nedbají. Nedbá ho ani Společnost národů, která nemá dosti odvahy zakročiti a mír tak zachovati, poněvadž Itálie jest mocným státem. Italský fašismus chce rozšířiti své území pro své nezaměstnané obyvatele. V Habeši však jest velmi drsné podnebí, v němž Evropané i vojáci umírají. Získá-li Itálie Habeš, nikomu to neprospěje, zejména pak ne pracující třídě. Případnou válkou v Habeši vydělají pouze továrníci na kanony, kdežto dělníci nezískají ničeho a zisky těchto továrníků budou vykupovati krví. Musíme proto zamýšlenému krvavému masakru čeliti, i když je Musolini neústupný, a za každou cenu snažiti se udržeti mír.

Třetí válečné nebezpečí jest na dálném východě, kde se křížují zájmy Japonska a Ruska. Japonsko má nízkou životní úroveň. Tam jsou na tom dělníci nejhůře. Potřebuje proto nových zemí, aby jeho poddaní mohli žíti. K otevřenému útoku nemá však dosud Japonsko odvalu, poněvadž nemá spojence na rozdíl od Německa, které má spojence v Polsku. Válečné záměry Japonska jsou velikým nebezpečím pro Rusko. V Sovětském svazu se rodí nový život a k jeho vybudování jest zapotřebí naprostého klidu a míru. V Rusku již nebloudí nezaměstnaní dělníci. Nejsou tam poukázky na potraviny. Jest tam velká možnost rozvoje hospodářského. Není tam kapitalismus. Ovoce práce jest ve prospěch kolektiva.

Dnes kapitalismus sahá k fašismu a připravuje válku. Nemůžeme proto míti kladný poměr ke kapitalistické společnosti. Musíme si podati ruce a utvořiti jednu společnou frontu pracujícího lidu. Dnes zasedá v Sovětském svazu kongres, který tuto společnou frontu propaguje. Ve Francii máme již slibné počátky, poněvadž se tam v poslední době sjednotili komunisté i sociální demokraté. I u nás k tomu musí dojíti. Nesmíme připustiti, aby jako v Německu a v Rakousku fašismus socialistické strany potřel. Kapitalismus snižuje životní úroveň. S ohledem na to musí jíti dělnictvo společnou cestou. Již také proto, že zisky mají jednotlivci, zejména uhlobaroni a banky, např. Živnobanka vykázala za minulý rok 8 milionů čistého zisku, Škodovka 23 milionů, atd. a to není vše, mnoho se zatají. U nás pouze třetina dělníků vydělává nad 14 Kčs denně. Srovnajte s touto mzdou uvedené zisky jednotlivců a bank. Musíme se proti tomu brániti, brániti se i proti drahotě i proti válce, která zdražuje životní potřeby.

Jest doba žní, krásná úroda a v Brně zastavili chleбенky. Jest to morální a lidské? Socialisté říkají, že nemohou z vlády jíti ven. Časopis Hospodářské rozhledy říká, že republikáni provedli vždy svou, ale socialisté zůstali jen při slibu. Socia-

listické strany propagují zájem všech jiných vrstev, jen ne zájmy dělníků. Agrárníci chtějí zavést živočišný monopol, zdražení mouky a masa. A k tomu dávají socialistické strany souhlas. Mzda se však nezvýší. V Rusku, když zdražili chléb, zvýšily se i mzdy. Proti těmto opatřením musí se dělnická třída vzepřít a má k tomu plné právo. Jest to nemorální, když jdeme do nové sklizně, majíce ještě mnoho starých zásob obilí a dělnictvo umírá hladem. Aby se tento zjev odstranil, nabízíme spolupráci. Jsme však odmítáni. Prý musíme slevit ze svých požadavků. To však učiniti nemůžeme, poněvadž chceme souručenství bez jakýchkoliv výhrad. V Přítomnosti soc. dem. poslanec Macek vykládá svoje teorie jak vyjít z bídy. Jeho teorie nám nepomohou. My říkáme, že pokud nenastanou majetkové přesuny, nebude lépe a tuto skutečnost velká většina dělnictva nechce chápat a nechce jednotně postupovat. Dějiny nás učí, že v jednotě jest síla. Tento náš cíl si musíme vybojovati. Dělnictvo za války přineslo velké oběti pro cizí kapitalistické zájmy. A proč by tyto oběti nemohlo přinést v boji za lepší bytí svoje. Dnes, kdy je nebezpečí války a kdy je nutno zakřiknouti válečné štváče, jest nutno se postavit v jeden šik. Socialisté si neuvědomují, že sedí vedle Šrámka a pod. Proč si nesednou vedle nás? My přece chráníme dělnická práva. Jsme prý proti demokracii. A zmocňovací zákony? Jsou protidemokratické, socialistické strany pro ně hlasovaly, my však nikoliv. My bojujeme za demokratická práva dělnické třídy a demonstrujeme proti nebezpečí fašismu a války. Chceme budovati jednotnou frontu. Nesmíme býti omezováni. Vy komunisté jděte za těmi kolísavými a řekněte, že jednotná fronta je jejich záchrana. Pracujte k tomu, aby nastalo dělnické souručenství. V Brně již toto souručenství se soc. dem. máme. Navazujeme styky i s národními socialisty, abychom pak společně demonstrovali proti fašismu a válce. Bylo by to ohromné posílení dělnické třídy. Žádný pokrok nebyl uskutečněn bez boje. Žádný režim nechce dobrovolně pustiti svoji moc. Je na nás, aby všechno naše úsilí neslo se k tomu, aby fašismus a válka, hlad a bída zanikli. Sjednotíme-li se, musíme zvítězit. Doba pro nastolení socialismu je zralá. Podejme si ruce v boji za jedním cílem proti kapitalismu.

Na konci své řeči přečetl resoluci, v níž protestuje proti fašismu v Německu, žádá osvobození Thälmana, odstranění drahoty a podporování paktu o vzájemné pomoci s SSSR. Z přítomných bylo asi 40 příslušníků KSČ, ostatní náleželi k jiným politickým stranám. Vývody řečnickovy byly vyslechnuty s naprostým klidem a bez jakýchkoliv projevů. Veřejný klid a pořádek porušen nebyl. Posluchači se po schůzi v klidu rozešli. Schůze tato měla býti pořádána za součinnosti strany soc. dem. a nár. soc. v Koryčanech. K dohodě o společném projevu, kterou svolal Ferdinand Rosák na den 28. 7. 1935 do hostince Bilíka v Koryčanech se však sám Rosák nedostavil a v důsledku toho k dohodě nedošlo.

Komisař politické správy.

StAB B 40 I.—K., k. 431 čj. 30387.

95. 1935, srpen 2. Moravská Ostrava. — Zpráva o veliké manifestaci KSC v Mor. Ostravě 1. srpna 1935, za mír, za československo-sovětské přátelství a boj proti fašismu; připojen manifestační slib a telegram Komunistické Internacionále.

Z p r á v a.

Předmět: Veřejný projev. Svolavatel: posl. Augustin Kliment, Mor. Ostrava, Nádražní tř. 3, za komunistickou stranu v Mor. Ostravě. Program: Za mír, za čsl.-sovětský pakt, za přátelství k Sovět. svazu, proti fašismu a podněcovatelům války. Místo: zahrada Českého akc. pivovaru v Mor. Ostravě. Čas: Dne 1. srpna 1935 od 19,30 do 21,30 hod. Účast: 1.400 osob. Předseda: Pavel Rucký, Mor. Ostrava-Prívov, Palackého tř. 17. Rečníci: poslanec Augustin Kliment, Mor. Ostrava, Strassmanova 10, Luft Karel, Mor. Ostrava, ul. Bedř. Engelse 8, Holečková Božena, Mar. Hory, Koukalova 733, Holuša Evžen, Vítkovice, Cingrova 85, Kruček František, Svinov 138, Kvasnička Bohumil, Praha IV, Loretánská 180, Rezek Václav, Mar. Hory 813.

Průběh:

Před zahájením veřejného projevu přednesl recitační sbor básně „Píseň proti větru“ (text písně od Voskovce a Wericha). Pavel Rucký zahájil veřejný projev krátkým proslovem, ve kterém uvedl, že je tomu 21 let od vypuknutí světové války, která naplnila odporem dělnickou třídu. Strašné utrpení lidu, miliony válečných invalidů, vdov a sirotek byly výsledkem imperialistické války. Také dnes připravuje se ve fašistických státech válka a proto je třeba pevného semknutí a všech sil lidu za udržení míru a proti válce. To znamená jít po boku komunistické strany, která dává záruku lidu za mír a národům svobodu. Socialistické souručenství je ona síla, která znemožní válku. Přečetl pak program schůze a v německé řeči opakoval vývody shora uvedené.

Poslanec Kliment: Sešli jsme se v dnešní historický den. Je tomu 21 roků od zahájení imperialistického zápasu mocností pro zisky kapitalistů, o nové rozdělení světa a o řešení nové krise kapitalismu. 10 milionů mrtvých, 30 milionů raněných a mnoho milionů mrzáků, sirot a vdov a zničení národního jmění, byl výsledek války. Po válce buržoasie i kapitalisté prohlašovali, že tato válka byla poslední a s nimi stejně mluvilo i mnoho jiných. Mluvilo se o století míru. A jak je dnes? Kdo měl pravdu? Komunisté, kteří předvíдали válku, kterou kapitalismus připravuje. Každý den dnes znamená krok blíže k vraždění, ku světové válce. Všechna opatření kapitalistů a buržoasie končí bankrotem, novým dělením světa na účet svobody. Na účet Sovětského svazu chtějí kapitalisté řešit světovou krizi. Nové dělení světa je v chodu. Myšlenka pracujících je obrácena k východu, kde

japonský imperialismus organisuje základny proti Sovětskému svazu. Tam nové dělení světa je na pochodů a stává se již předmětem vojenských akcí a předmětem porad vojenských štábů, konaných tajně. Itálie stojí na hranicích Habeše a připravuje ujařmení habešského národa, usiluje o získání kolonií, aby tak bojovala proti krizi. Hitlerovskými manévry na české a litevské hranici připravuje fašistické imperialistické Německo válku. Jestliže před 20 lety síly usilující proti válce byly slabé, byly to síly strany komunistické, Trockého, Rosy Luxemburgové, Karla Liebknechta v čele s Leninem, dnes jest situace jiná. Právě v těchto dnech zasedají v Moskvě k VII. světovému kongresu Komunistické internacionály, který byl zahájen soudruhem Pieckem, spolubojovníkem Trockého,*) a předmětem jeho jednání jest otázka zachování míru, zničení fašismu, zkřížení plánů válečných. úsilí za nový lepší život, za utvoření jednotné fronty a za vítězství socialismu. Svět se rozděluje na dvě fronty: na fašismus, tj. frontu válečných paličů a reakce, kde jsou soustředěny síly pro válku, dělení světa, jakožto prostředku proti krizi a na frontu míru, které v popředí stojí Sovětský svaz. V čele štváčů stojí hitlerovské Německo, země hrůzy a šibenic. Boj za mír, za nový svět, za pracující lid, za celé lidstvo, za plnou samosprávu a národní sebeurčení, za uchránění lidstva od hrůz a důsledků války, jest veden Sovětským svazem, zemí tvůrčí práce, zá- zraků a divů, nového krásného života, ukazovatele cesty lidstvu. Na jedné straně fašisté stejně jako barbaři používají středověkého násilí, na druhé straně Marx, Engels, Lenin a největší státník světa Stalin používají vymoženosti vědy. Ví- tězství bude na straně fronty míru, bojovníků za nový krásný svět. Síla Sovět- ského svazu a Rudé armády jest zárukou světového míru a také redaktor Českého slova pravil, že jest dobře mítí tuto nepřemožitelnou sílu za sebou a nikoliv proti sobě. Sovětský svaz jest důkazem, že socialismus jest řádem budoucnosti, jehož vysokou úroveň dokazuje dnes v době nebezpečí války. Fakta ukazují, kde má býti místo každého poctivého stoupence míru a to jenom tam, kde je Sovětský svaz. Imperialističtí podněcovatelé činí opatření k novému světovému požáru a dů- kazem těchto opatření jsou časté výbuchy municních továren. Naproti tomu stojí mírumilovná politika Sovětského svazu, který prodává východo-čínskou dráhu, aby odklidil z cesty válečný problém, navrhuje východo a západo-evropský pakt, pro mír a proti válce, uzavírá česko-sovětský pakt o neútočení. Na druhé straně Anglie a Německo uzavírají pakt o námořním zbrojení, fašistické Polsko Pilsudského se spojuje s Německem, fašističtí štváci rozpoutávají všude rasové štvance a jejich vůdcové agitují na cestách v aeroplánech proti Sovětskému svazu. Hitler si ne- dovedl představití kapitalistický stát v případě války proti Sovětskému svazu. Hitler připravuje válku na východ nejen proti Sovětskému svazu, ale také proti Česko- slovenské republice a Francii a nedává si ani den odpočinku. V dnešní 21. výročí, kdy mnozí z nás šli prolévat krev, jest třeba si říci, co se dělá dnes pro sjednocení sil přátel míru. Všechny síly ku překážení snah válečných a fašistických štváčů a imperialistů dnes zdaleka nejsou sjednoceny, leží ladem, ježto nejsou organi-

sovány. Mobilisace mírových sil jest stále příkazem hodiny. Tyto snahy se však brzdí, naše nabídky na sjednocení se odmítají. Lituujeme, že vedení socialistických stran odmítla spolukonání dnešní společné dělnické manifestace, kde by byla manifestována velká protiválečná jednota. Můžeme konstatovat radostně, že jednání za tímto účelem vedené bylo vedeno v radostném tónu i když nakonec zákaz vedení stran zabránil společnému projevu. Není daleka doba, kdy na ostravském náměstí budeme manifestovati společně za vítězství dělnické třídy k výboji a vítězství. Vedle mně měl by zde mluvit poslanec Langer a Uhlíř, aby tak byla manifestována jednotná fronta proti válečným štváčům, abychom ukázali dělnictvu cestu sjednocení. Neváhám říci, že socialističtí dělníci milují Sovětský svaz a jsou pro sjednocení, pro jednotnou stranu proletariátu. Má-li dojít ku stažení všech sil pro mír, jest třeba akční jednoty socialistických sil s komunisty. Každý proletář, který chce chránit svůj život, život své ženy, dětí, přátel, nemůže uznati žádný důvod pro odsunutí společné spolupráce proti válce a fašismu, pro mír. Námitky dnešních socialistů proti sjednocení jsou neudržitelné. (Řečník čte článek z Práva lidu jako odpověď A-Zetu, slova soudruha Švermy na projevu v Lucerně.)

Právě proto že milujeme tuto zemi, její lid, bojujeme ze všech sil proti těm, kteří lid utlačují, proto také jsme proti Preisům, Kramářům, Štoupalům a bojujeme za svobodu, mír a vítězství pracujícího lidu. Tyto násilně přitážené námitky socialistů se brzy rozpadnou, ježto jsou nemožné a neudržitelné. Jest nejvyšší čas ku společnému postupu, ku podpoře mírových snah Sovětského svazu. Rozhodujícím úkolem jest utvoření této jednotné fronty, a to dnes, ihned. Vy všichni jste toho zárukou. Zájem míru to vyžaduje. Akční jednota proletariátu přitáhne též k sobě složky středního stavu, inteligenci, živnostníky — jako ve Francii, kde 14. červenec byl velikou manifestací za znovuvzkříšení revolučních sil, pro znemožnění fašismu, proti válce a pro mír, ve Francii roste veliká síla pracující třídy proti fašismu a válce, jejímž podkladem jest jednota komunistů a socialistů. V této chvíli Hitler usiluje o novou imperialistickou fašistickou válku, neboť ví stejně jako Musolini, že jen takovou válečnou avanturou může zabrániti bankrotu fašismu a že znemožnění této války by znamenalo konec fašismu. Uvědomte si dělníci, jakou připravují váleční paliči, hazardní hráči, pohromu pro pracující lid, uvědomte si též kamarádi, že poslední cesta k záchraně buržoasie selhává. Buržoasie a kapitalismus nemá náhrady za bankrotující fašismus. V této situaci vystupují na scénu opět Habsburkové, století vrahové. Kdo v této chvíli chce váhat pro jednotu? Pieck prohlásil na poslední Komunistické internacionále, že znemožnění války jest možné pouze proletářským souručenstvím. Proto také na Ostravsku — československém Porúří — musíme ihned zesílit boj za jednotnou frontu a socialistické souručenství. V masách proletariátu máme ohromnou sílu — čtvrt milionu hlasů dostaly socialistické strany v posledních volbách na Ostravsku. Tyto síly je nutno organisovat za upevnění pásky, která nás pojí k Sovětskému svazu a k Rudé armádě. Československý fašismus usiluje o změnu kursu ve vládě

a zahraniční politice, a to za spolupůsobení zřejmých nepřátel státu: Hlinky a Henleina. Henlein je ochoten podporovat i tyto snahy, nakašlat na zdejší Němce, jen když směr zahraniční politiky bude proti Sovětskému svazu a pro Německo. Nezapomínejte na historii českého národa, kdy čeští pánové pro svůj prospěch připravili Bílou horu a tito Kramářové, Hodáčové a Hlinkové nejsou o nic lepší. Naše síla musí být stmelena v jednotném proudu. Snaha těchto pánů je připravit lid o zbytek chleba, dáti kapitalistům. Nám nemusí být kladena otázka co učíme, když Československo nebo Sovětský svaz bude napaden fašistickými štváči: My komunisté budeme první, kteří zavoláme do zbraně, do boje až do zničení fašismu. Je důležité, aby si to proletariát uvědomil. Buržoasie snaží se roztrhat pak Československa se Sovětským svazem. Jest třeba sil k vynucení si udržení tohoto paktu. Česká buržoasie ví, že porážka hitlerismu bude znamenati též porážku českého fašismu a kapitalismu. Jest třeba též u nás organisovati síly, abychom mohli vystoupiti tak slavnostně jako proletariát ve Francii dne 14. července. Jest třeba jíti z tohoto projevu s přesvědčením, aby v příštích volbách do obce a do závodů Ostravy vyšla rudá kandidátka vítězně. Musíme se snažiti, aby Ostravská radnice dělala takovou politiku, jakou si zdejší pracující lid žádá. Kapitalisté chtějí válku, aby uloupením všech svobod proletariátu zachránili kapitalismus. Musíme zamezit kapitalistům přípravy války, nastoupiti slavnou cestu francouzských dělníků a po vzoru rudého Sovětského svazu a po boku Rudé armády zajistiti lidstvu mír. My, kteří jsme zde, zůstaneme základem lidové jednoty za mír, svobodu, práci a chléb. Bojujte s námi společně za sjednocení proti vykořisťovatelům a válečným štváčům. Rozbijte přehradu, které brání jednotě dělnické třídy a pojďme na cestu, kterou nám ukazuje Sovětský svaz a Lenin. Slibme si na tomto projevu podobně jako to učinil francouzský min. předseda Daladier při odhalení pomníku Baudoina, věrnost lidové frontě v boji za mír, svobodu a rozehnutí fašistických organisací. Vytvořte veliký bratrský svazek. Pojďme na cestu veliké lidové fronty Francie a Sovětského svazu, za Stalinem. To je cesta vítězství, míru, nového života, socialismu.

Karel Luft, redaktor, Mor. Ostrava.

Je tomu 21 let, kdy v Evropě vzplanul válečný požár, který uvrhl proletariát téměř celého světa do nevýslovných běd. A nyní visí opět ve vzduchu nové válečné nebezpečí. Mír je ohrožován zejména blokující se frontou nejimperialističtějších a nejreakčnějších fašistických diktatur v čele s hitlerovským Německem. Hitlerovi fašističtí stoupenci v Československu činí vše, aby byla opuštěna u nás cesta míru, volají po zrušení československého paktu se Sovětským svazem a snaží se vtáhnouti československý národ do nových strastí a běd. Jen jediná země je v těchto válečných přípravách baštou míru — Sovětský svaz, který je pracujícím národům majákem. Německý lid v Československu musí se postavit proti Henleinovi a všem německým fašistickým a válečným štváčům a vřaditi se do mo-

hutné lidové fronty míru, která znemožní plán Henleina a jeho pochopů. Německý lid musí spolu s českým a slovenským pracujícím lidem vytvořiti blok proti Kramářovi a jeho panslavistům, proti Henleinovi a jeho válečným štváčům. Bratrské sloučení českého a německého lidu v jednotné lidové frontě a socialistickém souručenství je nám zárukou udržení míru a prohloubení přátelství Československa se Sovětským svazem. Po vzoru sjednocení francouzských dělníků budujme společně s německým dělnictvem lidovou frontu, která přivede pracující lid k vítězství nad frontou reakce a války — k socialismu.

(Řečník ukončil referát provoláním „Rötfrent“.)

Holuša Evžen:

Jménem jednotného protiválečného výboru přináším jako dělnický delegát od dělníků Sovětského svazu a Rudé armády rudé pozdravy. Oběti světové války byly přineseny pro cizí zájmy, zájmy zbrojařských magnátů. Dnes visí nový válečný soumrak nad světem. Fašistické Polsko chce uchvátiti Ukrajinu a též Těšínsko, spojuje se s Hitlerem. Sovětský svaz naproti tomu stojí jako země míru, socialismu a jako maják ukazuje cestu k tomuto míru. ČSR ukazuje jediné správnou mírovou politiku sblížením se se Sovětským svazem uskutečněným mírovým paktem. Avšak agenti Hitlera v ČSR spolu s českou buržoasií snaží se zmařiti tento pakt. Za tím paktem stojí pracující lid v Československu a bude trvati na tom, aby byl dodržen do poslední písmenky. Na Ostravsku byl utvořen jednotný protifašistický a protiválečný výbor, jehož účelem je organisovati jednotu proti válce a válečnému nebezpečí, za mír, za udržení paktu česko-sovětského. Lid si nepřaje války. Jedinou zárukou k udržení míru a paktu česko-sovětského jest jednotná fronta dělnictva, kde je místo pro všechny pracující kamarády. Proto jdeme společnou cestou se Sovětským svazem, bez kterého jest nemožno udržeti mír v Evropě. Vyzývám jménem Jednotného protiválečného výboru k utvoření jednotné lidové fronty po vzoru Francie. Proti útokům na mír. — Ať žije lidová fronta proti fašismu a válkám.

Holečková Božena.

Ženy na Ostravsku vřazují se rovněž do protiválečné fronty, neboť poznaly bědy a strasti války. Poslední košili daly ve válce za brambor pro své děti. Příští válka byla by strašnější a ženy vítají proto sovětsko-československý pakt. Pracující ženy prohlásily, že ani jediná vesnice z Československa nesmí patřiti Hitlerovi. Žena v Německu je v důsledku rasového boje téměř bez ceny. Sovětský svaz je jediná země, kde má žena šťastný domov. Z tohoto místa slibujeme dělnické ženy sovětským kamarádkám, že budeme bránit Sovětský svaz a Československo. Vyzýváme ženy soc. dem. dělníků, aby nám pomohly vytvořiti jednotnou frontu. I ve fašistickém Německu je ještě veliká Thälmannova armáda, která vede úporný boj proti Hitlerovi. Ženy proletářských dělníků celého světa musí vystoupiti proti

připravám války, musí odsouditi fašistickou Itálii, která chce zabratí Habeš. My ženy slibujeme, že vytvoříme jednotnou lidovou frontu za chléb, práci a mír a že budeme bránit Sovětský svaz.

Krůček František.

Fašističtí štváči připravují novou krvavou válku, kde opět mládež má prolévat svou krev. Je to Hitlerovo Německo, fašistická Itálie a Japonsko, kde se koncentrují přípravy války. Sovětský svaz a jeho mírová politika ukazují cestu mladému proletariátu světa a proto voláme my ke všem mladým dělníkům, pojdte s námi na obranu Sovětského svazu a Československa, za československo-sovětský pakt a udržení míru. Československá buržoasie se připravuje rovněž k válce. Slibme si mladí dělníci, že nedopustíme, aby došlo k válce. Ať žije jednotná fronta pracující třídy, ať žije Internacionála mládeže.

Kvasnička Bohumil: Válka hrozí. Proletariát ví co má dělat, neboť oběti příští války budou hroznější. Mezi studenty v Praze byla již učiněna jednotná fronta. Běžte touže cestou jako my pražští studenti, kteří bojujeme za studentské vymožnosti společně. Přeji vám na této cestě mnoho zdaru.

Václav Rezek, Mor. Ostrava - Mar. Hory č. 813.

Dnešní manifestace ukázala sílu dělnictva a jest si přát, aby se stala skutečností v nastávajících volbách do obce a závodů. Polský lid uvidí, že náš lid bude stát po straně antifašistů polských a chrániti Sovětský svaz. (Řečník vyzývá k účasti na manifestaci protifašistické 3. srpna v Karvinné. Čte přiloženou resoluci: manifestiční slib. Přečtení je přijato potleskem, při čemž bylo sborově provoláno: „Slibujeme“, „Ať žije jednotná fronta“, „Pryč s imperialistickou válkou“, „Nieder mit dem fašismus“). 60 delegací světadílů sešlo se v Moskvě ku přípravě společného boje za udržení míru. Necht proletariát Ostravska první utvoří lidovou frontu. (Řečník čte telegram, adresovaný sjezdu Komunistické internacionály v Moskvě, jehož opis se přikládá).

Nato předčítá pozdrav uvězněnému vůdci německých socialistů Thälmannovi, jehož obsah se rovněž přikládá. Na návrh řečníka jsou resoluce jednohlasně přítomnými přijaty. Projev byl ukončen v klidu zapěním „Internacionály“ a sborovými výkřiky „Ať žije jednotná fronta“, „Pryč s fašismem a válkou“.

Pol. koncipista.

MANIFESTAČNÍ SLIB

V den 21. výročí poslední imperialistické války, v době podněcování k nové imperialistické válce fašismem Hitlerova Německa a Japonska, napadení Sovětského svazu, v době horečné přípravy války fašistické Itálie

s l i b u j e m e :

Zůstaneme věrni myšlence socialismu, boje za mír a za lidská práva. Budeme bránit Sovětský svaz — baštu míru a socialismu.

Nedopustíme, aby v Československu zvítězily reakční a fašistické skupiny československo-německé buržoasie.

Budeme úsilovně tvořit po způsobu slavné cesty francouzského lidu mohutnou lidovou frontu všech socialistických stran a pokrokových organizací.

Za mír, československo-sovětský pakt, za přátelství k Sovětskému svazu, proti fašismu a podněcovatelům imperialistické války.

za chléb hladovějícím, za svobodu českého národa,
za vítězství socialismu.

Účastníci lidové manifestace v Mor. Ostravě.

T E L E G R A M

6.000 manifestantů projevu 1. srpna zdraví sjezd Komunistické internacionály, největší instituci dělnické. Váš sjezd je nám zárukou mezinárodní solidarity, zárukou ochrany malých národů a tím záchranou samostatnosti českého národa. Zdravíme vaše usnesení na sjednocení dělnické třídy — na vytvoření lidové fronty proti imperialistické válce, za mír, za práci a chléb, za vítězství socialismu.

StAB B 40 I.—K., k. 430 čj. 29013.

96. 1935, srpen 3. Karvinná. — Manifest KSČ z projevu těšínského lidu v Karvinné 3. srpna 1935 proti Hitlerově fašismu, za mírovou politiku Sovětského svazu.

M a n i f e s t

přijatý na projevu polského lidu Těšínska v Karvinné dne 3. srpna 1935.

V okamžiku, kdy Hitlerovo Německo za pomoci jeho spojenců Japonska a Polska a za podpory Anglie chystá se zapálit světový válečný požár, kterým má být zničen Sovětský svaz a dílo socialismu, požár, ve kterém má být zničena i existence malých národů — prohlašujeme my — těšíňští Poláci:

Naše místo je po boku Sovětského svazu — po boku toho státu, který zajišťuje lidstvu mír a který ukazuje cestu k osvobození všech vykořisťovaných, který chrání všechny malé národy a národní menšiny před zotročením. Společně s českými

i německými dělníky stojíme zde jako pevná záruka za sovětsko-československý pakt, společně s českými i německými dělníky budeme hájit v případě potřeby proti Hitlerovu fašistickému nájezdu svoje práva a práva českých dělníků, budeme bojovat společně proti reakci.

Zavrhujeme spojenectví dnes v Polsku vládnoucích fašistických plukovníků s Hitlerem. Toto spojenectví polské reakce s reakcí německou je ke škodě polského lidu a proti jeho zájmům, toto spojenectví znamená nebezpečí pro všechny pracující lid Polska, zvláště polský národ.

Bezpečí, svoboda, blahobyt a kulturní pokrok polského národa bude zajištěn tehdy, když skutečná lidová vláda postaví se po bok Sovětskému svazu do společné fronty s ním, za mír a svobodu.

A proto vítáme hrdinné vystoupení polských proletářů v Polském Těšíně, když minulou neděli demonstrovali proti fašistické a válečné provokaci polských fašistů. Polští fašisté rozpoutávají válečné štvánice a my pracující lid na Těšínsku a Poláci prohlašujeme slavnostně, aniž bychom se vzdávali svého boje za naše národní práva, aniž bychom se vzdávali svého boje proti nacionálnímu útisku, aniž bychom se vzdávali práva sebeurčení našeho národa —

bojujeme v tomto okamžiku proti polskému fašismu, který zaprodává Hitlerovi kůži polského národa, který spolu s Hitlerem zapaluje světový válečný požár. Těšínsko stojí na straně Sovětského svazu. Těšínsko stojí za československo-sovětským paktem. Lid Těšínska manifestuje za mír, za přátelství k Sovětskému svazu proti fašismu polskému, proti agentům polského fašismu na Těšínsku. Náš první spojenec je český a německý proletariát a s ním — po boku Sovětského svazu budeme bojovat za svá práva.

StAB B 40 I. — K., k. 430 čj. 29354.

97. 1935, srpen 6. Vsetín. — Zpráva o veřejné schůzi KSČ 4. srpna 1935 ve Vsetíně s referátem poslance Klimenta o nutnosti upevnění mírové smlouvy ČSR a SSSR.

Předmět: Veřejná schůze. Svolavatel: Politická organizace komunistické strany na Vsetíně. Program: Za mír, pro upevnění mírových smluv ČSR a SSSR, za rozšíření nouzových prací v okrese. Místo: Vsetín, hostinec u Marečků, Štěpánská ulice. Čas: 4. srpna 1935 od 9,30—11,45 hod. Účast: 250 osob. Předseda: Julius Donáth ze Vsetína. Řečník: Augustin Kliment, poslanec z Mor. Ostravy.

Průběh:

Po zahájení předsedou ujímá se slova poslanec Kliment:

Scházíme se za 21 let po zahájení světové války, již měla býti řešena tehdejší

kapitalistická krise. Světová válka stála 10 milionů životů a zničila úžasné množství hospodářských a národních hodnot. Po jejím skončení se říkalo, že to už byla válka poslední. Zatím se za uplynulých 21 let poznalo, že válka je jediným řešením tehdy, když už kapitalistický řád neví kudy kam a neví, jak vybědnout z krise, do níž se dostal. Víme, že každá válka, která nyní přijde, bude zase válkou světovou a bude hroznější, než byla válka světová. Německo cvičí vojsko a nejen vojsko, ale vychovává pro vojnu mládež obojího pohlaví, koná manévry a cvičení na hranicích naší republiky a tím nejlépe ukazuje, kam míní nejprve udeřit a k čemu své cvičené armády použije. Poměry se za 21 let hodně změnily. Tenkrát jsme šli do války s odporem, poněvadž se mělo bojovat za zájmy kapitálu. Dnes jedná Komunistická internacionála o tom, jak znemožnit mezinárodní kapitalismus a fašismus a jejich snahy o válku, jak vytvořit mezinárodní sílu, která by byla s to zamezit válce. Dnes se jedná o to, co má být učiněno na obhájení svobody a samostatnosti malých národů a jak zničit hitlerovský fašismus, ohrožující světový mír. Celý svět se rozestupuje na dvě přesně vyhraněné fronty, z nichž jedna usiluje o mír, svobodu národů a dostatek chleba pro pracující obyvatelstvo a na frontu hitlerismu, fašismu a války. V tomto druhém táboře je vedoucím činitelem Německo, země poroby, šibenic, hladu, koncentračních táborů a úderných oddílů. V táboře mírovém vede Rusko, země svobody, práce a technických zázraků, země radostného života. Je otázkou, která z těchto dvou front vyhraje a není pochyb, že fronta mírová, v jejímž čele stojí veliké, silné a mocné Rusko.

Socialismus je nový, lepší světový řád, který bojuje za mír, svobodu a práci pro všechny a je jedinou zárukou klidného života. Ve frontě socialismu a míru, ve frontě v jejímž čele stojí Rusko, je spása nejen socialistů, ale všech upřímných pacifistů, i těch demokratických a měšťáckých. Kapitalismus chce nové rozdělení světa, chce nový válečný požár, chce válku, aby vybředl z dnešní krise a aby se ještě více obohatil, poněvadž válka je pro něho jediným východiskem z nouze a proto šťve do války. Komunisté stojí v prvních řadách fronty proti válce, a to i v zemích fašistického teroru (v Polsku, Německu, Itálii, Maďarsku a jinde). Fašismus v čele s Hitlerem činí vše, aby rozbil mírový blok států, v jejichž čele je Rusko. I u nás navazuje styky s našimi kapitalisty a národně sjednocenými a šťve je proti dělnictvu. Fašismus to byl, který docílil již dorozumění mezi Hodáčem a Henleinem. Naši kapitalisté by také učinili vše, aby rozbili a znemožnili naše zahraniční spojení s Ruskem. Kramář sám řekl: Hitler je rytíř bez házně a hany, který bránil Evropu proti rudému barbarství. Podobné mínění mají všichni naši kapitalisté a i mnozí vyšší důstojníci, kteří se bojí spojení s Ruskem a šilhají spíše po Hitlerovi. Víme, že naši fašističtí plukovníci konali o tomto předmětu poradou, jíž se zúčastnil i ministr Machník. Je proto třeba užšího přimknutí k Rusku a je třeba propagovat i v naší armádě protifašistické idee a svobodně poučiti vojsko a ukázat mu, ve které frontě je naše místo. Dnes jde

o mnoho a snad o vše a proto se musí spojit celé pracující pokrokové lidstvo v jednu frontu za mír a svobodu. V některých našich městech jako v Bratislavě, Znojmě a jinde rukuje všechno dělnictvo bez rozdílu stran do ulic, aby ukázalo svoji sílu a touhu po míru a svobodě a vůli docílití vítězství socialismu proti kapitalismu, míru proti válce a práce proti vykořisťování. Pomalu ale jistě zraje proces vytvoření velké jednotné fronty. Spojení komunistů se sociálními demokraty a národními socialisty již nezabrání, protože toto spojení je jedinou cestou již možno zabránit válce a potřít fašismus a kapitalismus. Neprávem se nám vytýká nedostatek lásky k vlasti. I my říkáme: Právě proto, že milujeme tento lid a tuto zem, jediné proto pracujeme a mobilisujeme obyvatelstvo proti jeho vykořisťovatelům. Jsme pro společný postup se socialistickými stranami a chceme s nimi spolupracovat i tenkrát, zůstanou-li ve vládě, budou-li však jednat ku prospěchu lidu tohoto státu a proti fašistickému hitlerismu. Jednotná fronta všeho pracujícího lidu musí být utvořena bez odkladu ihned, jak to žádá udržení míru a zájem všeho pracujícího lidu. Krásně nám to ukázala Francie v čele se stranou radikální a tak se to bude opakovat ve všech protifašistických státech. Fašismus je poslední prostředek, který měl zachránit kapitalismus. Ve státech fašistické diktatury jsou však nyní poměry mnohem horší než ve státech demokratických, a právě proto, poněvadž fašistické státy stojí na začátku bankrotu, snaží se ze své neutěšené situace vybřednout válkou, jak nám to právě ukazuje Itálie a jak to světu jistě brzy ukáže Hitler. Opět jsou na scéně světové politiky Habsburkové, tyto hyeny národů (výkřiky: hanba jim, ke zdi s nimi) a celý svět stojí před velkými a dalekosáhlými událostmi světovými. Jedině jednotná fronta dělnictva u nás i v celém světě může zabránit krvavým událostem. Jedině ona může zlepšit hospodářskou situaci nejen pro dělnictvo, nýbrž i pro živnostnictvo, rolnictvo a jiné stavy, které to brzy poznají a půjdou rádi a ochotně s jednotnou frontou.

Výzvou k brzkému utvoření jednotné fronty pracujících po vzoru Francie, proti válce, fašismu a hitlerismu a za vítězství socialismu ukončil svůj projev.

Po něm ujal se slova ke druhému bodu programu J. Donáth:

Požádali jsme všechny socialistické slůžky na Vsetíně o utvoření jednotné fronty všeho dělnictva za účelem obrany dělnictva a společného postupu k docílení většího počtu prací. Nynější stav je velmi špatný. Staveb je přes všechny sliby velmi málo a na nich je zaměstnáno málo dělníků a ti ještě střídají, takže za celé roční období pracuje jeden dělník nejvýše 6 neděl a při místních mzdách lze si snadno vypočítat, kolik mu zůstane. Ani za otroctví nebylo dělnictvo tak vykořisťováno, jako nyní na některých stavbách. Na příklad na stavbě v Horní Lidči, kde musí dělník vykopat 2,04 m³ za hodinu. Tak žalostné poměry, jako na této stavbě nejsou snad nikde. Vedoucí ing. Novák prohlásil intervenujícím zástupcům dělnictva, že za tytéž ceny musí dosáhnout ještě větších výkonů, třeba i za cenu boje s dělnictvem. Výkon u některých oddílů, předepsaný např. u parťáka Veselého je fyzicky neproveditelný. Dělníci, kteří nedosáhnou předepsaného

výkonu, jsou propuštěni a to ne jednotlivě, nýbrž celá parta. Prohlašuji zde, že chceme pracovat na každé práci, chceme však za práci slušnou mzdu a lidské pracovní podmínky.

Pozveme všechny dělnické strany ke společnému jednání za lepší existenci dělnictva. Vytýká se nám, že štveme a radí se nám, abychom od toho upustili, neboť tím odstrašujeme podnikatele, kteří by byli ochotni něco ve zdejších kraji podniknouti. Nato máme jedinou odpověď: Nevěříme slibům a víme, že budeme mít jen to, co si vybojujeme. Máme tu na Vsetíně dvě továrny nové, obě však zaměstnávají po 5 dělnících a jak platí, o tom se nemusím zmiňovat. Vidíme, že všechno, maso, mouka, tuky a ostatní zdražuje, mzdy dělnictva se však stále snižují. Nepochlíme-li sjednocení všeho dělnictva, bude to ještě horší.

Po tomto projevu vyzval přítomné, aby všichni slíbili, že se vynasnaží o prohloubení styku ČSR a SSSR v zájmu lepší budoucnosti všeho pracujícího lidu, v zájmu povznesení našeho státu a v zájmu udržení míru. Poté byla schůze skončena a účastníci se v klidu rozešli.

Vrchní komisař polit. správy.

StAB B 40 I.—K., k. 435 čj. 4785.

*98. 1935, srpen 13. Nový Bohumín. — Zpráva o průběhu veřejné schůze KSČ
11. srpna 1935 v Novém Bohumíně, na níž dělníci manifestovali za mír
a přátelství k Sovětskému svazu.*

Předmět: Veřejný projev KSČ v Novém Bohumíně. Svolavatel: Josef Koczur, trafikant, bytem v Pudlově. Program: Za mír, za československo-sovětský pakt, za přátelství k Sovětskému svazu, proti fašismu a podněcovatelům války. Čas: Dne 11. srpna 1935 o 10. hod. dopoledne. Místo: V zahradě hostince Josefa Zankra v Novém Bohumíně. Účast 80 osob. Předseda: Josef Koczur, trafikant, bytem v Pudlově. Řečník: Václav Rezek, redaktor „Rudého práva“ z Mor. Ostravy - Mar. Hor. 813.

Průběh:

Předseda Josef Koczur zahájil schůzi uvítáním přítomných a udělením slova Václavu Rezkovi, redaktoru. Řečník na počátku své řeči vzpomněl světové války r. 1914, sarajevské události, kdy třesly první výstřely, jakož i jejich původců, kdy miliony dělníků krvácelo za zájmy finančního kapitálu několika bank, pro které dávali všanc své holé životy. Výsledek čtyřleté války 10 milionů mrtvých a 20 milionů ožebračených.

Již tehdy bylo voláno „Pryč s válkou“. Touha po míru byla pevná. Porovnejme vše dnes po 21 letech, kdy je nové nebezpečí války a dle slov Leninových nechte se klamati heslem míru.

Vidíme to nejlépe na dnešním Německu, kde Hitler sáhl k tomu, versaillský svazek roztrhnout a diktuje revisi smluv. Politika je namířena nejen vůči našemu státu, ale všem národům a hlavně proti Sovětskému svazu.

V Evropě dosah války je na blízku. Usilují o ni hlavně velké fašistické skupiny, jež chtějí sáhnouti na to neposvátnější, co každý národ má, na svobodu. Polsko ve spojení s Hitlerem usiluje rovněž o revisi hranic, což znamená nové Sarajevo — nové války a jsou to polští komunisté, kteří se postavili proti revisi hranic.

U nás usilují malé skupinky fašistické proti vůli celého národa o přátelství k Hitlerovi. Zejména největší hřebínek narostl Hitlerovu agentu Henleinovi, v jehož mocenském postavení vidíme nejlépe, že otázka míru a udržení demokracie v tomto státě není uskutečněna. A tu záleží na celém proletářském lidu, aby všichni se spojili po vzoru dělníků ve Francii, počínaje námi a konče u všech socialistických a pokrokových stran, majících zájem, aby nedošlo k válce a vytvořiti jednotnou frontu lidovou.

Heslem komunismu je mír a jeho udržení. Nesmíme zapomínat, že udržením míru pracujeme proti Hitlerovi a polskému režimu, což jest vlastně jejich porážkou. Kdyby Hitler napadl malé státy, budeme my komunisté usilovat o to, abychom porazili fašismus v Německu a jinde a pomohli osvobodit tamní proletáře.

Dalším naším heslem jest „býti připraven“. V sousedním Německu čeká 4000—6000 letadel, spousta tanků a moderních zbraní na povel, pustit se na naše území a nenechat jednoho člověka živého, aby nezůstal kámen na kameni, zkrátka zničiti celý národ.

Tu dovedeme ocenit co znamená přátelství se SSSR, které se staví na ochranu a hájení malých národů. SSSR svojí snahou, silou a výstavbou chrání zájmy proletářů, aby proletářská třída nebyla zničena.

Vzpomněl VII. světového kongresu Komunistické internacionály a prohlásil, že komunismus je pro obranu českého státu, proti imperialistické válce, Hitlerovi a fašismu. Jsme ochotni postavit se na půdu tohoto státu v zájmu udržení míru, neb mimo ztráty samostatnosti jde tu také o ztrátu svobody proletariátu.

My komunisté zůstáváme na našem zásadním programu dále, toliko obrat v politice nutí nás býti na stráží a zaujmouti stanovisko a měniti a přizpůsobovati se tak, abychom nepřipustili katastrofu války.

Dnes mluví se o tak zvaném souručenství socialistických stran, jednotné frontě lidové, k níž v zájmu míru dojíti musí a k níž zaujímáme kladné stanovisko. Stane-li se lidová fronta skutkem, jsme ochotni vstoupiti do vlády a když tu bude vůle k tomu, aby byla utvořena vláda dělníků a rolníků.

Jaký je poměr komunismu k demokracii. My vidíme nejkrásnější demokracii v Rusku a není nám lhostejno, jestli u nás vládnou fašisté. Naším programem a zájmem širokých mas je, aby se socialistické souručenství stalo skutkem, jsme

ochotni pomoci světové solidaritě, dát světu mír a osvobodit široké masy od reakce buržoasie.

Zmínil se o paktu čsl.-sov., který musí býti nesen celým národem, aby byl živým. Z naznačeného vidíte, co na nás čeká a tu bych vás prosil, abyste přiložili ruce k dílu, působili na své kamarády ze závodů a utvořili jednotnou lidovou frontu všech socialistických stran za chléb, práci, mír a svobodu všech pracujících.

Řečník v téžže smyslu promluvil pak ještě německy, podotknuv, že německá buržoasie to cítí, že to s ní jde ke konci a že se blíží znovu k socialistické výstavbě a tu si přeje válku, aby byl proletariát oslaben. Němečtí komunisté mají zájem, aby tyto plány nebyly uskutečněny a staví se na pomoc menším národům, aby je chránili, aniž by měnili svého programu.

Zmínil se pak o území sárském, kde po připojení k Německu nastalo velké zklamání a kde jest voláno po demokracii a proti fašismu. Že to v Hitlerovsku věre, viděti také z toho, že mocenský boj jest veden nejen proti komunismu, ale též proti evangelíkům, katolíkům a ostatním socialistům.

Nabádal pak k společnému postupu něm. komunistů s českými a za svobodu proletariátu a porážku fašismu v Německu. Svobodný národ v Německu jest zájmem čsl. proletariátu. Všichni za jedním stolem luštit otázky nacionální a sociální. Nabádejte ke společné frontě lidové skončil svůj proslov.

Předseda Koczur skončil na to schůzi o tři čtvrti na 12 hod. s poznámkou, že k projevu byly vyzvány všechny socialistické strany, které však svou účast odepřely, načež účastníci se vklidu rozešli.

Vrchní kancelářský oficiál.

StAB B 40 I. — K., k. 431 čj. 30143.

99. 1935, září 19. Brno. — *Zpráva o průběhu veřejné schůze KSČ 18. září 1935 v Brně s referáty J. Švermy a E. Šterna o celkové mezinárodní situaci a o úloze SSSR v ní; připojeno usnesení.*

Předmět: Veřejná schůze. Svolavatel: Josef Juran, senátor KSČ z Brna, za sekretariát IX. kraje v Brně, Bratislavská č. 3/I. Program: Hospodářská a politická situace, zpráva VII. sjezdu KI. Místo: V Brně ve velkém sále Dopzu. Čas: Dne 18. září 1935 od 20 do 21,45 hod. Účast: Asi 1200 osob. Předseda: Josef Juran, senátor KSČ z Brna, Cejl 62. Řečníci: Dr. Emanuel Štern, advokát, Brno, Jánská 21, Josef Šverma, poslanec KSČ v Praze-Vršovicích, Příční 11.

Průběh:

Schůzi zahájil J. Kapoun, tajemník, bytem v Ořešíně, přivítav jménem KSČ přítomné, kteří se scházejí v době, kdy celý kapitalistický svět se kolébá záchvatem

a těžkou hospodářskou krizí. Tato krize se mění v krizi politickou a finanční. Kapitalistický svět stále útočí na práva pracující třídy, aby tak prodloužil své panství. Za tím účelem sjednocuje všechny fašistické a reakční síly a organizuje fašistickou nadvládu nad dělnickou třídou. Tyto reakční síly ohrožují světový mír a samostatnost malých národů a států a hrozí pracující třídě nejstrašnější porobou. Za této situace zasedl v Moskvě VII. sjezd komunistické Internacionály, aby jednal o mezinárodní situaci a vyslovil se, jak by pracující třída byla zachráněna a dostalo se jí svobody. Tento sjezd byl zastoupen zástupci všech národů světa, kteří mají vůli sjednotit pracující třída, bojovat a zvítězit. Abychom informovali přítomné o usnesení VII. sjezdu KI, svoláváme tento dnešní projev.

Na to byli zvoleni do předsednictva tyto osoby: Předseda schůze Josef Juran, čestní předsedové Thälmann a Dimitrov a Gottwald, za pracující inteligenci dr. Loria, za dělníky v závodech Vladimír Kubík, za textilní dělníky Hloušek, za nejstarší proletáře Plška z Líšně, za živnostníky Kotlaba, za ženy Tondlová a za mládež Jan Klimeš.

Pak předal Kapoun slovo senátoru Juranovi, který jako předseda zahájil vlastní schůzi, poděkovat za důvěru. Dále pravil, že jsme se sešli, abychom slyšeli závazné usnesení proletariátu celého světa. Je třeba boje proti fašismu a imperialistické válce, je třeba budovat lidovou frontu, sociál. souručenství a nastolit socialistický řád místo kapitalistického řádu. Juran pak vyzval prvního hlavního řečníka dra Sterna, aby se ujal slova. Tento řečník pravil německy toto: Myslím, že všichni jste za jedno se mnou při mém dnešním projevu. Jsem přesvědčen, že události se budou vyvíjet ve smyslu našeho přesvědčení, ač v přítomné době stojíme v rozhodné chvíli. Lidstvo po světové válce žilo a těšilo se na lepší poměry, ale má v očekávání opak. Tam, kde byla dříve zřízení odpovídající aspoň trochu lidu, byla nastolena fašistická diktatura, jako je tomu v Německu, Itálii a jinde. Ale dočkáme se i v tomto hitlerovském Německu změny v náš prospěch. Tak jako kdysi v Rusku carism utlačoval proletariát, tak dnes je tam proletariát svoboděn. Tento proletariát svými zástupci usnášel se tam na VII. sjezdu KI o důležitých otázkách pro osud lidstva. Kongres moskevský dal najevo, že si přeje nové uspořádání světa, že je zastáncem míru, který je tak ohrožován z Berlína a z Habeše. Na kongresu bylo usneseno, že proletariát se musí sjednotit po celém světě, odsoudiv horečné zbrojení faš. zemí. Tyto země usilují o zničení proletariátu a proto je třeba, aby proletariát byl připraven. Nutno tedy se semknouti a vyvinouti aktivní jednotnou frontu všeho pracujícího lidu. My komunisté říkáme otevřeně soc. demokratům a nár. socialistům, že nemáme úmysl, abychom je organizačně poškodili, ale chceme jim říci, že jejich požadavky nesmí být přísné, mají-li nás vidět jako spojence. Řečník ku konci se zmínil o velké účasti rudé armády a dělnictva v Moskvě na oslavě 1. V. 1935 a pravil, že spojení celého dělnického světa s dělnickým Ruskem povede k vítězství socialismu. Jako další řečník promluvil poslanec Šverma takto:

Nepřátelé komunismu psali v novinách před kongresem v Moskvě, že Stalin

zakázal kongres. Ale na programu se Stalin objevil s Dimitrovem a Gottwaldem. Tento kongres zvolil předsedou Thälmana. Na kongresu bylo pak řečeno, že Sov. svaz patří i s úspěchy mezinárodní pracující třídě a zůstane silou mezinárodního vítězství. Kongres je v jednotě na protest celého světa. Na druhé straně však, zatím co kongres se vyslovil pro obranu míru, válka visí nad světem, Itálie organizuje výpravu do Habeše, z čehož může vzplanouti světový požár. Dále Hitler organizuje boj proti Sov. svazu a ohlašuje mu válku. Tu jde o existenci pracujícího lidu, národa, samostatnost čs. národů a malých států. Ke kongresu hledělo se jako na záchranu a Dimitrov na kongresu řekl, že jsou zde dvě události. Ta první je definitivní vítězství Sov. svazu, takže dnes je tam boj mezi socialismem a kapitalismem vyřešen ve prospěch socialismu. Zvítězil tam nový socialistický společenský řád a ukázalo se, že dělnická sjednocená třída dovede hospodařiti lépe než všichni bankéři. Sovětský dělník nemá ani nebude mít nedostatek, ježto tam není nezaměstnanosti. Socialismus je kulturním rozmachem pracujícího lidu. Práce rolníků stala se kolektivním štěstím a čestnou složkou budování společ. řádu. Socialismus ukazuje tak cestu celému pracujícímu světu. Pod prapory Sov. svazu se soustřeďuje všechno pokrokové. Rudá armáda je záštitou míru a ochráncem států a národů, jichž existence je ohrožena fašismem a imperialistickou válkou. Na druhé straně je zde další událost, tj. vítězství fašismu v řadě zemí, z nichž na prvním místě je Německo. U nás je slyšet agenty českého fašismu, jak roní slzy nad bídou rodin. Ale chcete-li fašismus poznati, je potřebí se podívati na fašismus v Německu. Tam je zřejmá vidět, že fašismus je systém vykořisťování a zbraň buržoasie, aby zachránila své panství. Ve fašistických zemích rodí se nové války a připravuje se nové dělení světa na účet malých národů. Zatím Sov. svaz je ochráncem míru. Hitlerův fašismus je nejhorší a je proti malým státům ozbrojen. Tak je vidět, že fašismus a jeho třetí říše rodí jen válku, útlak a barbarství, Sov. svaz pak svobodu, mír a štěstí lidu. Pracující lid československý stojí mezi cestou soc. svobody. Země naše je bohatá, ale je v ní hlad a bída. Mladá generace trpí a hyne, vidouc nebezpečí českého fašismu. Tento je ochoten spojit se s Henleinem a Hitlerem proti pracujícímu lidu. Český lid vidí též nebezpečí nastolení Habsburků v Rakousku, jichž dynastie znamenala pro lid jen útisk, porobu a šibenice. Toto nebezpečí je možno zažehnati spojením s Francií po boku sov. Ruska.

Kongres v Moskvě dává všem čsl. národům ústy soudruha Dimitrova tuto odpověď: Čeští dělníci a demokraté, uvědomte si, že stojíte ve středu Evropy, obklopeni diktaturami a proto je Vaší povinností, abyste se sjednotili k boji proti fašismu. Úkolem dělnické třídy je znemožniti vítězství fašismu, aby se země neproměnila ve středověkou mučírnu. Porazí-li dělnická třída fašismus, prokáže pomoc všemu lidu na světě. My komunisté stavíme se v čelo boje proti fašismu. Byli jsme stoupcí nové soc. republiky a kdyby se bylo šlo všude po válce cestou Lenina, nemluvalo by se dnes o fašismu. U nás se soustřeďují reakční síly s Henleinem a připravuje se fašistická ofensiva na práva pracujícího lidu. My komunisté prohlašujeme,

že budeme bránit Československou republiku proti fašismu všemi silami a za tím účelem stavíme se na půdu republiky.

VII. kongres v Moskvě ukládá sjednotiti všechny síly proti válce a Hitlerovi, ježto válka s Hitlerem byla by spravedlivá. Komunisté budou všemi silami pracovati k záchraně republiky a k porážce hitlerovského Německa, kdyby došlo k boji. Socialisté říkají, že my komunisté měníme svoji taktiku. Toto neskrýváme, poněvadž cesta ku svobodě je těžká. Bojem proti fašismu dospějeme ke svobodě. Nár. soc. chtějí usnesení VII. sjezdu v Moskvě vykládati po svém a navrhuji, abychom dělali soc. nár. koalici kompromisy a politickou reformu. Jsme však přesvědčení po 17 letech, že spolupráce s kapitalismem byla marná.

Brániti pak republiku znamená, dáti chléb lidu na účet kapitalistů, zajistiti plnou legalitu komunistického hnutí, zajistiti rovná práva všem národům této země, aby německému lidu v pohraničí dal se chléb na účet čs. a německých kapitalistů, aby se přestaly zavíratí německé školy, ale zavřel se Henlein, starati se o antifašistickou brannost, zameziti tvoření fašistických a Henleinových ozbrojených skupin, upevnit čs. lid pro sov. svaz, rozdrtití fašistické svazy Kramáře a Henleina. To je vše jak brániti republiku a demokracii.

My komunisté chceme podporovati všechny vládní návrhy, které budou sloužiti pracujcímu lidu. Vystoupení z vlády není pro nás podmínkou pro jednotnou frontu se soc. demokráty a čs. nár. socialisty. Proti fašismu budeme chrániti soc. strany, abychom dokázali, že to s jednotnou frontou míníme vážně.

Pak přečetl senátor Juran přiložené dvě resoluce, které byly přijaty a schválen telegram Gottwaldovi, v němž přítomní slibují jednotnou frontu a rozdrčení fašismu. Ku konci řekl Juran, že socialismus nutno vybojovat a který znamená posílení proletariátu celého světa. Sovětskému svazu se odvděčíme, když půjdeme cestou těch, kteří dokázali, že dělnická třída se obejde bez parazitů a střihačů kuponů. Jednotná fronta se stane skutkem všech odpůrců. Pak předseda schůzi ukončil, načež přítomní za hraní písň Třetí internacionály, kterou sebou zpívali, se v klidu rozešli. Průběh schůze byl klidný a řečníci byli doprovázeni projevy souhlasu. Po schůzi se všichni v klidu rozešli. Před schůzí hrála na místě hudba několik skladeb a vztyčeny byly komunistické prapory na podiu za provolávání: Moskva volá miliony, proletáři všech zemí spojte se!

Vrchní polic. komisař.

R e s o l u c e.

Protifašističtí bojovníci Německa a Rakouska jsou nuceni hledati právo asyly v různých zemích, také v ČSR. V poslední době množí se případy svévolného zatýkání a vypovídání úplně nevinných emigrantů. Není snad v ČSR města, kde by se proti emigrantům postupovalo tak nerigorosně a svévolně jako v Brně, ačkoliv emigranti pokyny a předpisy úřadů přesně dodržují, politicky činní ne-

jsou a českému pracujícímu lidu, stejně již nepatrný výtěžek neberou. Emigranti se bíděně protloukají životem jen s těmi prostředky, které dostávají ze svých domovů a pomocí, kterou jim demokraticky smýšlející občanstvo dává k dispozici.

Shromáždění protestují energicky a jednotně proti těmto metodám a žádají:

1. Plné a neomezené právo asyly pro všechny protifašistické emigranty.
2. Žádáme, aby za persekuci emigrantů zodpovědní úředníci byli odstraněni a na jejich místa dosazeni úředníci lidsky myslící.
3. Shromáždění vyzývají všechny svobodomyšlné a demokraticky smýšlející občany Brna, aby trvali na prosazení této resoluce až do konečného splnění všech požadavků.

Účastníci veřejného projevu v Brně dále protestují co nejostřeji proti neslýchaným útokům šéfa říšské propagandy proti Sov. svazu a barbarským rozsudkům smrti nad Glausem a Kayserem. Žádají kategoricky zrušení rozsudku, okamžité propuštění Thälmana a všech protifašistů. Slibují bojovati rozhodně za propuštění všech protifašistických vězňů a za obhajobu Sovětského svazu.

StAB B 40 I. — K., k. 432 čj. 38144.

100. 1936, březen 14. Moravská Ostrava. — Provolání KSČ uveřejněné v Ostravském deníku na obranu světového míru a paktu se Sovětským svazem.

Pracující lid bude všemi silami bránit pakt se SSSR — základnou míru!

Neslýchané štvání agrárního tisku proti SSSR. — Henlein, Kramář i Stoupal proti Moskvě a pro fašistický Berlín. — Cesta Hitlerova — cesta války.

Mnohokrát jsme již psali o tom, co znamenají Hitlerovy „mírové“ fráze i jeho „poslední nabídka“, učiněná Československu. Hitler měl mnohokrát možnost nastoupiti skutečně cestu míru; byl zván do východního paktu Francií, Československem a zejména Sovětským svazem. Hitler kategoricky odmítl. Neboť Hitler chce a potřebuje válku — především válku proti Sovětskému svazu, aby si touto otevřel cestu k dalším výbojům. A proto jeho „nabídky“ na západ i do Prahy mají jediný smysl: rozlomit pakt míru se Sovětským svazem, který jest jedinou skutečnou obranou malých národů; rozložit základnu míru — otevřít cestu válečnému parnímu válci, který se potom nezastaví na své cestě.

Proto každá snaha vejíti na provokační návrhy Hitlera, který právě roztrhal locarnský pakt, znamená podporu jeho válečných snah. Každá snaha dnes právě oslabit pakt se SSSR znamená podkopati mír, hazardovati s budoucími osudy všech národů Československa.

A sotva Hitler se dal na pochod přes Rýn, ukázala se u nás tvář buržoasie

v pravém světle. Ukázali jsme již, jakou roli hrál ve světové žurnalistice pan Kahánek, který vítal „energický krok Hitlera“ — snad kromě žurnalistů Třetí říše neučinil tak nikdo na světě. Ale pan Kahánek není sám. Dostali jsme do ruky krajinský list agrární strany „Horácké listy“, vycházející v Novém Městě na Moravě, kde se velebí zahraniční koncepcie ministerského předsedy Hodžy následujícími slovy:

„Můžeme tuto koncepci považovati za solidnou a pevnou a mravně hodnotnější, než problematickou cenu spolku se sovětským Ruskem, ovládaným bolševickou internacionálou židovských dobrodruhů, representovaných pověstným Litvínovem, vedeným v záznamech francouzské, švýcarské a anglické policie pode jménem Walach-Finbobstein, povoláním falšovatel listin a rozšiřovatel kradených peněz ze státní pokladny v letech 1910 až 1912.“

Tento neslýchaný, sprostý útok na představitele Sovětského svazu — jediné to záštity míru a malých národů — vyšel v listě vedoucí vládní strany v Československu. Vyšel v době, kdy Hitler vztahuje na celý svět svoji hrozbu války.

Takové je ledví naší reakce. Takové jsou jejich snahy. A je nejvyš na čase, aby proletáři těmto pánům ukázali, že nebude trpěna tato hitlerovská provokace v našem politickém životě. Je nejvyš na čase, aby český sedlák zatočil s těmto pány „po selsku“ a poslal je tam, kam patří — ke všem čertům!

Všichni na obranu míru, na obranu paktu se SSSR! Zúctujte s českými hitlerčíky!

Ostravský deník, 14. března 1936.

101. 1936, červen 12. Moravská Ostrava. — Článek Ostravského deníku o demokratičnosti sovětské ústavy.

NEJDEMOKRATIČTĚJŠÍ ÚSTAVA SVĚTA

Sovětská vláda předložila návrh nové sovětské ústavy. — Stěžejní body nové ústavy: právo na práci, právo na zotavení, právo na starobní, nemocenské a invalidní zaopatření, právo na vzdělání. — Ženám zaručena stejná mzda za stejnou práci. — Úplná rovnost národů. — O návrhu ústavy zahájena diskuse všeho lidu.

Moskva. (Původní zpráva R. P.) Po vyslechnutí zprávy předsedy ústavního výboru soudr. Stalina o návrhu sovětské ústavy usneslo se presidium ústředního výkonného výboru SSSR schváliti tento návrh a svolati na 25. listopadu t. r. všesvazový kongres sovětů k jeho projednání. Současně usneslo se předsednictvo ústředního výkonného výboru uveřejniti návrh ústavy a zahájiti tím o něm diskusi všeho lidu.

Z Moskvy nám telegrafují: Návrh nové sovětské ústavy má celkem asi jeden a půl tiskového archu rozsahu. Počíná konstatováním společenského řádu SSSR: je to socialistický stát dělníků a rolníků. Jeho politickou základnu tvoří sověty delegátů pracujících, vzrostlé a zesílené svržením moci velkostatkářů a kapitalistů a vymoženostmi proletářské diktatury. Všechna moc náleží pracujícím měst a venkova a je vyjádřena delegáty pracujícími v sovětech. Hospodářskou základnu Sovětského svazu tvoří socialistický hospodářský řád a socialistické vlastnictví výrobních prostředků jako výsledek zničení kapitalistického hospodářského řádu, zrušení soukromého majetku výrobních prostředků a zničení vykořisťování člověka člověkem.

Celá země je majetkem pracujících.

Ústava rozeznává dva způsoby socialistického majetku: Státní majetek, resp. všeobecné národní jmění a majetek družstevních organizací. Vedle socialistického hospodářského systému, jakožto formy vládnoucí, připouští ústava soukromý majetek jednotlivých rolníků a malopodnikatelů, pokud je vybudován na osobní práci a vylučuje vykořisťování cizí pracovní síly. Ústava zdůrazňuje výslovně věčné užívací právo kolchozních hospodářství na půdě jimi obdělávané. Rovněž přejímá ústava ustanovení kolchozního statutu o tom, že každý kolchoz, kromě kolektivního majetku, vlastní určitý majetek osobní: zahradu, užitkové zvířectvo, obytné stavby a malý hospodářský inventář podle kolchozních stanov. Osobní vlastnictví z pracovního příjmu, z toho plynoucí úspory, jakož i zařízení vlastního obydlí k osobní potřebě a pohodlí, je zákonitě chráněno. Hospodářský život je určován státním plánovitým hospodářstvím v zájmu zvětšení společenského bohatství a nepřetržitého vzrůstu materiálního a kulturního blahobytu pracujících. Odstavec 12. zní: Práce je v Sovětském svazu povinností každého práce schopného podle zásady: „Kdo nepracuje, ať nějí!“ V Sovětském svazu uskutečňována je zásada socialismu: každý podle svých schopností, každému podle jeho práce.

Nejširší demokratická práva.

Sovětský stát je svazový na základě dobrovolného spojení rovnoprávných svazových republik. Na místo dosavadních sedmi předpokládá návrh nové ústavy jedenáct svazových republik tím, že namísto nynější zakavkazské federace budou utvořeny: sovětská republika azerbejdžanská, gruzínská, arménská, které budou existovat vedle dosavadní ruské, ukrajinské, běloruské, turkmenské, uzbecké a kirgizské svazové republiky. Každá svazová republika má právo svobodně vystoupiti ze svazu a její území může býti měněno pouze s jejím souhlasem. Nejvyšším orgánem státní moci Sovětského svazu je nejvyšší sovět Svazu socialistických republik. Je jediným zákonodárným orgánem. Skládá se ze dvou komor: ze svazového sovětu a národnostního sovětu. První je volen všeobecným, tajným, rovným a přímým právem hlasovacím, při němž se volí jeden delegát na 300.000 obyvatel. Národnostní sovět skládá se z deseti delegátů každé svazové republiky, pěti delegátů každé autonomní republiky a ze dvou delegátů každé autonomní

oblasti. Obě sněmovny jsou rovnoprávné. Dojde-li ke konfliktům, při nichž se obě sněmovny neshodnou ani po návrzích paritního rozhodčího výboru, rozpouští se nejvyšší sovět a jsou vypsány nové volby. Sovět volí předsednictvo, sestavené z předsedy, čtyř místopředsedů, tajemníka a 31 členů, jejichž práva jsou přesně vyznačena.

Ústava nepovoluje vypovězení války.

Pozoruhodné je, že ústava neposkytuje ani sovětu, ani presidiu a vůbec nikomu v zemi právo na vypovězení války. Sovětu, respektive mezi jeho zasedáním jen presidiu je pouze přiznáno právo prohlásiti, že země je ve válečném stavu, jestliže Sovětský svaz je vojensky napaden. Volební období je čtyřleté. Nejvyšší sovět volí vládu: radu lidových komisařů, odpovědnou a zprávu o své činnosti vydávající sovětu. Odpovídajícím způsobem je vybudována výstavba jednotlivých svazových autonomních republik a oblastí, jakož i místních orgánů lidové moci. Článek 112 zaručuje nezávislost soudců, kteří jsou podřízeni pouze zákonu.

Soudcové volení lidem.

Členové lidových soudů (základních jednotek soudnictví) jsou volení lidem ve všeobecných, tajných volbách na tři roky. Nejvyšší soudní dvůr, jakož i soudní dvory jednotlivých republik a oblastí jsou voleny příslušnými sověty na pět let. Rovněž tak nejvyšší státní zástupce je volen nejvyšším sovětem na sedm roků.

Právo na práci, na zotavení, na vzdělání.

Rozhodujícím bodem nové ústavy je kapitola desátá. Zde jsou práva a povinnosti občanů Sovětského svazu nejen deklarována, nýbrž současně stanovena, čímž jsou zaručena svobodná práva. Každý občan Sovětského svazu má bezpodmínečné právo na práci a příjem, odpovídající množství a jakosti jeho práce, zaručený socialistickou organizací lidového hospodářství a nepřetržitým vzrůstem výrobních sil tím, že Sovětský svaz nezná hospodářských krisí a odstranil nezaměstnanost. Každý sovětský občan má právo na zotavení, což je uskutečněno sedmihodinnou dobou pracovní a placenou dovolenou každého pracujícího jednou ročně. Pracujícím stojí k dispozici široká síť sanatorií, zotavoven, klubů. Každý občan má právo na starobní, nemocenské a invalidní zaopatření, zaručené širokým rozvojem sociálního pojišťování, a to na útraty státu, bezplatnou pomocí lékařskou a širokou sítí léčebných míst pro pracující.

Každý občan má právo na vzdělání, zaručené bezplatným školením až do vysokých škol, státními stipendii pro studující, vyučováním v mateřské řeči a jinými v ústavě vypočítanými opatřeními.

Stejná práva žen, rovnoprávnost národů a ras.

Ženy mají stejné právo ve všech životních oborech. Ústava zaručuje všem ženám stejnou práci za stejnou mzdu. Článek 123 zní doslovně: rovnoprávnost sovětských občanů, nezávislá na jejich národnosti, rase a všech oborech hospodářského, státního, kulturního a společensky politického života, je nezměnitelným zákonem. Každé přímé či nepřímé omezení práv, či obráceně vytyčování pří-

mých či nepřímých privilegií občanů podle jejich rasové či národnostní příslušnosti, jakož i hlásání zvláštních rasových či nacionálních výjimek, nenávisť nebo pohrdání, trestá se podle zákona. Ústava zaručuje každému občanu svobodu vyznání rozlukou církve od státu a školy, svobodu vykonávání náboženského kultu, jakož i svobodu protináboženské propagandy.

Svoboda tisku, shromažďovací a demonstrační.

Svoboda tisku, shromažďovací a demonstrační je zaručena přenecháním všech tiskáren, zásob papíru, veřejných budov, ulic, dopravních prostředků a všech ostatních materiálních předpokladů uskutečnění svobody pracujících a jejich organizací. Všem občanům zaručuje ústava právo shromažďovací ve veřejných organizacích a sice: odborových, družstevních, mládežnických, sportovních a branných, kulturních, technických a vědeckých spolcích. Nejaktivnější a nejuvedomělejší občané z řad dělnické třídy a jiných vrstev pracujících sjednocují se v komunistické straně, která je přední stráží pracujících v jejich boji za upevnění a rozvoj socialistického systému a vedoucím jádrem veškerých organizací pracujících, ve společenském i státním životě.

Zaručena je dále nedotknutelnost osoby, obydlí a listovní tajemství. Článek 129 zaručuje právo asyly oněm zahraničním státním příslušníkům, kteří jsou pronásledováni pro hájení zájmů pracujících, národnostnímu osvobozenckému boji a pro vědeckou činnost. Mezi občanskými činnostmi je v první řadě povinnost obrany a upevnění socialistického majetku, jakožto pramenu blahobytného a kulturního života všech pracujících. Další kapitola precísuje volební právo. Aktivní a pasivní volební právo mají všichni občané, počínaje 18. rokem bez ohledu na rasovou či náboženskou příslušnost, náboženství, pohlaví, stupeň vzdělání, příslušnost, sociální původ, majetkové poměry a dřívější činnost. Z volebního práva mohou být vyloučeni jen občané nesvéprávní a soudním rozsudkem volebního práva zbaveni. Každý delegát v sovětech musí skládat počet ze své činnosti svým voličům a může býti kdykoliv většinou svých voličů zbaven mandátu. Předposlední kapitola určuje znak, prapor a hlavní město Sovětského svazu. Určitou změnou je, že sovětský znak ponese ve všech řečech svazových republik nápis: Proletáři všech zemí spojte se!

Nová sovětská ústava, která byla vypracována pod přímým vedením soudruha Stalina, znamená historický čin v dějinách dělnické třídy a v dějinách celého lidstva.

Ostravský deník, 12. června 1936.

Sovětští kováci Vítkovákům.

Vítkovičtí dělníci dopisují si s dělníky moskevského kovozávodu „Frezer“. Otiskujeme zde k informaci dopisy, které o svém životě a práci sovětští dělníci píší. Pište zpět sovětským dělníkům o svém životě za kapitalistického útlaku, na který sovětští dělníci velmi rádi již dávno zapoměli.

Drazí soudruzi!

Masové organizace našeho závodu pověřily nás — kolektiv dělníků pokusné dílny — odpovědět na váš dopis, čemuž s potěšením vyhovujeme.

Naš závod „Frezer“ v Moskvě, jména M. I. Kalinina, je závod nástrojařský. Pracuje v něm přes 5000 dělníků. Poněvadž je vyzbrojen nejmodernějšími stroji, dosahuje vysoké pracovní produktivity. V Evropě je velmi málo takových závodů a možná, že pokud jde o vybavení stroji, Evropa takové továrny vůbec nemá. Dříve jsme vyráběli standartní typy nástrojů a dnes začínáme vyrábět i nástroje specialisované. V tom nám velmi napomáhá stachanovské hnutí. Stachanovců je v našem závodě 1200. O tempu práce posuďte sami z výstřížků našeho závodního časopisu „Frezer“ z 10. dubna t. r., které přikládáme. Naše pokusná dílna je v čele závodu, pokud jde o výrobu nových druhů nástrojů. Právě nyní začali jsme vyrábět veliké fresky (F 360 a 450 mm) pro stavbu druhého pořadí moskevské podzemní dráhy (Metra), které se staví mnohem rychleji a bude také mnohem krásnější než prvé pořadí, které je již přes rok v provozu.

Abyste si mohli učinit představu o našem životě, zasíláme vám dopisy našich čelných stachanovců, soudruha Volkova a soudružky Smoliny. Soudruh Volkov je soustružník osmé kategorie a soudružka Smolina inženýrem. Také vám posíláme jejich fotografie. Životopisy jejich jsou charakteristické pro naši zemi, neboť jsou to dvě životní dráhy desetitisíců, ba statisíců lidí, přihlížíme-li ke všem oblastem naší bouřlivě se vyvíjející techniky. Nyní oni dobře žijí se svými rodinami v útulných, světlých a teplých bytech a vzdělávají se technicky a politicky.

Den ze dne žijeme radostněji a veseleji. Jdeme úsilovně vpřed k vybudování socialismu. Pod vedením našeho učitele, velikého Stalina, budujeme si takový život, o jakém snili a sní naši třídní bratři, za který dávali své životy nejlepší duchové lidstva, bojovníci za věc dělnické třídy.

Pište nám, my s radostí odpovíme na vaše otázky.

Závodní výbor závodu „Frezer“, jména M. I. Kalinina.

Dopis soudruha I. Volkova.

Narodil jsem se v rodině dělníka na Urale (Iževské závody) r. 1900. Školy jsem navštěvoval od r. 1908 do 1915. Roku 1915 jsem vstoupil do továrny jako učedník.

Učil jsem se soustružníkem. Za 10 hodin práce jsem tehdy dostával 30 kopejek. Učil jsem se velmi málo, celkem jenom dva měsíce. Pak mi přikázali, abych pracoval samostatně při řezání závitů. Pracovat jsem ovšem nemohl, neboť jsem to nedovedl. Nikdo mě nechtěl učit, neboť každý dělník si svoje vědomosti raději nechal pro sebe. Avšak moji kamarádi mi pomohli a já jsem se to rychle naučil a za krátkou dobu jsem začal pracovat samostatně. Pak nadešel historický rok 1917. Počátkem února vznikla v naší továrně stávka a jen velmi málo dělníků pracovalo. Stávkovali jsme 17 dní. Tehdy správa závodu poslala dělníkům dopisy, ve kterých je vyzývala, aby šli do práce. Také já jsem obdržel takový dopis. Nikdo však nešel, dokud nebylo našim požadavkům vyhověno.

Od roku 1920 do r. 1922 jsem sloužil v Rudé armádě a na železničním vlaku, jehož úkolem bylo obnovovat rozbité tratě. Museli jsme znovu stavět železniční mosty, které vyhodil Kolčák a Semenov na řece Onon, kde byly zničeny čtyři oblouky a potom most na řece Amuru blízko Chabarovska. Když jsem se vrátil z vojenské služby v červnu 1922, začal jsem opět pracovat na lževském závodě. Tam jsem pracoval až do roku 1932. Roku 1928 jsem byl zařazen do osmé kategorie, t. j. do nejvyšší platové stupnice pro dělníky ve SSSR. Můj otec až do dneška pracuje v lževských závodech jako frézař při pokusných pracích. Je mu 61 let. Roku 1932 jsem se přestěhoval do Moskvy a začal pracovat na závodě nástrojářském jménem I. M. Kalinina jako mistr. Roku 1934 jsem pro špatné zdraví přešel na práci do pokusné dílny jako soustružník. V té době bylo naším úkolem, abychom se seznámili s výrobou nových nástrojů. Já sám jsem pracoval na výrobě nových typů frezek. V té době jsme začali vyrábět frezky o průměru 350 a 450 mm pro podzemní moskevskou dráhu. Je to práce dost složitá a je třeba mít dlouhá léta zkušenosti, aby byla s úspěchem dokončena.

Dopis inženýrky komsomolky Smoliny:

Moje babička byla, jak se dnes říká, domácí hospodyně. Co jiného mohla tehdy dělat žena?! Její dcera, moje matka, byla felčarkou. Lékařská a učitelská činnost byla jedinou prací, jediné odvětví, které bylo přístupno ženám v oboru duševní činnosti za carského Ruska.

Jsem inženýr. Cožpak by se to mohlo stát v jiné zemi anebo v naší zemi před několika desetiletími? Proletářská revoluce mi umožnila, abych se od dětství učila a abych nebyla nucena si vydělávat na živobytí již od raného dětství. Sovětský stát mi umožnil, abych vstoupila na techniku a studovala tam inženýrství. O tom se dříve ženám ani nezdálo. Stala jsem se inženýrem specialistou na zpracování kovu.

Velmi mě zajímá obrana naší země, ráda střílím. Mám Vorošilovský odznak. Jsem výbornou střelkyní. Na technice jsem vychodila úplný kurs vysokého vojenského výškolení a jsem nyní velitelem v záloze a v případě válečného nebezpečí

mohu věnovat své technické i vojenské vědomosti ve prospěch obrany socialistické vlasti.

Ostravský deník, 12. srpna 1936.

103. 1936, listopad 9. Brno. — Zpráva o průběhu veřejného shromáždění KSČ 8. listopadu v Brně, na kterém hovořil Josef Juran o úspěších sovětské vlády za 19 let a o úloze SSSR v mezinárodní situaci.

Předmět: Veřejná schůze KSČ. Svolavatel: Senátor Josef Juran v zastoupení sekretariátu IX. kraje KSČ. Program: „19 let SSSR, mezinárodní hospodářská a politická situace.“ Místo: Brno, Marxova, velký sál Dělnického domu. Čas: Dne 8. listopadu 1936 od 10 do 12 hodin. Účast: Asi 700 osob. Předseda: Antonín Vohradník, tajemník, bytem v Brně, Bolzanova č. 15. Řečníci: Dr. Lucian Wichs, advokátní koncipient, bytem v Brně, Divadelní č. 1, Jan Šverma, poslanec KSČ, Praha-Vršovice, Příční 11.

Průběh:

Veřejná schůze byla zahájena zapěním *Internacionály*. Předseda Vohradník v krátkém úvodním proslovu vzpomněl oslav 19. výročí ruské revoluce, které se konají v době, kdy německý fašismus ohrožuje světový mír i náš stát. Je nutno zmařití úklady fašismu, pracující lid musí přejítí v protiútok proti ofensivě fašismu, aby triumfovalo lidství.

Do čestného předsednictva schůze byli zvoleni: Stalin, Vorošilov, Dimitrov a vedoucí funkcionáři komunistické strany španělské.

Předseda vzpomněl také krátkým proslovem popravy Andreho v Německu, jehož památku přítomní uctili povstáním.

Dr. Wichs v německém proslovu nejprve litoval, že oslavy 19. výročí ruské revoluce se konají v době, kdy fašismus ohrožuje světový mír. Německé obyvatelstvo spolu s českým musí zabránití vítězství fašismu. SSSR je obráncem míru světa i našeho a jemu i KI musíme děkovati za to, že ještě dnes máme mír. Hitler ohrožuje mír světa a bouří proti Sovětskému svazu. Současně jest také vzdálenou příčinou a podporovatelem vzpoury ve Španělsku, které podle řečníka mají velký význam i pro nás. Při tom strana SdP, Hitlerova filiálka v ČSR, pracuje také pro uskutečnění fašismu u nás a uskutečnění Hitlerova plánu vyvolatí u nás puč a občanskou válku. Dr. Wichs rozhodně odmítl a protestoval proti výroku dra Roscheho v parlamentním výboru: „Die Čechoslovakei ist nicht das letzte Wort der Historie.“ ČSR jest ohroženo sice, ale spojenecká smlouva s Ruskem nás chrání. ČSR musí býti hájena proti fašismu zvenku i uvnitř. Budoucně musí býti pěstována politika přátelských styků s Ruskem a mezinárodního dorozumění. Němci v ČSR žádají novou úpravu jazykového zákona a obecnou rovnoprávnost

s Čechy. Je životním zákonem Sudetských Němců, aby hájili ČSR, neboť tito nesmí připustiti, aby krásná jejich vlast se nestala dějištěm války a aby ji neovládl fašismus. Ve znamení lidové fronty bude obhájena republika proti všemu nebezpečí a musí se státi tvrdou pěstí, o kterou se rozbije každý útok fašismu.

Poslanec Šverma ve svém projevu tlumočil nejprve veliký pozdrav sovětskému lidu a vůdci Stalinovi, který ze SSSR učinil baštu míru a socialismu. Řečník nejprve vylíčil hrozné poměry ruského lidu za carismu a vylíčil pak, co všechno za 19 roků vykonala ruská revoluce a jak ruské poměry změnila. 19 let práce dělnictva dokázalo v SSSR, že dělnictvo samo dovede hospodařit tisíckrát lépe než bankéři a kapitalisté. Rusko jest dnes země svobody a silou demokracie na celém světě. Svět v současné době, hlavně fašistický, řinčí zbraněmi a světový mír jest v sázce. Ještě štěstí, že svobodu malých národů střeží Rudá armáda. Hitler štví proti Rusku a snaží se světu namluvit, že je komunismem ohrožena světová civilisace. Napadnou-li však Němci Rusko, budeme i my státi po boku Rudé armády, která bude míti i četné stoupence v řadách německého dělnictva.

Řečník pak vzpoměl poměrů v době po převratu, kdy bylo dělnictvo rozdvojeno a umožnilo tak vznik a posléze dnešní ofensivu fašismu. Současně přešel k vylíčení poměrů ve Španělsku a seznámil přítomné s dnešní situací tamtéž. Hlavní příčinu dlouhého trvání španělského povstání vidí v tom, že fašismus německý i italský vydatně podporuje povstalce. Vyhrá-li Franco, stane se Španělsko Hitlerovou kolonií a evropská demokracie bude ohrožena. Hranice světového míru i ČSR jsou na frontě španělské. Bohužel, že i naše reakce se raduje nad úspěchy španělských fašistů a na adresu jich říká, že se radují předčasně, ať si jen vzpomenu, kolikrát byly pochovány sověty a přece zvítězily. Je to také vina demokratů evropských, že se klidně dívají na vraždění ve Španělsku. ČSR se musí ve svém zájmu zařadit především do protifašistické fronty ve střední Evropě, kde jest fašismus v ofensivě a jeho nadšenci žádají dokonce rozvázání smlouvy se Sověty. V případě útoku Němců na ČSR, přijde nám na pomoc 17 milionů rudých vojáků. Za běsněním Německa proti Sovětům jest skryt plán útoku proti ČSR. Německý a italský fašismus jde proti SSSR a žádá v poslední době dokonce revisi našich hranic ve prospěch Maďarska. Současně zamýšlí tyto státy útoky na malé národy. Proto volá řečník do pohotovosti všechny občany státu, aby si uvědomili, že republika jest v nebezpečí a hrozí jí horší poroba než za Rakouska. Řečník lituje, že česká buržoasie se spojuje se stranou SdP a radí rozbítí smlouvu s Ruskem. Na jejich adresu řečník prohlásil, že jich varuje ať nejdou cestou panské jednoty: pracující lid bude hájit ČSR proti komukoliv, jako důstojní potomci táboritů a husitů. Řečník litoval, že opět se u nás rýsuje pro-sincová fronta protidělnická, Stoupal jedná s Henleinem, který jezdí tak často do Německa a jest dokonce jmenován čestným doktorem ve Vratislavi. Při tom se nenajde žádný soudce u nás, který by se jednou Henleina zeptal, co mluvil s Hitlerem. Určité strany mají u nás v programu ustavit pravicový režim z milosti

Hitlera a Gömböse. To by znamenalo těžký útok na dělnictvo, jejich hnutí, na všechny upřímné demokraty, byl by to počátek konce demokracie v ČSR, konec přátelství s SSSR a kapitulace před Hitlerem, jakož i konec samostatnosti československého státu.

Osud ČSR jest v sázce, co má dělat dělnictvo? Vládě pravice musí býti všemi poctivými demokraty zabráněno. Na adresu soc. dem. a nár. soc. vyslovil řečník politování, že tito vůdcové odmítali po řadu let nabídky KSČ na spolupráci; odůvodňovali to tím, že účastí ve vládě brání demokracii. Události loňského prosince však vyvrátily tuto námitku a dr. Beneš byl zvolen presidentem jenom proto, že dělnické strany šly jednotně. Dnes opětně socialisté odmítají jednotnou frontu. Za jejich účasti ve vládě vzrostla moc kartelů, vzrostla bída lidu a Henlein u nás rozšiřuje protistátní hnutí. Dokonce se žádá změna naší zahraniční politiky. Fašismus však nelze porazit žádným ustupováním ani kompromisem. Výstražně mluví případ Německa.

KSČ v dnešní těžké době říká: Především a v zájmu republiky i dělnictva jest třeba vybudovati u nás jednotnou frontu. Dělnické strany mají u nás 3 a 1/2 milionu členů, odhodlaných bojovat. Dělnické strany mají vzorné družstevnictví a veliký vliv v závodech. Kdyby se tato velká síla spojila a vytýčila požadavky jako: vyšší mzdy, snížit ceny, zvýšit podpory v nezaměstnanosti na účet bohatých, musí docílit úspěchu. V KSČ jest pravé místo i pro malorolníky a živnostníky, nespokojené s politikou kapitalistických vůdců těchto stran. Kdyby se podařilo uskutečnit jednotnou frontu dělnictva v ČSR, znamenalo by to nejlepší obranu státu. Chránit republiku, znamená především dáti lidu chléb a spokojenost a odstraniti z vlády představitele reakce. Dále se musí zúčtovat s Henleinem a chrániti spojenj ČSR se Sovětským svazem. Menšinám v ČSR musí býti zajištěna úplná rovnoprávnost. Hitlerovi ani Gömbösovi nedáme ani jeden smrček z ČSR. Nechceme, aby v případě války musel státi za každým Němcem v pohraničí četník. ČSR rovněž musí pomoci legální vládě ve Španělsku k vítězství a vésti pevnou demokratickou politiku doma i za hranicemi. Čs. národ se po tisíciletí ubránil nepřítelům i v dobách nejtěžších, protože se tehdy sjednotil. Na nabídky socialistických stran, aby KSČ šla do vlády, odpovídá tato: musíme společně pracovati pro nastolení levicového režimu, podporovaného dělníky a poctivými demokraty z měšťáckých stran. Na členech stran čs. soc. dem. a nár. soc. leží velká zodpovědnost. KSČ myslí to s obranou republiky a demokracie docela upřímně. Ve Španělsku komunisté dokázali, jak dovedou hájit demokracii. My všichni patříme do jedné zákopy proti fašismu. Na adresu členů Národního sjednocení, které do této strany přivedla láska k vlasti, prohlašuje poslanec Šverma: kam vede dr. Kramář náš stát? Pouze ke kapitulaci před Hitlerem, aby mohl zachrániti kapitalismus. Všichni poctiví Češi musí patřit do lidové fronty.

KSČ nemá dnes stranických zájmů, je vedena pouze jediným cílem: sjednotit

síly lidu, aby tento jednotně, mocně a odhodlaně šel cestou lidové fronty k obraně republiky a k vítězství socialismu.

Po řeči poslance Švermy přečetl předseda resoluci, kterou v opise připojuji. Pak poděkoval řečníkům za jejich referáty a apeloval na přítomné dělníky všech stran, aby se sjednotili proti fašismu a nepřítelům lidu. Zvláště dneska, kdy jsme ohroženi expansí Hitlerova Německa směrem na jihovýchod. My všichni poctiví demokraté musíme zmařiti hanebné plány zahraniční a vnitřní reakce. Dělnictvo musí propagovat v závodech jednotnou frontu a podniknouti vše za záchranu sebe a ČSR.

Ježto se nikdo dále nehlásil ke slovu a hlavně ze zástupců socialistických stran ukončil předseda schůzi ve 12 hodin a účastníci se v klidu rozešli.

Policejní komisař.

V y z ý v á m e

všechn brněnský lid, aby v okamžiku příprav německého fašismu k útoku na republiku, v okamžiku velezrádných rejdů Stoupalů, Kramářů, Preisů a Henleinů se sjednotil ve velkou nerozbornou lidovou frontu antifašistů a republikánů.

Sjednocení se dejme do boje, sjednocení srazíme ruce velezrádcům, kteří trhají nás svazek se Sovětským svazem, s Francií Lidové fronty.

Sjednocení zarazíme pučisty z Henleinova tábora. Sjednocení prosadíme odstranění reakcionářů z vlády, armády, úřadů.

Sjednocení zlomíme potupnou blokádu sesterské republiky španělské.

Sjednocení porazíme drahotu, nezaměstnanost a vydobudeme vyšší mzdy.

Slibujeme, že napneme síly, že vytvoříme Lidovou frontu za chléb, práci a svobodu, že nikdy nevydáme Brno a republiku fašistům.

StAB B 40 I. — K., k. 439 čj. 15025.

*104. 1936, listopad 17. Moravská Ostrava. — Zpráva o průběhu veřejné schůze KSC 15. listopadu 1936 v Orlové, na níž hovořili Klement Gottwald a Josef Matušek o mezinárodní situaci a úloze SSSR.
Připojeno usnesení.*

Předmět: Veřejná schůze. Svolavatelé: Šrámek Alois, tajemník KSC v Lazích 381. Kuzmarský Ludvík, bez zaměstnání, v Orlové 627. Program: 1) Hospodářská a politická situace v ČSR a v zahraničí. 2) Volby do závodních rad. Místo: Dělnický dům v Orlové. Čas: 15. listopadu 1936 o 9,30 hod. Účast: 500 osob. Předsednictvo: Josef Matušek, tajemník, Slezská Ostrava 694. Alois Jurčík, koksař, Lazy 356. Adolf Lukaszka, bez zaměstnání, Lazy 262. Emilie Šarovská, Orlová 472. Schůzi řídil jako předseda Josef Matušek a po dobu jeho referátu Alois Jurčík.

Řečníci: Poslanec Klement Gottwald, předseda KSČ, Praha XIX, Bubeneč, Tř. Krále Alexandra 952. Josef Matušek, tajemník, KSČ, Sl. Ostrava, Salma 694.

Průběh:

O 9 hod. 35 min. jménem komunistické strany Orlovsko uvítal přítomné Ludvík Kuzmarský a navrhl zvolení čestného předsednictva a pracovního předsednictva schůze. Do čestného předsednictva navrhl Stalina, Dimitrova, Thälmana, Rakoczyho, Thoreze a Caballeru. Návrh tento byl schválen. Poté navrhl zvolení pracovního předsednictva schůze a do tohoto navrhl Josefa Matuška, Aloise Jurčíka, Adolfa Lukszu a Emilii Šarovskou. Návrh byl schválen.

Zvolené předsednictvo ujalo se funkce a předseda Josef Matušek zahájil schůzi, oznámil program schůze a udělil slovo řečníku Gottwaldovi.

Gottwald promluvil toto: Mysl každého dělníka a pokrokového člověka obrací se ke Španělsku, kde španělský lid, lidová fronta, demokratická vláda, vede těžký zápas se smečkou reakcionářských pučistů a mezinárodních kontrarevolucionářů. Tento zájem o události ve Španělsku ukazuje, že španělská lidová fronta vede boj nejen za své zájmy, ale v zájmu udržení míru a pokroku. Každý to cítí, že od toho, jak se vyřeší boj ve Španělsku, závisí mnoho utváření poměrů v celé Evropě a také v Československu. To, co se odehrává ve Španělsku ukazuje, čeho je reakční buržoasie schopna. Je schopna rozpoutati proti zdrcující většině lidu občanskou válku. Mezinárodní fašismus, který rozpoutal občanskou válku proti vlastnímu lidu, na tomto případě jen zkouší, čeho si může dovoliti k dosažení svého účelu. Ve Španělsku jde o boj mezi demokratiem a světovým fašismem. Jde tam o intervenční válku, kterou vede světový fašismus s Německem a s Itálií v čele proti světovému míru. Je přece úplně jasno, že Hitler a Musolini vším možným podporují španělské pučisty. Na celém fašistickém postupu vůči Španělsku je nápadná bezpříkladná drzost fašistů. Hitler a Musolini chtějí takovým způsobem provádět své plány, že na jedné straně navrhuji a podpisují neutralitu a pakty o neútočení a na druhé straně sami útočí a útočení podporují, kupují pučistické generály a útočníky a vedou válku. Co to znamená pro ostatní státy, viděli jsme již na příkladě Rakouska, kde Německo bylo připraveno zakročiti ve svůj prospěch, když tam hakenkreuzleři pokusili se o puč. Jen proto tam nedošlo až do krajnosti, že Itálie a Německo měli na Rakousku společný zájem. Demokratické státy však před touto drzou taktikou fašistických států zbaběle ustupují, ač se přece jedná i o jejich přímé ohrožení. Demokratická Francie, sama ohrožena Hitlerem, dovede v tak vážné době navrhovati pakty o nevmešování. Ustupování před fašisty odůvodňují tím, že prý se nesmí dráždit. Toto ustupování však v posledních letech už se mnohokrát nevyplatilo a ukázalo, kam věc takto dospěje. Japonsko si obsadilo Mandžusko, čímž porušilo mezinárodní řád. Anglie se však proti tomu nepostavila v domnění, že Japonsko se potom obrátí proti Sovětskému

svazu. Japonsko však sahá nyní na Čínu, kde jsou nyní zájmy ustupující Anglie ohroženy. Pak jsme zde měli okupování Habeše Itálií. Mussolini tuto válku po léta připravoval a nikdo se proti té drzosti nepostavil. V Německu Hitler porušil ba roztrhal všechny smlouvy. Zrušil vojenské články versailské smlouvy, postavil si novou armádu a obsadil Porýní. A to vše bylo demokratickým státům málo, aby zakročily. Před těmi jeho choutkami stále se jen ustupovalo. Nyní je jasno, že má velký podíl na rozpoutání občanské války ve Španělsku a zase se nic neděje. Včera vypověděl Hitler mezinárodní smlouvu o vodních tocích, v čemž je postiženo i Československo, přesto však se dále ustupuje. Příklady je až moc, na nichž je vidět, že čím více se fašistům ustupuje, tím jsou drzejší a tím více chtějí. Demokratické státy stále ještě si netroufají, aby takového Hitlera zakřikly. Světová demokracie je jako zabeďněná. Stále provádí nedůslednou politiku a v zájmu míru a klidu jsou ochotni třeba i to Španělsko zaprodat. Je to však falešný klid, poněvadž kdyby se to mělo stát, je jisté, že Hitler by se zde nezastavil a vrhl by se zase jinam. Pouze jeden stát je na světě, který tuto politiku prohlédl a je to Sovětský svaz (potlesk). Stalin prohlásil, že otázka osvobození Španělska jest věcí celého světa. Sovětský svaz vyvozuje také pro sebe příslušné závěry a chce Španělsku pomoci. Nelze se však spoléhat pouze na Sovětský svaz, ale je nutno, aby se všichni semkli na pomoc. Jest třeba aktivní pomoci všech demokratických lidí. U nás se pracující lid musí dožadovati, aby se Československo postavilo ve věci Španělska po boku Sovětského svazu, aby španělská legální vláda měla možnost nakupovati v Československu všechno, co potřebuje (potlesk). Španělská vláda je vládou legální a opírá se jen o své právo zaručené mezinárodními závazky, když chce podporu od demokratických států. Nikdy by nemělo nikoho ani napadnout, aby stavěl legální španělskou vládu na roveň pučistům. Jen na vrub demokratických států lze přičíst, že boje ve Španělsku dosud trvají. Kdyby se demokratické státy byly vyslovily pro podporu španělské vlády, dávno by již bylo po bojích a puč by byl dávno likvidován. Reakce celého světa jásala, že pučisté vítězí a že likvidovali rudé Španělsko. Těšili se již z obsazení Madridu a dnes vidíme, že pučisté jsou od Madridu dále, než byli před měsícem. Boje ve Španělsku jsou tvrdé a dosud nepřinesly rozhodujícího vítězství. Na konec to však přece jen vyhraje španělský lid (potlesk). Není přece možno, aby to vyhrál režim, který tam napáchal tolik zla. My v Československu máme svrchovaný zájem na tom, aby to na konec vyhrál španělský lid. Kdyby to ve Španělsku vyhráli pučisté, na čemž je Hitler velice zainteresován, není pochyby, že pak by začal provokovati Československo. Hitler již nyní pokouší se Československo získati do svého vleku a doporučuje mu rozvázati smlouvy se Sovětským svazem. Za tím účelem pakluje se stranou Henleinovou a snaží se pro sebe získat také českou reakci. Z novin vidíme, že úsilí o rozvázání smlouvy ČSR—SSSR nachází v řadách našich reakcionářů mnoho stoupců a v poslední době stalo se přímo modou hodně polemizovat o zahraniční naši politice. Naše reakce žádá vypovězení spojení se Sovětským svazem, který prý je daleko a místo toho raději sjednání dohody

s Německem, které je bezprostředním naším sousedem. My však říkáme, že rozvázání smlouvy se Sovětským svazem bylo by vzdání se nejspolehlivější opory a vzdání se na milost třetí říše. Komunistická strana má stoprocentní pravdu, když volá na poplach. Komunistická strana dnes již nepěstuje tu politiku jako dříve, kdy chtěla větší demokracii, ale postavila se úplně kladně k otázce obrany této republiky, takové, jaká ona je. Nebezpečí fašismu je příliš veliké, než aby se mohlo přehlížet. Proto komunistická strana dovedla mnoho slevit a volá všechny demokratické živly ke spolupráci. Jest třeba semknutí, aby tak došlo k vytvoření jednotné fronty, fronty lidové. V Československu je dnes vládní režim, v němž jsou demokraté i socialisté. Hlavní slovo mají tam však občanské strany v čele se stranou agrární. My stavíme se na obranu Československé republiky a voláme k pomoci všechny demokratické složky tohoto státu. Úspěšná obrana republiky předpokládá splnění sociálních požadavků lidu. Lid nasycený jest lidem spokojeným a k boji odhodlaný. Zde je především povinností socialistických a demokratických zástupců ve vládě, aby splnění sociálních požadavků lidu ve vládě prosazovali. Hospodářská situace v Československu se v poslední době hodně zlepšila. Lid to však nepociťuje. V dělnických rodinách se nic nezměnilo. Když těžba klesala, přišli páni s tím, že o krizi musí se dělit s dělnictvem. Dnes, kdy těžba stoupá a těžaři víc vydělávají, ale nepřichází s návrhem, aby se o zvýšené zisky opět dělili s dělnictvem. Zde by bylo povinností vlády, aby kapitalisty upozornila na jejich povinnosti. Dnes se pořád mluví o drahotě a v novinách se píše proti kartelům a jejich politice. Nikdo však nepodniká v této věci rozhodnou akci. Také tady by měla vláda naříditi kartelům snížení cen. My rádi věříme, že socialisté ve vládě chtějí zlepšení pro pracující lid, avšak jest při té vůli málo činů. Je třeba poohlédnouti se, co nutno dělat. Nejjistějším prostředkem pro zlepšení situace pracujícího lidu jest jednotná fronta, jednotné odbory. Je třeba dělníky organisovat do jednoty a tyto spojit s drobnými rolníky a živnostníky a tak vytvořit lidovou frontu. Bude-li pak vytvořena jednotná fronta, i postavení socialistických stran ve vládě bylo by hodně zlepšeno. Socialistická složka vlády opřena o lidovou frontu dovedla by potom předkládati požadavky skutečně ve prospěch pracujícího lidu a na účet bohatých, jak je tomu ve Francii. Požadavky ty opřené o lidovou frontu dovedly by se také prosazovati. Socialističtí vůdcové naše návrhy dosud soustavně odmítají. Prý s námi nemohou jednat, poněvadž oni jsou v koalici a my v opozici. Jednání s námi prý mohlo by přispět k rozbití koalice a k možnosti vytvoření pravicové vlády. Je v tom cosi divného. Socialisté, kteří jsou ve vládě, nemohou jednat s opozicí o otázkách spolupráce. Zatím však je nám známo, že agrárníci, kteří jsou rovněž v koalici a ve vládě, mohou s klidem vyjednávat se Stříbrným a s Hlinkou, aniž by to jejich postavení v koalici a ve vládě ohrožovalo. Je vidět, že je to jen nešikovná výmluva socialistických vůdců, kteří se sami vyhýbají možnosti jednání s námi o společenských otázkách pracujícího lidu. Zdá se, že socialističtí vůdcové zapoměli na svůj program. Dělníci mají sta příčin, aby se stav zlepšil. Mají právo žádat na svých vůd-

cích, aby nesabotovali dělnické hnutí. Jaké však jsou skutečné důvody socialistů že nemohou jít s námi a nemohou býti s komunisty v jednotné frontě? Říkají, že prý bychom jim přetáhli členy. Nic důležitějšího nemají nyní v té vážné době na starosti. Ve Španělsku umírají socialisté, komunisté a anarchisté bok po boku, světový fašismus ohrožuje demokracii v celém světě a v této vážné situaci páni socialisté mají strach, že jim přetáhneme členy (veselost a potlesk). Nikdo jim přece nebrání, aby oni bojovali za dělnické zájmy lépe než my a pak mohou oni přetahovat naše členy (potlesk). My se toho nebojíme a nebojíme se ani spolupráce se socialisty. Socialisté prý nemohou s námi obhajovat demokracii, poněvadž jsme prý hazardéři. Oni prý stačí sami na obhajobu demokracie. A jak dovedli sami obhajovat demokracii, ukázalo se na příkladech Německa, Rakouska, Maďarska a Polska. Mudrlant Peroutka napsal v Lidových novinách, že komunistům není možno věřit, poněvadž oni vždy kritisovali demokracii. My však prohlašujeme, že stojíme zde na obranu demokracie a to na obranu každé demokracie proti útokům fašismu. Každou demokracii jsme odhodláni bránit a hájit proti fašismu. Komunisté dovedou v každém státě hájit demokracii. Ve Španělsku jsou to v prvních řadách komunisté, kteří brání tam demokracii. Proto voláme: Dejme se dohromady a braňme se (potlesk). Španělsko ukázalo, co je to boj s fašismem, když se nezasáhne včas. Apelujeme na socialisty, ať nyní dají malichernosti stranou a jdou společně s námi do boje za dobro všech (potlesk). Apelujeme na všechny socialistické dělníky, na všechny demokratické a pokrokové příslušníky, aby varovný hlas komunistů vzali v úvahu, aby přijali jejich volání: Společně bojovat, nehašterit se a všechny síly semknout do pevné jednotné lidové fronty (potlesk). Je to jediný možný způsob jak porazit nastupující fašismus. Je nutno vytvořit jednotnou a lidovou frontu a nastoupit protiofensívu, dokud je ještě čas (potlesk).

Předseda Matušek konstatuje, že potleskem bylo dostatečně vyjádřeno, že přítomní souhlasí s vývody řečníka. Pak volá: Ať žije komunistická strana v čele s Gottwaldem, spolupracovníkem Dimitrova (potlesk). Ať žije protifašistické Španělsko a jeho lid (potlesk).

Matušek nyní předal řízení schůze po dobu jeho referátu členu předsednictva Aloisu Jurčíkovi.

Matušek promluvil pak takto: Fašismus ohrožuje mír všude. Dnes je ohroženo Španělsko a zítra může být ohrožen jiný stát. Ostravsko-karvinský revír jest právě v pohraničí a již tím dána jest jeho důležitost. Snad nikde jinde není to tak potřebné a nutné, aby došlo k sjednocení pracujícího lidu, jako právě zde. My dělníci ostravského kraje nevzdáme se boje, ale budeme vždy hájit demokracii a republiku. Je nutno, aby se hlavně v tomto průmyslovém kraji zlomil hrot rozpínajícího se fašismu. V revíru provádí se šílená racionalisace. Důsledkem toho je nedostatek v hornických rodinách. V poslední době situace, v uhelném průmyslu se lepší, horníci mají však z toho jen větší dřinu, musí pro těžaře více vytěžiti. Na příjmech hornictva se zlepšení uhelného průmyslu nepozná. Proto hornictvo zdejšího kraje

musí již jednou zvolat: Dost toho drancování a bídy, chceme lepší život. V revíru je 10 odborových organizací. Dělnictvo je roztrženo a proto 45 akcionářů může volně diktovat své podmínky 30 tisícům havířů. Je třeba tuto roztržěnost likvidovat a pracovat pro jednotné odborové organizace k boji proti těžařům a Národnímu sdružení. Národní sdružení nepracuje pro dělnické zájmy, ale pro zájmy těžařů. Je proto třeba učinit vše pro porážení Národního sdružení v nastávajících závodních volbách a pak bude se na šachtách lépe žít. Průmyslový svaz horníků zde na konferenci 4. října vytyčil požadavky: Drahotní výpomoc, odškodnění horníků a pensistů za válečná léta, zkrácení pracovní doby, zvýšení mezd atd. (potlesk). Odborové organizace z těchto požadavků usnesly se nyní prosadit jen požadavek drahotní výpomoci. Připojili jsme se také k tomu, ač od ostatních požadavků neupouštíme. Splnění tohoto požadavku je též částí našich požadavků. Aby však i tento požadavek byl splněn, je třeba akci tuto podepřít masou. Je proto třeba za účelem splnění vyplacení drahotní výpomoci organizovat velké akce, schůze, porady, deputace. V roce 1935 těžaři vydělali 48 milionů Kč. Drahotní výpomoc činila by pouze 8 mil. Kč. Vyplacení výpomoci jest tedy plně odůvodněno. Dále musíme stupňovat akce za sjednocení odborových organizací. 24. listopadu tr. budou závodní volby. Chtěli jsme prosadit jednotné protifašistické kandidátky na závodech, ale byli jsme odmítnuti. Je proto třeba pracovat všemi prostředky za porážení Národního sdružení na šachtách. Ať horníci vytvoří alespoň v tom jednotnou frontu, že budou bojovat proti Národnímu sdružení a tím za vítězství Průmyslového svazu (potlesk). Vítězstvím Průmyslového svazu dojde k vytvoření jednotné odborové organizace. Vítězstvím Průmyslového svazu dostane se fašismu na šachtách těžká rána. Vítězstvím Průmyslového svazu bude vyjádřena i sympatie demokratickému lidu Španělska. Nyní je nutno pracovat za porážení Národního sdružení a za vítězství Průmyslového svazu dům od domu a pod dojmem světových poměrů jít do voleb za vítězství Průmyslového svazu a tím za dobytí většího kusu chleba a více štěstí v rodinách. Ať také u nás máme jednou dělnický svátek (potlesk).

Po řeči Matušek se opět ujímá předsednictví a přečetl připojenou resoluci. Resoluce byla přijata potleskem.

Předseda Matušek po té o 11 hod. 30 min. schůzi ukončil a pozdravem „práci čest“ a zvoláním hesla: Ať žije sjednocená odborová organizace (potlesk).

Účastníci schůze se v klidu a pořádku rozešli.

Aktuárský adjunkt.

R e s o l u c e.

Veřejná schůze lidu, konaná 15. listopadu 1936 v Dělnickém domě v Orlové, vyslovuje svoje sympatie statečnému španělskému lidu a prohlašuje:

1. Považujeme za prokázané, že Německo, Itálie a Portugalsko zásobovaly a zásobují španělské pučisty veškerým válečným materiálem, jakož i vojskem. Považu-

jeme toto počínání za přímou válečnou intervenci proti legální španělské vládě a španělské republice. Protestujeme co nejrozhodněji proti vojenské intervenci Německa, Itálie a Portugalska ve Španělsku a žádáme, aby byla okamžitě zastavena. Ruce pryč od španělské republiky.

2. Vítáme, že vláda Sovětského svazu vystoupila v londýnském výboru proti vojenské intervenci fašistických států ve Španělsku a plně se solidarizujeme s jejím postupem. Odsuzujeme pokryteckou taktiku londýnského výboru, který ani prstem nehne, aby učinil přítrž všeobecně prokázané intervenční činnosti Německa, Itálie a Portugalska ve prospěch pučistů, za to však si troufá obviňovat Sov. svaz dodáváním zbraní legální španělské vládě.

S rozhořčením odmítáme štvavé útoky proti Sovětskému svazu pro jeho právní zákroky ve prospěch španělského lidu, světového míru a demokracie. Naše plná solidarita je na straně Sovětského svazu.

3. Zdravíme hrdinný španělský lid a jeho demokratickou vládu v jejich těžkém boji za svobodu, mír a pokrok. Slibujeme, že učiníme vše, co je v našich silách, aby válečná intervence fašistických států byla zastavena a legální španělské vládě dostalo se plné podpory.

4. Žádáme vládu Československé republiky, aby okamžitě uložila svému zástupci v londýnském výboru podporovati plně iniciativu Sovětského svazu proti fašistické intervenci ve Španělsku.

Žádáme, aby československá vláda povolila nákupy zbraní pro legální vládu španělské republiky. Činíme tak u vědomí, že ve Španělsku běží nejen o osud demokracie a republiky španělské, nýbrž o světový mír a světovou demokracii a tím o osud demokracie republiky Československé.

Ať žije a vítězí statečný španělský lid a jeho vláda.

StAB B 40 I.—K., k. 439 čj. 13531.

105. 1936, listopad 24. Kopřivnice. — Zpráva o schůzi Svazu přátel SSSR v Kopřivnici 22. listopadu 1936, na které učitelka M. Matějková referovala o svých dojmech z cesty po SSSR a o výchově dětí v SSSR.

Předmět: Veřejné shromáždění spolku „Svaz přátel SSSR, odbočka Kopřivnice“. Místo: Kopřivnice, hotel Amerika. Čas: 22. listopadu 1936, 14 hod. Program: Dojmy z cesty po SSSR, výchova dětí v SSSR. Svolavatel: Vincenc Žďárský, Kopřivnice. Řečník: M. Matějková, učitelka Mor. Ostrava-Přívoz, Klofáčova 6. Předseda: Adolf Gajdušek, odborný učitel, Kopřivnice č. 514. Účast: asi 120 osob. Intervence: Dr. Rudolf Perstický, koncipista pol. správy.

Průběh:

Schůzi zahájil předseda Adolf Gajdušek uvítáním přítomných. Připoměl, že nedávno slavil SSSR 19. výročí revoluce. Tu jest vhodné vzpomenouti nejen bojů revolučních, ale i následujícího budování sovětského Ruska v oboru hospodářském, kulturním i politickém. Na poli hospodářském jest patrný rychlý vzestup, technický pokrok, vzrůst pracovní výkonosti (stachanovci), na poli kulturním úbytek negramotnosti, vzrůst školství, na poli politickém postupující uvolnění a demokratizace. Nová ústava SSSR jest nejdemokratičtější ústavou světa a jest pozoruhodné, že taková ústava zavádí se v zemi diktátorsky ovládané. V mezinárodní politice přiřadil se svaz k obráncům míru tím, že vstoupil do Společnosti národů a uzavřel obranné paktů s Franci. a ČSR a že navázal přátelské styky s Malou i Balkánskou dohodou. SSSR nemá útočných úmyslů, ani imperialistických cílů. Poněvadž jest SSSR státem spojeneckým, jest třeba, abychom se informovali o jeho vnitřních poměrech, abychom mohli posouditi a odhadnouti cenu spojenectví pro případ nebezpečí. Paní učitelka Matějková promluví podle zkušeností, získaných na zájezdu do SSSR, o vnitřní situaci a životě svazu a o výchově dětí.

M. Matějková upozorňuje předem, že dnešní postavení a úroveň pracujících vrstev v SSSR nelze hodnotiti z hlediska našeho, z hlediska úrovně dělnictva v pokročilých státech, nýbrž nutno je srovnávat s postavením dělníků a sedláků v carském Rusku před válkou. Tenkrát dělník ani sedlák neměl vůbec žádných práv. Byl udržován v nevědomosti, nedostalo se mu školního vzdělání. Sedlák na vesnici neměl potuchy o životě v Evropě, žil v jistém druhu poddanství vůči velkostatkářům. Dnes jsou pracující vlastníky půdy i všech výrobních prostředků a výsledek jejich práce slouží především k jejich vlastnímu pokroku a k zlepšení jejich situace. Lidé v SSSR vypadají radostně. Dovedou posouditi, jak se jejich postavení zlepšilo proti dobám předválečným; děti nynějších dělníků, jsou-li schopny, vystudují na státní útraty a stávají se inženýry, lékaři apod. V nové ústavě SSSR v článku XII. se stanoví, že práce jest povinností všech, každý pracuje podle schopností a dostává odměnu podle své práce. Dělník s vysokým pracovním výkonem (stachanovec) má větší plat nežli ředitel továrny. Necítí se rozdíl mezi vedoucími úředníky továren a jiných podniků a obyčejným dělníkem, naopak je mezi nimi poměr kamarádský. Vlastnictví jest v SSSR dvojí: Státní a družstevní (kolchoznické). Kolchozy vznikly z majetku sedláků, kteří obývají jednu vesnici. Větší sedláci nazývaní kulaci, neradi se vzdávají svého soukromého majetku, byli zpočátku nuceni, nyní však již vstupují dobrovolně do kolchozu. Členové kolchozu mají k určitým předmětům soukromé vlastnické právo. Každý má vlastní dům a může mít tolik vlastní půdy, kolik jeho rodina sama bez cizí pomoci obdělá. Podle potřeby kraje jest pak určeno, kolik smí míti dobytek v soukromém vlastnictví. Kolchoz má pak společný majetek pozemkový. Obdělává se podle plánů, které se určí na schůzi všech členů kolchozu. Dnes jsou kolchozy zavedeny ve větší části Ruska, jen v krajích zaostalých dosud zave-

deny nejsou. V kolchozech jest postaráno také o vzdělání členů ve večerních kursech. Hospodářství na kolchozech je racionální, hojně se používá nejmodernějších hospodářských strojů, které po případě zapůjčuje kolchozům stát. Vláda se stará také o kulturní povznesení venkova, pořádáním přednášek a divadelních zájezdů nejlepších velkoměstských hereckých souborů na venkov. Kolchozy odvádějí část úrody státu, část musí ukládati jako zásoby, zbytek se pak naturalně rozdělí podle vykonané práce mezi kolchozníky. Obilí a zemědělské výrobky mohou pak kolchozníci volně prodati za ceny určené státem. Půda zabraná dřívějším velkostatkářům jest dnes majetkem státu. Dělníci na státních statcích (sovchozy) nemají soukromého majetku a jsou placeni za práci v penězích. Soukromé podniky tovární v Rusku neexistují. Všechny výrobní prostředky patří státu. Továrny jsou vedeny výbory volenými dělníky. Plán výroby jest vypracován státem pro celé státní území. Jednotlivé továrny pak mají určený kontingent výroby, který musí v jednom roce dosáhnouti. Poněvadž plán výroby jest určován podle nejnaléhavějších potřeb státu, jest některého zboží v Rusku velký nedostatek, např. textilního zboží. Továrny jsou zařízeny tak, aby zdraví dělnictva bylo co nejvíce chráněno. Mzdy a platy jsou určeny podle pracovního výkonu. Průměrný dělník nekvalifikovaný má 200 rublů měsíčně, tj. asi 1000 Kč, ale kupní cena rublu jest nižší, než cena kursovní. Dělnictvo se vzdělává povinně ve večerních kursích a to nejprve v obsluze strojů. Tím vzrůstá dělníkova schopnost i jeho pracovní výkon a tím také jeho plat. Zvláště výkonní dělníci mají plat až 1200 rublů měsíčně (6000 Kč). Pense dělníků jsou malé. Nárok na pensi má každý dělník po 20 letech práce, všichni pracují dále, aby nabyli vyšší pense. V SSSR jsou ženy zaměstnány ve všech oborech práce a jen zcela nepatrné procento žen zůstává v domácnosti. Ve všech podnicích jsou zřízeny společné kuchyně pro zaměstnance, které jsou skutečně dobře vedeny. Oběd v takové kuchyni stojí jeden až tři rubly (6—15 Kč). Pracovní doba jest 7hodinová a pracovní týden 5denní. Každý 6. den má dělník volno. Ve volném obchodě lze prodávati jen zemědělské výrobky a potraviny za státem stanovené ceny. Ostatní obchody jsou státní, prodavači jsou státní zaměstnanci a jsou placeni podle obratu, jaký dosáhnou. Věci, které vláda pokládá za méně potřebné, jsou velmi drahé, zvláště lihoviny. Pro dělníky jsou zřízeny na venkově domy oddechu, kde dělníci se zotavují v čas dovolených. Všechny mořské lázně jsou rovněž určeny pro dělníky, v první řadě ovšem pro nemocné. Poněvadž ženy jsou zaměstnány většinou v továrnách, jsou zřízeny pro děti útulky a to již pro děti nejmenší. V útulcích pro nemluvňata starají se o děti školené ošetřovatelky, z nichž každá má na starosti nejvíc 7 dětí. Školní povinnost začíná v SSSR od 8 let. Školy jsou jako u nás rozděleny na obecné, střední a vysoké. Základním typem školy jsou školy 10třídní, jejichž absolvování opravňuje k vstupu na vysokou školu. Všechny 10 tříd však vychodí jen děti nadané, děti méně schopné navštěvují jen 4 nebo 7 tříd. O postupu žactva do vyšších tříd a o jejich přijetí do vyšších škol rozhodují učitelé podle nadání dítěte, bez vlivu rodičů. Povinné vyučování jest jen dopoledne. Odpoledne

mohou se děti věnovati jakékoliv práci nebo zábavě podle své záliby. Ve školách mají zařízeny dílny a mají k dispozici odborníky, kteří jim vysvětlují technický postup práce v jednotlivých odvětvích výroby, učí je cizím jazykům, hudbě a pod. Každá škola má prázdninový tábor na venkově, který si děti samy vedou. Tím jsou školní děti vedeny k velké samostatnosti. Rodiče přispívají na výchovu dětí v útulcích a ve školách podle výše příjmu s určitým procentem ze svého platu. Na vysokých školách dostávají studenti stipendia, nejméně 150 rublů a byt. Další stipendia jsou odstupňována podle postupu studenta ve studiích. O vzdělání mimoškolní jest postaráno ve všech podnicích, kde jsou zřízeny povinné večerní kursy. Dělníci jsou tam poučováni nejprve o výrobě, pak o věcech všeobecného vzdělání. Úspěšné absolvování 4letého kursu opravňovalo ke vstupu na vysokou školu. Také o zábavu dělnictva jest postaráno. Dělníci dostávají zdarma, nebo značně zlevněné lístky do kin a divadel. O divadla, ba i musea a obrazárny jest v Rusku velký zájem. Před návštěvou divadla jsou dělníci poučováni v debatních kroužcích o smyslu hraného kusu.

Po revoluci byla provedena v Rusku odluha církve od státu a církevní majetek byl státem zabrán. Náboženství jest však volné, avšak kostely i kněze si musí vydržovati věřící sami. V dnešní době jsou kostely rušeny nikoliv na zásah státu, nýbrž pro nezájem členů náboženské obce a jsou pak usnesením dosavadních udržovatelů přeměňovány na kina, divadla a proticírkevní musea. Náboženská i protináboženská propaganda jest v Sovětském svazu volná. Dnešní mládež v Rusku však náboženské cítění nemá.

Při pobytu v SSSR zjistila M. Matějková, že jest u obyvatelstva v Rusku značný zájem o naši republiku a že se také informují o poměrech u nás. Řečnice odpověděla pak na několik otázek obecnstva. Širší debata nebyla a schůze byla v klidu skončena. Veřejný pořádek nebyl nijak porušen.

Koncipista pol. správy.

StAB B 40 I.—K., k. 439 čj. 13839.

106. 1937, říjen 23. Brno, Husovice. — *Zpráva o veřejném přednáškovém večeru KSČ v Husovicích 22. října 1937, svolaného na počest dvacetiletého trvání Sovětského svazu.*

Předmět: Veřejný přednáškový večer. Svolavatel: František Kunc, dělník, bytem v Židenicích, Kosmákova 23. Program: Oslava 20letého trvání Sovětského svazu. Místo: Brno-Židenice, Dělnický dům. Čas: Dne 22. října 1937 od 20,20 do 22.15 hod. Účast: 66 osob. Předseda: František Kunc. Řečník: František Taussig (Suchý), tajemník KSČ, Brno, Bratislavská č. 3.

Přednáškový večer byl zahájen „Písni mladých“ zazpívanou 12členným sborem.

Na to zahajuje svolavatel Kunc přednáškový večer a vzpomíná, že je tomu 20 let, co ruský lid svrhl carský karabáč, aby se sjednotil a v jednotě zvítězil nad kapitalismem, šlechtou a reakcí pod heslem: „Proletáři všech zemí, spojte se a bude vítězství na vaší straně“. Je tomu 20 let, co ruský lid nastoupil cestu míru a opravdové demokracie. Vybuďoval dílo, které je vzorem celému světu, silnou armádu, která je nejtvrdějším oříškem pro fašisty. Je nutno podle vzoru ruského lidu nastoupiti cestu jednotné lidové fronty.

Na to uděluje slovo Taussigovi, který řekl asi toto:

Za několik dnů bude před Leninovým mausoleem pochodovat celé Rusko a rudá armáda. Sovětský svaz se bude otřásat kroky lidí, kteří dokázali za 20 let celému světu, jaká síla je v proletariátu, že je možno vybudovat řád, v němž masy žijí dobře a vesele. Pro nás je důležité, co za 20 let dovedl ruský proletariát. Někteří z vás, kteří byli v Rusku za světové války, vědí, co bylo tehdy v Rusku, jaká bída. Byla to země na nízkém stupni kultury, zaostalá, položebřacká a polodivoká. Lidé chodili v hadrách a opijeli se. Proti tomu je dnešní Rusko státem tak šťastným a bohatým. Dnešní Rusko je stát průmyslový, dělníci milují svoje stroje a svoji práci. Za 20 let udělali z Ruska jeden z nejprůmyslovějších států světa. Na to čte řečník Stalinovu zprávu, podávanou při skončení první pětiletky, v níž se mluví o tom, že dnešní Rusko má průmysl všech druhů v počtu, který mnohdy převyšuje průmysl ostatních států.

Tento pokrok je výsledkem ohromné iniciativy ruského proletariátu. Jen touto iniciativou bylo možno vytvořiti Dněprostroj a postavit v pusté stepi Magnitogorsk, který má dnes 200.000 obyvatel a největší továrnu na traktory na světě. V zemědělství rozdělil ruský proletariát mužikům 150 milionů hektarů půdy, vzaté velkostatkářům. V zemi, kde se před válkou oralo dřevěnými pluhy, orá a vláčí dnes 400.000 traktorů a pracuje 100.000 kombinovaných žacíh a zároveň mlátičích strojů. Na sovětské vesnici přibýlo života, jsou tam dnes povětšinou biograpy a radia. Dnešní ruská vesnice je socialistická. Jsou to ohromné společné lány, při jejichž obhospodařování se dokonale využije strojů.

Pokrok není však jen v průmyslu a zemědělství. Proti předválečné ruské armádě, která byla zkorumpovaná a která se v roce 1917 úplně rozpadla, stojí dnes Rudá armáda Sovětského svazu, armáda jakou nemá žádný jiný stát na světě. To říká nejen ČSR a Francie, ale i — se strachem — Japonsko, Německo a Itálie. Je to nejlépe motorisovaná armáda světa. Má nejlepší letadla a tanky na světě. To dokázala sovětská letadla ve Španělsku. Rudá armáda je připravena na všechno. Není ale silná jen technicky, pevnostmi na východě i západě. Hlavní její síla je v duchu. Rudá armáda je si vědoma, že hájí zemi, kde není nezaměstnaných, kde roste životní úroveň obyvatelstva, která zaručuje sovětským dětem šťastnou budoucnost.

Jestliže Vorošilov prohlásil, že Rudá armáda nebude bojovat na území Sovětského svazu, nebylo to chvástání, nýbrž odůvodněné sebevědomí, poněvadž Rudá armáda hned prvním nápoem zatlačí nepřítele na jeho vlastní území.

Sovětský svaz vyniká dnes ve všech úsecích lidského snažení a dohání tak, co zameškal za carské vlády. Ve vědeckém bádání je také na jednom z prvních míst na světě. Ruští vědci ovládli polární oblasti a otevřeli severní cestu. Letci ovládli severní pól a přeletěli do Ameriky. Obyčejní dělníci hlásí spousty vynálezů. Fysiolog Pavlov vyrobil umělé srdce. V umění má dnešní Rusko také ohromné věci. Divadla jsou plna do posledního místa, biografy právě tak. Všechno to provedli noví sovětsí lidé. Mládež v Rusku je sebevědomá a šťastna, poněvadž věří, že to bude stále lepší.

Děti jsou od útlého mládí vychovávány ve zvláštních ústavech, kde mají možnost zabývat se pracemi, ke kterým jeví sklony a nadání a tímto způsobem se z nich již od dětství vychovávají odborníci.

Toto všechno je možné jen tím, že v Rusku zvítězil proletariát, je to zásluhou tvrdé bolševické strany, která již za carského Ruska byla pevná jako skála a která sebou strhla celý ruský národ.

Komunisté byli odedávna průkopníky demokracie a budou za ni vždy bojovat. Lenin říkal, že kapitalismus nemůže dát lidu opravdovou demokracii, jaké si lid zaslouhuje. Našli správný poměr k dělnictvu a chtějí svobodu pro všechny potlačované národy. Proti trockistům a jiným prosadili industrialisaci a dokázali, že socialismus není báchorka, že je nejdůslednějším provedením demokracie, nikoliv ubitím individuality, nýbrž plným jejím využitím.

Sovětský svaz hraje v posledních letech v celém světě ohromnou roli mezi silami míru a války, pokroku a tmy. Kdyby nebylo Sovětského svazu, kdo ví, jak by to vypadalo dnes s mírem. Jistě víte jak píší Němci o ČSR. Špinavé fašistické moci chtěli pod záminkou ochrany našich Němců zakročiti proti ČSR, ale bojí se Ruska. Nepochodili by.

Je třeba a je to úkolem nás všech, praštit přes špinavé ruce každého, kdo je ochoten zaprodat samostatnost našeho národa Třetí říši. Musíme se postarat o to, aby ČSR nebyla zbavena tak pevné záruky jako je Sovětský svaz a dokázat, že dělníci v ČSR jsou hodni pomoci a důvěry Sovětského svazu. Je nutno vychovat u nás stejně tvrdý nástroj jako byli bolševici v carském Rusku.

Posíláme revoluční pozdrav na východ ke Kremlu, ke stavbě největšího paláce světa. Musíme si říci v tuto slavnou dobu, kdy Sovětský svaz slaví své 20. výročí, že tak jak vedl Lenin a vede Stalin 170milionový národ, povedeme my svůj národ podle jejich vzoru za stejnými cíli a že budeme pracovat k tomu, aby byl udržen mír a nový světový řád, kde matky budou šťastny, že rodí děti, které se budou mít tak dobře jako děti v Sovětském svazu.

Jan Severa, studující, bytem v Brně, Kaunicova 53, přednesl báseň S. K. Neumana: „Poděkování Sovětskému svazu“.

Na to byla zahrána jednoaktová hra „Děvče z nebe“. Potom zazpíval sbor píseň z filmu „Cirkus“.

Svolavatel poděkoval přítomným za účast a pozornost a na to se účastníci vklidu rozešli.

Místnost byla vyzdobena nápisy: „Lidovou frontou srazíme drahotu“, „Nevydáme republiku fašistům“, „Není pevnosti, které bolševici nedobudou“.

Na jevišti byla zavěšena po pravé straně čsl. státní vlajka a po levé straně vlajka Sovětského svazu.

Texty písní, recitace i divadelní hry byly předloženy k cenzuře a byly shledány nezávadnými.

Polic. koncipista.

Průběh byl klidný a příčiny k zakročení nebylo.

StAB B 40 I. — K., k. 443 čj. 14096.

107. 1937, listopad 8. Moravská Ostrava. — Článek Ostravského deníku o síle a nepřemožitelnosti Rudé armády.

Nejmocnější armáda míru.

Dělnicko-rolnická Rudá armáda, nepřemožitelná zbraň socialistické země a mocná záruka světového míru, je silná jak svou technickou výzbrojí, tak i svým politickým uvědoměním a jednotností, jejichž výsledkem je jedinečná kázeň. Uvědomělá proletářská disciplína. Ve službě se každý přesně podřídí rozkazům představeného. Mimo službu není však rozdílu mezi velitelem a prostým rudoarmějcem. Povinné zdravení na ulici neexistuje. Zdraví-li rudoarmějci přesto své velitele, zdraví je z lásky a z úcty, zdraví v nich zkušenější soudruhy a zasloužilé učitele. Rudoarmějce bez nejmenších rozpaků požádá na ulici o oheň velitele pluku nebo divise a vpytá se jej na cestu. Hraje s velitelem v klubu šachy, nebo s ním společně pracuje v uměleckém kroužku.

Rudá armáda a její velitelský sbor jsou z jednoho masa, jedné krve, z masa a krve dělníků a rolníků.

V roce 1934 bylo v Rudé armádě 45,8 % dělníků, 42,5 % rolníků a 11,7 % úředníků. V roce 1934 bylo 49,5 % celé armády členy komunistické strany nebo komsomolu, ve velitelském sboru bylo všech komunistů a komsomolců 63,8 %. Mezi veliteli pluků bylo 72 % členů strany, mezi veliteli divisí 90 %, mezi štábními veliteli 100 %. Vojenská akademie, která vychovává vyšší důstojníky, je přístupna každému sovětskému občanu.

Rudoarmějci mají aktivní i pasivní volební právo. V mnoha městských, okres-

ních a oblastních sovětech až po nejvyšší státní orgány zasedají rudoarmějci jako lidoví poslanci a zúčastňují se činnosti těchto orgánů.

Rudá armáda je pro mladé dělníky a rolníky všestrannou školou. Rudoarmějci poslouchají výklady marxismu-leninismu, přednášky o každodenních politických otázkách, o situaci mezinárodního dělnického hnutí atd. Tuto práci organizují političtí vůdcové v jednotlivých oddílech a doplňují tak práci vojenských velitelů.

Komunisté a komsomolci, jako na všech úsecích sovětského života, tvoří také nejbdělejší a nejaktivnější součást Rudé armády. Zůstává-li oddíl pozadu ve střelení, pochodování anebo v jiné části výcviku, neobstojí-li v soutěži s jinými oddíly, členové strany a komsomola zkoumají příčiny těchto nedostatků a vinníci jsou ostře kritizováni, byť by šlo o velitele.

Účast na této kritice není ovšem vyhrazena pouze členům strany. Zúčastňují se jí všichni rudoarmějci, zejména pomocí nástěnného časopisu, v němž se bezohledně bičují všechny chyby a který je obrazem života oddílu a skvělým výchovným prostředkem.

Rudá armáda nevychovává vojáky jen politicky. Dává jim také kulturní vzdělání. Dokud nebyla likvidována v zemi nigramotnost, starala se Rudá armáda, aby ani jediný voják ji neopouštěl bez znalosti čtení a psaní. Nyní je kulturní práce v Rudé armádě již na vyšším stupni. Rudoarmějci se učí cizím jazykům, seznamují se s literaturou (přes 80 % rudoarmějců je stálými čtenáři bohatě vybavených rudoarmějských knihoven). Nejvýznačnější sovětské profesori a učenci jsou stálými a vítanými hosty v kasárnách.

Rudá armáda se stará také, aby její vojáci si během vojenské služby zvýšili odbornou kvalifikaci ve svém civilním povolání. Rudá armáda je armádou technickou, 70 % jejich vojáků bylo v roce 1937 technicky vyškoleny a učí se všestranně používat techniky. (I po této stránce je Rudá armáda nejmodernější a nejlépe vybavenou armádou světa.)

Tak dodává Rudá armáda socialistické vesnici stále nové kádry traktoristů, šoférů, mechaniků, zámečníků, elektromontérů atd. Kolchozníci po návratu z vojenské služby se stávají ve svých vesnicích kvalifikovanými pracovníky socialistického zemědělství a jsou současně i iniciátoři dalšího kulturního rozmachu a blahobytu vesnice.

Sovětské kasárny, to je něco, co nezná žádná jiná země, Sovětské kasárny mají kluby, bohaté knihovny, čítárny, divadla, biografy, sportovní stadiony. Sovětská kasárna poskytují vojákům všechny možnosti k zábavě i ke vzdělání. Již v roce 1933 měla Rudá armáda 1540 stálých biografů a 3425 kočovných. V téže roce měla již také 25 svých vlastních divadelních budov v čele s moskevským Ústředním divadlem Rudé armády, které dostane v nejbližší době novou, rozsáhlou budovu.

Rudá armáda je miláčkem sovětského lidu. Tato láska znásobuje rovněž její síly které jsou obrovské, následkem technické, morální a politické kvality rudoarmějců Sovětský svaz nelitoval žádných obětí, aby si vybudoval svoji skvělou armádu. Ne-

budoval ji proto, aby vedl válku. Vytvořil ji proto, aby jeho nepřátelé si dobře rozmyslili své útočné úmysly. Vybuďoval ji na svoji obranu, vybuďoval ji na obranu nás všech, na obranu světového míru. Věc míru je silná také silou velké Rudé armády.

Ostravský deník, 8. listopadu 1937.

108. 1938, srpen 1. Třinec. — Zpráva o veřejné schůzi KSČ 31. července 1938 v Třinci, která se změnila v manifestační průvod lidu s projevy V. Kopeckého, G. Klimenta aj. o mezinárodní situaci a postavení ČSR.

Dne 31. července 1938 v době od 10 hod. do 11,45 hod. konal se v Třinci průvod a tábor lidu, který svolal za KSČ v Třinci Josef Gilík, odborový tajemník z Třince pod heslem: „Pohraniční sraz protifašistů“.

Současně s tímto průvodem konal se průvod federované děl. tělocvičné jednoty v Třinci, která uspořádala téhož dne odpoledne veřejné cvičení. V průvodech šlo asi 957 osob.

Na táboru lidu za předsednictví Bedřicha Krause, taj. KSČ z Třince a za přítomnosti asi 1200 osob promluvil na program:

Hospodářská a politická situace a úkoly dělnické třídy v současné situaci a v obraně republiky — Václav Kopecký, poslanec KSČ z Prahy, Gustav Kliment, poslanec KSČ z Mor. Ostravy, Karel Sliwka, poslanec KSČ z Doubravy, Václav Rezek, krajský tajemník KSČ z Mor. Ostravy německy.

Průvod začal se řadit v 10 hod. u nádraží v Třinci, kam přijela zvláštním vlakem výprava z Mor. Ostravy v počtu asi 1000 osob. Přední část průvodu tvořily složky jednoty proletářské tělovýchovy. V čele průvodu byla nesena státní vlajka a za ní vlajky francouzská, ruská o španělská. Dále bylo neseno v průvodě 23 spolkových praporů, 4 vlajky mládeže a 18 transparentů. Průvod odešel se seřadiště v 10,15 hod. a to v následujícím složení: 60 cyklistů, 4 motocykly, 84 žákyň, z nichž byla asi polovina v tělocvičném kroji, 60 žáků (40 v krojích), 66 krojovaných žen, 27 dorostenek v krojích, 28členná hudba třineckých železáren, 180 žen, 84 mužů. 9členná hudba a 355 mužů.

Průvod se ubíral ulicí kolem nádraží, městem kolem „Domu dělníků a zemědělců“ na náměstí dr. Miroslava Tyrše, kde se žactvo od průvodu odloučilo a odebralo se na sokolské cvičiště. Tábor lidu byl zahájen v 10,40 hod. státní hymnou a písní práce, načež B. Kraus uvítal přítomné a poděkoval jim za účast na manifestaci, při čemž podotkl, že do těchto dob chodily třineckými ulicemi pouze pochody německé a polské, které chtěly dokázat, že Třinec je pouze německý, nebo čistě polský. Manifestace ukázala pravý opak, ukázala, že se tu z celého kraje sešli

ti, kteří chtějí manifestovat pro ochranu republiky a pro ochranu zájmů pracujícího lidu.

Na to se ujal slova poslanec Kopecký, který řekl asi toto:

Jsem velmi šťasten, že mohu v příležitosti této manifestace přinést vám pozdrav československé strany komunistické z Prahy. Sešli jsme se tu v okamžiku, kdy nad Československem se vznáší chmúra pangermánské fašistické útočnosti. Náš nepřítel dnes změnil taktiku, když 21. května poznal, že dostal od nás pořádnou lekci. Čsl. armáda v ten den ukázala světu svoji pohotovost a ohromila svojí bojovností. Všechno československý lid ukázal, že se umí postavit na odpor německému hitle-rismu. V přítomné době proděláváme novou zatěžkávací zkoušku. Ale náš lid dovede čelit různým pochybným řadám, jimiž má být Československá republika zašantro-čena kapitalismu.

Německý fašismus nabízí mír, pokoj a dohodu za cenu nesmyslných ústupků. Chce, aby Anglie a Francie donutila nás k ustoupení od smlouvy s SSSR, aby Československo rozpustilo armádu a zničilo ohromné stavby na pohraničí. Ale takové zotročení nedopustíme. Nebojíme s dnes zrovna tak, jako jsme se nebáli 21. května, třebaže víme, že německé plány mají své příznivce v zahraničních fašistech. My též víme, co znamená příjezd anglického lorda Runcimana do Prahy. Nechť si všichni uvědomí, že Československo se nedá zničit, že nepodlehne ani násilí, ani dobrovolně. Věříme Francii a Anglii a žádáme od nich, aby ve věci Česko-slovenska nebylo pošlapáno naše právo. Nedáme se zaskočiti a obalamutiti, k zotro-čení republiky nedojde. Nedopustíme, aby mír Anglie byl vykupován na úkor ma-lých států, nedopustíme, aby někdo s ČSR zacházel jako čachrýř, nedopustíme, aby někdo sáhl na spojenectví s SSSR a na československou armádu. Nedopustíme, aby pod pláštíkem řešení národnostních otázek se zotročil náš stát. Henlein nepatří do vlády, ale do kriminálu. Žádáme vládu Československé republiky, aby byla ne-důvěřivá vůči všem manévřům, žádáme aby sebevědomě hájila čest ČSR. Bude-li pevnou, zajistí si sympatie celého světa, vynutí si respekt u bázlivých přátel. Žádá-me vládu, aby zakročila proti henleinovským rozvratníkům, aby nedala nic na přání iredentistů. Svým spravedlivým postupem, který až dosud prováděla, zajistí i na-dále chléb všem. Nám, komunistům, jde při řešení nacionální otázky o pracující lid. My navrhujeme, aby byl ještě schválen statut sociální a hospodářský, který by vyřešil sociální otázky dělnické třídy. Hospodářská nadvláda kartelářů, cynické zisky československých zbrojařů a kapitalistických boháčů musí přestat.

V přítomné době řeší se i otázky polské menšiny, dostane se jí všech práv, která jí patří.

Polsko se dnes ocitlo po boku hitlerovského Německa, aby s ním dělalo politiku směřující proti Československu (napomenut). Dnes si však již začínají uvědomovat, že tím kopou hrob oběma státům. Dnes se ozývají hlasy v Polsku, aby se země sblížily. My voláme Polsko, polský národ patří po bok českého národa. Lid česko-slovenský a polský si toto spojenectví přeje. Není pravdou, že je překážkou spoje-

nectví ČSR s SSSR. Toto spojenectví by bylo jen ku prospěchu. Lid je si vědom, že kdyby Polsko spolu s SSSR a ČSR utvořilo spojenectví, že by byla vytvořena hradba navždy a že by se navždy zarazil německý „Drang nach Osten“. Ostravský PAT prohlásil, že náš dnešní projev bude zahrocen proti polskému národu. Naopak, my dnes voláme, ať žije československo-polské sblížení, ať žije slovanská fronta proti pangermánskému „Drangu“. Velkou překážkou pro sblížení je politika zdejšího dra Wolfa. Obviňujeme dr. Wolfa, že nedělá politiku ani polskou, ani katolickou. Dělá politiku výlučně protipolskou, provozuje politiku henleinovskou. Dnes každý vidí, že Wolf pracuje proti státu polskému i československému. Ten, kdo se sdružuje s henleinovci, slouží německému imperialismu.

Varujeme československou vládu, aby s dr. Wolfem byla učiněna nějaká dohoda. Polská národnostní práva by zašantročil do rukou Berlína a Henleina. Je příkazem pro polský lid, aby si národnostní práva zachoval pro sebe. Celé dělnictvo je pohotovo, aby podporovalo všemi silami, aby národnostní poměry na Těšínsku byly upraveny. Za vámi stojí Praha. My chceme, aby se v našem státě měli všichni dobře, Češi, Poláci, Němci, my chceme, aby republika zajistila práva všem národům, abychom měli pak zajištěno, že hranice ČSR budou hájeny stejně všemi našimi národy. My chceme, aby toto území stalo se územím míru a pokojného soužití všech národů. Paderewski a T. G. Masaryk, když za hranicemi společně bojovali o svobodu svých národů, mysleli nejen na bratrský poměr, ale mysleli, že budou společně bojovat za demokracii. Neuskutečněných činů musíme se chopit my dělníci, nám dává historický vývoj tyto úkoly.

Zatkněme prapor vysoko nad valy ČSR, aby celý svět viděl, že se tu budou bít za svoji věc všichni občané v mezinárodním sjednocení. Přisahejme si ve jménu svaté věci, že ČSR porobena nebude a nesmí být, musí zvítězit.

Ať žije Československá republika, ať žije společná obrana, ať žije lidová fronta, pryč s fašismem a hitlerismem.

Následující řečník poslanec Sliwka, který promluvil polsky, řekl asi toto: Sešli jsme se tu v době, kdy celý svět je plný provokací a plný nebezpečí pro naše žití. Společně tu na česko-polsko-německém pohraničí jsme se sešli, abychom se semkli do války proti fašismu, aby zde na hranicích tří států, na Slezsku, kde může přijít k největšímu masakru, vytvořili hráz proti národožercům. Dnešní den světíme zde sbratření česko-polské společnou manifestací.

Válka je netoliko pláč, válka znamená zničení všech kulturních hodnot, zničení našich rodin. Manifestujeme zde proti válce. Budeme se bránit všemi prostředky proti podpalovačům míru, znemožníme jim práva, která si osobují, aby podpálili mír. Všechny podpalovače od Gajdy, Henleina a Wolfa patří dáti do kriminálu.

Víme, že tím, když bráníme republiku, že bráníme sebe, že bráníme lid celého světa. Podáváme ruku našim bratřím ve vládním Španělsku a dokumentujeme naši solidárnost s nimi. Jsme připraveni vystoupiti na obranu celého socialistického světa a voláme z tohoto místa „Čest rudé armádě, čest španělským bohatýrům“.

Prohlašujeme, že autonomie Henleinova a Wolfova nedá ani chleba, ani práci lidu, autonomie je pro kapitalisty, autonomie to jest válka, je to nepřítel lidskosti, je to spojenec fašismu a nepřítel polského lidu. Autonomie Wolfova je persekucí, je popření víry, neboť je namířena proti církvi a proti katolíkům, která učí štvát národnosti mezi sebou. Prohlašujeme, že budeme bojovat pro obranu republiky, že budeme bojovati o budoucnost všeho demokratického lidu. Manifestujeme proti klamu „Dziennika Polského“ a prohlašujeme, že půjdeme proti Beckovi a proti Hitlerovi do boje (napomenut).

Řečník skončil svoláním zduhu dnešní manifestaci, za demokracii pro česko-polské sbratření a pro lepší bytí zdejšího lidu.

Německy pak promluvil tajemník Rezek z Mor. Ostravy asi toto:

Pozdravuji vás jménem ostravských německých komunistů a jsem rád, že jsem mohl zavítati k vám na tuto antifašistickou manifestaci. Dnešní mír je vážně ohrožen. My půjdeme bránit republiku s vámi. Henleinovo memorandum ukazuje, že mu nejde o československý lid, o jeho blaho, nýbrž o převzetí moci nad Československem. Německým fašistům jde o převzetí moci nad světem. Volají-li, že přijde den, prohlašujeme my: „Ten den nepřijde“. Kdyby měl přijít, tak my tu na Těšínsku půjdeme s vámi. My němečtí protifašisté půjdeme ve vašich řadách. Ať žije německý, polský a český národ pro šťastnější budoucnost, ať žije německý komunismus.

Nato ujal se slova tajemník Kliment, který řekl asi toto:

Pozdravuji vás jménem krajského vedení. Přišli jste zdaleka, abyste manifestovali za mír, celistvost ČSR a klid na Těšínsku. Přišli jste proto, že jste si vědomi, že nezávislost našeho státu znamená život. Vždyť lidský život dnes závisí na míru a bez ČSR nebude mír zachován. Jen ČSR bude baštou míru a vytvoří možnost bratrského života. Náš drobný lid touží po míru a nedá se vyprovokovat barbar-skými tlachy Wolfa. Tomuto dílu hrůzy musíme zabránit, zahynuli bychom všichni, kdybychom měli jít cestou Hitlerovou a Polska (napomenut).

Demokratický těšínský lid bude rozhodovat v duchu velikých ideálů a v duchu svobody.

Slavná tradice tábořských komunistů se slavnou tradicí polského lidu nedá nám zahynouti. Půjdeme kupředu v duchu těch ideálů, které vyjádřili Marx, Lenin a Stalin. Idea míru musí zvítězit. Ať žije bratrství polského, německého a českého lidu. Poslední bitva vzplála, dejme se na slavný pochod za obranu republiky, míru a demokracie.

Na to odevzdala Ditrichová, dělnice z Mor. Ostravy, vlajku polským ženám, se slovy: České ženy zdraví Těšínsko. Sešli jsme se, abychom tu manifestovaly za společné blaho a lepší zítřek. Předávám vám tuto vlajku, pod kterou se sejdem v jednom šiku, až bude potřeba.

Vlajku převzala členka FDTJ, za níž krátce polsky poděkovala. Bedřich Kraus pak přečetl pozdravný telegram, který byl odeslán sjezdu KSČ do Košic.

Telegram byl následujícího znění:

Antifašisté, shromáždění na velké manifestaci v Třinci, zasílají našim bratřím Slovákům, Rusínům a Němcům pozdrav a přejí jim mnoho zdaru v obraně zachování míru.

Tábor pak ukončil provoláním: Necht žije antifašistická lidová fronta. Tábor byl ukončen zahráním československé a francouzské hymny. Shromáždění se pak odebrali průvodem k Domu dělníků a rolníků, kde se v klidu rozešli. Na průvodu a táboru lidu nebyl porušen veřejný klid a pořádek.

Za správce policejního ředitelství.

StAB B 40 I. — K., k. 445 čj. 14378.

109. 1938, srpen 7. Líšeň. — Zpráva o lidové slavnosti, pořádané komunisty 7. srpna 1938 v Líšni, na níž k lidu promluvili J. Juran, K. Gottwald aj. o postavení ČSR v mezinárodní politické situaci.

Veřejné projevy byly pořádány podle povolovacího výměru okresního úřadu v Brně ze dne 28. července 1938 č. 5/560-I/7. Průběh byl úplně klidný a nebylo zapotřebí nějakého úředního zakročení. K incidentu nedošlo. Praporová úprava odpovídala předpisům. Počet účastníků odhaduji a) v průvodu na asi 5000 lidí a b) na táboru a slavnosti nejméně 8—9000 lidí.

Specifikace: Účastníci se shromažďovali k slavnosti částečně již v sobotu dne 6. srpna např. Republikanische Wehr z Mikulova, jinak teprve dne 7. srpna 1938 dopoledne průvody o dvou hlavních proudech z Brna, volnými zástupy a skupinami pěštmi, jakož i zájezdy autobusů.

O tři čtvrti na 10 dopol. byl na velké louce v Mariánském údolí pořádán průvod mladých za doprovodu hudby. Po seřazení zahájil lidovou slavnost krátkým proslovem senátor N. S. Josef Juran, starosta města Rosic. Po něm učinil krátký projev v řeči německé František Slačik z Brna.

Senátor Juran zahájil jménem pořadatelstva dnešní krajskou slavnost a prohlásil, že účastníci se sešli, aby demonstrovali vůli a odhodlanost k boji za práva pracujících, za svobodu, za celistvost a neodvislost republiky a aby pozvedli hlavy proti všem ustrašencům a porážencům a proti těm, kteří dokonce paktují s našimi nepřáteli. Demonstrují za mír, ne však za mír, který by znamenal porobu národa. Ty, kterým překáží naše mírové smlouvy s Francií a sovět. Ruskem, nelze uznati za přátele míru. Mínili-li nepřátelé pokusem 21. května napadnouti Československo, tedy se šeredně zklamali. Nyní usilují naši nepřátelé jinými metodami nás dostat do poroby pomocí trojského koně. To se však nepodaří; pracující třída je připravena a této přípravě slouží i dnešní naše vystoupení.

Řečník vítá všechny co nejsrdčněji, najmě ty, kteří přijeli ze vzdálenějších krajů se účastniti krajské manifestace i německé menšiny a Republikanische Wehr.

Po té promluvil František Slačik německy: jménem pořadatelstva vítá německé soudruhy a zejména soudruhy z německých pohraničních oblastí, obzvláště republikánskou obranu (Republikanische Wehr) z Mikulova. Dnešní den má hlavně býti mohutnou demonstrací proti henleinovskému teroru a pro ochotu německých dělníků společně s Čechy hájiti demokracii a republiku proti všem útokům. Jak hrdinští antifašističtí bojovníci v Jeseníkách, také my necouváme v boji za práva dělnické třídy a proti fašismu skobového kříže.

Mezi tím byly pořádány voley-ballové závody a různé recitace a scény. Asi o 11. hod. byl rozchod za tím účelem, aby účastníci se mohli shromáždit na líšenském nádraží k odpolednímu hlavnímu průvodu.

V době mezi 12. a 13. hodinou řadil se průvod. Účastníků bylo nejméně 5000, ženy, muži a mládež, republikánská obrana z Mikulova ve stejnokrojích, 3 hudby a skupiny s prapory státními a spolkovými, s vlajkou sovětskou, francouzskou a španělskou, jakož i standarty s vesměs nezávadnými hesly. V průvodu byly zpívány nástupové písně a volána sborová hesla, zejména: Čechen und Deutsche Hand in Hand tragen Henlein aus dem Land a Adolf, kam se hrabeš, republiku nerozkraješ, Adolf, kam se hrabeš, republiky nedostaneš a jiná skandovaná hesla. Průběh průvodu byl naprosto klidný a bezpečnost nebyla nikterak ohrožena.

Po seřazení na shromáždění v Mariánském údolí byla zahrána Internacionála. Kapoun z Brna zahájil tábor lidu česky a dr. Dressler z Brna německy.

První vítá všechny najmě posl. Gottwalda a senátora Kreibicha, soudruhy z německých krajů a Republ. Wehr z Mikulova. Dnes jsou upřeny oči světa na nás, naši nepřátelé již kreslí nové mapy Evropy, na které není již samostatného Československa. Nebude rozhodovati ani Berlín ani nějaký anglický hastrman o bytí nebo nebytí Československa, bude rozhodovati jedině lid. Odrazil-li lid útoky dne 21. V., dovede to též i zítra.

Dr. Dressler (německá mluva) zahájil dnešní projev se zjištěním, že 100% totalita německého lidu není dosažena. Vítá spolupráci s českými soudruhy a vítá hrdinskou republ. obranu Rep. Wehr z Mikulova, která tam musí vystupovati proti henleinovskému teroru. Němečtí antifašisté jsou si vědomi, že mají mocné spojence a to české antifašisty, české a slovenské soudruhy, jakož i maďarské. Jsme přesvědčeni, že všechny útoky budou rozdraceny a že republika bude zachována a obhájena spolu s ostatními soc. dem. a katolickými dělníky a že dobyto bude konečně vítězství proletariátu.

Aklamací bylo zvoleno předsednictvo. Po té ujal se slova poslanec Klement Gottwald, který vítá krajskou slavnost jménem ústředního výboru komun. strany. I když jsou dnes různé slavnosti, tedy to neznamená, by si lid nebyl vědom vážnosti chvíle a situace. V posledních měsících dostalo se Čsl. do středu pozornosti známého souda, který si usmyslel, že na cestě do Podunají a k Balkánu musí Čsl. býti odstraněno. Myslel si a očekával, že se podobným způsobem jako Rakouska zmocní i Čsl. 21. V. však ukázal, že cesta do Prahy nebude konána Parademarschem a že na

Václavském náměstí v Praze nebude maširován prušácký stechschritt. Bez boje to nepůjde a každému pokusu Třetí říše bude bráněno. Tím jsme získali přátele a pomoc, zejména Sov. svazu. 21. V. odpověděl, že Čsl. se bránit bude. Nikdy nebylo tolik přátel a nikdy nebylo Čsl. tolik obdivováno jako 21. V. Dnes je situace mnohem těžší. 21. V. bylo mobilisováno za 6 hodin, aby pánům v Berlíně byl uložen studený obklad. Kdyby této energie bylo bývalo i po 21. V., mohli bychom dnes klidně spát, neměli bychom onen nedůstojný stav a nebylo by bývalo došlo k tomu, že sem přichází anglický lord, který má sprostředkovati mezi vládou a Henleinem. Za to je odpovědna váhavost a nerozhodnost zodpovědných činitelů. Kdyby Henleinovi byli šlápli na krk, nepotřebovali bychom dnes sprostředkovatele. Kdybychom mohli raditi my, radili bychom, aby poslali lorda do Palestiny; ale tam se nejde, poněvadž tam mají prsty Hitler-a Musolini.

U nás nejde o narovnání národností, nýbrž o samostatnost státu. To chce Hitler, proto pustil Henleina. Angličtí páni nechť nechrání mír v Praze, nýbrž v Berlíně, v tom středisku paličů. Čsl. lid si udělá pořádek sám, odmítá však cizí vliv, aby republiky rozbil. Lid na tuto cestu nejde a varuje, aby byly opakovány chyby po 21. V.

Když Angličané přišli do Prahy, nechť se mají tu dobře, ať jednají s Henleinem, ale aby věděli, že se nepodaří ústupky Henleinovi rozvrátiti Čsl. Proti Henleinovi povstane všechen lid, který nedovolí, aby Henleinovci rozvrátili republiku trojskými koni. V Praze nebude Seiss-Inquard a kdyby byla politika, který by chtěl pomoci čsl. Seiss-Inquartovi na koně, tak ho poženeme.

Senátor Kreibich (německá mluva):

Pozdravuje ve smyslu všech německých a českých účastníků něm. Soc. dem. a mikulovskou Rep. Wehr. V boji, ve kterém stojíme, jde o svobodu, nejde jen o existenci republiky a udržení ČSR, nýbrž o mír a svobodu celé Evropy a nikoliv v poslední řadě o svobodu německého národa. Největší většina německého národa je ušlapána botou fašismu a naše obrana platí obraně ze jha fašismu. Osud Němců v ČSR je proto nerozlučně spjat s osudem tohoto státu a s osudem celého českého národa a voláme ke všem, kteří nás chtějí vychytralým způsobem roztrhnouti „nedáme se roztrhnouti, nenecháme tento stát, tuto silnou pevnost míru a demokracie nikým roztrhnouti ani oslabiti, nenecháme se žádnými hranicemi odpoutati od českého národa, držíme pospolu jako lopuchy. Český národ není vaším nepřitelem. Český národ stál sice již několikrát v dějinách v těžkém boji proti Němcům, avšak to byly boje od Husitů až do světové války proti německým pánům a vykořisťovatelům, kteří český národ chtěli porobiti. Nikdy to nebyl národ proti národu; vždy to jen byli kapit. imperialisté a páni, kteří chtěli český národ porobiti (nieder-kämpfen!) a nastupovali směr na východ. Tato německá vykořisťovatelská lůza nenávidí český národ, který mu stojí v cestě, tedy národ proti národu. Tvrdíme však, že jsme rádi, že se podařilo českému národu odvrátiti útoky, neboť tím jsme ušetřeni hanby, že německý národ se stal potlačitelem východu. My bráníme se

proti pochodu na východ německými vykořisťovateli, jak tomu bylo před 20 lety při pochodu do Ukrajiny, která byla vyloupena a vyvražděna. Půjdem společně s českým národem proti imperialistům a německým fašistům.

Nenecháme se ošálit Runcimanem, který by dělal do kalhot, kdyby stál zde a ne v zámku ve Žďáře. My si vše spravíme s českým národem a bez prostředníka. Zde sešli se Němci a Češi bez prostředníka a nepotřebujeme ho. Kdo nám chce vnucovati osvoboditele zvenčí, ten neprorazí ani u Liberce, ani u Chebu, ani u Mikulova. Na hranicích narazí na Grenzler-hraničáře a nepozná, zdali to jsou Němci nebo Češi, neboť budou bojovati jeden jako druhý bez rozdílu.

Vorwärts für Freiheit und Recht!

Maďarský poslanec Kosík z Košic mluvil maďarsky. Této řeči nerozumím. Řeč byla však zakončena českým provoláním „budeme bojovati proti fašismu“. Ukrajinský poslanec Borkanjuk poslal omluvný telegram v tom smyslu, že ukrajinský lid bude pracovati spolu s českým lidem. Slovenský posl. Karol Smidke prohlásil, že Slováci budou bojovati bok po boku s českým národem. Přechodný zjev slovenských voleb nemění nic na tom, aby zabráněno bylo odlúčení slovenský národ od mateřského národa českého.

Kapoun: zdůrazňuje, že promluvilo dnes Brněnsko, a to pracující lidé všech národů v republice a brněnský lid slibuje Dunajsku věrnost. Nechceme přátele, kteří nám doporučují sebevraždu. Děkujeme Sovětskému svazu, slavné Rudé armádě a zvláště dálné rudé armádě s Blücherem a republikánské armádě ve Španělsku a také Komunistické internacionále Dimitrov. Náš lid ví, co by s ním bylo, nebýt Sovětského svazu a Rudé armády. Těžké úkoly nás ještě čekají a proto buďte připraveni.

Poté byla odhlasována aklamací resoluce do Prahy vládě:

Lid Brněnska je do krajnosti zneklidněn neustálými ústupky henleinovským zrádcům. Obrací se k vládě s naléhavou výzvou: Odmítněte rázně všechno, co ohrožuje státní svrchovanost, demokratický pořádek a spojenecké smlouvy se Sovětským svazem a Francií. Opřete se o lid a demokraty všech národů státu. Na této cestě vám slibujeme plnou podporu.

StAB B 40 I.—K., k. 445 čj. 15089.

110. 1938, srpen 22. Olomouc. — Zpráva o příležitosti manifestačního shromáždění KSČ 21. srpna 1938 v Olomouci, s referáty o zajištění svobody a nezávislosti ČSR.

Předmět: Manifestační slavnost a veřejný tábor lidu KSČ v Olomouci. Svola-
vatel: Jan Kučera z Olomouce jménem KSČ v Olomouci. Program: Zajištění svo-
body a práv lidu k zajištění nezávislosti republiky. Místo: Wilsonovo náměstí
v Olomouci. Čas: 21. srpna 1938 o 10. hodině. Předseda: Jan Kučera z Olo-

mouce. Řečníci: Poslanec KSČ Antonín Zápotocký z Prahy, tajemník Hartenberger. Účast: Při průvodu asi 1400 osob, při táboru asi 2000 osob.

Průběh:

O 10. hodině prošel od hlavního nádraží městem průvod účastníků této manifestace v počtu asi 1400 osob. V čele průvodu byl nesen velký prapor ve státních barvách, dále následovala větší skupina osob oděných v barvě bílé, červené a modré, seskupených do tvaru státní vlajky, pak byly vezeny dva alegorické vozy, znázorňující poměr všech vrstev obyvatelstva k obraně státu a poměr SSSR jako spojence ČSR k tomuto státu. V průvodu byla nesena hesla a standarty s textem předem úřadu předloženým a nezávadným.

O 10,30 hodině konal se na Wilsonově náměstí veřejný tábor lidu, který jménem krajského výk. výboru KSČ zahájil tajemník KSČ Filip z Hodonína. Po něm Jan Kučera z Olomouce přečetl pozdravné telegramy p. pres. republiky, předsedovi sovětů v Moskvě a ústř. taj. franc. odborových organisací Jouhaux v Paříži; — hymny.

Poslanec KSČ Antonín Zápotocký z Prahy řekl ve svém projevu asi toto:

Dnes jest nejdůležitější otázkou, která hýbe světem, otázka války nebo míru. Jak jest vůbec možno, že lze po světové válce a jejich hrozných obětech, mluvit znovu o nové válce. Zde daly dějiny nám komunistům za pravdu. Komunisté jediní hned po válce hlásali, že dokud bude nynější kapitalistické společenské zřízení, dotud bude hroziti nebezpečí nových válek. Kapitalistický režim bude vždy vyvolávat krise a války, věčný mír může zabezpečiti jedině nový režim socialistický. Není to náhodou, že v čele hlasatelů míru dnes stojí socialistický stát SSSR, který dnes zaujímá jednu šestinu světa, a v čele válečných štváčů hitlerovské Německo. Dnes můžeme s uspokojením říci, že byli jsme to my komunisté, kteří se stavěli hrdě za existenci SSSR i v dobách, kdy jsme za to byli persekvováni. Dnes SSSR staví se na obranu demokracie a republiky. I my jsme nikdy nic jiného nechtěli, jen demokracii politickou i hospodářskou. Nezřikáme se tím postulátu diktatury proletariátu, ale jen proto, abychom mohli uhájiti demokracii, kdežto diktatura ve fašistických státech usiluje právě naopak o zničení a potlačení demokracie. A v tom je ohromný rozdíl. V kapitalistických státech spějí k potlačení demokracie, zničení práv občanských a k úplné suspensi občanské svobody. Vývoj v SSSR jde ku pravé demokracii. My komunisté jsme pro ochranu republiky a to bez výhrady, protože tam, kde jde o samostatnost republiky, není místa pro podmínky. I když se budeme mít ještě hůře, budeme republiku hájit do posledního dechu. Protože ji musíme hájit pro sebe a své děti. Ale myslím, že na to máme právo kritiky toho, co se pro obranu republiky podniká.

Je ostudou, že u nás, kde by měly býti pro obranu zmobilisovány všechny práce schopné ruce, máme ještě 200.000 nezaměstnaných. Není prý peněz. Nevěřte tomu.

Jsou peníze, ale nutno je s demokratickou rozhodností umět zmobilisovat. Výtěžek sbírky na obranu státu nedosáhl dosud ani půl miliardy a je to zásluha obětavosti drobného, malého občana. Ten dal své služby obraně vlasti nezištně. Kapitalisté jsou také ochotni věnovat své služby obraně vlasti, ale musí na tom vydělat. Částky, které na obranu státu věnovali, nejsou daleko úměrné jejich ziskům. Příklad: ohromný zisk Živnobanky s koupí dolů Petschkova koncernu. Obrana republiky není závislá jen od technických vymožeností, ale v prvé řadě od živého člověka. A právě toho živého, malého člověka nutno zabezpečit tak, aby byl zajištěný, spokojený a šťastný. Špatně buduje obranu, kdo na tuto okolnost nemyslí. Další podmínkou dobré obrany je dobrý poměr k jiným národům ve státě. Tím však nesmí býti myšleno nedůstojné smlouvání s Henleiny, Penziky, Esterházyem aj., kteří pracují v cizích službách proti tomuto státu.

Obranu republiky bude nakonec řešiti drobný, pracující lid, který tvoří páteř obrany státu. A proto nutno pracovat za spojení a sjednocení všeho pracujícího lidu, sloučení všech dělnických odborových organizací a celého dělnického tábora v jedinou nerozbornou baštu obrany státu.

Bez SSSR není možný mír a bez vítězství Rudé armády není myslitelné vítězství demokracie.

Za německé dělníky promluvil tajemník Hartenberger, který tlumočil pozdravy německých komunistů z pohraničí a slíbil za ně, že republika může v nebezpečí spoléhati na ně. My naplníme svými živými těly onen železný pás pevností v pohraničí a budeme republiku hrdinně bránit. Pozdravem demokratické armády ČSR a Rudé armády sovětské ukončil řečník svůj projev.

Doslovem předsedy byl tábor v největším klidu ukončen.

Starostův I. náměstek.

StAB B 40 I. — K., k. 445 čj. 15734.

111. 1938, září 13. Hodonín. — Zpráva o veřejné schůzi KSČ 12. září 1938 v Hodoníně, na níž hovořil Antonín Zápotocký o celkové situaci v ČSR a v zahraničí.

Místo: Hostinec Františka Chobota v Hodoníně. Čas: 12. září 1938 ve 20 hod. Svolavatel: Antonín Bortl, Hodonín, Blahoslavova 20. Řečník: Antonín Zápotocký, poslanec NS, Praha VII, Holešovické nám. Program: Politická a hospodářská situace u nás a v zahraničí. Účast: 700 osob (200 žen). Intervenující úředník: Matouš Lorenc, komisař pol. správy.

Průběh:

Schůze byla zahájena ve 20 hodin předsedou Antonínem Bortlem, který po při-

vítání účastníků předal slovo poslanci Ant. Zápotockému, který v podstatě praviť toto:

Z událostí, které se odehrávají u nás a v celém světě vidíme, že doba již prožíváme jest krajně kritická a že jdeme vstříc pohnutým dobám. Všude jsou obavy z toho, zda bude válka či nikoliv. Po světové válce se stále ujišťovalo, že podobných válek již ve světě nebude. Komunistická strana však vždy prohlašovala, že válka ve světě nebude jen tehdy, když na místo nynějšího kapitalistického řádu nastoupí řád socialistický, neboť je jisto, že kapitalistický řád nedovede zajistit trvalý mír. A proto dnes, kdy se stále mluví o válce a míru není to náhodou, že v čele těch států, jež usilují o udržení míru, stojí Rusko, stát socialistický, a v čele těch států, které nejvíce podněcují k válce, stojí nekapitalističtější stát — Německo. K této válce podněcují kapitalisté z toho důvodu, že oni chtějí z všeobecné katastrofy co nejvíce vytěžít, zbohatnout a z obohacení pak vyrůstá imperialistický kapitalismus, jaký byl např. v Německu Viléma II.

Jak se staví strana komunistická k míru? Nyní se o nás všeobecně říká, že pojednou stavíme se za mír a demokracii a že demokracii chceme hájit, zatím co dříve prý jsme o demokracii nedbali a byli proti ní. Komunistická strana nebyla proti demokracii. Komunisté chtěli však demokracii hospodářskou, chtěli aby dělnickému lidu dostalo se větších práv a lepších životních podmínek a nejen práv politických, jako rovnost ve volebním právu apod., zatím co práva hospodářská a sociální byla mu odírána. I v Rusku se vyvíjí vše k demokracii a to k demokracii nejen politické, ale i k hospodářské a tam platí plně heslo: „Kdo nepracuje, ať nejí.“ Strana komunistická se tím nevzdává svých zásad; své moci a diktatury proletariátu strana komunistická v Rusku užila jen jako prostředku k dosažení demokratické řádu a v tom je právě zásadní rozdíl mezi diktaturou proletariátu a diktaturou kapitalistickou, která své moci užívá k odstranění demokracie. To vidíme názorně v demokratickém Španělsku, kde diktatura Frankova, podporovaná diktaturou italskou a německou, chce zničit demokratické Španělsko. A není to jistě k chvále demokracií západních, že toto demokratické Španělsko opustili a nechávají je ubíjet.

Za těchto okolností si komunistická strana uvědomuje, že jde o veliký zápas dvou světů, o zápas demokracie a reakce, která již nechce zotročovat pouze dělnictvo, nýbrž celé národy. Z tohoto stavu vyvozujeme své důsledky. Abychom zajistili a udrželi správný demokratický vývoj naší republiky a světa proti fašistickému systému, jenž chce svět vrátit do dob středověkých, musíme se vzbopiti k úsilné obraně demokratického řádu. Bylo by pošetilostí, abychom se dali zničit bez obrany a chtěli za takového stavu hlásati pacifistické zásady. A bylo by to také pod lidskou důstojnost, kdybychom se nebránili v případě napadení. Proto komunistická strana se zachovala kladně ke všem opatřením na obranu republiky a podporovala v tomto smyslu vládu. Ale kdyby komunisté mohli sami o této obraně rozhodovati, zařídili by to jiným způsobem. Vidíme například, že v době, kdy

se má budovat obrana republiky, máme ještě stále nezaměstnané a že tito nezaměstnaní zahálají, zatím co jejich práce by se mohla využít k pracím sloužícím k obraně státu. Finanční prostředky k tomu by se museli najít. Sbírka na obranu státu, která dosáhla přes půl miliardy Kč, byla složena středními vrstvami, dělníky, rolníky a úředníky, a to je jejich pýcha, že tak velký obnos ze skrovných prostředků dali. Kapitalisté jak známo přispěli velmi málo na sbírku obrany státu přesto, že mají tak ohromné zisky na vojenských dodávkách státu.

V těchto těžkých chvílích o stát osvědčují se naši staří přátelé, především sovětské Rusko. Rusko sice tak zjevně nevystupuje, neradí nám co máme dělat, ale v případě, že bychom byli napadeni, splní svůj slib pomoci nám. Máme též jiné přátele, Francii a Anglii a proto nemusíme mítí strachu a nesmíme ustupovati nátlaku Německa, které usiluje nás zničit a tím získati volnou cestu k imperialistickému výpadu na východ.

Také náš lid je zajedno v tom, že se budeme bránit, kdybychom byli napadeni.

Pak promluvil Josef Kočiš, který sdělil krátký obsah řeči kancléře Hitlera, kterou právě pronesl v Norimberku.

Po předchozí censuře byla přečtena resoluce, která byla shromážděním jednoláse schválena.

Ve 22 hodin byla schůze předsedou prohlášena za ukončenou. Průběh schůze byl klidný, k porušení veřejného klidu a pořádku nedošlo.

Okresní hejtman.

StAB B 40 I.—K., k. 445 čj. 17280.

*) V době, kdy se veřejný projev konal, tj. 1. srpna 1935, byla už všeobecně známa zrádcovská úloha Trockého. Lze proto s jistotou předpokládat, že s. Kliment tehdy nehovořil o Trockém jako o spolubojovníku předsedy Komunistické internacionály . . . atd. Jde patrně o snahu policejního úředníka ukázat svou „informovanost“ v politických otázkách. (Pozn. aut. ke str. 235.)